

Бенефіціар:

Асоціація міжгромадського розвитку повіту Сату-Маре (Румунія)
Площа 25 Жовтня, № 1, 440162, м. Сату-Маре
Тел.: +4 0742-921-114, E-mail: adijudetsm@yahoo.com
Web: <https://adijudetulsatumare.ro>

Партнери:

Березьке багатозільове самоврядне об'єднання територіальних громад (Угорщина)
вул. Тамаші Арона, 1, 445397, м. Вашарошнамені,
область Саболч-Сатмар-Берег
Тел.: +36 30 539 0160, E-mail: beregtot@beregtot.hu

Закарпатський обласний благодійний фонд «Едельвейс» (Україна)
вул. Мукачівська, 65/3, 88000, м. Ужгород, Закарпатська область
Тел.: +380 66 332 94 09, E-mail: fond.edelweis@gmail.com
Web: <https://edelweis.uz.ua>

Період реалізації проєкту: 20.01.2025 – 19.01.2026
Загальний бюджет: 299 944,26 євро, з яких
269 949,83 євро – співфінансування ЄС.

Проєкт **INCLUSIVE.EDU** має на меті покращити інклюзивну та міжкультурну освіту в транскордонному регіоні Сату-Маре – Берег – Закарпаття.

Цей навчально-методичний посібник було розроблено за фінансової підтримки Європейського Союзу.
Його зміст є виключною відповідальністю Закарпатського обласного благодійного фонду «Едельвейс» і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу.

INCLUSIV.EDU

NEXT Hungary – Slovakia – Romania – Ukraine

Марія Кірик
Валентина Шевчук

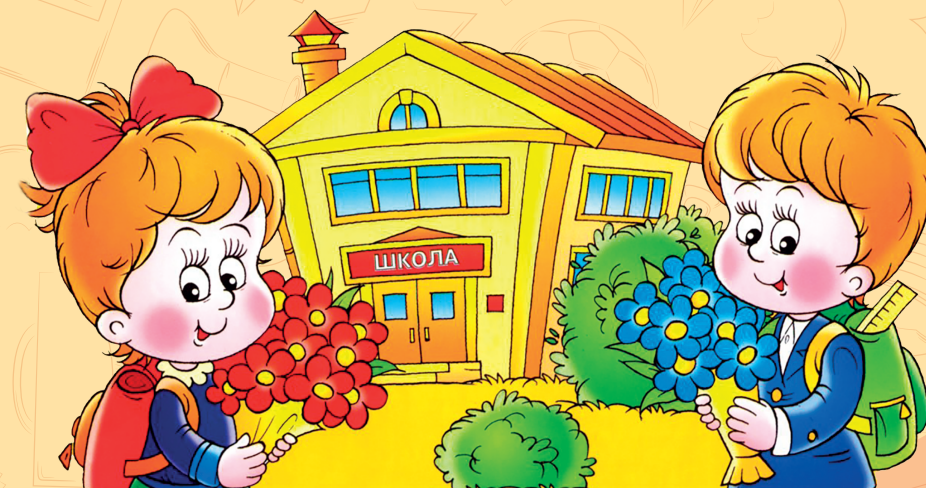
КРОК ДО ШКОЛИ: ПІЗНАЄМО СВІТ РАЗОМ

Марія Кірик
Валентина Шевчук

КРОК ДО ШКОЛИ:

ПІЗНАЄМО СВІТ РАЗОМ

Навчально-методичний посібник

Марія Кірик
Валентина Шевчук

КРОК ДО ШКОЛИ: ПІЗНАЄМО СВІТ РАЗОМ

Навчально-методичний посібник

УЖГОРОД – 2025 р.

УДК 373.2.016(072/075)

К48

Кірик Марія, Шевчук Валентина

Крок до школи: пізнаємо світ разом: Навчально-методичний посібник. – Ужгород, 2025. – 280 с.

Навчально-методичний посібник «Крок до школи: пізнаємо світ разом» розроблений для організації комплексних занять з дітьми старшого дошкільного віку з метою гармонійної підготовки до школи. Посібник містить 36 тематичних занять, які охоплюють широке коло важливих для розвитку дитини тем: природа, етика, здоров'я, емоції, рідне місто, сім'я, соціальні навички, професії, мистецтво та підготовка до шкільного життя.

Заняття мають інтегрований характер і сприяють формуванню у дітей пізнавального інтересу, доброзичливого ставлення до навколишнього світу, вміння спілкуватися, аналізувати та робити висновки. Кожна тема побудована на принципах доступності, наочності, інтерактивності та гри.

Посібник адресований вихователям, педагогам, батькам та всім, хто дбає про гармонійний розвиток майбутніх першокласників.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Кінах Н. В., завідувач кафедри педагогіки та психології Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти, доктор педагогічних наук, професор.

Рого Г.І., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри дошкільної, початкової та інклюзивної освіти Комунального закладу «Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти» Закарпатської обласної ради.

Навчально-методичний посібник схвалений вченою радою

Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти

Протокол №3 від 15 травня 2025 року

ЗМІСТ

ПРОГРАМА «Інтеграція дітей ромських меншин в освітній процес» «Крок до школи: пізнаємо світ разом»	5
<i>Заняття 1.</i> «ЛАСКАВЕ СОНЕЧКО»	8
<i>Заняття 2.</i> «ЛІТЕЧКО ВЕСЕЛЕ ДО НАС ЗАВІТАЛО»	11
<i>Заняття 3.</i> «БУДЬМО ВВІЧЛИВИМИ»	16
<i>Заняття 4.</i> «ДОБРІ ВЧИНКИ»	20
<i>Заняття 5.</i> «Я СЕРЕД ІНШИХ»	24
<i>Заняття 6.</i> «МОЄ РІДНЕ МІСТО – УЖГОРОД»	28
<i>Заняття 7.</i> «ТРАНСПОРТ НАМ ДОПОМАГАЄ»	31
<i>Заняття 8.</i> «ПОДОРОЖ ДО ЛІСУ»	34
<i>Заняття 9.</i> «У ГОСТІ ДО ТВАРИН»	38
<i>Заняття 10.</i> «ЦІКАВИЙ СВІТ КОМАХ»	41
<i>Заняття 11.</i> «ПТАХИ – НАШІ ДРУЗІ»	44
<i>Заняття 12.</i> «ЗДОРОВ'Я – ЦЕ СКАРБ»	48
<i>Заняття 13.</i> «ЇЖА – ДРУГ ЗДОРОВ'Я»	51
<i>Заняття 14.</i> «РУХ – ЦЕ ЖИТТЯ!»	55
<i>Заняття 15.</i> «Я І МОЇ ДРУЗІ»	58
<i>Заняття 16.</i> «ЯКІ У МЕНЕ ЕМОЦІЇ?»	62
<i>Заняття 17.</i> «МОЯ СІМ'Я»	66
<i>Заняття 18.</i> «ДОПОМАГАЮ ВДОМА»	70
<i>Заняття 19.</i> «МИ – ДРУЗІ ПРИРОДИ»	74
<i>Заняття 20.</i> «ГРОМАДСЬКІ МІСЦЯ»	79
<i>Заняття 21.</i> «СВЯТА У НАШОМУ ЖИТТІ»	83
<i>Заняття 22.</i> «БЕЗПЕЧНА ПОВЕДІНКА ВДОМА»	86
<i>Заняття 23.</i> «ЗНАЙОМИМОСЯ ІЗ ПРОФЕСІЯМИ»	90

Заняття 24.	«КАЗКИ ЖИВУТЬ СЕРЕД НАС».....	94
Заняття 25.	«СПОСТЕРІГАЄМО ЗА ПОГОДОЮ».....	99
Заняття 26.	«ПОДОРОЖУЄМО ЗАКАРПАТТЯМ»	103
Заняття 27.	«УКРАЇНА – МОЯ БАТЬКІВЩИНА»	107
Заняття 28.	«РАЗОМ МИ – СИЛА!»	111
Заняття 29.	«СПЛКУВАННЯ – ЦЕ ЦІКАВО!»	114
Заняття 30.	«ЯКИЙ У МЕНЕ ХАРАКТЕР?».....	118
Заняття 31.	«НАШІ ПРАВА».....	121
Заняття 32.	«СПОРТ – ЦЕ ЗДОРОВ'Я!».....	126
Заняття 33.	«ПОДОРОЖ У КОСМОС»	129
Заняття 34.	«СВІТ МУЗИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ»	133
Заняття 35.	«СКОРО ДО ШКОЛИ!»	137
Заняття 36.	«МИ ПРОЩАЄМОСЯ».....	140

ПРОГРАМА

«Інтеграція дітей ромських меншин в освітній процес»

«КРОК ДО ШКОЛИ: ПІЗНАЄМО СВІТ РАЗОМ»

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освіта є ключовим чинником розвитку будь-якої держави, а освітні послуги – важливою умовою забезпечення цього розвитку. Кожен громадянин має право на здобуття повної загальної середньої освіти. Законодавство України створює умови для рівного доступу всіх дітей до якісної освіти.

Реалізація цілей і завдань освітньої системи – складний, але необхідний процес, що потребує тісної взаємодії державних структур, громадських організацій і самих ромських громад. У контексті європейської інтеграції особливої уваги потребують усі національні меншини, зокрема ті, що проживають у Закарпатському регіоні, з урахуванням принципів інклюзивності в освіті.

Ромське населення належить до найбільш соціально вразливих груп, які мають обмежений доступ до освіти, медичних і соціальних послуг. Діти часто стикаються з дискримінацією, мовними бар'єрами та нестачею підтримки з боку держави.

Через соціально-економічні умови ромська громада часто не розглядає освіту як пріоритет. Багато сімей зосереджені на вирішенні першочергових побутових проблем, що негативно впливає на участь дітей у навчальному процесі. Як наслідок, рівень освіти серед ромського населення залишається значно нижчим у порівнянні з іншими національними спільнотами. Низький освітній рівень батьків безпосередньо позначається на навчальних досягненнях їхніх дітей.

Актуальність розробки Програми обумовлена державними пріоритетами в галузі освіти, визначеними Законами України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про повну загальну середню освіту», Базовим компонентом дошкільної освіти та Державним стандартом початкової освіти.

Програма передбачає створення сприятливого освітнього середовища, що враховує культурні особливості ромського населення та долає бар'єри, які перешкоджають залученню дітей до освітнього

процесу. Одним із ключових етапів інтеграції є охоплення ромських дітей віком 5 – 6 років дошкільною освітою, яка є фундаментом подальшого розвитку, соціалізації та самореалізації.

■ **Мета Програми:**

Сформувати мотивацію до навчання, розвиток базових навичок і компетентностей у дітей ромської національної меншини, що забезпечить їх адаптацію та повноцінну інтеграцію в міжкультурний і інклюзивний освітній простір початкової школи.

■ **Завдання Програми:**

- Формування громадянських, міжкультурних та соціальних компетентностей як складових сучасної особистості;
- Забезпечення психологічної, мовної, емоційної та освітньої підтримки ромських дітей;
- Налагодження партнерської взаємодії з родинами;
- Запровадження практики асистентів педагогів із числа представників ромської громади;
- Впровадження інтегрованого освітнього підходу до розвитку дітей.

■ **Ключові компоненти Програми:**

1. Психологічна та емоційна підтримка дітей.
2. Мовна адаптація та розвиток комунікативних навичок.
3. Залучення батьків до освітнього процесу.
4. Формування соціальних навичок.
5. Матеріально-технічна підтримка освітнього середовища.
6. Підготовка педагогічних працівників до роботи з дітьми ромської національності.

■ **Очікувані результати Програми:**

1. Надання якісних освітніх послуг дітям ромської національної меншини на базі літнього табору з активним залученням батьків та участю помічників педагогів із числа ромів.

2. Досягнення позитивної динаміки у навчальних і виховних показниках дітей, підтвердженої результатами моніторингу.

3. Створення Центрів підтримки ромських батьків для проведення інформаційно-просвітницької роботи та сприяння активній участі в освітньому процесі.

4. Розробка пропозицій щодо змін до нормативно-правових актів з метою узаконення ролі помічника педагога з числа ромської громади.

■ Організаційно-практичні аспекти реалізації Програми

Цільова аудиторія: діти ромської національності віком 5–6 років, які не охоплені навчанням у системі дошкільної освіти.

Охоплення: 30 дітей, об'єднаних у групи по 10-15 осіб.

Тривалість: 12 тижнів. Заняття проводяться тричі на тиждень, по 3 години на день, що становить 108 навчальних годин.

■ Структура навчального дня

Кожен навчальний день включає кола зустрічі, бесіди, розповіді, ігри, вправи, послідовність і тривалість яких педагог може визначати самостійно, враховуючи кількість дітей у групі, їхній вік, рівень мотивації та працездатності. Упродовж навчального дня педагог робить 3 – 4 перерви тривалістю 10 – 15 хвилин.

■ Освітні напрями підготовки:

- Розвиток мовлення.
- «Я пізнаю природу».
- Сенсорно-пізнавальний розвиток (логіко-математичне мислення).
- Образотворче та музичне мистецтво.
- «Азбука здоров'я» (основи здорового способу життя).

■ Методи навчання:

- Активні та інтерактивні форми (ігрові, ситуаційні, групові заняття);
- Інтегроване тематичне навчання;
- Індивідуальний підхід відповідно до можливостей кожної дитини.

■ Матеріально-методичне забезпечення:

- Розробка та впровадження методичного посібника для педагогів.
- Надання дидактичних матеріалів, розроблених з урахуванням особливостей розвитку дітей ромської національності.

■ Просвітницька робота:

Освітній компонент Програми тісно пов'язаний із роботою з батьками, яка має починатися із роз'яснення ролі освіти для майбутнього їхніх дітей. Залучення батьків до освітнього процесу підвищує ефективність інтеграції та формує відповідальне ставлення до навчання.

ЗАНЯТТЯ 1.

«ЛАСКАВЕ СОНЕЧКО»

МЕТА:

- сприяти емоційному комфорту та згуртованості дітей у групі через знайомство й спільну діяльність;
- формувати уявлення про сонце як джерело тепла, світла й радості;
- розвивати мовлення, творчі здібності, уяву, дрібну моторику та уважність;
- закріплювати елементарні правила безпечної поведінки на сонці;
- виховувати дружелюбність, уважність до себе й інших, уміння ділитися позитивними емоціями.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Знайомство»

Діти стоять у колі. Педагог вітається із дітьми та пропонує їм по черзі назвати своє ім'я та сказати, хто у сім'ї називає їх найлагідніше.

2. Гра «Я вмію»

Обладнання: м'яч.

Педагог кидає м'яч будь-якій дитині. Дитина, повертаючи м'яч, продовжує речення «Я вмію... (допомагати мамі, татові, гарно малювати, співати тощо)». Гра продовжується до тих пір, поки усі діти не розкажуть про свої вміння.

3. Бесіда «Сонечко»

Педагог запитує дітей:

- «Що ви знаєте про сонечко?».
- «На що схоже сонечко?». (На м'яч, колесо, кавун, яблуко, курчатко, квітка кульбаби тощо).
- «Коли ми його бачимо?». (Вдень).
- «Що таке сонячні зайчики?». (Яскраві плямки світла, які стрибають по стінах, підлозі чи меблях, коли на дзеркало, годинник або інший блискучий предмет потрапляє сонце. Їх неможливо спіймати, бо це – світло!).

Педагог пояснює: «Сонце – це велика гаряча кулька світла в небі. Вона світить вдень, гріє землю, дерева, воду і нас. Завдяки сонечку

нам стає тепло, ростуть квіти, дерева і овочі. Без нього було би темно і холодно».

4. Аплікація «Сонечко усміхається»

Обладнання: бланк (Додаток 1.1.), клей.

Діти із вирізаних елементів створюють аплікацію – сонечко з промінцями.

5. Вправа «Слова-промінчики»

Педагог пропонує подивитися на сонечко з промінцями (на аплікації, яку щойно створили) і придумати слова, які:

- 1) описують сонечко (тепле, яскраве, жовте, лагідне, кругле...);
- 2) розповідають, що робить сонечко (світить, гріє, будить, сміється...).

6. Малювання «Будинок, дерево, людина»

Обладнання: бланк (Додаток 1.2.), прості і кольорові олівці.

Дітям пропонують на бланках під сонечком намалювати будинок, дерево і людину.

7. Руханка «Сонечко і Хмаринка»

Одна дитина – Сонечко. Вона стоїть у центрі і «світить» – розводить руки і посміхається. Інша – Хмаринка. Вона повільно ходить навколо і «закриває» Сонце (стає перед ним). Коли Сонце відкрите – всі інші діти можуть стрибати, бігати й радіти, бо їм тепло. Коли маринка закриває Сонечко – всі завмирають, бо стало прохолодно.

8. Вправа «Намалюй шлях сонечка»

Обладнання: бланк із малюнками (Додаток 1.3.), прості олівці.

Дітям пропонують на бланках простим олівцем провести лінію вниз по пунктиру, не виходячи за межі. Повторити з кожною доріжкою.

9. Гра «Що буде, якщо?..»

Педагог пропонує дітям по черзі відповісти на запитання:

- «Що буде, якщо сонечко піде у відпустку?»;
- «Що буде, якщо дощ буде іти не перестаючи?»;
- «Що буде, якщо замість дощу з неба падатимуть морозиво і цукерки?».

10. Вправа «Будь уважним»

Обладнання: бланк із малюнками (Додаток 1.4.), прості олівці.

Дітям пропонують розглянути малюнки на бланку: їх багато, але є й однакові. Потрібно знайти й позначити:

- а) хмару перекреслити з правого верхнього кута до лівого нижнього (/);

б) сонце підкреслити лінією знизу (_);

в) місяць позначити лінією справа (|);

г) стрілку пропустити.

11. Гра «Сонце каже: «Можна – не можна»

Педагог каже фразу: «Сонце каже...», діти відповідають: «Можна» або «Не можна».

Наприклад:

- «Сонце каже: пити багато води влітку» – можна.
- «Сонце каже: гратися на сонці без капелюха» – не можна.
- «Сонце каже: бігати босоніж по траві» – можна.
- «Сонце каже: купатися самому без дорослих у річці» – не можна.
- «Сонце каже: ховатися в тіні в обідню пору» – можна.
- «Сонце каже: гратися сірниками» – не можна.
- «Сонце каже: їсти відразу гриби, які знайшли в лісі» – не можна.

12. Малювання «Вийшло сонечко»

Обладнання: аркуші паперу, прості олівці.

Дітям пропонують намалювати сонечко, яке виходить з-за хмар.

13. Гра «Сонечко торкається обличчя»

Педагог називає частини обличчя, діти повинні торкнутися відповідної частини свого обличчя. Педагог намагається «заплутати» дітей: час від часу сам торкається не тієї частини, яку називає (називає «ніс», а торкається вуха). Діти повинні бути уважними і показувати правильно усі частини обличчя.

14. Підсумок заняття

Педагог каже: «На сьогоднішньому занятті ви були справжніми сонячними промінчиками! Після заняття ви зустрінете своїх друзів та знайомих і вони вас запитають: «Що ви робили на занятті?». Що ви їм розкажете?».

ЗАНЯТТЯ 2. «ЛІТЕЧКО ВЕСЕЛЕ ДО НАС ЗАВІТАЛО»

МЕТА:

- формувати в дітей позитивне ставлення до літньої пори року через ігри, творчі та пізнавальні завдання;
- розвивати мовлення, увагу, уяву, дрібну моторику, уміння описувати предмети та явища;
- збагачувати словниковий запас прикметниками;
- виховувати інтерес до природи, прагнення ділитися емоціями та піклуватися про власний настрій і настрої інших.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Гра «Привітання»

Обладнання: дзвінок, свисток.

Педагог пропонує дітям привітатися один з одним у різний спосіб. Коли педагог плесне у долоні, діти вітаються з однолітками за руку, коли пролунає дзвінок – «вітаються» ліктями, на сигнал свистка – «вітаються» колінами.

2. Бесіда «Літо прийшло!»

Педагог каже: «Світить яскраве сонечко, гріє всіх своїм теплом. Небо – синє-синє, а хмарки – білі, мов ватка. У повітрі пахне квітами, травичка зелена, м'яка. Про яку пору року я розповідаю?

На деревах співають пташки, метелики кружляють, а джмелі гудуть, як маленькі літачки. Літо – це пора, коли все навколо радіє і росте!

Влітку діти мають багато веселощів! Вони гуляють у парку, граються із м'ячем, катаються на гойдалках. Хтось їздить на море, а хтось – до бабусі в село. Там можна купатися в річці, збирати ягоди й слухати спів цвіркунів увечері.

Літо дарує нам тепло, смак солодких фруктів і багато-багато радості!

Але літо буває різне. Іноді влітку буває така спека, що аж асфальт блищить, мов дзеркало. Сонечко припікає, і всі шукають тінь: під деревом, під капелюшком або під парасолькою. У спеку треба багато пити води, носити легкий одяг і не забувати про головний убір. Навіть тварини ховаються – кішка лежить у затінку, а собачка хапає язичком повітря.

А буває – раптом з’являються хмарки, небо темніє, і починається літній дощик. Він теплий, веселий і пахне травою. Іноді дощ іде недовго, а потім — з’являється веселка! Після дощу все блищить, ніби вимите: листячко зеленіє, земля парує, пташки знову співають».

Запитання:

- «Що ви робите, коли спека?».
- «Як звучить дощик?».
- «Які ігри можна грати влітку?».
- «Чим ви любите ласувати влітку?».

3. Гра «Який? Яка? Яке? Які?»

Педагог пропонує дітям відповісти на запитання:

- «Яке літечко?» (Тепле, веселе).
- «Сонечко яке?» (Ясне, яскраве, тепле, ласкаве).
- «Дощик який?» (Літній, теплий).
- «Дні які?» (Сонячні, довгі).
- «Вода у річці яка?» (Тепла, чиста, прозора).

4. Ліплення «Соковиті фрукти»

Обладнання: пластилін.

Дітям пропонують назвати улюблені фрукти та описати їхній вигляд і смак так, ніби вони розповідають про це людині з іншої планети, яка ніколи не бачила фрукти. Потім пропонують із пластиліну відповідного кольору зліпити улюблені фрукти. На завершення влаштовують виставку дитячих робіт.

5. Вправа «Опиши малюнок»

Обладнання: картки із зображенням дітей (Додаток 2.1.).

Дітям пропонують розглянути по черзі рисунки 1 і 2 й описати те, що зображено на них.

Запитання:

- «Хто зображений на рисунку?».
- «Що роблять дівчатка? Хлопчики?».
- «Який настрій мають діти?».
- «З ким із зображених дітей ви б хотіли погратися?».
- «Як би проводили вільний час діти, зображені на рисунку, якби йшов дощ?».

6. Розповідь «Бджілка-трудівниця»

Педагог розповідає: «Коли настає літо, ми можемо побачити багато комах: жуки, джмелі, оси, бджоли, комарі, мухи, мурашки, метелики, бабки та багато інших. У природі більшість комах прино-

силь користь. Комахи запилюють квіткові рослини, щоб могли утворитися плоди й насіння. Деякі з них, наприклад мурашки, поїдають рештки тварин, вони – «санітари» природи. Багато комах, зокрема бджоли, виробляють мед і віск, а шовкопряд – шовк. Таких комах називають корисними».

Сонечко світить, квіти цвітуть, а в повітрі чути: «Ж-ж-ж!» – це бджілка летить на роботу! Щоранку вона прокидається раніше за всіх, розправляє свої прозорі крильця й летить на квіти. Коли бджілка знаходить гарну квітку, вона сідає на неї й збирає нектар у маленькі кошики на ніжках. Потім летить до вулика – додому, де живуть інші бджілки. Там вона ділиться нектаром, і разом вони готують смачний золотистий мед.

А ще бджілка допомагає квітам: коли вона сідає на них, вона запилює їх. Завдяки цьому виростають фрукти й овочі.

Бджілка – справжня трудівниця! Влітку вона має багато роботи, але не скаржиться, бо знає, що допомагає всім – і квітам, і людям.

Запитання:

- «Що робить бджілка влітку?».
- «Для чого вона збирає нектар?».
- «Чому бджілку називають трудівницею?».

7. Гра «Бджілка»

Обладнання: ігрове поле і фішка – «бджілка» (Додаток 2.2.).

Педагог показує дітям ігрове поле й розповідає, що на ньому «живе» чарівна «бджілка» (показує фішку). А відтак пояснює, що вона рухається лише за командою. Наприклад, якщо педагог скаже: «Бджілка вгору», – діти мають пересунути фішку на клітинку вгору, «Бджілка донизу», – на одну клітинку вниз. При цьому не можна пересувати фішку за межі ігрового поля. Якщо педагог намагається заплутати дітей і говорить команду, внаслідок якої «бджілка» опиниться за межами поля, діти мають двічі плеснути в долоні. Пояснивши правила, педагог озвучує команди, а діти рухають фішки в заданому напрямку.

Примітка. Коли всі діти зрозуміють правила гри, педагог може запропонувати комусь із дітей стати ведучим і озвучувати команди.

8. Вправа «Намалюй сонечко і хмарки»

Обладнання: бланк із пунктирним зображенням сонця і хмар (Додаток 2.3.), прості олівці.

Дітям пропонують на бланках простим олівцем провести лінії по пунктиру, не виходячи за межі.

9. Руханка «Дощик»

Педагог каже: «Одного разу в місті почався дощик. Спочатку він був легкий, а потім став таким сильним, що можна було почути мелодію, яку він створив. Пропоную нам разом створити мелодію краплинок дощу, плескаючи своїми долонями і тупаючи ніжками». Педагог пропонує виконати рухи відповідно до слів.

Послідовність рухів:

Потираємо долоні – «Повіяв легкий вітерець»,

Плескаємо пальцями по долоні – «Почався дощик».

Плескаємо у долоні – «Дощ посилюється».

Плескаємо долонями по колінах – «Дощ сильно лле».

Тупаємо ногами – «Справжня злива!».

Потім усе в зворотному порядку – «Дощ стихає...».

У кінці потираємо долоні знову – і тиша. «Сонечко виглянуло!».

9. Вправа «Будь уважним»

Обладнання: бланк із малюнками (Додаток 2.4.), прості олівці.

Дітям пропонують розглянути малюнки на бланку: їх багато, але є й однакові. Потрібно знайти й позначити:

- а) справа від дерева намалювати маленьке коло;
- б) зверху над машиною намалювати маленький квадрат;
- в) ляльку позначити лінією зліва (|);
- г) знизу під парасолькою намалювати маленький трикутник.

10. Гра «Що відбувається тільки влітку?»

Педагог задає дітям запитання, діти дають відповіді та пояснюють їх.

Запитання:

- «Чи можна влітку в лісі назбирати пролісків?». (Ні, тому що проліски цвітуть навесні, а не влітку).
- «Чи можна влітку побачити, що йде сніг?». (Ні, тому що сніг, зазвичай іде взимку, коли холодно).
- «Чи можна влітку нарвати ягід у лісі і садку?». (Можна, улітку досягають ягоди).

11. Бесіда «Як покращити настрій»

Педагог запитує:

- «Коли у вас буває хороший настрій?».
- «Від чого настрої псується?».
- «Як ви зараз себе почуваете? Чому?».

- «Як ви можете вплинути на покращення свого настрою та настрою людей, що вас оточують?».
- «Як покращити собі настрій?».

Педагог розповідає: «Іноді буває, що настрої псується: ми сумуємо, відчуваємо злість або просто не хочеться нічого робити. Це нормально! Але ми можемо допомогти собі почуватися краще. Ось як:

1. Зроби глибокий вдих.

Вдихай носиком... затримай подих... видихай ротиком. Повтори кілька разів. Так ми заспокоюємось.

2. Поговори з другом або кимось із дорослих.

Розкажи, що тебе засмутило. Коли ми ділимося – стає легше.

3. Послухай улюблену пісеньку або потанцюй

Весела музика дарує гарний настрій!

4. Помалюй або щось зроби своїми руками.

Малювання, аплікації, ліплення допомагають забути про поганий настрій.

5. Вийди на прогулянку.

Прогулянка на свіжому повітрі – завжди гарна ідея.

6. Обійми когось рідного.

Обійми – це чарівні ліки від смутку.

7. Посміхнись сам собі у дзеркалі.

Навіть маленька посмішка може зробити день кращим!

Пам'ятай: твій настрій – у твоїх руках!

12. Бесіда «Що найбільше сподобалося?»

Педагог пропонує дітям відповісти на запитання: «Що найбільше сподобалося на сьогоднішньому занятті?».

ЗАНЯТТЯ 3. «БУДЬМО ВВІЧЛИВИМИ»

МЕТА:

- сприяти розвитку комунікативних навичок, доброзичливого ставлення до однолітків та дорослих;
- формувати розуміння значення ввічливих слів і жестів, уміння виявляти повагу, вдячність і позитивне ставлення до інших;
- розвивати мовлення, мислення, увагу, вміння працювати в команді;
- формувати емоційну компетентність, самоусвідомлення та впевненість у власній унікальності.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Вправа «Привітання»

Педагог пропонує дітям по черзі привітатися з сусідом ліворуч, назвати його ім'я та сказати йому комплімент. Наприклад: «Привіт, Даринко, у тебе гарна посмішка!», «Вітаю, Андрійку! Мені приємно гратися з тобою!».

Запитання:

- «Що відчуває людина, коли з нею вітаються?».
- «Чи приємно було отримувати комплімент? Що саме ви відчували?».
- «Чи складно дарувати компліменти? Чому ви так вважаєте?».

2. Бесіда «Чарівні слова»

Педагог каже: «Ви, напевно, чули вислів «чарівні слова». Що він міг би означати?».

Запитання:

- «Які чарівні слова ви знаєте?».
- «Які слова ви використовуєте, коли хочете щось попросити?».
- «Що ви кажете, коли вам щось подарували або чимось пригостили (коли прокидається, коли лягаєте спати, якщо когось образили тощо?».
- «Кому і за що ви буваєте вдячні?».
- «Якими словами ви виражаєте вдячність?».
- «Як можна виразити вдячність без слів?»

Педагог пропонує дітям показати, як можна виразити вдячність без слів: посміхнутися, обійнятися, потиснути руку, підморгнути, показати «лайк» тощо.

Педагог разом з дітьми роблять висновок, що чарівні слова здатні робити дива, вони роблять світ кращим і добрішим. Слова ввічливості – це слова, якими ми висловлюємо уважність, чемність, люб'язність. Для того, щоб побудувати з добрі взаємини з іншими, дітьми або дорослими, важливо використовувати ввічливі слова.

3. Гра «Будь ласка»

Педагог пропонує виконати різні рухи, але за умови коли перед завданням прозвучить ввічливе слово «будь ласка». Наприклад: плесніть над головою; тричі присядьте, будь ласка; торкніться лівою рукою правого вуха; інші завдання, які запропонують діти.

4. Вправа «Ситуації»

Педагог пропонує дітям уявити ситуацію, подумати над її вирішенням, розіграти діалог:

1. Як вчинити, якщо ти хочеш погратися іграшкою, якою вже грається хтось інший?

2. Чи можна усім говорити «Привіт!»? Як привітатися, якщо ви зустріли свого друга? Як привітатися з мамою друга?

3. Як вчинити, якщо ти випадково когось штовхнув?

Педагог з дітьми роблять висновок про те, що важливо дотримуватися правил ввічливої поведінки; він пропонує дітям говорити ввічливі слова та компліменти своїм батькам і працівникам закладу, яких вони зустрічатимуть.

5. Вправа «Будь уважним»

Обладнання: бланк із малюнками (Додаток 3.1.), прості олівці.

Дітям пропонують розглянути малюнки на бланку: їх багато, але є й однакові. Потрібно знайти й позначити:

а) книжку обвести кружечком;

б) портфель позначити лінією зліва (|);

в) олівець пропустити;

г) телефон перекреслити з лівого верхнього кута до правого нижнього (\).

6. Гра з «Впіймай м'яч»

Обладнання: м'яч.

Психолог кидає дитині м'яч і називає видове поняття. Дитина повертає м'яч, називаючи родову назву.

Наприклад: плаття – одяг, картопля – овоч, стільчик – меблі, трактор – транспорт, піца – їжа, літо – пора року, тарілка – посуд тощо.

7. Розповідь «Число і цифра 1»

Педагог каже: «Що ми робимо, коли хочемо дізнатися, скільки у нас є чогось? (Рахувати). Про кількість усього, що нас оточує, ми можемо сказати: один або багато. Рахунок ми завжди починаємо із числа 1. У нас один носик, одне сонечко на небі, одна мама. Що ще у нас одне? Подивіться навколо себе: що у нас у кімнаті одне?

Один – означає єдиний і неповторний. Як кожна дитина – єдина: ще однієї такої самої немає». Педагог знайомить дітей із цифрою 1.

8. Малювання «Я – неповторний»

Обладнання: аркуші паперу, прості і кольорові олівці.

Дітям пропонують намалювати свій портрет.

На завершення влаштовують виставку дитячих малюнків: кожна дитина демонструє свій портрет і розповідає про себе (описує свої якості, зовнішній вигляд).

9. Вправа «Розфарбуй»

Обладнання: бланки із малюнками (Додаток 3.2.), кольорові олівці.

Дітям пропонують розглянути малюнки та розфарбувати тільки ті, яких зображено по одному (Рисунок 1). На рисунку 2 потрібно провести лінію від цифри 1 до кружечка, у якому зображений один предмет.

10. Гра «Пісня, танець, марш»

Педагог каже: «Діти, уявіть собі чарівну країну Музики. Там живуть троє друзів: Пісня, Танок і Марш. Вони дуже різні, але кожен – важливий.

Пісня – це як спів пташки. Наприклад, мама співає колискову. Пісня – лагідна, мелодійна.

Танець – музика, що кличе рухатися. Уявіть, що ноги самі починають стрибати, коли звучить ця мелодія. Це – танець!

Марш – це як крокує солдат. Це музика, під яку хочеться рівно й сильно крокувати.

Педагог пропонує дітям послідовно послухати музичні твори і виконати рухи, які підказує тіло: гойдатися (прикласти руку до серця і «співати»), танцювати, крокувати.

Звучать у записі: «Коліскова» (українська народна пісня), «Гопак» (український народний танець), «Запорозький марш» (Євген Адамцевич).

11. Вправа «Домалюй»

Обладнання: бланк із трьома незавершеними зображеннями (Додаток 3.3.), прості олівці.

Педагог каже: «Художник почав малювати, але в нього зламався олівець, і він просить дітей допомогти йому закінчити роботу. Ви готові йому допомогти? Тоді кожен із вас отримає зображення. Уважно роздивіться його і подумайте, що ж хотів зобразити художник? Візьміть олівець і закінчіть це зображення».

Кожна дитина отримує спочатку одне зображення, після виконання завдання отримує наступне.

12. Гра «Скажи навпаки»

Обладнання: м'яч.

Педагог кидає дитині м'яч і називає слово. Дитина повертає м'яч, називаючи протилежне за значенням слово.

Слова: зима – літо, день – ніч, сонце – місяць, ранок – вечір, холод – тепло, світло – темрява, початок – кінець.

13. Гра «Відгадай предмет за описом»

Одна дитина загадує предмет, який є у кімнаті, й пошепки повідомляє про нього педагогу. Інші задають їй запитання, з допомогою яких намагаються відгадати предмет.

14. Гра «Розстав крапки за зразком»

Обладнання: два порожні ігрові поля (Додаток 3.4., рисунок 1), а також два заповнені ігрові поля (Додаток 3.4., рисунки 2, 3), прості олівці.

Педагог демонструє дітям заповнене ігрове поле (Рисунок 2). Діти уважно розглядають його й намагаються запам'ятати, як розміщені крапки. Через 10 с педагог ховає заповнене поле й роздає дітям порожні ігрові поля (Рисунок 1). Відтак просить дітей по пам'яті розставити на них крапки. Так само діти виконують завдання з іншим ігровим полем (Рисунок 3).

15. Вправа «До побачення!»

Діти стають у коло і складають долоні стовпчиком одну на одну. Коли всі склали, стискають долоні в кулак і промовляють: «До побачення!».

ЗАНЯТТЯ 4. «ДОБРІ ВЧИНКИ»

МЕТА:

- формувати у дітей уявлення про добрі та погані вчинки, розвивати емоційну чуйність, уміння співпереживати, проявляти турботу й доброзичливість;
- виховувати бажання допомагати іншим, діяти відповідально й усвідомлено;
- закріпити знання про число і цифру 2, розвивати логічне мислення, уважність, мовлення, дрібну моторику;
- розвивати вміння аналізувати поведінку, робити моральний вибір, висловлюватися про власні дії.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Подаруй усмішку»

Педагог пропонує дітям стати в коло, повернутися один до одного, сказати «Привіт!» і посміхнутися.

Запитання: «Як ви почуваетесь, коли посміхаєтеся? Коли вам посміхаються?».

2. Слухання казки «Зайчик і Їжачок»

Педагог пропонує послухати казку.

«Жив собі в лісі Зайчик. Одного ранку він почув, як поруч хтось тихенько плаче. Пішов на звук – а там Їжачок сидить під яблунею.

– Чому ти плачеш, Їжачку? – запитав Зайчик.

– Я хотів зірвати яблуко, але воно високо. А я маленький, не дотягуюсь...

Зайчик підстрибнув і легко дістав яблуко. Потім ще одне. І ще!

– Тримай, Їжачку! – сказав Зайчик.

– Дякую, друже! – зрадів Їжачок.

– Тепер я тебе пригощу пиріжком з яблуком!

Вони разом поснідали, а потім пішли гратися.

З того часу Зайчик і Їжачок стали найкращими друзями».

Запитання:

- «Хто плакав у лісі?». (Їжачок).
- «Чому Їжачок плакав?». (Хотів яблуко).
- «Що зробив Зайчик?». (Дістав Їжачку яблуко).

- «Чим пригостив Їжачок Зайчика?». (Пиріжком з яблуком).
- «Який вчинок зробив Зайчик?». (Добрий).
- «Чи всі вчинки бувають «добримими»?

Педагог пропонує закінчити речення: «Їжачок і Зайчик стали...»
(Найкращими друзями).

3. Вправа «Розмалюй»

Обладнання: бланк із зображенням двох яблук на гілці (Додаток 4.1.), кольорові олівці.

Педагог каже: «На малюнку ви бачите яблука, схожі та ті, які дістав Зайчик для Їжачка. Яких кольорів бувають яблука? Розфарбуйте яблука будь-якими з цих кольорів». Можна використати зразок, поданий угорі справа.

4. Вправа «З'єднай великий предмет з маленьким»

Обладнання: бланк із зображенням фруктів (Додаток 4.2.), прості олівці.

Педагог каже: «Предмети навколо нас бувають різного кольору та різного розміру: великі і малі. Апельсини, яблука, сливи, абрикоси – це фрукти, які бувають різних розмірів та кольорів». Педагог пропонує дітям намалювати олівцем пряму лінію, з'єднавши великий фрукт з таким самим, але маленьким».

5. Розповідь «Число і цифра 2»

Педагог каже: «На заняттях ми будемо вчитися рахувати і знайомитися із цифрами. Сьогодні ми познайомимося з числом і цифрою 2. Щойно ви розмалювали два яблука. Два – це коли двоє. Як мама і тато – двоє! Дві ручки, два ока, дві ніжки. Що ще у нас є два? Подивіться навколо себе: що у нас у кімнаті є два?».

6. Вправа «Розфарбуй»

Обладнання: бланк із зображеннями (Додаток 4.3.), кольорові олівці.

Дітям пропонують розглянути зображення та розфарбувати тільки ті, яких зображено два (Рисунок 1). На рисунку 2 потрібно провести лінію від цифри 2 до кружечка, у якому зображено 2 предмети.

7. Вправа «Розпізнай вчинок»

Педагог пропонує оцінити вчинки: «добрі» – плескаючи в долоні, «погані» – тупаючи ногами.

Наприклад: «допомогти», «поділитися», «не привітатися», «подарувати посмішку», «посваритися», «помиритися», «сказати дякую», «не поділитися іграшкою».

8. Руханка «Добрі справи – робимо разом!»

Педагог наводить приклади добрих вчинків і пропонує дітям виконати відповідні рухи:

«Якщо другові ти допоміг» – простягають руки вперед долонями догори.

«Якщо маму обійняв» – обіймають себе.

«Іграшку комусь віддав» – імітують, ніби щось передають.

«А котика ти пригорнув» – гладять ліве плече.

«Значить, доброта в тобі живе,

І серце твоє – золоте!».

9. Гра «В якому вчинку живе добро»

Обладнання: картки із зображенням сонечка та хмаринки.

Педагог каже: «Я називатиму різні вчинки. Коли я назву добрий вчинок, ви покажіть картку із зображенням сонечка, якщо я назву поганий вчинок – покажіть картку із зображенням хмаринки».

Наприклад: «Допомагати другові в біді»; «Захистити слабкого»; «Когось обдурити»; «Ділитись іграшками»; «Вихвалитися перед кимось»; «Дражнитися»; «Пробачати і просити пробачення, якщо когось образив»; «Допомагати літній людині підняти окуляри?»; «Допомагати братику/сестричці зібрати іграшки?»; «Сваритися з другом»; «Штовхати інших дітей»; «Слухатися старших».

10. Руханка «Живе і неживе»

Педагог каже: «Нас оточують різні предмети. Усі вони – живі або неживі. Живе – це те, що дихає (як ми – носиком або ротиком), росте (наприклад, квіточка з маленького насіння), рухається (навіть повільно, як равлик), їсть та п'є (тварини і люди), має діток (мама – тебе народила, а киця – кошенят). Приклади живого: люди, тварини, птахи, риби, дерева, квіти, травичка, комахи. Неживе – це те, що: не дихає, не росте, не їсть, не народжує, не змінюється саме по собі. Приклади неживого: стілець, м'яч, машинка, камінь, олівець, хмаринка».

Дітям пропонують стати у правій частині кімнати, коли почують слово, що означає живий предмет, і в лівій частині кімнати – коли почують слово, що означає неживий предмет.

Наприклад: кішка, машина, дерево, ведмідь, книга, пташка, тістечко, мураха, годинник, тюльпан, парасолька, собачка, хмаринка.

11. Малювання «Предмети навколо нас»

Обладнання: аркуші паперу, прості олівці.

Дітям пропонують намалювати будь-який предмет: живий або неживий. Потім кожна дитина по черзі стає перед іншими дітьми і показує свій малюнок. Інші діти відгадують, що зображено на малюнку, і визначають, до яких предметів він відноситься: до живих чи неживих.

12. Гра «Добра справа - це...»

Обладнання: 12 карток із зображеннями добрих справ дітей (додаток 4.4).

Дітям пропонують по черзі витягти одну із карток та описати добру справу, яка зображена на картці.

13. Підсумок заняття

Педагог каже: «На сьогоднішньому занятті ви всі добре попрацювали. Навчилися розрізняти добрі і погані вчинки». Педагог просить дітей по черзі відповісти на запитання: «Які добрі вчинки ви можете зробити вже сьогодні?».

ЗАНЯТТЯ 5. «Я СЕРЕД ІНШИХ»

МЕТА:

- сприяти формуванню у дітей уявлення про власну унікальність та цінність кожної людини;
- розвивати самооцінку, емоційну чутливість, впевненість у собі, уміння бачити свої сильні сторони та поважати інших;
- формувати навички соціальної взаємодії, вміння співіснувати в колективі, аналізувати зміни та просторове розміщення об'єктів;
- ознайомити з числом і цифрою 3, розвивати логічне мислення, увагу, пам'ять, мовлення та дрібну моторику.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Привітаймося по-різному»

Педагог пропонує дітям привітатися один з одним у різний спосіб: коли почують слово «котики» – торкнутися ніжно відкритими долонями; слово «пташки» – випрямити руки, імітуючи рух крилами, торкнутися плечима; коли почують слово «роботи» – торкнутися ліктями, зігнутими під прямим кутом.

2. Гра «Що буде, якщо...?»

Педагог пропонує дітям по черзі відповісти на запитання:

- «Що буде, якщо у світі зникнуть усі дзеркала?».
- «Що буде, якщо сонце не буде заходити?».
- «Що буде, якщо машини почнуть їздити задом наперед?».

3. Вправа «Графічний диктант»

Обладнання: аркуші в клітинку, по лівому краю яких, на відстані 5 – 7 клітинок, поставлені одна під одною дві крапки, прості олівці.

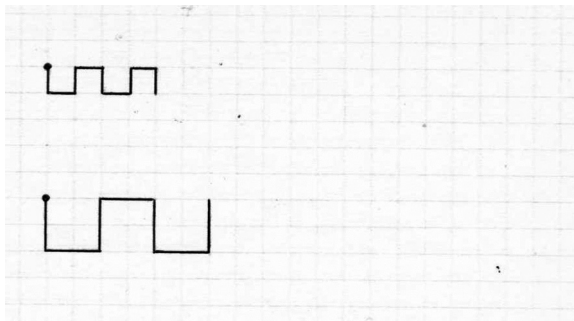
Від заданих крапок діти мають намалювати візерунки, спершу дотримуючись інструкцій педагога, а відтак – самостійно. Для кожної крапки педагог диктує окремі вказівки. При цьому наголошує, що під час малювання не можна відривати олівець від паперу.

Візерунок 1. «Починаймо малювати перший візерунок. Торкніть-ся олівцем першої, найвищої крапки. Увага! Малюємо лінію: одна клітинка вниз. Не відриваємо олівець від паперу. Тепер одна клітинка вправо. Одна клітинка вгору. Одна клітинка вправо. Одна клітинка

вниз. Одна клітинка вправо. Одна клітинка вгору. Одна клітинка вправо. Одна клітинка вниз. Далі продовжте цей візерунок самостійно».

Візерунок 2. «Починаймо малювати другий візерунок. Торкніться олівцем другої крапки. Увага! Малюємо лінію: дві клітинки вниз. Не відриваємо олівець від паперу. Тепер дві клітинки вправо. Дві клітинки вгору. Дві клітинки вправо. Дві клітинки вниз. Дві клітинки вправо. Дві клітинки вгору. Далі продовжте цей візерунок самостійно».

Примітка. Після кожної вказівки педагог робить довгу паузу, щоб діти могли виконати завдання. На самостійне продовження візерунка педагог відводить 1 – 1,5 хвилини.

4. Гра «Що змінилося?»

Четверо-п'ятеро гравців стає в шеренгу. Педагог обирає серед решти групи одну дитину й пропонує їй запам'ятати зовнішній вигляд кожного гравця, що стоїть у шерензі. Через 20 – 30 с дитина відвертається й заплющує очі або виходить із кімнати. Гравці в шерензі незначно змінюють своє вбрання або зачіску. Приміром, хтось : може надіти шапку чи шарф, взяти у руки якийсь предмет або, навпаки забрати його, хтось – розстебнути або застебнути гудзик чи змійку на кофтинці, двоє гравців може помінятися один з одним місцями, змінити зачіску тощо. Після цього педагог запрошує дитину в кімнату і просить її назвати, що змінилося. Відтак у шеренгу стають інші гравці й гру продовжують. При цьому відгадувати зміни має також інші дитина.

5. Розповідь «Число і цифра 3»

Педагог каже: «Сьогодні ми познайомимося з числом і цифрою 3. Три – це трійко друзів, коли вас троє грається: ти, подруга і ще один друг. У світлофора є три сигнали-кольори: червоний, жовтий і зелений. Що означають ці сигнали? Подивіться навколо себе: що у нас у кімнаті є три?»». Педагог знайомить дітей із цифрою 3.

6. Вправа «Розфарбуй»

Обладнання: бланк із зображеннями (Додаток 5.1.), кольорові олівці.

Дітям пропонують розглянути зображення. На рисунку 1 потрібно розфарбувати тільки ті, яких зображено три. На рисунку 2 усі яблучка потрібно об'єднати по три, обвівши їх лінією, як на зразку.

7. Руханка «Машини на світлофорі»

Обладнання: картки із зображенням червоного, жовтого та зеленого кружечків (сигналів світлофора).

Коли педагог показує картку із зеленим кружечком, діти повинні бігати по кімнаті, картку із жовтим кружечком – повинні повільно ходити, картку із червоним кружечком – повинні зупинитися і стояти на місці.

8. Вправа «Домалюй»

Обладнання: бланк із трьома незавершеними зображеннями (Додаток 5.2.), прості олівці.

Педагог каже: «Художник почав малювати, але в нього зламався олівець, і він просить дітей допомогти йому закінчити роботу. Кожен із вас отримає зображення. Уважно роздивіться його і подумайте, що ж хотів зобразити художник? Візьміть олівець і закінчіть це зображення». Кожна дитина отримує спочатку одне зображення, після виконання завдання отримує наступне.

9. Гра «Розстав крапки за зразком»

Обладнання: два порожні ігрові поля (Додаток 5.3., рисунок 1), а також два заповнені ігрові поля (Додаток 5.3., рисунки 2, 3), прості олівці.

Педагог демонструє дітям заповнене ігрове поле (Рисунок 2). Діти уважно розглядають його й намагаються запам'ятати, як розміщені крапки. Через 10 с педагог ховає заповнене поле й роздає дітям порожні ігрові поля (Рисунок 1). Відтак просить дітей по пам'яті розставити на них крапки. Так само діти виконують завдання з іншим ігровим полем (Рисунок 3).

10. Розповідь «Кожна людина – унікальна»

Педагог каже: «У кожного з вас є своє ім'я, свої очі, руки, сміх. Ніхто у світі не такий, як кожен із вас! Це робить кожную дитину цінною і важливою. Навіть якщо ти ще малюк – ти вже людина, яку люблять і поважають. Якщо ти щось не вмієш, це не страшно – ти вчишся. Це не робить тебе гіршим. Головне – бути добрим і старатися».

Педагог пропонує дітям повторити за ним позитивні фрази: «Я добрий», «Я вмю дружити», «Я гарний та розумний», «Я стараюсь і навчаюсь».

11. Гра: «Що в мені хороше?»

Педагог пропонує дітям по черзі відповісти на запитання «Що ти вмєш робити добре?». Він допомагає дітям знайти відповіді: малювати, бігати, ділитися, обіймати, слухати. Педагог нагадує дитині: вона не мусить бути «найкращою» – вона вже цінна, бо вона є.

12. Вправа «Найкраща дитини на світі»

Обладнання: скринька із дзеркалом.

Педагог каже: «У мене в руках є скринька, у якій знаходиться портрет найкращої дитини на світі. Чи хочете ви дізнатися, що це за дитина, побачити її? Зараз я вам передам цю скриньку. Кожен із вас буде по черзі відкривати її і зазирати в середину, щоб подивитися на найкращу дитину, але так, щоб інші діти, які сидять поруч, не бачили її. Потім ви будете передавати скриньку наступним дітям, щоби вони також побачили найкращу дитину».

Запитання:

«Кого ви побачили у скриньці?». (Себе).

«Який висновок ми можемо зробити?». (Кожен з вас є найкращою дитиною для своїх батьків і для себе).

13. Прощання «Посмішка»

Діти стоять у колі. Їм пропонують посміхнутися сусіду справа, сусіду зліва, а потім – заплющити очі і посміхніться самому собі.

ЗАНЯТТЯ 6. «МОЄ РІДНЕ МІСТО – УЖГОРОД»

МЕТА:

- розширювати знання дітей про рідне місто Ужгород, його визначні місця та особливості;
- формувати почуття любові, гордості, дбайливого ставлення до рідного краю;
- розвивати зв'язне мовлення, уважність, пам'ять, логічне мислення, просторову орієнтацію та дрібну моторику;
- ознайомити з числом і цифрою 4;
- сприяти емоційному розвитку дітей через художню творчість, ігрову діяльність, рухливі вправи та соціальну взаємодію.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Вітаю всіх!»

Діти стають у коло, перехрещують свої праві руки на рівні ліктя із лівими руками сусіда справа, називаючи своє ім'я. Коли всі з'єднають свої руки, хором промовляють: «Вітаю всіх!».

2. Гра «Бджілка»

Обладнання: ігрове поле і фішка – «бджілка» (Додаток 2.2.).

Педагог показує дітям ігрове поле й розповідає, що на ньому «живе» чарівна «бджілка» (показує фішку). А відтак пояснює, що вона рухається лише за командою. Наприклад, якщо педагог скаже: «Бджілка вгору», – діти мають пересунути фішку на клітинку вгору, «Бджілка донизу», – на одну клітинку вниз. При цьому не можна пересувати фішку за межі ігрового поля. Якщо педагог намагається заплутати дітей і говорить команду, внаслідок якої «бджілка» опиниться за межами поля, діти мають двічі плеснути в долоні. Пояснивши правила, педагог озвучує команди, а діти рухають фішки в заданому напрямку.

3. Розповідь «Мандрівка Ужгородом»

Педагог каже: «Діти, як називається наше місто, в якому ми з вами живемо? Ужгород – це дуже старовинне місто України. У центрі міста є великий Ужгородський замок, у якому колись жили князі. Через місто тече річка Уж, а на набережній ростуть чарівні дерева

сакури, які цвітуть рожевим цвітом навесні. У місті є багато квітів, парків, пам'ятників, вузьких вуличок і гарних будиночків. А ще в Ужгороді можна побачити справжній міні-пам'ятник Свободи і навіть міні-Єжика в тумані!».

4. Гра «Що є в Ужгороді?»

Обладнання: демонстраційні картки (Додаток 6.1.).

Педагог по черзі показує дітям картки і запитує:

- «Яке місце в Ужгороді нагадує вам ця картка? Де його можна побачити?».
- «Чи були ви там із батьками? Що ви там робили?».
- «Що вам найбільше подобається в Ужгороді?».
- «Куди б ви хотіли піти знову?».
- «Як ми можемо дбати про наше місто?».

5. Вправа «Розмалюй»

Обладнання: бланк (Додаток 6.2.), кольорові олівці на кожну дитину.

Дітям пропонують розмалювати замок і сакури.

6. Руханка «Йдемо по Ужгороду»

Діти крокують на місці, імітують рухи:

«Йду я містом – туп-туп-туп.

Бачу замок – кліп-кліп-кліп.

Далі – сакури цвітуть – ух-ух-ух!

Річка Уж мене веде – хлюп- хлюп- хлюп!».

7. Аплікація «Цвітіння сакур»

Обладнання: елементи для аплікації: стовбур, вирізаний із паперу коричневого кольору, і квіти – із рожевих серветок, клей.

Діти з готових елементів створюють аплікацію сакури.

8. Розповідь «Число і цифра 4»

Педагог каже: «Сьогодні ми познайомимося з числом і цифрою 4. Чотири – це чотири колеса у машини. Або чотири лапки у котика Подивіться навколо себе: що у нас у кімнаті є чотири?». (Чотири ніжки у стільчика). Педагог знайомить дітей із цифрою 4.

9. Вправа «Розфарбуй»

Обладнання: бланк (Додаток 6.3.), кольорові олівці.

Дітям пропонують розглянути зображення. На рисунку 1 потрібно розфарбувати тільки ті, яких зображено чотири. На рисунку 2 усі листочки потрібно об'єднати по чотири, обвівши їх лінією, як на зразку.

10. Руханка «Місток через річку»

Педагог малює крейдою на підлозі «місток»: смужку довжиною 3 метри і шириною 10 сантиметрів. Можна викласти «місток» відповідного розміру з допомогою стрічки або шнура. Дітям пропонують по черзі пройти по «містку», намагаючись не «впасти у воду».

11. Гра «Відгадай предмет за описом»

Обладнання: мішечок із маленькими іграшками (8 – 10 штук).

Іграшки із «чарівного мішечка» виставляються на стіл. Педагог описує кожну іграшку. Потім усі іграшки складаються у мішечок. Після цього педагог запускає руку в «чарівний мішечок», бере іграшку і повторює аналогічний опис (іграшку не показує, доки діти не впізнають її за описом).

12. Підсумок «Що найбільше сподобалося?»

Педагог пропонує дітям відповісти на запитання: «Що найбільше сподобалося на сьогоднішньому занятті?».

ЗАНЯТТЯ 7. «ТРАНСПОРТ НАМ ДОПОМАГАЄ»

МЕТА:

- розширювати уявлення дітей про різні види транспорту, їхні ознаки та особливості;
- формувати навички класифікації об'єктів, просторової орієнтації та логічного мислення;
- розвивати мовлення, увагу, слухову пам'ять та вміння діяти за інструкцією;
- сприяти знайомству з числом і цифрою 5;
- активізувати творчу уяву та дрібну моторику через малювання й розфарбовування;
- формувати позитивне ставлення до правил дорожнього руху та безпечної поведінки на дорозі;
- виховувати інтерес до пізнавальної діяльності, ініціативність і взаємодію з однолітками в ігровій формі.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Привітання «Транспортний сигнал»

Обладнання: сигнали-світлофори – червоне, жовте, зелене коло.

Педагог по черзі показує сигнали: зелений – усі кажуть: «Доброго ранку!», жовтий – кажуть це пошепки, червоний – мовчать. Педагог змінює сигнали, а діти відповідно реагують. Завершення – «мовчанка».

2. Гра «Який транспорт зайвий?»

Педагог називає чотири назви транспорту, три з яких одного типу, а четвертий – інший. Наприклад:

Поїзд, трамвай, метро, автобус. (Автобус зайвий, бо не їде по рейках).

Літак, вертоліт, повітряна куля, вантажівка. (вантажівка зайва, бо не літає).

Діти пояснюють, чому зайвий транспорт.

3. Вправа «Гуде – не гуде»

Педагог називає транспортні засоби, а діти класифікують:

«Гуде» – плескають в долоні, «не гуде» – сидять тихо.

Приклади: автобус (гуде), вітрильник (не гуде), літак (гуде), велосипед (не гуде) тощо.

4. Гра «Види транспорту»

Обладнання: поле для розміщення карток повітряного, наземного і водного транспорту, 24 картки із зображенням транспортних засобів (Додаток 7.1.).

Педагог пропонує дітям розглянути картки і назвати транспортні засоби, які вони впізнають серед карток. Педагог розповідає про транспорт, який діти не назвали. Потім дітям пропонують розподілити усі картки на повітряний, наземний і водний транспорт, розмістивши їх у відповідному місці.

5. Вправа-руханка «Транспорт вирушає!»

Педагог читає віршований текст, а діти виконують відповідні рухи:

«Машини їдуть». (Діти «заводять мотор» – крутять уявне кермо, шумлять мовою: «брррр...»).

«Літаки летять». (Розводять руки в боки, «летять» по кімнаті, роблячи кола, видають звуки «вжжж...»).

«Кораблі плывуть у морі». (Ритмічно погойдуються з боку в бік, руки – як хвилі, видають звуки «шшш...»).

«На велосипеді педалі крутимо». (Імітують, як крутять педалі).

«Ой, червоне світло – стій!». (Завмирають, стоять нерухомо).

«Жовте блимає – чекай!». (Стоять і трішки погойдуються).

«А зелений каже: «Йди!». (Ідуть на місці, весело тупають.)

Завершення: діти стають у коло, піднімають руки вгору й кажуть разом:

«Транспорт рушив! Ми – готові!».

6. Вправа «Проклади маршрут»

Дітям по черзі пропонують виконати роль авто, яке виконуватиме вказівки, прокладаючи маршрут. Педагог вказує напрямки: прямо, ліворуч, праворуч, а дитина рухається по кімнаті відповідно до вказівок педагога. Коли діти засвоїли інструкцію, можна запропонувати іншим дітям давати вказівки дитині, яка виконує роль авто.

7. Вправа «Розфарбуй»

Обладнання: бланк із зображенням легкового автомобіля, вантажівки і трактора (Додаток 7.2.), кольорові олівці.

Педагог пропонує дітям розфарбувати одне із зображень на вибір.

8. Гра «Що було б, якби...»

Педагог запитує:

- «Що було б, якби всі машини раптом зникли?».
- «Що було б, якби літаки літали по дорозі?».
- «Що було б, якби був потяг на Місяць?».

Діти висловлюють свої припущення, обґрунтовуючи відповіді.

9. Гра «Впізнай транспорт на звук»

Педагог вмикає записи звуків транспорту (двигун авто, поїзд, літак, гудок корабля). Діти слухають і відгадують, що це.

10. Вправа «Куди поїде?»

Педагог називає місце і запитує, яким транспортом туди дістатися.

Запитання:

- «На чому можемо поїхати до іншого міста?».
- «Як потрапити на інший континент?».
- «Чим найкраще добратись до сусідньої вулиці?».

Діти вибирають відповідний транспорт.

11. Вправа «Намалюй шлях»

Обладнання: бланк із зображеннями (Додаток 7.3.), прості олівці.

Дітям пропонують на бланках простим олівцем провести лінію по пунктирній доріжці, не виходячи за межі. Повторити з кожною доріжкою.

12. Розповідь «Число і цифра 5»

Педагог каже: «Сьогодні ми познайомимось з числом і цифрою 5. П'ять – це пальчики на руці. Погляньте на свої ручки – скільки пальців? Це і є число п'ять. Педагог знайомить дітей із цифрою 5.

13. Вправа «Знайди 5»

Обладнання: бланк із зображеннями (Додаток 7.4.), кольорові олівці.

Дітям пропонують розглянути зображення. На рисунку 1 потрібно розфарбувати тільки ті, яких зображено п'ять. На рисунку 2 потрібно розфарбувати кружечки відповідним кольором.

14. Вправа «До побачення, транспорт!»

Діти стають у коло й по черзі кажуть: «До побачення, автобус!», «До побачення, літак!» і так далі. Кожен не повторює попереднє. Всі складають долоньки в центр і кажуть: «До побачення!».

ЗАНЯТТЯ 8. «ПОДОРОЖ ДО ЛІСУ»

МЕТА:

- сформувати у дітей уявлення про ліс як природне середовище та місце життя різних тварин;
- розширювати знання про лісових мешканців, їхні ознаки та поведки;
- розвивати логічне мислення, увагу, мовлення, вміння орієнтуватися у просторі;
- вправляти в графічній координації, слуховому сприйнятті та моторних навичках;
- сприяти розвитку уяви, творчості та емоційного ставлення до природи;
- формувати основи екологічної грамотності та безпечної поведінки в лісі.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Привітання «Лісовий ехо-сигнал»

Педагог пропонує дітям привітатися з лісом, як «лісові мешканці»: якщо чують голос сови (звуки «у-гу» – педагог подає сигнал) – кажуть: «Доброго ранку!» голосно; якщо лунає дзвіночок – кажуть пошепки; якщо звучить вітерець (шурхіт руками) – мовчать, як зайчики.

2. Гра «Зайвий мешканець лісу»

Педагог називає чотири тварини, з яких одна не живе у лісі.

Діти визначають, хто з тварин зайвий. *Наприклад:*

Ведмідь, вовк, білка, акула. (Акула зайва).

Зайчик, їжачок, лисиця, жирафа. (Жирафа зайва).

Діти пояснюють свій вибір.

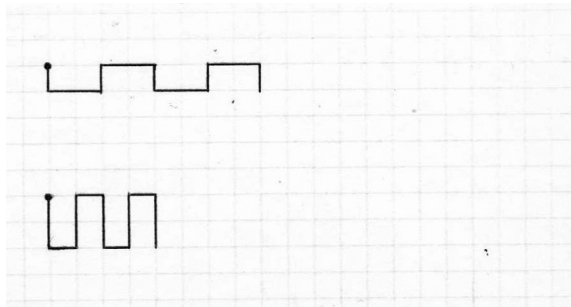
3. Вправа «Графічний диктант»

Обладнання: аркуші в клітинку, по лівому краю яких, на відстані 5 – 7 клітинок, поставлені одна під одну дві крапки, прості олівці.

Від заданих крапок діти мають намалювати візерунки, спершу дотримуючись інструкцій педагога, а відтак – самостійно. Для кожної крапки педагог диктує окремі вказівки. При цьому наголошує, що під час малювання не можна відривати олівець від паперу.

Візерунок 1. «Починаймо малювати перший візерунок. Торкніть-ся олівцем першої, найвищої крапки. Увага! Малюємо лінію: одна клітинка вниз. Не відриваємо олівець від паперу. Тепер дві клітинки вправо. Одна клітинка вгору. Дві клітинки вправо. Одна клітинка вниз. Дві клітинки вправо. Одна клітинка вгору. Дві клітинки вправо. Одна клітинка вниз. Далі продовжте цей візерунок самостійно».

Візерунок 2. «Починаймо малювати другий візерунок. Торкніть-ся олівцем другої крапки. Увага! Малюємо лінію: дві клітинки вниз. Не відриваємо олівець від паперу. Тепер одна клітинка вправо. Дві клітинки вгору. Одна клітинка вправо. Дві клітинки вниз. Одна клітинка вправо. Дві клітинки вгору. Далі продовжте цей візерунок самостійно».

4. Розповідь «Лісові мешканці»

Обладнання: картки із зображенням тварин лісу (Додаток 8.1.).

Педагог запитує дітей, яких тварин вони знають, що живуть у лісі. Він показує картки із зображенням тварин і розповідає про деяких із них.

Наприклад:

Вовк – це хижак, сильна тварина з гострими зубами. Він живе у зграї, вміє добре бігати і чути. Живиться м'ясом: полює на дрібних тварин (зайців), іноді – навіть на оленів.

Заєць – пухнастий полохливий звір, швидко стрибає. Його вушка довгі, а хвостик – короткий. Живиться травою, листям, корою дерев, морквою, капустою.

Білка – спритна тваринка з пухнастим хвостом, живе на деревах і стрибає з гілки на гілку. Живиться горішками, жолудями, грибами, ягодами.

Їжак має колючки на спині – вони захищають його. Вночі він полює, вдень спить. Живиться черв'ячками, комахами, равликами, іноді грибами або фруктами.

Лисиця хитра і обережна тварина, має руду шерсть і пухнастий хвіст. Живиться мишками, зайцями, пташками, іноді плодами або яйцями птахів.

Сова – нічний птах. Має великі очі і може бачити в темряві, літає безшумно. Живиться мишами, жабами, дрібними пташками.

Дятел – птах, який «стукає» дзьобом по дереву. Шукає в корі комахок. Живиться комахами, личинками, жуками, іноді ягодами.

Кабан – це дикий звір, міцний і сильний. Має гострі ікла. Живиться жолудями, корінцями, грибами, плодами, іноді комахами.

5. Малювання «Мій казковий ліс»

Обладнання: аркуші паперу, прості та кольорові олівці.

Дітям пропонують намалювати ліс (дерева, тварин, грибочки тощо).

На завершення влаштовують виставку дитячих малюнків.

6. Вправа «Пройди маршрутом»

Обладнання: бланк із зображенням доріг посеред лісу (Додаток 8.2.), фішки.

Педагог дає команди:

- «Прямо – праворуч – прямо – ліворуч...».
- «Йдіть до великого дуба, потім – до куща малини...».

Діти виконують команди: водять фішкою по маршруту.

7. Вправа «Намалюй доріжку»

Обладнання: бланк із зображенням лісових звірів та пунктирних ліній навпроти них (Додаток 8.3.), прості олівці.

Дітям пропонують на бланках простим олівцем провести лінію по пунктирах, не виходячи за межі. Повторити з кожною лінією.

8. Вправа «Впізнай звуки лісу»

Педагог вмикає записи: спів пташок, шум лісу, дзюрчання струмка, голос сови, стукіт дятла. Діти відгадують, що це.

9. Гра «Що було б, якби...»

Педагог запитує:

- «Що було б, якби всі дерева зникли?».
- «Що було б, якби ведмідь жив у квартирі?».
- «Що було б, якби їжачки не мали голочок?».

Діти висловлюють свої припущення, обґрунтовуючи відповіді.

10. Вправа «Склади зображення»

Обладнання: зображення їжачка і білочки, розрізані на 4 частини (Додаток 8.4.).

Дітям пропонують скласти зображення їжачка і білочки із розрізаних частин.

11. Вправа «Розфарбуй за вказівкою»

Обладнання: зображення лисички (Додаток 8.5.).

Інструкція: «Розфарбуй шубку лисички рудим кольором, частину мордочки, груди і хвостик – бежевим, лапки – коричневим, так, як показано на зразку».

12. Гра-руханка «Можна – не можна в лісі»

Педагог називає дії. Діти мають плескати в долоні, якщо дія правильна, тупати ніжками, якщо дія неправильна.

Приклади дій:

- Ламати гілки дерев.
- Не залишати сміття.
- Розпалювати вогонь без дорослих.
- Милуватися квітами.
- Ловити метеликів.
- Галасувати.
- Топтати гриби.
- Спостерігати за тваринами здалеку.

13. Вправа «Що робити, якщо...»

Педагог пропонує дітям уявити різні ситуації в лісі та запитує: «Що ти зробиш, якщо...?».

Приклади ситуацій:

- Загубився в лісі. (Стояти на місці, кликати дорослих).
- Побачив незнайому тварину. (Не торкатися тварин і не бігти).
- Побачив багаття без дорослих. (Сказати дорослому).
- Вколовся об колючку. (Звернутись по допомогу).

Діти висловлюють свої думки, а педагог, за потреби, коригує відповіді та пояснює, як діяти правильно.

14. Прощання «До побачення, ліс!»

Діти стають у коло й по черзі кажуть: «До побачення, білочка!», «До побачення, дубе!» тощо. Кожен не повторює попереднє. Усі складають долоньки в центр і разом промовляють: «До побачення, ліс! До нових зустрічей!».

ЗАНЯТТЯ 9. «У ГОСТІ ДО ТВАРИН»

МЕТА:

- сформувати у дітей початкові уявлення про свійських і диких тварин, їхні особливості, середовище життя, користь для людини та необхідність дбайливого ставлення до них;
- розвивати вміння порівнювати, групувати, аналізувати, рахувати, відгадувати за звуками та описом;
- удосконалювати графічні навички, дрібну моторику, просторову орієнтацію та мовлення;
- виховувати відповідальність, чуйність і цікавість до світу тварин.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Привітання «Хто як вітається?»

Педагог пропонує дітям привітатися, як різні тварини:

- як кішка: «Мяу-мяу!» – махають лапкою;
- як собака: «Гав-гав!» – плескають у долоньки;
- як ведмідь: «Р-р-р!» – тупають ніжками;
- як півник: «Ку-ку-рі-ку!» – підстрибують.

2. Розповідь «Свійські і дикі тварини»

Педагог розповідає: «Свійські тварини живуть поруч з людьми, дають користь (молоко, яйця, шерсть), потребують догляду. Дикі тварини живуть у лісі, полі чи горах, самі шукають їжу, будують житло».

Запитання:

- «Яких свійських тварин ви знаєте? Де ви їх бачили? Чим вони харчуються? Де живуть?».
- «Яких ви знаєте диких тварин? Де ви їх бачили? Що ви про них знаєте?».

3. Вправа «Хто де живе?»

Обладнання: бланк (Додаток 9.1.), прості олівці.

Дітям пропонують розглянути зображення, визначити, хто де живе і намалювати лінію, з'єднавши тварину та її домілку.

4. Малювання «Домівка для тварин»

Обладнання: аркуші паперу, кольорові олівці.

Діти малюють хатинку або двір (для свійських тварин) і ліс чи гори (для диких). Додають тварин за власним вибором.

5. Вправа «Яка тварина: свійська чи дика?»

Обладнання: 18 карток із зображенням свійських і диких тварин (Додаток 9.2.).

Діти розкладають тварин на дві групи: свійські і дикі.

6. Гра «Малята і дорослі»

Педагог називає малят тварин (наприклад: кошеня, теля, лисеня) – діти називають дорослу тварину і кажуть, де вона живе (вдома чи в лісі).

Наприклад: кошеня – кішка – вдома; лисеня – лисиця – в лісі.

7. Руханка «Живемо по-різному»

Педагог описує дії тварин, діти відгадують і рухами показують тварину:

- живе у будці – гав! (показують собачку);
- спить взимку – хроп-хроп! (ведмідь);
- стрибає по травичці – скок-скок! (заець);
- кукурікає зранку – ку-ку-рі-ку! (півень).

8. Вправа «Намалюй шлях до малюка»

Обладнання: бланк із зображеннями (Додаток 9.3.), прості олівці.

Дітям пропонують намалювати шлях від дорослої тварини до її малюка: на бланках простим олівцем провести лінію по пунктиру, не виходячи за межі. Повторити з кожною доріжкою.

9. Вправа «Впізнай за голосом»

Педагог вмикає звуки тварин: гавкіт, мукання, рик, кукурікання, угукання. Діти впізнають тварину і кажуть: свійська чи дика.

10. Вправа «Склади зображення»

Обладнання: зображення тварин, розрізані на частини (Додаток 9.4.).

Діти отримують розрізані частини зображень тварин та складають із них: кішку, жабу, коня, дельфіна – з 2 частин, сову – з 3 частин, свиню – з 4 частин.

11. Вправа «Хто чим корисний?»

Діти обирають домашню тварину і розповідають, чим вона корисна. Наприклад: «Корова – дає молоко. Курка – яйця. Кінь – допомагає перевозити речі, виконує різну роботу в полі».

12. Гра «Тваринка каже: «Можна – не можна»

Педагог каже фразу – діти відповідають: «Можна» або «Не можна».

- «Котика треба гладити лагідно» – можна.
- «Смикати за хвіст цуцика» – не можна.
- «Підходити до чужого собаки на вулиці» – не можна.
- «Годувати курочок зерном» – можна.
- «Кидати у тваринку камінці» – не можна.

13. Гра «Впіймай слово»

Дітям пропонують плеснути у долоні, коли почують назву свійської тварини, і тупнути ногами, коли почують назву дикої тварини.

Наприклад: кінь, вовк, корова, олень, тигр, коза, їжак, вівця.

14. Права «Порахуй тварин»

Обладнання: бланк із зображення тварин і чисел (Додаток 9.5.).

Дітям пропонують порахувати тварин і намалювати лінію, яка з'єднає тварину з відповідною цифрою.

15. Гра «Що було б, якби...?»

Педагог запитує:

- «Що було б, якби вовк жив у квартирі?».
- «Що було б, якби свиня літала, як птах?».
- «Що було б, якби курочка знесла золоте яечко?»
- «Що було б, якби песик заговорив людським голосом?»

Діти висловлюють свої припущення, обґрунтовуючи відповіді.

16. Вправа «Розфарбуй»

Обладнання: бланк із зображеннями (Додаток 9.6.), кольорові олівці.

Дітям пропонують розфарбувати кружечки у синій, червоний, жовтий, зелений кольори за зразком.

17. Прощання «До зустрічі, друзі!»

Діти стають у коло і по черзі кажуть: «До побачення, кішко!», «До побачення, вовче!». Кожен не повторює попереднє. Усі складають долоньки в центр і разом промовляють: «До зустрічі, друзі-тварини! Ми ще повернемося!».

ЗАНЯТТЯ 10. «ЦІКАВИЙ СВІТ КОМАХ»

МЕТА:

- закріпити та розширити знання дітей про комах, їхні характерні ознаки (6 лапок, маленьке тіло, крила у деяких видів), спосіб життя та користь для природи;
- розвивати уміння рахувати, аналізувати, порівнювати, розвивати мовлення та дрібну моторику рук через образотворчу діяльність;
- формувати шанобливе і дбайливе ставлення до живих істот, бажання допомагати та захищати комах.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Привіт, Комашко!»

Педагог пропонує дітям стати в коло, уявити, що вони маленькі комашки, і привітатися один з одним, посміхаючись.

Запитання: «Чи бачили ви колись комах?» «Що ви знаєте про комах?», «Які комахи вам подобаються?».

2. Слухання казки «Мурашка і Метелик»

Педагог читає казку: «Жив собі Мурашка. Щодня він працював – тягав травинки, крихти, зернятка. Якось він зустрів Метелика, що літав і милувався квітами.

– Чому ти не працюєш? – запитав Мурашка.

– Я милуюсь красою, – відповів Метелик.

– А що буде, коли настане дощ чи холод?

– Не знаю, – знизав плечима Метелик.

Тоді Мурашка запросив Метелика до свого мурашника і поділився їжею.

– Дякую! – сказав Метелик. – Ти добрий друг!

– А ти навчив мене бачити красу! – запитав Мурашка».

Запитання:

– Які комахи були у казці?

– Хто був працюючим? (Мурашка).

– Чим займався Метелик? (Літав, милувався квітами).

– Що зробив Мурашка? (Поділився їжею).

– Чи можуть бути корисними різні комахи?

3. Вправа «Намалюй комах»

Обладнання: бланки із зображенням мурашки і метелика (Додаток 10.1.), прості і кольорові олівці.

Дітям пропонують по пунктирних лініях намалювати мурашку і метелика, яких вони зустріли у казці, а потім розфарбувати їх.

4. Розповідь «Число і цифра 6»

Обладнання: бланки із зображенням комах (Додаток 10.2.).

Дітям пропонують розглянути зображення та назвати комах, яких вони впізнають. Педагог запитує, що діти знають про цих комах, пропонує дітям порахувати лапки у кожної комахи. Також пропонує порахувати лапки у мурашки, яку щойно малювали у попередній вправі.

Педагог запитує: «Скільки лапок у комах? Правильно – шість. Сьогодні ми знайомимося з цифрою 6».

5. Вправа «Розмалюй»

Обладнання: бланк із зображенням дерева (Додаток 10.3.), кольорові олівці.

Дітям пропонують на бланках порахувати яблука на дереві та розмалювати їх.

6. Аплікація «Сонечко»

Обладнання: бланк із зображенням жука-сонечка (Додаток 10.4.), клей.

Дітям пропонують створити аплікацію жука-сонечка, приклеївши 6 вирізаних кружечків на тіло жука.

7. Вправа «Об'єднай по 6»

Обладнання: бланк із зображеннями (Додаток 10.5.), прості олівці.

Дітям пропонують об'єднати по шість гусениць, обвівши їх лінією, як на зразку.

7. Вправа «По доріжці»

Обладнання: бланк із зображенням жуків-сонечок (Додаток 10.6.), ножиці.

Дітям пропонують розрізати навпіл доріжки до кожного жука-сонечка.

8. Руханка «Комашки прокинулись!»

Педагог із дітьми виконує рухи:

– Як літає метелик – легенькі помаху руками.

- Як повзе мураха – пересування навприсядки.
- Як дзижчить бджола – вібрування губами і рухи в повітрі.
- Як стрибає коник – стрибки на місці або по кімнаті.

9. Вправа «Порахуй метеликів»

Обладнання: бланк із зображенням метеликів (Додаток 10.7.), прості олівці.

Дітям пропонують порахувати метеликів та провести одну лінію до відповідної кількості крапок, другу лінію – до відповідної цифри.

10. Гра «Живе чи неживе?»

Дітям пропонують плеснути у долоні, коли почують назву комахи, і підняти вгору ліву руку, коли почують назву неживого предмета.

Наприклад: мураха, літак, бджола, комар, телефон, метелик, коник-стрибунець, спідниця, жук-сонечко, автомобіль тощо.

11. Малювання «Моя улюблена комаха»

Обладнання: аркуші паперу, кольорові олівці.

Педагог пропонує дітям намалювати комах, які їм найбільше подобаються.

12. Вправа «Познач за зразком»

Обладнання: бланк (Додаток 10.8.), прості олівці.

Дітям пропонують намалювати позначки у клітинках за зразком.

13. Вправа «Добрий вчинок»

Педагог пропонує дітям оцінити різні дії: якщо дія добра – плескати у долоні, якщо погана – тупати.

Наприклад: покласти блюдце з водою для бджілки; зловити метелика й закрити у банці; не топтати мурашник; кидати камінці в жука; посадити квіти для джмелів; наступити на жука заради розваги.

14. Підсумок заняття

Педагог каже: «Сьогодні ми дізнались багато цікавого про комах. Вони – живі істоти, мають 6 лапок, виконують важливу роботу у природі».

Запитання:

- «Хто запам'ятав, скільки лап у комахи?».
- «Яка комашка сподобалась вам найбільше?».
- «Що корисного роблять комахи?».

ЗАНЯТТЯ 11. «ПТАХИ – НАШІ ДРУЗИ»

МЕТА:

- формувати у дітей уявлення про птахів як частину живої природи, ознайомити з відмінностями між осілими й перелітними птахами, їх особливостями, значенням у природі;
- розвивати пізнавальний інтерес, логічне мислення, мовлення, емоційний відгук;
- навчати дбайливого ставлення до птахів, виховувати бажання допомагати їм у зимовий період;
- закріпити знання цифри 7, днів тижня, вміння рахувати та порівнювати.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Подаруй крила радості»

Діти стають у коло, роблять «крильця» з рук. Педагог каже: «Уявіть, що ви пташки. Привітайте сусіда, помахавши «крильцями», усміхніться і скажіть: «Добрий день, пташко!».

Запитання:

- «Як ви почуваетесь, коли вам посміхаються?».
- «Як ви вважаєте, птахи можуть бути друзями людей?».

2. Слухання казки «Горобчик і Синичка»

Педагог читає казку:

«Одного холодного ранку Синичка сиділа на гілці і тремтіла. Вона не могла знайти їжу. Її побачив Горобчик.

– Іди зі мною, я покажу тобі місце, де добрі діти нас годують.

Вони прилетіли на подвір'я, де висіла годівничка. Синичка наїлася і подякувала Горобчикові.

– Ти врятував мене від голоду, – сказала вона. – Я завжди пам'ятатиму твою доброту».

Запитання:

«Хто допоміг Синичці?».

«Як саме Горобчик проявив доброту?».

«Що було б, якби діти не зробили годівничку?».

3. Вправа «Розмалюй»

Обладнання: бланки із зображенням пташок (Додаток 11.1.), кольорові олівці.

Дітям пропонують розглянути зображення пташок. Педагог запитує, у яких напрямках летять пташки (вниз, вправо, вгору, вліво). Діти розфарбовують пташок жовтим, червоним, синім, зеленим кольором за зразком.

4. Розповідь «Птахи навколо нас»

Обладнання: бланк із зображенням птахів (Додаток 11.2.).

Педагог каже: «Птахи – це тварини, у яких є пір'я та крила. Вони не мають зубів, але мають дзьоб. Більшість птахів вміє літати. Наприклад, голуб, лелека, синичка. Але деякі птахи не літають (наприклад, пінгвін чи страус). Птахи відкладають яйця. У гнізді мама-пташка висиджує яйця, з яких вилуплюються пташенята. У всіх птахів є пір'я – вони допомагають їм грітися й літати. Птахи співають або щебечуть – кожен по-своєму.

Педагог запитує дітей, яких птахів вони бачили, що вони про них знають.

Коротка характеристика птахів:

- Ластівка – швидко літає, селиться під дахами.
- Сова – нічний птах. Має великі очі, ловить мишей.
- Дятел – стукає дзьобом по дереву, шукає комах.
- Голуб – живе поруч з людьми, символ миру.
- Ворона – розумна, може запам'ятовувати.
- Сорока – все блискуче тягне до гнізда.

Потім педагог показує зображення птахів (Додаток 11.2.) і просить дітей їх порохувати.

5. Розповідь «Число і цифра 7»

Педагог каже: «Ви щойно порохували пташок. Скільки їх на малюнку?». Педагог знайомить дітей із числом і цифрою 7.

6. Вправа «Розмалюй»

Обладнання: бланк із зображенням дерева (Додаток 11.3.), кольорові олівці.

Дітям пропонують порохувати кількість яблук на дереві та розмалювати їх – «поживну їжу для багатьох пташок».

7. Бесіда «Дні тижня»

Педагог каже: «Тиждень має сім днів: понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця, субота, неділя. Разом – 7».

Запитання:

«Який сьогодні день тижня?».

«Який був учора день? Який буде завтра?».

«Які дні називають робочими? Чому?».

«Які дні називають вихідними? Чому?».

8. Гра «Знайди тінь»

Обладнання: бланк із зображенням лелек та їхніх тіней (Додаток 11.4.), прості олівці.

Дітям пропонують на бланках намалювати лінію від лелеки до його тіні.

9. Вправа «Покажи шлях»

Обладнання: бланк із зображенням птахів та їхніх домівок (Додаток 11.5.), прості олівці.

Дітям пропонують намалювати лінію від птаха до його домівки.

10. Розповідь «Перелітні та осілі птахи»

Обладнання: зображення перелітних та осілих птахів (Додаток 11.6.).

Педагог показує зображення перелітних та осілих птахів і розповідає: «Є пташки, які відлітають восени у теплі краї, бо їм холодно й нічого їсти – це перелітні птахи. Наприклад, лелека, ластівка, журавель. У теплих краях багато сонця, води й їжі. Пташки летять не самі, а великою компанією – це називається зграя. Вони тримаються разом, щоб не загубитися, і летять у формі англійської літери «V», цю форму ще називають «ключ». Іноді птахи летять дуже-дуже далеко – аж у Африку! Це ніби ми поїхали у довгу подорож. А коли приходить весна, вони повертаються назад до нас!

А є пташки, які живуть у нас цілий рік – це осілі птахи. Наприклад, синичка, ворона, голуб. Вони не бояться зими й холоду, але їм важко знайти їжу, коли сніг усе вкриє. Ми можемо допомогти пташкам взимку: зробити годівничку – це ніби маленький ресторан для пташок! Годівничку можна зробити з пластикової пляшки або коробки і повісити біля дому. Туди можна покласти насіння соняшника, несолоне сало, крихти чорного хліба (не білого!), несолоні горіхи. Годівничку треба чистити і додавати туди їжу – пташки звикають і щодня прилітають по сніданок!»

11. Вправа «Добрий вчинок»

Педагог пропонує дітям оцінити різні дії: якщо дія добра – плескати у долоні, якщо погана – тупати.

Наприклад:

- змайструвати годівничку;
- кидати камінці в пташок;
- підкласти зерняток;
- зруйнувати гніздо,
- берегти дерева,
- ловити пташку в коробку.

12. Руханка «Ми – пташки»

Дітям пропонують виконати рухи відповідно до слів:

«Розправ крила» – руки в сторони.

«Летимо» – біг по колу.

«Сідаємо на гілочку» – присісти.

«Шукаємо зернятка» – нахилити тулуб уперед,

«Стрибаємо» – підстрибування.

13. Малювання «Пташка»

Обладнання: аркуші паперу, кольорові олівці.

Дітям пропонують намалювати пташку, яку вони бачили нещодавно.

14. Гра «Що за птах?»

Педагог описує птаха, діти відгадують:

- «Має червону грудку, співає навесні». (Снігур).
- «Летить як стріла, будує гніздо з болота». (Ластівка).
- «Б'є дзьобом по дереву». (Дятел).

15. Вправа «Намалюй політ пташки»

Обладнання: бланк (Додаток 11.7.), прості олівці.

Дітям пропонують на бланках простим олівцем провести лінію по пунктирній доріжці, не виходячи за межі. Повторити з кожною доріжкою.

16. Гра «Знайди місце на дереві»

Обладнання: бланк (Додаток 11.8.), вирізані силуети пташки-сови.

Дітям пропонують знайти місце на дереві для кожної сови, розмістивши її відповідно до кольорів.

17. Підсумок заняття

Запитання:

- «Що вам найбільше сподобалося на занятті?».
- «Що нового ви сьогодні дізналися про птахів?».
- «Чим ми можемо допомогти їм влітку? А взимку?».
- «Яку добру справу ви можете зробити для пташок?».

ЗАНЯТТЯ 12. «ЗДОРОВ'Я – ЦЕ СКАРБЬ»

МЕТА:

- формувати в дітей уявлення про здоров'я як важливу цінність у житті людини;
- розширювати знання про правила гігієни, корисні звички, здорове харчування, активний спосіб життя;
- розвивати вміння розрізняти корисні й шкідливі дії;
- сприяти формуванню відповідального ставлення до власного здоров'я;
- виховувати бажання дбати про себе та допомагати іншим бути здоровими.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Подаруй усмішку здоров'я»

Діти стають у коло, посміхаються сусіду і кажуть: «Я бажаю тобі здоров'я!»

Запитання:

- «Що означає бути здоровим?».
- «Як ми можемо дбати про своє здоров'я?».

2. Слухання казки «Зубчик і Щіточка»

Педагог читає казку:

«У роті жив білий Зубчик. Йому подобалося бути чистим і міцним. Але одного разу діти перестали чистити зуби. Зубчику стало сумно. Він покликав свою подругу – Щіточку.

– Мене ніхто не використовує, – сумувала Щіточка.

– Давай нагадаємо дітям, як важливо чистити зубки! – вигукнув Зубчик.

І вони разом прийшли до дітей. З того часу кожен ранок і вечір діти чистили зубки – і Зубчик знову став білим і веселим!»

Запитання:

- Хто був головним героєм казки?
- Чому Зубчику стало сумно?
- Як йому допомогла Щіточка?
- Чому важливо чистити зубки?

3. Вправа «Розфарбуй»

Обладнання: бланки з зображенням Зубчика і Щіточки (Додаток 12.1.), кольорові олівці.

Діти розфарбовують зображення, домальовують до нього краплинки води, мильну піну тощо.

4. Вправа «Знайди відповідність»

Обладнання: бланк (Додаток 12.2.), прості олівці.

Дітям пропонують з'єднати предмет гігієни (дзеркало, ножиці, вушні палички, мило, зубна щітка, гребінець) із частиною тіла.

5. Розповідь «Що – корисно, а що – шкідливо?»

Обладнання: бланк із зображенням дій дітей (Додаток 12.3.).

Педагог показує дітям зображення і просить назвати дії, які є корисними для здоров'я. Також запитує, що шкодить здоров'ю. Педагог доповнює відповіді дітей про корисне: їсти овочі та фрукти, пити багато води, доглядати за тілом, приймати душ, мити руки після прогулянки і перед їдою, достатньо спати, рухові активності тощо; шкідливе: їсти багато цукерок, довго сидіти, мало спати, не мити руки, довгитися телевизор цілий день тощо.

6. Вправа «Скільки разів?»

Педагог запитує:

- Скільки разів на день треба чистити зуби? (2).
- Скільки склянок води треба пити? (4 – 6).
- Скільки годин потрібно спати? (10 – 11).

7. Вправа «Добрий – шкідливий вчинок»

Діти плескають у долоні, якщо вчинок корисний, тупають – якщо шкідливий. *Наприклад:*

- помити руки після вулиці; – не чистити зуби;
- не вмиватися; – бігати на свіжому повітрі;
- багато їсти солодкого; – обливатися прохолодною водою;
- робити зарядку щоранку; – їсти овочі та фрукти.
- лягати спати пізно вночі;

8. Руханка «Я – здоровий»

Дітям пропонують виконати рухи:

- Руки вгору – ми ростемо,
- Вліво – вправо – тренуємось,
- Сідаємо – відпочиваємо,
- Бігаємо – кров розганяємо,
- Усміхаємось – здоров'я зберігаємо.

9. Вправа «Живе – неживе»

Діти рухаються праворуч, коли почують слово, що означає живий предмет, ліворуч – коли почують неживий предмет.

Слова: собачка, вода, вітамін, хліб, бактерія, зубна паста, рушник, яблуко, вітрячок.

10. Малювання «Моє здорове життя»

Обладнання: аркуші паперу, кольорові олівці.

Діти малюють, як вони дбають про здоров'я: п'ють воду, роблять зарядку, їдять фрукти.

11. Вправа «Що потрібно, щоб бути здоровим?»

Педагог кидає м'яч дитині і запитує: «Що потрібно, щоб бути здоровим?».

Дитина повертає м'яч і відповідає на запитання.

Наприклад: їсти овочі та фрукти; гратися на свіжому повітрі; пити чисту воду; спати достатньо; бути веселим тощо.

12. Вправа «Здоровий чи хворий?»

Педагог описує стан людини, діти визначають, здорова чи хвора вона: якщо людина здорова – піднімають руки вгору, якщо людина хвора – присідають.

Наприклад:

- у хлопчика червоні щоки, він грається на вулиці;
- у дівчинки червоні щоки, вона лежить у ліжку з термометром;
- дитина чхає і кашляє;
- хлопчик стрибає, сміється, йде до садочка.

13. Підсумок заняття

Педагог каже: «Сьогодні ми дізналися, як зберігати здоров'я. Що сьогодні вдома ви можете зробити для покращення свого здоров'я?».

ЗАНЯТТЯ 13. «ЇЖА – ДРУГ ЗДОРОВ'Я»

МЕТА:

- познайомити дітей із поняттям здорового харчування;
- розвивати знання про корисні та шкідливі продукти;
- формувати навички розпізнавання корисної їжі;
- виховувати відповідальне ставлення до вибору продуктів і правильних харчових звичок;
- сприяти розвитку логічного мислення та дрібної моторики.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Подарунок»

Діти стають у коло, беруть уявні фрукти або овочі, «передають» їх сусіду і кажуть, наприклад: «Я пригощаю тебе апельсином».

Запитання:

- Що таке здорова їжа?
- Які продукти корисні для нашого здоров'я?
- Що буває, якщо їсти тільки цукерки або чіпси?

2. Гра «Слова»

Дітям пропонують назвати:

- «смачні» слова (мандарин, тістечко, сік, котлета...);
- «слова, що їздять» (велосипед, машина, автобус...);
- «слова, що пахнуть» (квітка, парфуми, піца...);
- «слова, що літають» (метелик, літак, ворона...).

3. Слухання казки «Фруктовий кошик і Цукеркова гора»

Педагог читає казку: «Жили собі Фрукти у веселому кошику. Яблучко, банан, морквинка, груша – всі були яскраві й радісні. Вони допомагали дітям рости здоровими.

Та одного разу з'явилася Цукеркова гора. Вона привабила дітей своїм яскравим виглядом.

– Їжте тільки мене! – кликала вона.

Діти почали хворіти, ставали млявими. Фрукти дуже засмутились.

Тоді Яблучко сказало:

– Нам треба допомогти дітям! Ми ж даємо вітаміни!

І кошик з фруктами повернувся на стіл. Діти згадали про користь фруктів і овочів. Вони знову стали енергійними й веселими!»

Запитання:

- Хто був у кошику?
- Чому діти почали хворіти?
- Як фрукти допомогли?
- Чому важливо їсти фрукти та овочі?

4. Вправа «Намалюй здорову їжу»

Обладнання: аркуші паперу, кольорові олівці.

Дітям пропонують намалювати здорові продукти. Потім діти демонструють свої малюнки, пояснюють, чим ці продукти корисні.

5. Розповідь «Що любить наше тіло?»

Педагог розповідає: «Наше тіло – як справжній друг. Воно хоче, щоб ми були здоровими, сильними та радісними. Але для цього потрібно правильно харчуватись. Не вся їжа корисна. Є продукти, які здаються смачними, але можуть нашкодити здоров'ю. Цукерки, тістечка, газована вода – якщо їсти їх щодня, можуть зіпсуватися зубки, боліти живіт і з'явитись прищипки. Чіпси, сухарики, ковбаски – у них багато солі та жиру. Вони роблять тіло втомленим і не дають сили бігати, стрибати та гратись. Солодкі напої – не втамовують спрагу, а псують зубки і викликають зайву вагу.

Коли ми часто їмо шкідливе, у нас псується настрій, з'являється втома, і ми частіше хворіємо. Тому шкідливу їжу можна іноді, але зовсім трішки – як виняток, а не щодня. Найкраще – обирати корисну їжу, яка дає здоров'я!

Зуби люблять молоко, сир і йогурт – у них є кальцій, який робить зубки міцними й білими.

Шкіра радіє, коли ми їмо моркву, гарбуз, абрикоси – вони містять вітамін А, щоб шкіра була гладенька й чиста.

Очі найкраще бачать, коли ми їмо моркву, шпинат і яйця – вони дають оченятам силу добре бачити навіть у темряві.

Настрій стає веселим, коли ми їмо банани, горіхи, рибу та кашу – вони допомагають мозку працювати, а нам – радіти!

А ще всім частинам тіла дуже подобається чиста вода. Тож пийте воду, їжте корисну їжу – і будете здоровими, красивими та щасливими!»

6. Вправа «Корисне - шкідливе»

Обладнання: 24 картки із зображенням продуктів (Додаток 13.1).

Дітям пропонують розглянути картки із зображенням продуктів та розділити їх на дві групи: корисні та шкідливі.

7. Руханка «Чарівний м'яч»

Діти швидко передають м'яч одне одному, промовляючи слова, що означають корисну їжу. Хто не згадав – присідає три рази.

8. Вправа «Скільки разів їсти?»

Запитання до дітей:

– Скільки разів на день потрібно їсти? (4 – 5 разів).

– Скільки порцій овочів і фруктів потрібно з'їдати? (5 порцій на день).

– Скільки разів на день потрібно пити воду? (5 – 6 разів по склянці).

Діти показують відповідну кількість пальців.

9. Вправа «Корисний – шкідливий»

Діти плескають у долоні, якщо вибір правильний, тупають – якщо неправильний: Наприклад: з'їсти суп на обід; пропустити сніданок; пити воду; перекусити фруктом; пити газовану воду; замінити вечерю цукерками.

10. Вправа «Намалюй лінії»

Обладнання: бланк (Додаток 13.2.), прості олівці.

Дітям пропонують на бланках простим олівцем провести лінію по пунктиру, не виходячи за межі.

11. Вправа «Повторюємо числа від 2 до 6»

Обладнання: бланк із цифрами та малюнками (Додаток 13.3.), прості олівці.

Дітям пропонують за поданим зразком обвести лінією таку кількість зображень, яка відповідає цифрі зліва (від 2 до 6).

12. Вправа «Число і цифра 8»

Обладнання: бланк (Додаток 13.4.), кольорові олівці.

Педагог каже: «Сьогодні ми знайомимося із цифрою 8. У павука вісім ніжок. Він ходить ними по павутинці.

Порахуйте, скільки усього ніжок на двох стільчиках. Покажіть вісім своїх пальчиків. Порахуйте на бланку морозиво».

Дітям пропонують розфарбувати зображення.

13. Малювання «Мій корисний сніданок»

Обладнання: аркуші паперу, кольорові олівці.

Дітям пропонують намалювати сніданок, який допомагає бути здоровим, наприклад: каша, сир, яйце, фрукти, чай.

14. Гра «Найсмачніша страва»

Педагог пропонує дітям уявити, що вони їдять свою улюблену страву. Потім діти описують цю страву, не називаючи її. Інші діти відгадують назву цієї страви.

15. Вправа «Лабіринт»

Обладнання: бланки із зображенням лабіринту (Додаток 13.5.), прості олівці.

Дітям пропонують намалювати лінію – шлях Міньйона до бананів.

16. Вправа «Оцініть дії»

Педагог описує ситуацію, діти визначають: якщо дитина харчується правильно – піднімають руки вгору, якщо шкідливо – присідають.

Наприклад: «Сашко п'є багато води», «Оленка щодня їсть чіпси», «Миколка снідає кашею», «Марічка їсть тільки солодке».

17. Підсумок заняття

Педагог каже: «Сьогодні ми дізналися, як харчування впливає на здоров'я, і пригадали, яка їжа є корисною. Яку корисну страву ви з'їсте сьогодні вдома?».

ЗАНЯТТЯ 14. «РУХ – ЦЕ ЖИТТЯ!»

МЕТА:

- формувати у дітей розуміння важливості рухової активності для здоров'я;
- виховувати позитивне ставлення до фізичної активності, бажання рухатися, гратися, займатися спортом;
- розвивати моторику, спостережливість, вміння аналізувати, робити висновки;
- закріплювати знання про корисні й шкідливі звички щодо фізичної активності;
- заохочувати дітей до активного способу життя через ігрові та творчі завдання.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Передай рух»

Діти стають у коло, по черзі показують простий рух (нахил, стрибок, присідання – не повторюючись) і кажуть сусіду: «Рухаюся я – і тебе закликаю!».

Запитання:

- Чому нам потрібно рухатися?
- Що відбувається з тілом, коли ми довго сидимо?
- Які рухливі ігри ви любите?

2. Слухання казки «Ліньчик і Бадьорчик»

Педагог читає казку: «У країні Дітландії жили два хлопчики – Ліньчик і Бадьорчик. Ліньчик любив лежати на дивані, дивитися мультики і їсти печиво.

Бадьорчик щодня бігав, стрибав, робив зарядку, грав з друзями в рухливі ігри. Одного разу Ліньчик захворів – йому стало нудно, тіло ослабло.

- Допоможи мені, – попросив він Бадьорчика.
- Починай рухатись! – відповів той.

І з того дня Ліньчик теж почав робити зарядку. Вони стали друзями і щодня гралися разом на свіжому повітрі!».

Запитання:

- Чим відрізнявся Ліньчик від Бадьорчика?
- Що сталося з Ліньчиком, коли він не рухався?
- Як йому допоміг Бадьорчик?
- Чому рух – це добре?

3. Малювання «Я у русі»

Діти малюють себе під час рухливого заняття: грають на майданчику, стрибають, бігають, танцюють. Потім діти розповідають про свої малюнки.

4. Гра «Рух – це...»

Обладнання: 6 карток із зображеннями дітей (додаток 14.1.).

Дітям пропонують по черзі витягти одну із карток та описати рухову активність, яка зображена на картці.

5. Гра «Корисно – шкідливо»

Педагог каже: «Наше тіло – як машина. Щоб воно добре працювало, треба рухатись! Коли ми бігаємо, стрибаємо, граємось – м'язи стають сильними, серце добре працює, а настрій піднімається! Рух допомагає нам бути бадьорими, швидкими, здоровими й веселими. Якщо ж цілий день сидіти, лежати, не рухатись, то тіло сумує. Воно слабшає, стає лінивим, спина болить, і настрій псується. Тож краще не нудьгувати – а рухатися: гратися, танцювати й бути здоровим!».

Дітям пропонують підстрибнути, якщо почують корисну дію, і присісти – якщо шкідливу. Наприклад: вийти на прогулянку; сидіти цілий день і дивитися мультики; пограти в схованки; сидіти з планшетом 3 години; лягти на диван і нічого не робити; стрибати через скакалку.

6. Руханка «Активне – пасивне»

Дітям пропонують рухатися праворуч, якщо почують активне заняття, ліворуч – якщо пасивне.

Наприклад: бігати, спати, гратися із сестричкою або братиком, кататись на велосипеді, дивитися мультики, грати в схованки, грати ігри на телефоні або планшеті, допомагати мамі або татові.

7. Вправа «Домалюй кружечки»

Обладнання: бланк із зображенням кісточок доміно (додаток 14.2.), прості олівці.

Дітям пропонують на бланках домалювати таку саму кількість кружечків у нижній частині кісточки, як і у верхній частині.

8. Вправа «Що ти робиш, щоб бути сильним і здоровим?»

Педагог кидає дитині м'яч і запитує: «Що ти робиш, щоб бути сильним і здоровим?». Дитина ловить м'яч і відповідає: роблю зарядку, бігаю, танцюю, граюся, катаюся на велосипеді тощо.

9. Вправа «Розфарбуй відповідну кількість»

Обладнання: бланк із зображенням цифр і предметів (додаток 14.3.), кольорові олівці.

Дітям пропонують на бланках розфарбувати предмети відповідно до цифри.

10. Гра «Знайди і розфарбуй»

Обладнання: бланк (Додаток 14.4.), кольорові олівці.

Дітям пропонують розглянути зображеннями. На першому малюнку необхідно знайти і розфарбувати оранжевим кольором морквину, на другому – зеленим кольором огірок, на третьому – жовтим кольором зірку. Якщо діти не можуть знайти на малюнку якесь зображення, тоді педагог показує бланк-підказку, на якому це зображення розфарбоване відповідним кольором.

11. Вправа «З'єднай кружечки»

Обладнання: бланк (Додаток 14.5.), прості олівці.

Педагог пропонує з'єднати кружечки у відповідній послідовності.

12. Вправа «Будь активним»

Педагог описує ситуацію, діти визначають: якщо дитина активна – піднімають руки вгору, якщо пасивна – присідають.

Наприклад: «Петрик бігав на майданчику з друзями», «Оленка цілий день сиділа з планшетом», «Назар робив ранкову зарядку», «Марічка спала до обіду й нічого не хотіла робити».

13. Підсумок заняття

Запитання:

- «Що вам найбільше сподобалося на занятті?».
- «Що нового ви сьогодні дізналися?».

ЗАНЯТТЯ 15. «Я І МОЇ ДРУЗІ»

МЕТА:

- формувати уявлення дітей про справжню дружбу, взаємоповагу та доброзичливе ставлення до однолітків;
- розвивати навички спілкування: слухати, висловлювати думки, дякувати, просити пробачення, робити компліменти;
- виховувати доброзичливість, чуйність, уміння ділитися, підтримувати один одного;
- сприяти розвитку емоційного інтелекту через ігри, обговорення, художню творчість;
- закріпити знання про число та цифру 9, розвивати дрібну моторику.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Подаруй посмішку другові»

Діти стають у коло, дивляться один на одного, посміхаються та кажуть: «Я радий, що ти мій друг!»

Запитання:

- Хто такий справжній друг?
- Як поводить себе хороший друг?

2. Слухання казки «Камінчик і Піщинка»

Педагог читає казку: «Жили собі Камінчик і Піщинка. Камінчик був великий і міцний, а Піщинка – маленька і слабка. Вони часто гралися разом. Але якось Камінчик сказав:

– Я сильний, а ти – ні. Не хочу з тобою дружити.

Піщинці стало сумно. Раптом налетів сильний вітер. Камінчика покотило далеко, а Піщинка, легенька, притулилася до кореня дерева і залишилася на місці. Тоді Камінчик зрозумів:

– Сила – не головне. Головне – бути поруч і допомагати. Вибач мені! І вони знову стали друзями».

Запитання:

- «Хто головні герої казки?».
- «Чому Камінчик не захотів дружити з Піщинкою?».
- «Що сталося, коли налетів сильний вітер?».
- «Що зрозумів Камінчик?».

3. Вправа «Розфарбуй»

Обладнання: бланк (Додаток 15.1.), кольорові олівці.

Педагог пропонує дітям розфарбувати зображення.

4. Руханка «Розкажи про друга»

Діти стоять у колі. Педагог звертається до дитини із запитанням «Твій друг...?» і кидає їй м'яч. Дитина повертає м'яч і дає стверджувальну або заперечну відповідь: «Так, мій друг веселий», «Ні, мій друг невеселий».

Запитання:

«Твій друг високий?»

«Твій друг сумний?»

«Твій друг жадібний?»

«Твій друг надійний?»

«Твій друг добрий?»

«Твій друг білявий?»

«Твій друг неслухняний?»

«Твій друг талановитий?»

«Твій друг кучерявий?»

«Твій друг чорнявий?»

«Твій друг ледачий?»

«Твій друг спокійний?»

«Твій друг щедрий?»

«Твій друг худенький?»

5. Вправа «Знайди і розфарбуй»

Обладнання: бланк (Додаток 15.2.), кольорові олівці.

Дітям пропонують на бланках знайти і розфарбувати відповідне зображення.

6. Гра «Як ми спілкуємось»

Обладнання: 6 карток із зображенням дітей (додаток 15.3.).

Педагог пояснює: «Друзі – це ті, хто вміє слухати, говорити спокійно, просити пробачення, дякувати, ділитися, домовлятися».

Дітям пропонують по черзі витягти одну із карток та описати поведінку дітей, зображених на картці, зробити висновок про те, як варто поводитися, щоб бути справжнім другом.

7. Вправа «Що можна сказати другові?»

Педагог описує ситуацію, а діти пропонують слова, які доречно сказати другові.

Наприклад:

– Друг сумний – (Я тебе розвеселю!).

– Упустив іграшку – (Ось, тримай!).

– Посварились – (Пробач, будь ласка).

– Допоміг – (Дякую!).

8. Руханка «Дружба»

Діти стають парами обличчям один до одного, виконують рухи і промовляють:

14. Вправа «З'єднай крапки»

Обладнання: бланк (Додаток 15.6.), прості олівці.

Дітям пропонують на бланках з'єднати крапки за зразком.

15. Вправа «Розріж по лінії»

Обладнання: бланк (Додаток 15.7.), ножиці.

Діти по пунктирних лініях розрізають смужки.

16. Вправа «Комплімент»

Педагог пропонує дітям сказати один одному комплімент – похвалу або захоплення. Він пояснює, що комплімент – це простий, але потужний спосіб покращити відносини з іншими дітьми, підняти настрій другу. Педагог допомагає дітям сказати прямі («Ти дуже гарно виглядаєш!») або непрямі («Де ти так навчився гарно малювати?») компліменти.

17. Підсумок заняття

Педагог каже: «Сьогодні ми говорили про дружбу. Ви – молодці: добрі, уважні, турботливі, дружні!».

ЗАНЯТТЯ 16. «ЯКІ У МЕНЕ ЕМОЦІЇ?»

МЕТА:

- формувати у дітей уявлення про різноманітність емоцій, навчати розпізнавати, називати та виражати власні емоції, розвивати емоційний інтелект, уміння співпереживати, а також знаходити способи регулювання емоційних станів;
- виховувати доброзичливе ставлення до себе та інших, уважність до емоційних проявів оточення.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Передай емоцію»

Діти стають у коло, по черзі показують емоцію (радість, сум, злість, здивування – мімікою та жестами) і кажуть сусіду: «Я відчуваю... (називає емоцію). А ти?».

Запитання:

- Які емоції ви знаєте?
- Коли ви радієте?
- Що вас засмучує?
- Як можна заспокоїтись, коли злишся?

2. Гра «Слова»

Дітям пропонують назвати:

- «веселі» слова (друзі, подарунок, мультфільм, іграшка...);
- «страшні» слова (вовк, чудовисько, грім, привид...);
- «великі» слова (будинок, велетень, літак...);
- «гарні» слова (мама, тато, квітка, картина...).

3. Слухання казки «Маленьке серденько»

Педагог читає казку: «У маленькому серденьку жило багато емоцій. Радість любила сміятись і гратись. Сум ховався в куточку, коли хтось сварився. Злість гупала ногами і кричала. А Спокій тихенько гладив серденько, коли воно втомлювалось.

Одного дня емоції посварились. Але серденько сказало: «Усі ви мені потрібні – просто треба вміти дружити і слухати одна одну». Відтоді вони навчилися домовлятись і допомагати одне одному».

Запитання:

- Які емоції жили в серденьку?
- Як вони поводитися?
- Які емоції часто живуть у вашому серденьку?

4. Вправа «Мені весело, коли...»

Педагог кидає дитині м'яч і говорить початок речення. Дитина ловить м'яч, продовжує речення і повертає м'яч. Потім педагог кидає м'яч наступній дитині. Гра продовжується, доки усі діти не виконають завдання.

Наприклад: «Мені весело, коли...», «Мені сумно, коли...», «Мені не подобається, коли...», «Я ображаюсь, коли...», «Я злюсь, коли...», «Мені страшно, коли...».

5. Гра «Відгадай емоцію»

Обладнання: 6 карток із зображенням емоцій (Додаток 16.1.).

Діти по черзі витягують картку з емоцією, зображають її мімікою, жестами, рухами тіла, решта дітей – відгадують та описують ситуації, в яких вони відчувають цю емоцію.

6. Розповідь «Наші емоції»

Педагог розповідає: «У кожного з нас є емоції. Вони живуть у нашому серденьку та з'являються тоді, коли з нами щось відбувається.

Радість – коли ти граєшся, смієшся, отримуєш подарунок. Обличчя радісне, очі блищать, хочеться сміятися!

Сум – коли щось втратиш або тобі щось не вдається. Обличчя серйозне, кутики губ донизу, хочеться бути на самоті.

Злість – коли тебе образили або щось пішло не так. Брови насупліні, тіло напружене, хочеться тупати ногами.

Спокій – коли все добре, тихо, приємно. Очі розслаблені, дихання рівне, тіло відпочиває.

Емоції – це добре! Вони показують, як ми себе відчуваємо. Ми можемо вчитись їх розпізнавати і керувати ними!».

7. Вправа «Корисна порада»

Педагог описує ситуацію (наприклад, «Миколка розізлився»), а діти пропонують, що можна зробити, щоб заспокоїтись, почуватися краще (глибоко вдихнути, порахувати до 5, обійняти улюблену іграшку).

Ситуації:

- «Іванко розізлився, бо його товариш не дав йому машинку».
- «Марічка засмутилась, бо не змогла скласти пазл».

- «Петрик злякався, коли почув гучний грім за вікном».
- «Оленка почала сердитися, бо програла у грі».
- «Назар ображений, бо хтось сказав йому щось неприємне».

8. Руханка «Музичні фігурки»

Діти рухаються під музику, коли вона зупиняється, всі мають зупинитися – «застигнути», немов статуї.

9. Вправа «Яка емоція?»

Обладнання: бланк із зображеннями ситуацій (Додаток 16.2.), кольорові олівці.

Діти розглядають зображення, по черзі описують кожну ситуацію, визначають, яку емоцію відчуває дитина, та зафарбовують відповідне обличчя (сумне або веселе).

10. Слухання музики

Дітям пропонують послухати уривки мелодій та відчути свої емоції під час прослуховування. Потім вони розповідають про свої відчуття.

Для слухання:

- Людвіг ван Бетховен «Місячна соната». (Спокій, сум).
- Вітторіо Монті «Чардаш». (Радість).

Запитання:

- «Який настрій має ця музика? Які емоції вона викликає?».
- «Як відчувається тіло під цю музику? Що хочеться зробити?».
- «Якого кольору могла би бути ця музика?».

11. Вправа «Розфарбуй»

Обладнання: бланк із зображенням різних емоцій (Додаток 16.3.).

Діти розфарбовують на бланках блакитним, зеленим, жовтим, червоним кольором емоції за зразком.

12. Вправа «Намалюй доріжку»

Обладнання: бланк із малюнками (Додаток 16.4.), прості олівці.

Дітям пропонують на бланках простим олівцем провести лінію по пунктиру, не виходячи за межі. Повторити з кожною доріжкою.

13. Вправа «Повторюємо числа від 4 до 9»

Обладнання: бланк (Додаток 16.5.), кольорові олівці.

Дітям пропонують у кожному рядку розфарбувати таку кількість зображень, яка відповідає цифрі (від 4 до 9).

14. Вправа «Виріж по лінії»

Обладнання: бланк (Додаток 16.6.), ножиці.

Діти по пунктирних лініях вирізають силует зображення, потім розповідають, які емоції відчували від час виконання завдання.

15. Вправа «З'єднай крапки»

Обладнання: бланк (Додаток 16.7.), прості олівці.

Дітям пропонують намалювати прямі лінії, з'єднавши крапки за зразком.

16. Аплікація «Веселий день»

Обладнання: бланк (Додаток 16.8.), ножиці, клей.

Дітям пропонують вирізати заготовки для аплікації: коло, трикутник, ромб, квадрат, краплю, зірку, серце. Вирізані деталі діти наклеюють на зображення.

17. Підсумок заняття

Педагог запитує:

- «Які емоції ви сьогодні відчували на занятті?»
- «Як ви розпізнаєте емоції інших людей?».
- «Що можна зробити, щоб покращити настрій собі, другу, своїм рідним та близьким?».

ЗАНЯТТЯ 17. «МОЯ СІМ'Я»

МЕТА:

- закріпити уявлення дітей про сім'ю як найближче оточення, яке дарує любов, турботу і підтримку;
- формувати позитивне емоційне ставлення до рідних;
- розвивати мовлення, логічне мислення, дрібну моторику, навички лічби та просторового орієнтування;
- сприяти розвитку вміння допомагати іншим, проявляти емпатію та відповідальність у сімейних стосунках;
- виховувати почуття вдячності, доброзичливості та єдності в родині.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Дружні долоньки»

Діти сидять у колі, свої руки кладуть на коліна. На рахунок «1 – 2 – 3 – 4» діти синхронно виконують рухи: «1» – права рука накриває ліву руку сусіда справа, «2» – повертається на місце, «3» – ліва рука накриває праву руку сусіда зліва, «4» – повертається назад. Потрібно повторити декілька разів, щоб домогтися синхронності рухів. Потім діти разом аплодують собі і своїм друзям.

2. Гра «Слова»

Педагог пропонує дітям назвати:

- «лагідні» слова (мама, татко, обійми, поцілунок...);
- «кухонні» слова (чайник, тарілка, холодильник...);
- «літні» слова (сонце, тепло, відпочинок, ігри...);
- «мамині» слова (плаття, намисто, парфуми...).

3. Руханка «Підніміться ті, у кого...»

Дітям пропонують піднятися зі стільчика, коли педагог каже речення, яке їх характеризує, сидіти й плескати у долоні – коли педагог каже речення, яке їм не підходить.

Речення:

- «Підніміться ті, у кого є молодша сестра».
- «Підніміться ті, у кого старший брат».
- «Підніміться ті, у кого старша сестра».
- «Підніміться ті, у кого молодший брат».

- «Підніміться ті, у кого бабуся і дідусь живуть у селі».
- «Підніміться ті, у кого бабуся і дідусь живуть у місті».
- «Підніміться ті, у кого є домашній улюбленець (тваринка)».
- «Підніміться ті, у кому подобаються наші заняття».

4. Розповідь «Що таке сім'я?»

Педагог каже: «Сім'я – це наш дім, де нас люблять, піклуються про нас, обіймають, підтримують, захищають. З рідними ми разом снідаємо, читаємо книжки, святкуємо, граємось і допомагаємо один одному. Сім'я – це мама, тато, бабуся, дідусь, братик або сестричка. У кожного сім'я може бути різна – головне, щоб у ній було тепло, турбота й любов».

5. Малювання «Моя родина»

Діти малюють свою родину: хто живе з ними, що вони роблять разом. Потім розповідають про свій малюнок.

6. Вправа «Порахуй членів родини»

Обладнання: бланк (Додаток 17.1.), прості олівці.

Дітям пропонують на бланках порахувати кількість членів у кожній родині та намалювати лінію до відповідної цифри (з'єднати зображення із цифрою).

7. Вправа «Добрі справи для рідних»

Педагог описує ситуацію, а діти розповідають, як можна допомогти.

Ситуації:

- «Мама готує вечерю і трохи втомилась. Що ти можеш зробити, щоб їй допомогти або зробити щось приємне?».
- «Дідусь щось шукає і, до того ж, не може знайти свої окуляри. Як ти можеш йому допомогти?».
- «Маленька сестричка плаче, бо загубила іграшку. Що ти можеш зробити, щоб її заспокоїти?».
- «Тато повернувся з роботи і виглядає втомленим. Чим ти можеш його порадувати або підтримати?».
- «Молодший братик засумував, бо у нього не виходить скласти будиночок із цеглинок ЛЕГО. Що ти можеш зробити, щоб його заспокоїти?».
- «Бабуся пореється в саду і носить важке відро. Як ти можеш проявити турботу?».

8. Розповідь «Число 10»

Педагог каже: «Сьогодні ми познайомимось з числом 10. Подивіться на дві свої ручки: по п'ять пальців на кожній. Разом – десять!»

Число 10 – велике і важливе! Його ми записуємо з допомогою цифр «1» і «0». Цифра «0» – це коли нічого немає! Скільки цукерок на цій тарілці (педагог показує порожню)? Нуль, бо все з'їли! Цифра «0» схожа на коло: ніби м'ячик або обруч. Коли у нас є 10 яблук – це багато. Коли є 1 яблуко – це мало. А коли немає жодного – це нуль!».

9. Вправа «Знайди і розфарбуй»

Обладнання: бланк (Додаток 17.2.), кольорові олівці.

Дітям пропонують на бланках порахувати різні предмети та розфарбувати тільки ті, яких зображено 10.

10. Вправа «Намалюй лінію»

Обладнання: бланк (Додаток 17.3.), прості олівці.

Дітям пропонують на бланках простим олівцем провести лінію по пунктиру, не виходячи за межі. Повторити з кожним рядком.

11. Руханка «Моя родина»

Дітям пропонують виконати рухи відповідно до слів:

«Ось і мама – всіх обійме!» – розвести руки широко і ніби обійняти.

«Ось і тато – сміється до мене!» – показати усмішку, підняти великі пальці вгору.

«Бабуся пече пиріжки смачні» – імітувати розкачування тіста.

«Дідусь читає казки мені» – піднести руки до очей, ніби читаєш книжку.

«Братик стрибає – стриб, стриб, стриб» – три рази підстрибнути.

«Сестричка плескає – ляп, ляп, ляп» – три рази плеснути в долоні.

«Ми – весела і дружна сім'я», – взятися з сусідом за руки.

«Радість, тепло – усе у нас є!» – покласти руки на серце і посміхнутись.

12. Вправа «З'єднай цифри»

Обладнання: бланк (Додаток 17.4.), прості олівці.

Дітям пропонують на бланках провести прямі лінії, з'єднуючи послідовно цифри від 1 до 10 – щоб утворилося зображення будинка.

13. Гра «Хто найстарший?»

Обладнання: бланк (Додаток 17.5.), ножиці.

Педагог пропонує дітям розрізати бланк по пунктирних лініях на 5 смужок. Діти називають, хто зображений на смужках, та викладають смужки послідовно від наймолодшого члена сім'ї до найстаршого.

14. Вправа «Знайди хатинку»

Обладнання: бланк (Додаток 17.6.), прості олівці.

Дітям пропонують провести лінію від трикутника, кола і квадрата до хатинки, яка побудована саме із цих фігур відповідного кольору.

15. Аплікація «Наш будинок»

Обладнання: бланк (Додаток 17.7.), ножиці, клей.

Діти вирізають 1 трикутник і 4 чотирикутники та приклеюють їх у відповідному місці на зображенні будинку.

16. Вправа «Склади пазл»

Обладнання: бланк із зображенням сім'ї, розрізаний на 6 частини (Додаток 17.8.).

Педагог пропонує дітям скласти зображення із розрізаних частин.

17. Підсумок заняття

Педагог запитує:

- «Хто є у вашій родині?».
- «Що вам подобається робити разом?».
- «Як ви дбаєте про своїх рідних?».
- «Що таке любов у сім'ї?».

ЗАНЯТТЯ 18. «ДОПОМАГАЮ ВДОМА»

МЕТА:

- сформувати у дітей уявлення про важливість допомоги дорослим у побуті та значення охайності у повсякденному житті;
- розвивати вміння впізнавати та називати предмети домашнього вжитку, розуміти правила особистої гігієни, розпорядок дня, розрізняти особисті та спільні речі;
- сприяти розвитку мовлення, мислення, уваги, пам'яті та дрібної моторики;
- виховувати бажання бути охайними, самостійними, відповідальними та допомагати членам родини вдома.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Створюємо гарний настрій»

Педагог пропонує дітям привітатися і по черзі сказати добрі слова один одному, щоб створити гарний настрій на занятті.

Потім дітям пропонують виконати рухи обома руками одночасно: на рахунок «1» – покласти руки на стіл долонею донизу, «2» – на ребро, «3» – у кулачок, «4» – долонею догори. Педагог називає числа у довільному порядку.

2. Гра «Слова»

Педагог пропонує дітям назвати:

- «домашні» слова (швабра, пилосос, рушник, гребінець, посуд...);
- «охайні» слова (чисто, акуратно, прибрано, свіжо...);
- «свої» речі (щітка, гребінець, зубна паста, піжама...);
- «допоміжні» справи (підмести, помити, скласти, витерти...).

3. Руханка «Підніміться ті, хто...»

Дітям пропонують піднятися зі стільчика, коли педагог каже речення, яке їх характеризує, і сидіти й плескати у долоні – коли педагог каже речення, яке їм не підходить.

Речення:

- «Підніміться ті, хто любить складати іграшки на місце»;
- «Підніміться ті, хто допомагає вдома мити посуд»;
- «Підніміться ті, хто чистить зуби вранці та ввечері»;

- «Підніміться ті, хто допомагає поливати квіти»;
- «Підніміться ті, хто вміє застеляти ліжко»;
- «Підніміться ті, хто сам одягається»;
- «Підніміться ті, кому подобається допомагати вдома».

4. Бесіда «Що означає бути охайним і допомагати вдома»

Педагог розповідає: «Наш дім – це місце, де ми живемо усі разом: діти й дорослі. Кожен має свої справи. Діти також можуть допомагати дорослим: складати іграшки, доглядати за своїми речами, витирати пил, поливати рослини. Бути охайним – це означає тримати свої речі чистими, кімнату – прибраною, не розкидати одяг чи іграшки, мити руки, чистити зуби. Коли ми допомагаємо вдома, ми показуємо, що любимо поважати і підтримуємо своїх рідних».

5. Гра «Діти-помічники»

Обладнання: 6 карток із зображеннями дітей, які допомагають вдома (додаток 18.1).

Дітям пропонують по черзі витягти одну із карток та описати справу, яку виконує дитина, що зображена на картці.

6. Малювання «Я допомагаю вдома»

Обладнання: аркуші паперу, кольорові олівці.

Діти малюють, як саме вони допомагають вдома (миють посуд, складають іграшки, витирають пил, годують котика тощо).

7. Гра «Протилежності»

Діти стоять у колі. Педагог по черзі кидає м'яч кожній дитині, називає слово і пропонує відповісти протилежним за значенням.

Наприклад: великий, старий, мокрий, важкий, сумний, довгий, чистий, злий, складний, сильний, добрий, щедрий, ніжний.

8. Вправа «Чиї речі?»

Педагог називає слово, а діти кажуть: це – особиста річ (для себе) чи спільна (для родини) і пояснюють, чому.

Наприклад: гребінець (особиста), тарілка (спільна), зубна щітка (особиста), телевизор (спільна), іграшка (може бути і особиста, і спільна).

9. Гра «Знайди і розфарбуй»

Обладнання: бланк (Додаток 14.4.), кольорові олівці.

Дітям пропонують розглянути на бланку накладені зображення. На першому малюнку необхідно знайти і розфарбувати червоним кольором м'яч, на другому – синім кольором повітряну кульку, на тре-

тьому – жовтим кольором тарілку. Якщо діти не можуть знайти на малюнку якийсь зображення, тоді педагог показує бланк-підказку, на якому це зображення розфарбоване відповідним кольором.

10. Гра «Режим дня»

Обладнання: бланк із зображенням 4 частин доби (Додаток 18.1.), фішка.

Педагог каже: «Щодня ми живемо за певним розпорядком. Це – режим дня. Він допомагає нам бути здоровими, встигати все вчасно, мати сили на ігри, навчання й відпочинок. Наприклад: ми прокидаємося, вмиваємось, снідаємо, граємося, обідаємо, спимо, гуляємо, вечеряємо – і все це відбувається щодня приблизно в один і той самий час».

Педагог описує дії, а діти відгадують, коли це відбувається: зранку, вдень, ввечері чи вночі, перекладаючи фішку у відповідну частину бланка.

Приклади дій: «чищу зуби», «обідаю», «граюся на майданчику», «застеляю ліжко», «йду спати», «вмиваю обличчя», «вечеряю», «роблю зарядку».

11. Вправа «Знайди 5 відмінностей»

Обладнання: бланк (Додаток 18.1.).

Педагог пропонує дітям розглянути 2 зображення і знайти 5 відмінностей між ними.

12. Руханка «Що я роблю щодня»

Педагог каже фрази, діти імітують рух:

- «Я прокидаюся – потягуюсь!» — потягнутися руками вгору.
- «Я вмиваюся!» – легеньке плескання по щічках.
- «Я чищу зуби!» – рухи щіткою.
- «Я снідаю!» – ложка до рота.
- «Я граюся!» – плескання в долоні.
- «Я відпочиваю!» – скласти руки під щічку, «сплю».
- «Я гуляю!» – кроки на місці.
- «Я йду спати!» – позіхнути і закрити очі руками.

13. Вправа «Що я можу зробити сам?»

Педагог описує ситуації, а діти показують великий палець вгору (якщо можуть це зробити самі) або палець донизу (якщо ще не вміють).

Ситуації:

- «Застелити ліжко»;
- «Одягнути шкарпетки»;
- «Скласти іграшки»;

- «Витерти пил з полиці»;
- «Полити квітку»;
- «Почистити зуби»;
- «Скласти одяг після прання».

14. Вправа «Порахуй фрукти і ягоди»

Обладнання: бланк (додаток 18.4.), прості олівці.

Дітям пропонують на бланках порахувати фрукти і ягоди та обвести кружечком відповідні цифри під зображенням від 6 до 10.

15. Вправа «З'єднай крапки»

Обладнання: бланк (додаток 18.5.), прості олівці.

Педагог пропонує дітям на бланках провести лінії, з'єднавши крапки за зразком. Кожне завдання повторити три рази.

16. Підсумок заняття

Педагог запитує: «Що нового ви дізналися на занятті?».

ЗАНЯТТЯ 19. «МИ – ДРУЗІ ПРИРОДИ»

МЕТА:

- формувати у дітей усвідомлене та емоційно позитивне ставлення до природи, розуміння того, що вона потребує турботи та захисту;
- розвивати вміння розрізняти корисні та шкідливі дії щодо довкілля, знайомити з правилами екологічної поведінки;
- закріплювати знання про тварин, рослини, природні об'єкти, вчити правильно сортувати сміття;
- сприяти розвитку мовлення, мислення, уваги, дрібної моторики;
- виховувати екологічну свідомість, відповідальність, бажання бути справжнім другом природи.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Якби я був твариною...»

Діти вітаються і по черзі продовжують речення «Якби я був твариною, то це була би... тому, що...».

2. Гра «Назви малюка»

Обладнання: м'яч.

Педагог кидає дитині м'яч і називає тварину. Дитина повертає м'яч називаючи, як зветься дитина цієї тварини.

Наприклад: корова – теля, собака – цуценя, овечка – ягня, курка – курча, кінь – лоша, коза – козеня, гуска – гусеня, кішка – кошеня, свиня – порося, заєць – зайченя, лисиця – лисеня, ведмідь – ведмежа.

3. Гра «Слухай уважно!»

Педагог читає дітям казку. Читання супроводжується неголосним постукуванням олівця по столі. Діти повинні запам'ятати, про що розповідається у казці, і порахувати кількість постукувань олівцем. (8 – 10).

Казка «Соромно перед соловейком» (В. Сухомлинський)

Оля й Ліда пішли до лісу. Після втомливого шляху вони сіли на траві відпочити й пообідати.

Витягли з сумки хліб, масло, яечка. Коли дівчата вже закінчили обідати, недалеко від них сів на дерево соловейко й заспівав.

Зачаровані прекрасною піснею, Оля й Ліда сиділи, боячись поворухнутись. Соловейко перестав співати.

Оля збрала недоїдки й шматки паперу, кинула їх під кущ.

Ліда збрала недоїдки, загорнула їх і поклала в сумку.

– Навіщо ти забрала сміття? – запитала Оля. – Це ж у лісі... Ніхто не бачить...

– Соромно перед соловейком, – тихо відповіла Ліда.

4. Гра «Корисно – шкідливо»

Педагог описує ситуацію, а діти показують: великий палець догори, якщо це – корисно для природи, великий палець донизу, якщо це – шкідливо.

Приклади ситуацій: «Люди саджають дерева», «Хтось кидає папір на землю», «Діти годують пташок взимку», «Хлопчик ламає гілку дерева», «Сім'я збирає сміття в лісі», «Хтось залишив пляшку на березі річки».

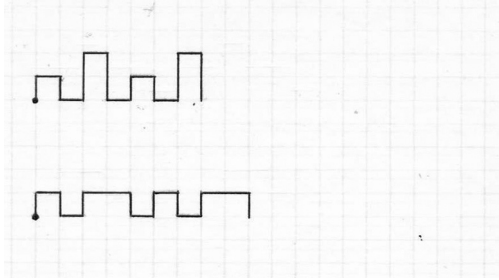
5. Вправа «Графічний диктант».

Обладнання: аркуші в клітинку, по лівому краю яких, на відстані 5–7 клітинок, поставлені одна під одною дві крапки, прості олівці.

Від заданих крапок діти мають намалювати візерунки, спершу дотримуючись інструкцій педагога, а відтак – самостійно. Для кожної крапки педагог диктує окремі вказівки. При цьому наголошує, що під час малювання не можна відривати олівець від паперу.

Візерунок 1. «Починаймо малювати перший візерунок. Торкніть-ся олівцем першої, найвищої крапки. Увага! Малюємо лінію: одна клітинка вгору. Не відриваємо олівець від паперу. Тепер одна клітинка вправо. Одна клітинка вниз. Одна клітинка вправо. Дві клітинки вгору. Одна клітинка вправо. Дві клітинки вниз. Одна клітинка вправо. Одна клітинка вгору. Одна клітинка вправо. Одна клітинка вниз. Одна клітинка вправо. Дві клітинки вгору. Одна клітинка вправо. Дві клітинки вниз. Далі продовжте цей візерунок самостійно».

Візерунок 2. «Починаймо малювати другий візерунок. Торкніть-ся олівцем другої крапки. Увага! Малюємо лінію: одна клітинка вгору. Не відриваємо олівець від паперу. Тепер одна клітинка вправо. Одна клітинка вниз. Одна клітинка вправо. Одна клітинка вгору. Дві клітинки вправо. Одна клітинка вниз. Одна клітинка вправо. Одна клітинка вгору. Одна клітинка вправо. Одна клітинка вниз. Одна клітинка вправо. Одна клітинка вгору. Дві клітинки вправо. Одна клітинка вниз. Далі продовжте цей візерунок самостійно».

6. Руханка «Маленькі помічники природи»

Діти виконують рухи відповідно до слів:

«Ми листочки не зриваємо» – (розводять руками).

«Гілочки не обламаємо» – (хитають пальчиком).

«Пташку в небі ми впізнаємо» – (дивляться вгору).

«У лісі сміття не кидаємо!» – (тупають ніжками).

«А водичку ми не губимо» – (імітують капання).

«Бо природу дуже любимо!» – (обіймають себе).

7. Розповідь «Бережіть природу!»

Педагог каже: «Природа – це наш дім. Це дерева, квіти, трава, тварини, пташки, річки, озера, небо й повітря, яким ми дихаємо. Усе це живе і потребує нашої турботи. Але іноді природа страждає: коли люди залишають сміття в лісі, ламають гілки дерев, кидають пластик у воду, забувають вимикати світло чи кран з водою. Щоб природа була чистою і здоровою, ми повинні допомагати їй: не смітити, прибирати після себе, не рвати даремно квіти, не шуміти в лісі, берегти воду й електроенергію, сортувати сміття, посадити дерево або квітку.

Коли ми дбаємо про природу – вона дбає про нас. Нам стає легше дихати, приємно гуляти, і ми можемо радіти пташкам, сонечку, зеленим деревам. Ми – друзі природи!»

8. Малювання «Я допомагаю природі»

Діти малюють ситуацію, коли вони допомагали природі: поливали квіти, прибирали сміття, садили дерево, підгодовували пташок тощо. Потім показують свої малюнки і розповідають про них.

9. Вправа «Друзі природи»

Педагог називає об'єкти природи: дерево, квітка, річка, рибка, пташка, білочка, метелик. Діти розповідають, як можна допомогти цьому об'єкту природи.

Наприклад:

- білочці: не шуміти в лісі, не лякати, підгодувати;
- дереву: не ламати гілок, не писати на корі;
- річці: не кидати сміття у воду, берегти воду.

10. Вправа «Намалюй»

Обладнання: бланк (Додаток 19.1.), прості олівці.

Педагог пропонує дітям намалювати зображення по пунктирних лініях.

11. Вправа «Розфарбуй кружечки»

Обладнання: бланк із зображенням кольорових кружечків із цифрами від 1 до 5 (Додаток 19.2.), кольорові олівці.

Діти розфарбовують кружечки відповідно до кількості крапок за зразком.

12. Гра «Відгадай слово»

Дітям пропонують придумати якомога більше слів за поданим початком:

- «Ка...»: качка, капуста, казка...
- «Мо...»: молоко, морозиво, можна...
- «Де...»: дерево, дешевий, день...
- «За...»: замок, завтра, залізо...
- «Ко...»: корова, комаха, комар...
- «При...»: пригода, природа, приспів...

13. Гра «Знайди і розфарбуй»

Обладнання: бланк (Додаток 14.4.), кольорові олівці.

Дітям пропонують розглянути на бланку накладені зображення. На першому малюнку необхідно знайти і розфарбувати червоним кольором м'яч, на другому – синім кольором повітряну кульку, на третьому – жовтим кольором тарілку. Якщо діти не можуть знайти на малюнку якесь зображення, тоді педагог показує бланк-підказку, на якому це зображення розфарбоване відповідним кольором.

14. Вправа «Сортуємо сміття»

Обладнання: картки із зображенням сміття (папір, пластик, бананова шкірка, пляшка, коробка тощо) та контейнерів (Додаток 19.3.).

Дітям пропонують розкласти картки у відповідні «контейнери»: синього кольору – папір, жовтого – пластик, зеленого – скло, червоного – метал, окремо – органічні відходи.

15. Вправа «Допоможи дітям»

Обладнання: бланк (Додаток 19.4.), прості олівці.

Дітям пропонують намалювати лінію – шлях до контейнерів, оминаючи перешкоди.

16. Підсумок заняття

Педагог каже: «Сьогодні ми говорили про збереження природи. Ви – молодці: уважні і турботливі!».

Запитання: «Що вам найбільше сподобалося на занятті?», «Як ви можете подбати про природу сьогодні?».

ЗАНЯТТЯ 20. «ГРОМАДСЬКІ МІСЦЯ»

МЕТА:

- формувати у дітей уявлення про громадські місця та правила поведінки в них;
- виховувати культуру спілкування, ввічливість, повагу до інших людей, відповідальність за свої вчинки;
- розвивати мовлення, мислення, увагу, вміння орієнтуватися в різних ситуаціях соціального середовища;
- закріплювати навички адекватної поведінки в парку, магазині, транспорті, бібліотеці, театрі, аптеці, музеї.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Мій настрій»

Педагог пропонує дітям привітатися і розказати про свій настрій.

Потім дітям пропонують виконати рухи обома руками одночасно: на рахунок «1» – покласти руки на стіл долонями донизу, «2» – навхрест долоня на долоню, «3» – пальці рук перехрещені, «4» – долонями догори. Педагог називає числа у довільному порядку.

2. Гра «Слова»

Дітям пропонують назвати:

- «слова, що одягаються» (шапка, сорочка, пальто...);
- «магазинні» слова (продавець, гроші, ваги...);
- «кухонні» слова (чайник, тарілка, холодильник...);
- «живі» слова (кішка, мураха, ластівка...).

3. Гра «Так чи ні»

Педагог читає твердження, а діти відповідають «так» або «ні».

Наприклад:

- «У бібліотеці можна кричати». (Ні).
- «У транспорті потрібно поступатися місцем літнім людям». (Так).
- «У магазині треба все чіпати руками». (Ні).
- «У парку можна смітити». (ні)
- «У театрі сидимо тихо». (Так)

4. Руханка «Тваринки»

Дітям пропонують уявити і показати, ніби вони:

- веселі зайченята;
- сумний ведмідь;
- скривджений вовк;
- хитра лисиця;
- замріяні метелики тощо.

5. Розповідь «Як поводитися в громадських місцях»

Педагог каже: «*Громадське місце* – це місце, де бувають інші люди: парк, магазин, транспорт, бібліотека, театр, аптека, дитячий майданчик. Там важливо поводитися чемно: не кричати, не штовхатись, не смітити, не заважати іншим. Коли ми поведимося ввічливо – іншим приємно поруч з нами. Це означає: бути вихованими, доброзичливими та уважними до інших людей

Коли ми їдемо в *автобусі*, там можуть бути й інші люди. Тому треба поводитися чемно: поступатися місцем бабусям, дідусям або батькам з маленькою дитиною, не бігати й не стрибати, не кричати, триматися за поручні. Це ввічливо й безпечно. Всі їдуть разом – і нікому не повинно бути незручно.

У *магазині* ми поведимося спокійно: не бігаємо між полицками, не чіпаємо все руками, нічого не беремо без дозволу. Якщо є черга – треба чемно чекати, не штовхатись, говорити неголосно. Якщо щось потрібно – ввічливо запитати у дорослого.

У *лікарні чи поліклініці* – люди лікуються, а в аптеку приходять купити ліки. Там часто бувають ті, кому не дуже добре, тому важливо: говорити тихим голосом, не бігати, не торкатися полиць з ліками, дверей, стін, речей лікаря, не заважати дорослим говорити з лікарем чи фармацевтом, слухати, що каже дорослий. Лікарі працюють, і їм потрібні тиша та порядок.

Театр – це особливе місце, де актори показують казку або цікаву виставу. Щоб усім було приємно і нічого не заважало, потрібно пам'ятати правила:

- Заходимо спокійно, не біжимо.
- Сідаємо на своє місце і не встаємо під час вистави.
- Коли починається вистава – ми тихенько дивимось і не розмовляємо, не їмо і не галасуємо. Актори дуже стараються, тому ми їх слухаємо уважно.
- Коли вистава закінчується – ми аплодуємо – це значить, що нам сподобалося!
- Після вистави – виходимо спокійно, не штовхаємось.

Музей – це місце, де зберігаються дуже цікаві й важливі речі: картини, іграшки з давніх часів, костюми, скульптури, посуд, речі з історії. Усе це можна дивитися, але не чіпати руками – щоб нічого не зіпсувати. У музеї потрібно поводитися чемно: не бігати й не стрибати, говорити тихо, не чіпати експонати, не їсти і не пити, слухати екскурсовода. Музей – це місце тиші, поваги й цікавих відкриттів! Там ми вчимося дивитися очима, слухати вушками і поводитися по-дорослому».

6. Гра «Як поводитися?»

Обладнання: 6 карток із зображенням громадських місць (Додаток 20.1.).

Дітям пропонують по черзі витягнути одну із карток і розповісти про правила поведінки у музеї, в автобусі, у театрі, у бібліотеці, в аптеці, у магазині.

7. Малювання «Я у громадському місці»

Обладнання: аркуші паперу, кольорові олівці.

Діти малюють себе у громадському місці (наприклад: у парку, автобусі, магазині), як вони поведуться виховано. Потім розповідають про свій малюнок.

8. Вправа «Що зробить вихована дитина?»

Педагог описує ситуації, а діти розповідають, як правильно поводитися:

- «У транспорт зайшла бабуся...».
- «У бібліотеці всі читають книжки...».
- «Хлопчик бігає по магазину і кричить...».
- «Дівчинка бачить, як хлопчик кинув обгортку від цукерки на землю...».
- «Дитина випадково штовхнула когось у черзі...».

9. Гра «Знайди і розфарбуй»

Обладнання: бланк (Додаток 14.4.), кольорові олівці.

Дітям пропонують розглянути на бланку накладені зображення. На першому малюнку необхідно знайти і розфарбувати червоним кольором клоуна, на другому – синім кольором сукню, на третьому – зеленим кольором перець. Якщо діти не можуть знайти на малюнку якесь зображення, тоді педагог показує бланк-підказку, на якому це зображення розфарбоване відповідним кольором.

10. Вправа «Добре – погано»

Педагог читає ситуації, а діти кажуть: добре це чи погано.

Наприклад:

- «Хлопчик допомагає мамі нести пакети з магазину».
- «Дівчинка у театрі кидає сміття повз урну».
- «Дитина в черзі чомно чекає».
- «Діти граються на гойдалці і штовхаються».

11. Гра «Наведи лад»

Педагог пропонує дітям подивитися навколо і сказати, які речі у кімнаті можна скласти краще, щоби був порядок. Потім дітям пропонують упорядкувати своє робоче місце на столі, на полицях із книгами і обладнанням, на загальному столі, на підвіконні тощо. У кінці діти обходять кімнату і зауважують, де вдалося зробити гарний порядок.

12. Вправа «Намалюй фігури»

Обладнання: бланк (Додаток 20.2.), прості олівці.

Діти малюють на бланках фігури по пунктирах.

13. Гра «Так» і «Ні» не говорити»

Дітям пропонують пограти у гру, у якій, відповідаючи на запитання, заборонено вимовляти слова «Так» і «Ні». Наприклад, на запитання: «Ти зараз спиш?» потрібно відповісти: «Я зараз не сплю» (повним реченням) або «Не сплю» (коротким реченням), бо не можна відповідати словом «Ні». На запитання: «Ти любиш цукерки?» потрібно відповісти: «Я люблю цукерки» або «Люблю», бо не можна казати «Так».

Педагог підходить по черзі до кожної дитини і запитує:

«Ти вмієш плавати?».	«Птахи літають?».
«Влітку катаються на лижах?».	«Сніг – білий?».
«Ти любиш дивитися мультфільми?».	«Зараз – осінь?».
«Лід – теплий?».	«М'ячик – квадратний?».
«Ти – слухняний?».	«Ти вмієш читати?».
«Тобі сняться сни?».	«У тебе є сестра?».
«Ти – дівчинка?».	«Собаки нявкають?».
«Сіль – солодка?».	«Корова вміє літати?».

14. Вправа «З'єднай крапки»

Обладнання: бланк (Додаток 20.3.), прості олівці.

Дітям пропонують на бланку з'єднати крапки лінією за зразком.

15. Підсумок заняття

Педагог каже: «Сьогодні ми вчилися бути вихованими в громадських місцях. Це дуже важливо – поважати інших, бути ввічливими, не заважати і залишати по собі порядок. Тоді нам усім буде приємно і зручно».

ЗАНЯТТЯ 21. «СВЯТА У НАШОМУ ЖИТТІ»

МЕТА:

- ознайомити дітей із різними видами свят (родинними, державними);
- формувати уявлення про значення свят у житті людини;
- виховувати доброзичливість, уважність, вміння радіти разом з іншими, дякувати і вітати;
- розвивати зв'язне мовлення, пам'ять, мислення, творчу уяву;
- закріплювати правила ввічливої поведінки під час святкових подій.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Моє улюблене свято»

Діти вітаються і по черзі розповідають: «Моє улюблене свято – це... тому що...». Наприклад: «Новий рік – бо прикрашаємо ялинку», «День народження – бо дарують подарунки».

2. Гра «Слова»

Дітям пропонують назвати:

- «святкові» слова (подарунок, смаколики, радість...);
- «шарудливі» слова (пакет, обгортка, газета...);
- «слова, що кусаються» (собака, крокодил, вовк...);
- «мокрі» слова (дош, річка, крапля...).

3. Вправа «Четвертий зайвий»

Педагог читає набори слів, у кожному з яких діти повинні визначити «зайве» слово і пояснити узагальнення трьох інших слів.

Наприклад:

- ромашка, троянда, цибуля, тюльпан;
- чашка, ложка, суп, тарілка;
- яблуко, огірок, персик, груша;
- помідора, баклажан, перець, слива;
- молоко, сметана, каша, сир;
- коза, курка, корова, вівця;
- чайник, стілець, стіл, шафа;
- машина, літак, автобус, мотоцикл;
- олівець, портфель, зошит, капелюх.

4. Розповідь «Навіщо потрібні свята?»

Педагог розповідає: «Свята – це особливі дні, коли ми відпочиваємо, святкуємо, радіємо разом. Бувають родинні свята – День народження, святкування народження братика чи сестрички, мамине чи татове свято. Є державні свята – День Незалежності України, Різдво, Великдень. У дитячому садочку і в школі часто святкують День першого дзвоника, прихід весни, випускне свято. У ці дні діти співають пісні, танцюють, граються і вітають один одного!».

5. Гра «Так чи ні»

Педагог читає твердження, а діти відповідають: «Так» або «Ні».

Наприклад:

- «На святі треба бути ввічливим». (Так).
- «Подарунки треба забирати собі і не ділитися». (Ні).
- «У свято всі радіють». (Так).
- «День народження – це щодня». (Ні).
- «На свята вітають друзів». (Так).

6. Гра «Що за свято?»

Обладнання: картки із зображенням атрибутів різних свят: ялинка, писанки, торт із свічками, прапор України, дзвоник (Додаток 21.1.).

Діти по черзі витягують одну із карток і розповідають про свято.

7. Малювання «Моє свято»

Обладнання: аркуші паперу, прості олівці.

Діти малюють святкову кімнату, яка очікує гостей, у малюнок додають прикраси: гірлянди, повітряні кульки, торт, подарунки тощо.

8. Вправа «Як поводитися на святі?»

Педагог описує ситуації, а діти кажуть, як правильно вчинити:

- «Дитина не дає іншим гратися повітряними кульками».
- «Хтось випадково впустив подарунок друга».
- «Малюк соромиться виходити на сцену».
- «Усі чекають, поки іменинник задує свічки».

9. Руханка «Коровай-коровай»

Діти стають у коло, обирають одного ведучого. Усі тримаються за руки, рухаються по колу і співають: «Коровай, коровай, кого хочеш – вибирай!». Після чого ведучий «вибирає» когось із кола, і той стає новим ведучим.

10. Вправа «Прикрашаємо тортик»

Обладнання: бланк (додаток 21.2.), прості олівці.

Діти на бланках малюють 5 візерунків по пунктирах.

11. Вправа «Намалюй по крапках»

Обладнання: бланк (Додаток 21.3.), прості олівці.

Дітям пропонують на бланках з'єднати лінією крапки за зразком.

12. Вправа «Добре - погано»

Педагог описує ситуації, а діти піднімають вгору великий палець, якщо дитина поводить себе добре, опускають великий палець вниз – якщо дитина поводить себе погано.

Ситуації:

- «Дитина подякувала друзям за подарунок». (Добре).
- «Усі діти співали, а один хлопчик сміявся і кричав». (Погано).
- «Діти на святі побажали імениннику здоров'я». (Добре).
- «Хтось із дітей зіпсував прикрасу і не сказав дорослим про це». (Погано).

13. Вправа «Склади пазл»

Обладнання: бланк, розрізаний на 7 частини, із зображенням дітей, які розважаються на святі (Додаток 21.4.).

Педагог пропонує дітям скласти зображення із розрізаних частин.

14. Завершальна вправа «Святкове побажання»

Педагог запрошує дітей стати в коло і каже: «Сьогодні ми говорили про свята – веселі, добрі, родинні. Свята роблять наше життя радісним. Але найголовніше – це увага до інших і щире бажання зробити один одному приємне. Ви сьогодні були справжніми чарівниками свята!»

Діти по черзі передають м'яку іграшку й кажуть: «Я бажаю тобі... (щастя, усмішок, гарного настрою, подарунків, друзів тощо)».

ЗАНЯТТЯ 22. «БЕЗПЕЧНА ПОВЕДІНКА ВДОМА»

МЕТА:

- сформувати у дітей уявлення про безпечну поведінку в побуті;
- ознайомити з потенційно небезпечними предметами та ситуаціями вдома;
- навчити розпізнавати загрози та діяти відповідально;
- розвивати увагу, мислення, мовлення, уміння діяти у надзвичайних ситуаціях;
- виховувати обережність, самостійність, відповідальне ставлення до власної безпеки та безпеки інших.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Чарівна паличка»

Педагог пропонує дітям привітатися і сказати, що би вони хотіли зробити незвичайне, добре, цікаве, якби мали чарівну паличку.

2. Гра «Слова безпеки»

Діти по черзі називають слова, пов'язані з темою безпеки:

- «небезпечні предмети» (ніж, сірники, праска...);
- «електроприлади» (чайник, міксер, телевізор...);
- «небезпечні ситуації» (пожежа, травма, вибух...);
- «служби допомоги» (поліція, швидка, пожежники...).

3. Розповідь «Що таке безпека вдома?»

Педагог розповідає дітям про безпеку вдома:

- не вмикати електричні прилади;
- не відкривати і не вживати ліки;
- не відкривати шампуні, мийні засоби;
- не торкатися ввімкненої праски;
- не відчиняти двері незнайомцям;
- не залізати на вікно, тумбочку, шафу;
- не грайся сірниками, запальничками;
- не гратися термометром;
- не гратися ножем, ножицями, голкою, виделкою.

4. Руханка «Обережні звірята»

Діти рухаються як:

- обережна мишка, яка не чіпає нічого небезпечного;
- кмітливий їжачок, що обходить гарячі предмети;
- пильний песик, що стереже дім і не впускає чужих.

5. Гра «Так або ні»

Педагог читає твердження, а діти відповідають «так» або «ні»:

- «Потрібно взяти голку та погратися нею». (Ні).
- «Коли вживаєш їжу, потрібно обережно та охайно користуватися виделкою». (Так).
- «Термометром не можна гратися». (Так).
- «Можна погратися у веселу гру: взяти сірники та запалити їх». (Ні).
- «Якщо ти захворів, то можна взяти бабусині ліки і випити їх». (Ні).
- «Якщо щось загорілося – треба кликати дорослого». (Так).
- «Увімкнений чайник можна чіпати». (Ні).
- «Якщо в двері стукає незнайома людина, треба відчинити». (Ні).
- «Якщо загубився – треба шукати поліцейського або дорослого з дитиною». (Так).

6. Гра «Чому небезпечно?»

Обладнання: 5 карток із зображенням небезпечних ситуацій (Додаток 22.1.).

Дітям пропонують по черзі витягнути одну із карток і пояснити, у чому полягає небезпека зображеної ситуації.

7. Вправа «Розфарбуй»

Обладнання: бланк із зображенням безпечних і небезпечних предметів (Додаток 22.2.), кольорові олівці.

Діти на бланках розфарбовують зеленим кольором безпечні предмети (футболка, квітка), червоним – небезпечні предмети (голка, ножиці, праска, ніж, розетка) та пояснюють, чим вони можуть бути небезпечні.

8. Розповідь «Перша допомога»

Педагог розповідає дітям про правила першої допомоги:

- Якщо спалахнув електроприлад, слід негайно вийти з кімнати і повідомити про це дорослих.
- Якщо виникла пожежа, треба негайно вийти з кімнати, прикрити носика мокрою хустинкою або рушником, вивести менших дітей та негайно повідомити про пожежу дорослих.
- Якщо відчули біль у животі чи болить голова, руки, ноги – потрібно негайно повідомити про це дорослих. Потім слід прилягти на ліжко і чекати лікаря.

- Якщо розбився термометр, не можна брати його у руки чи прибирати, а швидко вийти з кімнати і покликати дорослих.
- Якщо ви поранилися, ушкоджене місце слід промити водою, перев'язати або прикласти рушник. Негайно повідомити дорослим про те, що трапилося.

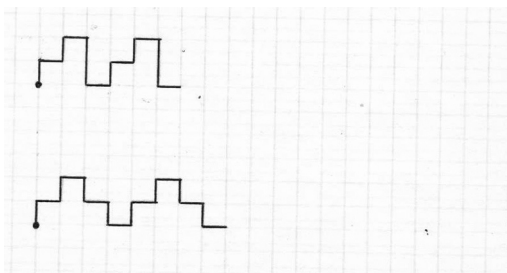
9. Вправа «Графічний диктант».

Обладнання: аркуші в клітинку, по лівому краю яких, на відстані 5 – 7 клітинок, поставлені одна під одну дві крапки, прості олівці.

Від заданих крапок діти мають намалювати візерунки, спершу дотримуючись інструкцій педагога, а відтак – самостійно. Для кожної крапки педагог диктує окремі вказівки. При цьому наголошує, що під час малювання не можна відривати олівець від паперу.

Візерунок 1. «Починаймо малювати перший візерунок. Торкніться олівцем першої, найвищої крапки. Увага! Малюємо лінію: одна клітинка вгору. Не відриваємо олівець від паперу. Тепер одна клітинка вправо. Одна клітинка вгору. Одна клітинка вправо. Дві клітинки вниз. Одна клітинка вправо. Одна клітинка вгору. Одна клітинка вправо. Одна клітинка вгору. Одна клітинка вправо. Дві клітинки вниз. Одна клітинка вправо. Далі продовжте цей візерунок самостійно».

Візерунок 2. «Починаймо малювати другий візерунок. Торкніться олівцем другої крапки. Увага! Малюємо лінію: одна клітинка вгору. Не відриваємо олівець від паперу. Тепер одна клітинка вправо. Одна клітинка вгору. Одна клітинка вправо. Одна клітинка вниз. Одна клітинка вправо. Одна клітинка вниз. Одна клітинка вправо. Одна клітинка вгору. Одна клітинка вправо. Одна клітинка вгору. Одна клітинка вправо. Одна клітинка вниз. Одна клітинка вправо. Одна клітинка вниз. Одна клітинка вправо. Далі продовжте цей візерунок самостійно».

10. Гра «Відгадай слово»

Дітям пропонують придумати якомога більше слів за поданим початком:

«Па...»: папір, падати, пам'ять...

«Ні...»: ніж, ніжний, німий...

«Ра...»: радість, радіо, рано...

«Лі...»: літо, лічба, лінь...

«Ду...»: думка, дуже, душа...

«Ле...»: лелека, лежить, летять...

11. Аплікація «Наша кухня»

Обладнання: бланк із зображенням кухні та 10 карток із предметами (Додаток 22.3.), клей.

Серед 10 предметів діти визначають 3 зайві, решту 7 – наклеюють на бланку у відповідному місці кухні.

12. Руханка «Долонька»

Дітям пропонують виконати рухи обома руками одночасно:

- на рахунок «1» – покласти руки на стіл долонями донизу;
- на «2» – згорнути долоні в кулачок;
- на «3» – покласти випрямлені долоні «на ребро» (перпендикулярно до стола);
- на «4» – покласти руки на стіл долонями догори;

Педагог називає числа у довільному порядку.

13. Вправа «Намалюй фігури»

Обладнання: бланк із пунктирним зображенням фігур (Додаток 22.4.), прості олівці.

Педагог пропонує дітям намалювати фігури по пунктирах.

14. Вправа «Знайди шлях до будинку»

Обладнання: бланки із зображенням лабіринту (Додаток 22.5.).

Педагог пропонує дітям намалювати лінію – шлях пожежної машини до будинку, оминаючи перешкоди.

15. Вправа «Знайди і розфарбуй однаково»

Обладнання: бланк (Додаток 22.6.), кольорові олівці.

Дітям пропонують знайти 4 предмети, які «заховалися», і розфарбувати однаковими кольорами пари предметів (на зразку і «знайдені»).

16. Підсумок заняття

Педагог наголошує на тому, що потрібно бути уважним, завжди берегти своє здоров'я, адже здорова дитина завжди весела, радує своїх батьків, рідних, близьких.

ЗАНЯТТЯ 23. «ЗНАЙОМИМОСЯ ІЗ ПРОФЕСІЯМИ»

МЕТА:

- розширити уявлення дітей про різноманітні професії та їх значення в житті людей;
- ознайомити з характерними видами діяльності представників різних професій;
- розвивати мовлення, мислення, увагу, пам'ять, здатність до узагальнення;
- сприяти формуванню поваги до праці дорослих, інтересу до світу професій;
- виховувати позитивне ставлення до праці та прагнення бути корисними у майбутньому.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «У світі професій»

Педагог пропонує дітям привітатися і запитує:

- «Як ви думаєте, що таке професія?».
- «Кого ви знаєте з дорослих, хто має якусь професію?».
- «Ким ви мрієте стати, коли виростете?».

Педагог пояснює: «Професія – це справа, яку людина вміє робити і яку виконує кожного дня, щоб допомагати іншим».

2. Розповідь «Як люди вибирають свою справу»

Педагог каже: «Кожна людина у світі щось робить. Хтось – будує житло, хтось – малює картини, хтось – створює музику, хтось – когось рятує, хтось – пече хліб. Це називається – професія.

Коли діти виростають, вони починають думати: «Ким я хочу бути?». Хтось мріє стати поліцейським, бо йому подобається охороняти порядок. Хтось хоче бути вчителем, бо любить книжки і навчання. А когось цікаво водити автобус чи готувати смачну їжу. Інколи діти хочуть стати такими, як мама чи тато. Якщо тато або мама – лікарі, то діти кажуть: «Ми теж хочемо бути лікарями, бо хочемо допомагати іншим!».

Люди вибирають професію тому, що:

- це їм цікаво;

- хочуть бути корисними;
- хочуть допомагати іншим;
- люблять робити щось особливе.

Люди навчаються, тренуються, дізнаються більше – і стають справжніми майстрами своєї справи.

Усі професії важливі, бо без когось одного іншим було б важко.

3. Гра «Хто що робить?»

Педагог називає дію, а діти відгадують професію.

Наприклад:

«Лікує людей» – лікар.

«Гасить пожежу» – пожежник.

«Готує їжу» – кухар.

«Вчить дітей» – вчитель.

«Будує будинки» – будівельник.

«Водить автобус» – водій.

«Стриже волосся» – перукар.

«Продає товари» – продавець.

«Ловить злочинців» – поліцейський.

«Рятує людей» – рятувальник.

«Ловить рибу» – рибалка.

«Доглядає за тваринами» – ветеринар.

«Співає пісні» – співак.

«Ставить виставу» – актор.

«Захищає кордони» – прикордонник.

«Пише книжки» – письменник.

«Малює картини» – художник.

«Фотографує людей» – фотограф.

«Готує піцу» – піцайоло.

«Ремонтує машини» – автомеханік.

4. Гра «Знайди пару»

Обладнання: бланк із зображенням професій і знарядь праці: книга, стетоскоп, нитка, лійка, мастерок (Додаток 23.1), прості олівці.

Діти на бланках малюють лінію, з'єднуючи зображення професії із відповідним знаряддям праці.

5. Руханка «Робимо, як професіонали»

Педагог називає дію, діти показують рухи:

- «Лікар слухає серце» – долонька до вуха.
- «Перукар стриже» – імітація ножиць.
- «Водій крутить кермо» – імітація, ніби руки крутять кермо.
- «Будівельник кладе цеглу» – імітація кладки.
- «Співак співає» – імітація мікрофона і голосу.
- «Художник малює» – повітряні мазки пензлем.
- «Пожежник гасить вогонь» – імітація з вогнегасником.

6. Гра «Я мрію стати...»

Діти по черзі показують професію, яка їм подобається, з допомогою рухів, інші – відгадують. Наприклад: дитина зображує, як щось

смажить, нюхає та насолоджується запахом і смаком, інші – відгадують: «Кухар!». Потім діти продовжують речення: «Коли я виросту, я хочу бути..., бо...». Педагог допомагає, якщо потрібно, наприклад: «Я хочу бути кухарем, бо хочу готувати смачну їжу».

7. Вправа «Намалюй професію»

Обладнання: аркуші паперу, прості олівці.

Діти малюють професію, яка їм подобається.

8. Розповідь «Хто чим займається»

Педагог каже: «Жили собі в одному веселому місті люди різних професій. Кожен мав свою справу, і без нього місто не могло б існувати.

Лікар Олена лікувала хворих. Вона знала, які ліки потрібні, коли болить животик, а коли – голова. Всі діти казали: «Дякуємо, лікарю, що допомагаєш бути здоровими!».

Вчитель Петро навчав дітей читати, писати і рахувати. У класі було цікаво: кожен день – нові знання. Діти казали: «Дякуємо, вчителю, що вчиш нас!».

Продавчиня Марина працювала в магазині. Вона продавала хліб, молоко, яблука й навіть іграшки. Вона завжди усміхалася й казала: «Будь ласка, приходьте ще!»

Поліцейський Ігор стежив за порядком. Він допомагав знайти загублений телефон і переводив бабусю через дорогу. Люди казали: «Дякуємо, що нас захищаєте!»

Водій Андрій водив великий автобус. Він возив дітей до школи, а дорослих – на роботу. Він завжди вчасно зупинявся біля зупинки.

Перукарка Оля стригла волосся. Всі казали: «Яка гарна зачіска!» – і знову приходили до неї.

Спортсмен Сашко кожного ранку бігав, грав у футбол і брав участь у змаганнях. Він казав: «Спорт – це здоров'я!».

Пожежник Тарас завжди був готовий допомогти. Коли десь виникала пожежа, він швидко приїздив і рятував.

Прикордонниця Люда охороняла кордон. Вона слідкувала, щоб у країну не проникли злодії.

Усі разом вони працювали щодня. І хоч робота у всіх різна, кожна їхня професія – дуже важлива, бо усі вони допомагають людям і роблять наше життя кращим!

9. Вправа «Розфарбуй пожежника»

Обладнання: бланк (Додаток 23.2.), кольорові олівці.

Дітям пропонують на бланках розфарбовувати пожежника.

10. Вправа «Розкажи про професію»

Обладнання: бланк із зображенням 21 професії (Додаток 23.3.).

Діти називають зображені на бланку професії, обирають одну з них та розповідають про неї.

11. Вправа «Хто де працює?»

Педагог називає місце – діти називають, хто там працює:

- «У лікарні» – лікар, медсестра.
- «У ресторані» – кухар, офіціант.
- «У пожежній частині» – пожежник.
- «У школі» – вчитель.

12. Вправа «Склади пожежну машину»

Обладнання: зображення пожежної машини, розрізане на 10 смужок (Додаток 23.4.).

Діти складають зображення пожежної машини із 10 смужок, підказкою є цифри від 1 до 10.

13. Гра «Закінчи речення»

Обладнання: м'яч.

Педагог кидає дитині м'яч і говорить початок речення. Дитина закінчує речення і повертає м'яч педагогу.

Речення:

- «Лікар лікує, а вчитель...»;
- «З шерсті в'яжуть, а з тканини...»;
- «Дрова пиляють, а цвяхи...»;
- «Співак співає, а будівельник...»;
- «Музикант грає, а композитор...»;
- «Машиніст веде потяг, а водій...»;
- «Робітник працює на заводі, а фермер...».

14. Вправа «Склади зображення»

Обладнання: зображення, розрізане на 5 частин (Додаток 23.5.).

Дітям пропонують скласти зображення кухаря із розрізаних частин.

15. Вправа «До побачення, професії!»

Діти стають у коло й по черзі кажуть: «До побачення, лікар!», «До побачення, будівельник!» тощо. Кожен не повторює попереднє. Усі разом кажуть: «До побачення! До нових професій!».

ЗАНЯТТЯ 24. «КАЗКИ ЖИВУТЬ СЕРЕД НАС»

МЕТА:

- ознайомити дітей з народними казками, їхніми героями, сюжетом і повчальним змістом;
- розвивати увагу, пам'ять, логічне мислення, мовлення та творчу уяву;
- формувати інтерес до усної народної творчості, вміння слухати, аналізувати й інсценізувати казки;
- виховувати доброзичливість, фантазію, співпереживання, здатність працювати у групі;
- сприяти емоційному розвитку дітей через гру, малювання та рольові дії.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Чарівна казка починається!»

Обладнання: «чарівна» паличка.

Педагог вітає дітей словами: «Я торкаюсь тебе чарівною паличкою – і ти стаєш героєм казки! Хто ти?». Діти вигадують і по черзі називають, ким вони стали (принцеса, вовк, зайчик, чарівник тощо).

2. Вправа «Впізнай казку»

Педагог зачитує короткий опис або уривок, а діти вгадують казку:

- «Жили собі дід та баба, і була у них...». (Курочка Ряба).
- «Посадив дід...». (Ріпка).
- «Піди у хижку та назмітай у засіку борошна, та спечи мені...». (Колобок).
- «Коза з'їла всі харчі і не впустила дітей до хати...». (Коза-Дерева).
- «Ішов дід лісом і знайшов...». (Рукавичка).

3. Гра «Зайвий герой»

Педагог називає героїв казок і пропонує дітям відгадати, хто зайвий:

- «Мишка, Жабка, Заєць, Лисичка, Вовк, Кабан, Ведмідь, Русалка». (Русалка – не з казки «Рукавичка»).
- «Колобок, Дід, Баба, Білочка». (Білочка – не з казки «Колобок»).
- «Дід, Баба, Внучка, Курка, Кішка» (Курка – не з казки «Ріпка»).

4. Розповідь «Звідки взялися казки»

Педагог каже: «Дуже давно, коли ще не було телевізорів, книжок і навіть електрики, люди ввечері збиралися разом біля вогнища. Вони сиділи поруч – дідуся, бабусі, мами, тата і діти – і розповідали один одному цікаві історії. Ці історії були не прості – у них жили звірі, що говорили, хоробрі герої, добрі феї та злі чаклуни. Люди придумували їх, щоб навчити дітей, як бути добрими, сміливими, працьовитими, чесними.

Так народилися казки – чарівні, веселі, іноді сумні, але завжди повчальні. Казки переходили з вуст в уста, від бабусі до онуків, від дідуся до маленьких слухачів. Потім їх почали записувати в книжки, щоб вони не загубилися.

Навіщо потрібні казки?

- Казки вчать, що добро завжди перемагає зло.
- Казки допомагають зрозуміти, як бути хоробрим, чесним, щедрим.
- Казки розважають і занурюють нас у чарівний світ мрій.
- Казки готують нас до життя, показуючи, що в ньому є труднощі, але з ними можна впоратися».

5. Вправа «Знайди Курочку Рябу»

Обладнання: бланк із зображенням силуетів 5 різних птахів (Додаток 24.1.), прості олівці.

Педагог пропонує на бланках серед різних силуетів птахів знайти силует Курочки Ряби та обвести лінією.

6. Руханка «Казкові рухи»

Діти виконують рухи відповідно до слів:

- «Дід тягне ріпку» – імітація витягання.
- «Мишка біжить до рукавички» – біг на місці.
- «Колобок котиться» – оберти тулуба.
- «Коза стрибає» – стрибки.
- «Падає яечко» – нахили тулуба, торкання руками підлоги.

7. Гра «Хто що робить?»

Педагог називає дію і пропонує дітям відгадати, який казковий герой виконує цю дію у казці:

- «Посадив ріпку». (Дід).
- «Котиться і співає пісеньку». (Колобок).
- «Живе в рукавичці». (Мишка, Жабка, Заєць, Лисичка, Вовк, Кабан, Ведмідь).

- «Знесла золоте яєчко». (Курочка Ряба).
- «Б'є копитцями у двері». (Коза-Дерева).

8. Вправа «З'єднай цифри»

Обладнання: бланк із цифрами (Додаток 24.2.), прості олівці.

Педагог пропонує на бланках з'єднати лінією цифри від 1 до 5 за зразком.

9. Малювання «Улюблена казка»

Діти малюють свої улюблені казки. Потім – влаштовують виставку дитячих малюнків.

11. Вправа «Склади послідовність»

Обладнання: 6 карток із зображеннями сюжету казки «Ріпка» (Додаток 24.3.).

Педагог пропонує скласти послідовно картки відповідно до сюжету казки.

12. Інсценізація казки «Ріпка»

Діти отримують ролі: Дід, Баба, Внучка, Собачка, Кішка, Мишка, педагог – оповідач. Можна використати прості костюми: вушка, фартушки, шапочки. Діти імітують дії відповідно до сюжету казки. Після інсценізації можна запропонувати дітям переглянути відео казки за постановкою групи «OT VINTA»: <https://surl.li/xgcngt>

Українська народна казка Ріпка в обробці Івана Франка

Був собі дід Андрушка, а в нього – баба Марушка, а в баби – дочечка Мінка, а в дочки – собачка Хвінка, а в собачки – товаришка, киця Варварка, а в киці – вихованка, мишка Сіроманка.

Раз весною взяв дід мотику, скопав у городі грядку велику, гною трохи наносив, грабельками підпушив, зробив пальцем дірку та й посадив ріпку.

Працював дід не марно: зійшла ріпка гарно. Щодень ішов дід у город, набравши води повен рот, свою ріпку поливав, їй до життя охоти додавав.

Росла дідова ріпка, росла! Зразу – така, як мишка, була, потім – як кулак, потім – як буряк, потім – як два, а нарешті стала така, як дідова голова.

Тішиться дід, аж не знає, де стати. «Час, – каже, – нашу ріпку рвати».

Пішов він на город – гуп, гуп! Узяв ріпку за зелений чуб; тягне руками, вперся ногами, мучився, потів увесь день, а ріпка сидить у

землі, як пень. Кличе він бабу Марушку: «Ходи, бабусю, не лежи, мені ріпку вирвати поможи!».

Пішли вони на город – гуп, гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за плече. Смикає дід ріпку за гичку, смикає баба діда за сорочку, працюють руками, упираються ногами – промучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень. Кличе баба дочку Мінку: «Ходи, доню, не біжи, нам ріпку вирвати поможи!».

Пішли вони на город – гуп, гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку – тягнуть руками, упираються ногами, промучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень. Кличе дочка собачку Хвінку: «Ходи, Хвіночко, не біжи, нам ріпку вирвати поможи!».

Пішли вони на город – гуп, гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку, собачка дочку за спідничку – тягнуть руками, упираються ногами, промучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень. Кличе собачка кицю Варварку: «Ходи, Варварко, не лежи, нам ріпку вирвати поможи!».

Пішли вони на город – гуп, гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку, собачка дочку за спідничку, киця собачку за хвостик. Тягнуть і руками, і зубами, упираються ногами; промучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень. Кличе киця мишку Сіроманку: «Ходи, Сірочко, не біжи, нам ріпку вирвати поможи!».

Пішли вони на город – гуп, гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку, собачка дочку за спідничку, киця собачку за хвостик, мишка кицю за лапку – як потягли, як потягли, так і покотилися.

Упала ріпка на діда Андрушку, дід на бабу Марушку, баба на дочку Мінку, дочка на собачку Хвінку, собачка на кицю Варварку, а мишка – шусть у шпарку.

13. Вправа «Домалюй і розфарбуй»

Обладнання: розмальовка із зображенням Лисички і Колобка (Додаток 24.4.), прості і кольорові олівці.

Дітям пропонують домалювати промінці на сонечку і геометричні фігури на спідничці Лисички так, щоби у кожному стовпці були фігури: коло, трикутник, квадрат. Потім діти розфарбовують зображення.

14. Гра «Що було б, якби...»

Педагог запитує:

- «Що було б, якби ріпка виросла ще більша?».

- «Що було б, якби Колобок не втік від Діда і Баби?».
 - «Що було б, якби до рукавички прийшли ще якісь тварини?».
- Діти висловлюють свої припущення, обґрунтовуючи відповіді.

15. Вправа «Намалюй лінію»

Обладнання: бланк (Додаток 24.5.), прості олівці.

Дітям пропонують на бланках простим олівцем провести лінію по пунктиру, не виходячи за межі. Повторити з кожним рядком.

16. Підсумок заняття. Гра «Складемо нову казку»

Діти сідають колом. Перший гравець каже: «Жили собі...» – і починає казку. Далі кожен по черзі додає до казки 1 – 2 речення. Можна придумувати героїв, пригоди, чарівні речі. Коли всі розповіли – діти разом закінчують казку.

Педагог каже: «Казка завершилася – до нових пригод!».

ЗАНЯТТЯ 25. «СПОСТЕРІГАЄМО ЗА ПОГОДОЮ»

МЕТА:

- розширити уявлення дітей про погоду та її ознаки (сонце, дощ, сніг, вітер, хмари, температура);
- формувати навички спостереження за природними явищами, вміння описувати погоду словами;
- ознайомити з елементами прогнозу погоди та значенням погоди для людей у повсякденному житті;
- розвивати мовлення, логічне мислення, пам'ять, увагу, вміння робити висновки;
- виховувати допитливість, інтерес до навколишнього світу, вміння працювати в колективі, висловлювати свою думку.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Яка сьогодні погода?»

Педагог вітається з дітьми і запитує: «Яка сьогодні погода? Світить сонце чи небо в хмарах? Дме вітер? Йде дощ? Тепло чи холодно?».

Педагог пояснює: «Погода – це те, що ми бачимо і відчуваємо на вулиці: сонце, вітер, дощ, сніг. Погода змінюється щодня».

2. Розповідь «Як люди навчилися передбачати погоду»

Педагог розповідає: «Дуже давно, коли ще не було телевізорів і телефонів, люди хотіли знати, яка буде погода: чи буде дощ, чи світитиме сонце, чи треба заховати врожай, чи можна йти в ліс або садити город».

Люди спостерігали за природою і робили висновки: якщо небо червоне на заході – буде гарна погода; якщо птахи літають низько – буде дощ; якщо жаби квакають голосно – насувається гроза.

Потім люди придумали прилади: термометр, щоб міряти температуру, барометр, щоб знати про дощ або вітер.

Зараз синоптики – люди, які вивчають погоду – дивляться на хмари, вітер і на свої прилади та складають прогноз погоди».

Запитання:

- «Навіщо знати наперед, яка буде погода?».
- «Чому це важливо для людей різних професій?».

Педагог доповнює відповіді дітей: «Бо завдяки прогнозу погоди:

- фермери знають, коли садити рослини;
- пілоти знають, коли безпечно летіти літаком;
- моряки знають, коли вирушати в море;
- ми усі знаємо, що одягнути, брати парасольку чи одягати шапку».

3. Вправа «Вибери одяг»

Обладнання: бланк із зображенням сонця, дощу і снігу та предметів одягу (Додаток 25.1.), прості олівці.

Педагог пропонує дітям на бланках з'єднати лінією одяг із погодою.

4. Вправа «Домалюй дерево»

Обладнання: бланк (Додаток 25.2.), кольорові олівці.

Дітям пропонують на бланках завершити зображення дерева, розфарбувавши симетрично клітинки справа відповідним кольором.

5. Руханка «Погода грається з нами»

Діти виконують рухи відповідно до слів:

«Сонце світить» – усміхаються, піднімають руки вгору.

«Дощ іде» – пальчиками стукають по долоньках.

«Вітер дме» – махають руками, наче летять.

«Сніг падає» – плавно присідають і встають.

«Грім гримить» – тупають ногами.

6. Гра «Прогноз погоди»

Обладнання: 6 карток із зображенням різної погоди (Додаток 25.3.).

Дитина вибирає одну із карток, вона – «телеведуча»: показує картку з погодою, і каже, наприклад: «Сьогодні у нас сонячно! Люди можуть іти гуляти в парк». Потім пропонують іншим дітям по черзі вибрати картки і розповісти прогноз погоди.

7. Вправа «Намалюй погоду»

Обладнання: аркуші паперу, прості олівці.

Діти малюють свою улюблену погоду. Потім влаштовують виставку дитячих малюнків.

Запитання:

- «Чому тобі подобається така погода?».
- «Що ти робиш у цей день?».

8. Вправа «Наша погода»

Діти дивляться у вікно й описують погоду з допомогою запитань педагога: «Яке зараз небо?», «Чи світить сонце?», «Чи гойдаються дерева від вітру?», «Чи видно калюжі?», «Надворі тепло чи холодно?».

- «Га...»: гарний, гарячий, гамір...
- «По...»: помідора, попіл, подушка...
- «Ві...»: вітер, відро, відважний...

11. Гра «Знайди і розфарбуй»

Обладнання: бланк (Додаток 25.4.), кольорові олівці.

Дітям пропонують розглянути на бланку накладені зображення. На першому малюнку необхідно знайти і розфарбувати жовтим кольором пірамідку, на другому – червоним кольором сукню, на третьому – синім кольором кита. Якщо діти не можуть знайти на малюнку якийсь зображення, тоді педагог показує бланк-підказку, на якому це зображення розфарбоване відповідним кольором.

12. Вправа «Домалюй»

Обладнання: бланк із зображенням метелика, лійки і сонечка (Додаток 25.5.), прості олівці.

Дітям пропонують на бланках домалювати деталі, яких не вистачає.

13. Гра «Закінчи речення»

Обладнання: м'яч.

Педагог кидає дитині м'яч і каже початок речення. Дитина завершує речення і повертає м'яч.

Наприклад:

- «Коли йде дощ, я...».
- «Коли світить сонце, я...».
- «Коли випав сніг, ми...».
- «Якщо дме сильний вітер, треба...».

14. Прощання «До побачення!»

Діти стають у коло, перехрещують свої праві руки на рівні ліктя із лівими руками сусіда справа, називаючи його ім'я. Коли всі з'єднають свої руки, хором промовляють: «До побачення!».

ЗАНЯТТЯ 26. «ПОДОРОЖУЄМО ЗАКАРПАТТЯМ»

МЕТА:

- формувати уявлення дітей про географічні особливості та природу Закарпаття;
- розширити знання про гори, річки, озера, тварин і рослини цього краю;
- ознайомити з визначними місцями та містами Закарпаття;
- розвивати уяву, спостережливість, мовлення, вміння слухати і висловлювати власні думки;
- виховувати любов до рідного краю, інтерес до пізнання України, емоційне сприймання краси природи та національної культури.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Привіт, Закарпаття!»

Педагог вітається з дітьми і пропонує їм розказати про свій настрій.

Педагог каже: «Діти, сьогодні ми вирушаємо у чарівну подорож до одного з найкрасивіших куточків України – до Закарпаття!».

Можна використати «квитки» – вирізані картки, сісти в «потяг» – сісти на стільчики один за одним, імітувати звуки потяга.

2. Розповідь «Мандрівка Закарпаттям»

Обладнання: фото визначних місць Закарпаття: гора Говерла, озеро Синевир, ріка Тиса, водоспад Шипіт (Додаток 26.1.).

Педагог показує фото визначних місць та розповідає: «Закарпаття – це чарівний край на заході України. У Закарпатті є високі гори – Карпати. Найвища гора нашого краю – Говерла. Там ростуть ялини й буки, водяться ведмеді й олені.

Між горами є долини – це низинки, де течуть річки й живуть люди. Найдовша річка Закарпаття – Тиса, а ще є Латориця, Уж, Ріка, Боржава.

Водоспад Шипіт – це один із найкрасивіших водоспадів Закарпаття. Він ховається серед лісу, біля села Пилипець. Вода там падає з високої скелі й «шепоче», тому його і назвали Шипіт.

У нас також є гарні озера, наприклад, Синевир. Вода в озері має синьо-зелений колір, тому й назва: Синевир – бо вода «синя». Іноді в озері видно відблиски неба та гір, які надають воді казкового вигляду, тому його вважають «дзеркалом Карпат». Посередині озера розмістився, немов зіниця блакитного ока, невеликий острівець, звідси й народна назва озера – Морське Око. Воно глибоке, навколо озера – смерековий ліс. Там живуть лисиці й олені.

3. Вправа «Намалюй Карпати»

Обладнання: аркуші паперу, кольорові олівці.

Педагог каже: «Уявіть, що ви на прогулянці біля озера Синевир. Що ви бачите? Намалюйте це!». Діти малюють гори, річку, озеро, дерева, квіти, тварини.

4. Гра «Що це в Карпатах?»

Педагог описує географічний об'єкт, а діти відгадують його за описом:

- «Я – висока, у мене є вершина, на мені ростуть дерева, навколо мене стелиться туман». (Гора).
- «Я – низинка між горами, де течуть річки, росте трава, пасуться корови». (Долина)
- «Я біжу й шумлю, люблю каміння і рибок». (Річка).
- «Я – тихе і спокійне, мене оточує ліс, у мені плавають риби». (Озеро).

5. Гра «Я – частина Карпат!»

Діти по черзі показують себе як елемент природи, інші – відгадують.

Наприклад:

- Дитина стоїть і підіймає руки угору. Інші відгадують, що це – гора.
- Дитина бігає хвилясто. Інші відгадують: річка.
- Дитина стоїть і простягає випрямлені руки в боки, пальці випрямлені і розставлені. Інші відгадують, що це – дерево.
- Хтось імітує ходу чи звук тварини. Інші – відгадують тварину.

6. Вправа «Розфарбуй»

Обладнання: бланк (додаток 26.2.), кольорові олівці.

Діти на бланках розфарбовують зображення.

7. Вправа «Намалюй природу»

Обладнання: бланк (Додаток 26.3.), прості олівці.

Діти та бланках простим олівцем створюють зображення по пунктирних лініях.

8. Розповідь «Міста Закарпаття»

Обладнання: фото міст Закарпаття: Мукачево (замок Паланок), Хуст (Долина нарцисів), Берегово, Рахів (Додаток 26.4.).

Педагог показує фото і розповідає: «На Закарпатті багато гарних міст, де живуть добрі й працьовиті люди.

Ужгород – це головне місто Закарпаття, його ще називають обласним центром. У місті є справжній замок, де колись жили лицарі! А ще – вузькі вулички, багато квітів, смачне морозиво і навіть японські дерева – сакури, які цвітуть навесні рожевими квітами.

Мукачево – у цьому місті теж є замок, він називається Паланок. На горі стоїть великий кам'яний будинок із баштами – це ніби замок із казки! Звідти видно все місто, наче на долоні.

Хуст – це місто, де поруч також є гора і руїни старого замку. Біля міста є заповідник, у якому живе невелике стадо зубрів – найбільших наземних тварин Європи, схожих на биків. Неподалік міста є долина нарцисів.

Берегово – тут живе багато угорців, бо місто знаходиться недалеко від кордону. Тут дуже смачно готують, а ще є басейни із теплою водою – просто з-під землі!

Рахів – це найвище місто в Україні. Воно знаходиться посеред гір і від нього дуже близько навіть до найвищої гори – Говерли. Гори довкола міста вкриті лісами, тому там повітря чисте і свіже.

Ці міста – як скарби Закарпаття! Кожне – особливе, зі своєю історією та традиціями.

9. Руханка «Потанцюймо!»

Педагог пропонує дітям потанцювати під гуцульську музику:

<https://www.youtube.com/watch?v=8ReEdRxQVvk&list=PLqzSRwWe19gn9Cvca0G6eFlUVD2vqWti6&index=2>

10. Вправа «Розкажи про місце»

Кожна дитина обирає географічний об'єкт Закарпаття і розповідає про нього. Педагог допомагає скласти речення.

Наприклад:

- «Мені подобається озеро Синевир, бо воно виглядає, ніби дзеркало».
- «Я люблю гори, бо там взимку є багато снігу».
- «Мені подобається місто Мукачево, бо там є замок, ніби в казці».

11. Руханка «Як живе природа Закарпаття»

Педагог каже речення, діти імітують рухи:

«Гора стоїть високо» – діти піднімають руки вгору.

«Річка біжить» – крокують по кімнаті хвилястим маршрутом.

«Озеро спокійне» – стають у коло.

«Вітер у долині» – махають руками.

«Дерево гнеться» – нахиляються з боку в бік.

«Олень іде» – імітують роги, крокують.

12. Вправа «Знайди цифри»

Обладнання: бланк (Додаток 26.5.), кольорові олівці.

Дітям пропонують на бланках знайти цифри від 1 до 9 і розфарбувати їх.

13. Вправа «Маршрут до будинку»

Обладнання: бланк (Додаток 26.6.), прості олівці.

Дітям пропонують знайти будинки, у яких живуть білочка і зайчик, використовуючи маршрут-підказку: починаючи від стрілки намалювати лінію до будинку зайчика і до будинку білочки.

14. Вправа «До побачення, Закарпаття!»

Діти стають у коло і кажуть по черзі: «До побачення, Тисо!», «До побачення, Говерло!», «До побачення, Синевире!».

Потім усі разом кажуть: «До побачення, Закарпаття! До нових подорожей!».

ЗАНЯТТЯ 27. «УКРАЇНА – МОЯ БАТЬКІВЩИНА»

МЕТА:

- формувати у дітей початкові уявлення про Україну як рідну державу;
- ознайомити з державними символами, географічними особливостями та культурними цінностями України;
- розвивати пізнавальний інтерес, логічне мислення, мовлення, творчу уяву й дрібну моторику;
- виховувати любов до Батьківщини, почуття гордості за свій народ, повагу до національних символів і традицій.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Привітайся, як українець!»

Діти вітаються одне з одним словами: «Добридень!», «Привіт!», «Слава Україні!» – за бажанням.

Запитання:

- «Що ви знаєте про Україну?».
- «Що ви знаєте про українців?».

2. Розповідь «Моя країна»

Обладнання: карта України (Додаток 27.1.).

Педагог показує карту України і каже: «Діти, ви знаєте, що таке карта? Карта – це малюнок, на якому показано землю згори. Уявіть, що людина летить на літаку дуже високо в небі й дивиться вниз. Вона бачить: гори, річки, ліси, міста, озера. І малює це на папері – ось так виходить карта! На карті гори зображені коричневими кольорами. Річки – це сині лінії, які в'ються, як стрічки. Озера – це сині плями, ніби калюжі. Міста і села – це крапочки або квадратики. Карта допомагає знайти дорогу, дізнатися, що де знаходиться, і спланувати мандрівку.

Це – карта України. Україна – велика і дуже гарна країна. В Україні є степи – широкі рівнини, де колоситься пшениця й гуляє вітер. Є ліси, де живуть звірі й співають пташки. Є озера з чистою водою, де плавають качки. Є гори Карпати і Кримські гори. Карпати – високі гори, вкриті густими лісами. У них ростуть смереки й ялинки, живуть

ведмеді, олені, птахи. Тут багато річок і водоспадів, Люди в Карпатах – гуцули, вони грають на трембітах, пасуть овець, варять банош. Кримські гори – кам'янисті, нижчі, ніж Карпати, у них багато печер, скель, навіть замків на скелях. Біля них ростуть лаванда, виноград, кипариси, бо там тепло і сонячно.

В Україні є два моря – Чорне і Азовське. Чорне море – велике, глибоке й трохи прохолодне. Його хвилі бувають великі, особливо, коли віє вітер. Там живуть медузи, краби, риби. На березі росте трава, очерет, є місця для відпочинку, порти, кораблі. Азовське море – менше і мілкіше, ніж Чорне. Вода у ньому тепліша, і воно добре підходить для дітей. У ньому теж є риби, мушлі, морські зірки.

Є в країні багато річок. Найбільші – Дніпро і Дністер. Дніпро – це найдовша річка в Україні, її називають головною річкою країни, по Дніпру плавають човни, теплоходи, над річкою є мости. Дністер – це звивиста річка з водоспадами та скелями й лісами на берегах».

3. Вправа «Склади краєвид»

Обладнання: зображення гірського краєвиду, розрізане на 16 частин (Додаток 27.2.).

Діти складають зображення із розрізаних частин, ніби пазл.

4. Вправа «Відшукай маршрут»

Обладнання: бланк із зображенням 6 маршрутів та малюнковими інструкціями до них (Додаток 27.3.), кольорові олівці.

Педагог пропонує дітям віднайти маршрути за малюнковими інструкціями та намалювати кружечок відповідного кольору біля інструкції.

5. Розповідь «Міста України»

Обладнання: карта України, фото Києва (Додаток 27.4.).

Педагог показує карту України і каже: «У кожній країні є головне місто, де працює президент, уряд, де приймають важливі рішення для всієї країни. Це місто називається столиця. У нашої країни, України, столиця – це місто Київ. Там знаходиться будинок президента, Верховна Рада, і багато пам'ятників, музеїв, парків. Через Київ тече велика по її мостах їдуть машини. Там є високі храми із золотими куполами, Одне з найвідоміших місць – Софійський собор і Монумент Батьківщина-Мати. А ще є метро – це поїзд із вагонами, який їде під землею! Він возить людей тунелями із одного кінця міста в інший дуже швидко. У метро станції, де люди сідають і виходять. Головна площа нашої столиці – Майдан Незалежності. Там стоїть висока колона з дівчиною – це

символ України. На Майдані проходять свята, концерти, паради. Це місце дуже важливе для всієї країни, бо тут захищали свободу України.

Є в Україні й інші великі міста: *Львів* – це старовинне місто на заході України. Там вузькі вулички, кам'яні будинки і вежі, мов у казці. Львів славиться шоколадом, кавою та кам'яними левами на вулицях.

Харків – це велике місто на сході України. Тут багато університетів, музеїв і парків. У Харкові є найбільша площа в Україні – майдан Свободи.

Одеса – це місто біля Чорного моря, на півдні. Там є порт, у який заходять кораблі, також є пляжі, де люди купаються і відпочивають. Одеса весела, її ще називають містом жартів і посмішок.

Запоріжжя – це місто козацької слави. Через місто протікає річка Дніпро. Тут є острів Хортиця, де колись жили запорозькі козаки. У Запоріжжі є великий завод, де роблять метал. Цей завод називається «Запоріжсталь». Там працює багато людей, і великі машини плавлять залізо. Метал із заводу потім використовують для будинків, мостів, машин і поїздів.

Луцьк – це місто з давньою історією на заході України. У Луцьку стоїть замок Любарта – старий і міцний. Там гарно і затишно – мов у казковому місті.

Люди в Україні добрі, працьовиті, розмовляють різними мовами, але всі люблять свою країну. Тут живуть українці, кримські татари, поляки, угорці, румуни та багато інших.

В Україні живе багато різних народів і національностей. Це – українці, кримські татари, євреї, угорці, румуни, поляки, болгари, греки та інші. Усі ці люди мають свої традиції, мову, свята, але живуть разом у мирі. Вони ходять до одних шкіл, садочків, працюють разом, дружать.

Україна – це велика родина, де кожен – важливий і особливий.

В Україні є свій прапор, герб і гімн.

6. Вправа «Наш гімн»

Педагог каже: «Гімн – це головна пісня нашої країни. Вона про нашу Батьківщину, про любов до неї, про нашу силу і єдність. У кожній країні є свій гімн. Наш гімн називається «Ще не вмерла України...». Цю пісню співають на важливих подіях, на святах, на початку спортивних змагань, коли хочуть показати, що ми – українці. Коли звучить гімн, ми зупиняємось, стоїмо рівно і тихенько, не говоримо, не бігаємо. Якщо маємо шапку – знімаємо. Так ми показуємо, що ми любимо Україну і що це важлива пісня».

Педагог вмикає запис гімну України:

https://www.youtube.com/watch?v=Wx7vo__48oE

Дітям пропонують піднятися і стоячи послухати гімн, поклавши праву руку на серце.

7. Аплікація «Наш прапор»

Обладнання: бланк із зображенням герба України (Додаток 27.5.), смужки блакитного і жовтого кольорів, клей, кольорові олівці.

Діти на бланках розфарбовують тризуб жовтим кольором, приклеюють смужки блакитного і жовтого кольорів так, щоб утворився прапор України.

8. Вправа: «Я – частинка України»

Кожна дитина називає своє ім'я й додає: «Я живу в Україні. Я люблю її, бо...».

9. Руханка «Кольорові зупинки»

Обладнання: аркуші кольорового паперу.

Педагог розкладає на підлозі аркуші паперу різних кольорів. Діти бігають під музику, а коли музика зупиняється – мають стати біля аркуша певного кольору, який називає педагог.

10. Малювання: «Моя Україна»

Обладнання: аркуші паперу, кольорові олівці.

Діти створюють малюнок «Моя Україна». За бажанням можуть намалювати прапор, колоски, серце, сонце, гори, лан, річку, квіти, хату, дітей.

11. Вправа «Намалюй фігури»

Обладнання: бланк із зображенням геометричних фігур (Додаток 27.6.), прості олівці.

Дітям пропонують на бланках намалювати геометричні фігури по пунктирах за зразком.

12. Вправа «Я люблю свою країну!»

Обладнання: карта України (Додаток 27.4.), прості олівці, кольоровий папір, ножиці, клей.

Діти вирізають без шаблону маленькі сердечка із кольорового паперу і приклеюють їх до карти України. Щоб сердечко вийшло симетричним, можна запропонувати дітям перед вирізанням зігнути кольоровий папір навпіл і від згину намалювати лінію у формі півсерця.

13. Підсумок заняття

Педагог запитує дітей: «Чим Україна особлива?», «Як ми можемо показати, що ми її любимо?».

ЗАНЯТТЯ 28. «РАЗОМ МИ – СИЛА!»

МЕТА:

- формувати у дітей розуміння важливості співпраці, взаємодопомоги, довіри та командної роботи;
- розвивати навички комунікації, вміння домовлятися, слухати одне одного і діяти разом задля спільної мети;
- виховувати доброзичливість, повагу до інших, почуття єдності, відповідальності та підтримки в колективі.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Посмішка по колу»

Діти стоять у колі, повертаються праворуч, потім – ліворуч, посміхаючись промовляють до своїх сусідів: «Вітаю!».

2. Бесіда «Що таке співпраця?»

Педагог запитує:

- «Що означає працювати разом?».
- «Чи можна усе й завжди зробити самостійно?».
- «Як легше працювати: самому чи разом із кимось?»
- «Чому важливо допомагати одне одному?».

Педагог каже: «Одного разу двоє хлопців будували башту з кубиків. Один намагався зробити все сам, і башта падала. Тоді інший запропонував будувати разом: один подавав кубики, інший – складав. І башта вийшла висока і міцна. Ось це і є співпраця!».

3. Гра «Будуємо міст разом»

Обладнання: набори конструкторів (цеглинки, блоки).

Дітей об'єднують у 3 – 4 команди. Кожна команда має набір деталей конструктора. Завдання: побудувати «міст дружби», співпрацюючи разом. Діти домовляються, який міст будуть будувати, працюють разом, поважаючи та не ображаючи один одного.

Запитання:

- «Як вам працювалося разом?».
- «Що вдалося зробити найкраще?».
- «Як ви домовлялися?».
- «Що було найважче?».

- «Чи хотіли б ви ще раз попрацювати разом?».

4. Естафета «Разом швидше»

Обладнання: об'ємні предмети (іграшки, коробки тощо).

Дітей об'єднують у пари. Кожна пара має перенести кілька предметів з одного кінця кімнати в інший. Кожна дитина у парі тримає предмет тільки однією рукою. Пари намагаються донести предмет, щоб він не випав із рук.

5. Гра «Розкажи про друга»

Діти об'єднуються в пари і один одному розповідають про свою улюблену їжу, улюблене заняття і про свою мрію. Потім кожна пара по черзі виходить у центр кімнати і розповідає про улюблену їжу, заняття і мрію один одного.

6. Малювання «Наше місто»

Обладнання: ватман, кольорові олівці.

Дітей об'єднують у 3 – 4 команди. Кожна команда на аркуші ватману виконує спільний малюнок «Наше місто». Кожна дитина додає свій елемент до загального малюнка (будинок, автобус, дерево, сонце тощо).

Запитання:

- «Як вам працювалося разом?».
- «Чи подобається вам ваш спільний малюнок?».
- «Чому гарно виходить, коли всі допомагають?».

7. Вправа «Домалюй будинок»

Обладнання: бланк (Додаток 28.1.), кольорові олівці.

Дітям пропонують на бланку завершити зображення будинку, розфарбувавши симетрично клітинки справа відповідним кольором.

8. Руханка «Знайди своє місце»

Педагог називає кожній дитині, де вона повинна стати після виголошення команди «Знайди своє місце». Потім діти зустрічаються у центрі кімнати, утворюють коло, беруться за руки, водять хоровод «Ой, вийтеся, огірочки, та в зелені пуп'яночки. Грай, жучку, грай – тут тобі край!». За командою педагога діти повинні швидко стати на свої місця.

9. Гра «Знайди і розфарбуй»

Обладнання: бланк (Додаток 25.4.), кольорові олівці.

Дітям пропонують розглянути на бланку накладені зображення.

На першому малюнку необхідно знайти і розфарбувати червоним кольором вишню, на другому – зеленим кольором чашку, на тре-

тьому – синім кольором машину, жовтим кольором грушку; Якщо діти не можуть знайти на малюнку якесь зображення, тоді педагог показує бланк-підказку, на якому це зображення розфарбоване відповідним кольором.

10. Гра «Поводир»

Діти об'єднуються в пари. Одній дитині зав'язують хустинкою очі, інша буде її поводитирем. Поводир акуратно проводить свого підопічного, долаючи перешкоди (обвести навколо стільця, стола, іграшки тощо). Потім діти міняються ролями.

11. Гра «Складемо разом»

Обладнання: зображення, розрізане на 10 частин (Додаток 28.2.).

Дітей об'єднують у пари. Кожній парі пропонують скласти зображення із розрізаних частин.

12. Гра «Знайдіть відмінності»

Обладнання: бланк із 2 зображеннями (Додаток 28.3.).

Дітей об'єднують у пари і пропонують знайти 8 відмінностей на 2 зображеннях.

13. Підсумок заняття

Педагог запитує: «Що нового ви дізналися?», «Чи сподобалося працювати разом?», «Як ви будете співпрацювати з друзями надалі?».

Діти стають у коло і складають долоні стовпчиком одну на одну. Коли всі склали, стискають долоні в кулачок і промовляють: «До побачення!».

ЗАНЯТТЯ 29. «СПІЛКУВАННЯ – ЦЕ ЦІКАВО!»

МЕТА:

- формувати у дітей уявлення про спілкування як важливу частину життя;
- розвивати мовлення, вміння слухати, висловлювати свої думки, почуття та емоції;
- навчати доброзичливому, ввічливому та поважному ставленню до співрозмовника;
- розвивати навички взаєморозуміння, співпереживання, культурного мовлення та комунікативної взаємодії у грі та повсякденному житті.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Вітаю!»

Діти вітаються спочатку торкаючись долоньками один одного, потім – кожним пальчиком на руках, промовляючи при цьому різні форми привітання: «Добрий день!», «Привіт!», «Добрий ранок!», «Вітаю!».

2. Слухання казки «Як Зайчик навчився спілкуватися»

Педагог читає казку: «У великому лісі жив маленький Зайчик. Він був добрий і веселий, але не дуже любив говорити з іншими. Якщо хтось до нього підходив – він одразу втікав або ховався.

Одного разу Зайчик побачив, як його друзі – Білочка, Їжачок і Ведмедик – граються разом. Вони сміялися, ділилися іграшками, розповідали історії. Зайчику теж дуже хотілося погратися, але він не знав, як попросити.

Він підійшов тихенько, але нічого не сказав. Білочка помітила його й усміхнулася:

– Привіт, Зайчику! Хочеш з нами гратися?

Зайчик кивнув.

– Тоді скажи: «Будь ласка, можна з вами?» – запропонувала Білочка.

Зайчик повторив:

– Будь ласка, можна з вами?

– Звісно! – відповів Ведмедик. – Нам буде ще веселіше!

З того дня Зайчик навчився говорити: «Доброго ранку!», «Будь ласка!», «Дякую!», «Вибач!», «Хочу погратися з вами», «Допоможіть мені!». І чим більше він спілкувався – тим більше друзів у нього з'являлося».

Запитання:

- «Чому Зайчику було важко спілкуватися?».
- «Які слова йому допомогли знайти друзів?».
- «А як ви спілкуєтеся з друзями?».

3. Бесіда «Що таке спілкування?»

Педагог задає запитання:

- «Як ви думаєте, що таке спілкування?».
- «Для чого ми говоримо один з одним?».
- «З ким ви любите спілкуватися?».

Педагог пояснює: «Спілкування – це коли ми говоримо, слухаємо, задаємо запитання, розповідаємо щось, показуємо свої емоції».

4. Вправа «Знайди пару»

Обладнання: бланк (Додаток 29.1.), кольорові олівці.

Дітям пропонують по переплетених лініях знайти пару кожному зайчику та розфарбовувати його відповідним кольором.

5. Гра «Що сказати в різних ситуаціях?»

Педагог разом із дітьми обговорюють слова, які краще використовувати у різних ситуаціях спілкування: «Будь ласка!», «Дякую!», «Пробач!», «Візьми, будь ласка!», «Можна я пограюся?». Потім педагог описує ситуацію та обирає дітей для її інсценізації. Діти отримують ролі і розігрують ситуацію, добираючи відповідні слова.

Ситуації:

- «Дитина просить іграшку в іншої дитини».
- «Хтось штовхнув іншого».
- «Дитина ділиться яблуком з іншою дитиною».
- «Дитина просить повторити, бо не почула, що сказала інша дитина».

6. Гра «Телефон»

Педагог пропонує дітям передати один одному фрази пошепки на вухо (Наприклад: «Я люблю морозиво»). Потім педагог обговорює із дітьми, чи дійшла фраза правильно до останньої дитини, та робить висновок про важливість уважного слухання.

7. Гра «Малювання удвох»

Обладнання: аркуші паперу, прості олівці.

Педагог об'єднує дітей у пари. Кожна пара домовляється намалювати малюнок з будь-якої тематики. Малюнок виконується удвох на одному аркуші паперу одним олівцем.

8. Гра «Новенький»

Дітям пропонують уявити, що до них у групу прийшла новенька дитина. Вона всього соромиться, мовчить, не грається. Завдання для дітей: потоваришувати з нею. Педагог виконує роль «новенької дитини», а діти показують, як можна з нею розпочати спілкування.

9. Гра «Назви одним словом»

Педагог називає слова, які належать до однієї групи, діти повинні назвати їх узагальнюючим словом.

Наприклад:

- сорока, ластівка, горобець,... (птахи);
- заєць, лисиця, ведмідь,... (звірі);
- морква, огірок, картопля,... (овочі).

Педагог стежить за ходом гри, наголошує на дотриманні правил гри, говорить про необхідність поважливого та доброзичливого ставлення дітей один до одного (не ображати, не заважати, вміти вислухати).

10. Гра «Запам'ятай малюнок»

Обладнання: аркуші паперу, прості олівці, демонстраційний бланк із зображенням геометричних фігур (Додаток 29.2.).

Дітям пропонують розглянути зображення і запам'ятати його. Потім педагог забирає зображення і пропонує дітям намалювати на своїх аркушах точно таке зображення, яке було на демонстраційному бланку.

11. Руханка «На одній нозі, на двох»

Діти виконують рухи відповідно до слів:

«Встали прямо, руки – в боки, скачем: скоки, скоки, скоки.

На одній нозі, на двох, притомились, сіли, «Ох-х!».

Посиділи, відпочили, знову сили в нас з'явилися.

Тож сидіти не змогли і стрибати почали.

На одній нозі, на двох, притомились, сіли, «Ох-х!».

12. Вправа «Знайди відповідність»

Обладнання: бланк (Додаток 29.3.), прості олівці.

Дітям пропонують до кожного об'ємного зображення фігур знайти відповідний вигляд зверху та з'єднати ці зображення.

13. Вправа «Намалюй доріжку»

Обладнання: бланк (Додаток 29.4.), прості олівці.

Педагог пропонує дітям за зразком провести лінії між крапками, щоб утворилися доріжки для звірів.

14. Підсумок заняття

Педагог запитує дітей:

- «Що нового ви дізналися?».
- «Як треба поводитися під час спілкування?».
- «Як ми можемо бути добрими співрозмовниками?».
- «Які чарівні слова допомагають дружити?».

ЗАНЯТТЯ 30. «ЯКИЙ У МЕНЕ ХАРАКТЕР?»

МЕТА:

- формувати у дітей уявлення про характер як сукупність особистих якостей людини;
- розвивати вміння розпізнавати і називати риси характеру у себе та інших;
- виховувати повагу до індивідуальних особливостей кожної дитини;
- розвивати мовлення, уяву, самоусвідомлення, емпатію, навички самоаналізу та взаєморозуміння;
- спонукати дітей до самовираження, творчості й позитивного сприйняття себе та оточуючих.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Як відчуваєшся?»

Діти стають у коло, вітаються і розповідають про свій настрій та показують емоцію мімікою.

2. Бесіда «Що таке характер?»

Педагог каже: «Діти, ми усі різні: хтось говіркий, а хтось – тихенький. Одні – сміливі, інші – сором'язливі. У кожної людини є характер – це особливості, які роблять нас унікальними.

Запитання:

- «Який ти?». (Веселий? Сміливий? Добрий?).
- «А твій друг який?».
- «Які риси характеру тобі подобаються?».
- «Як проявляється доброта?».
- «Чи завжди сміливість – це добре?».
- «Що робити, якщо ти розгнівався?».

3. Гра «Чарівний мікрофон»

Обладнання: іграшковий мікрофон.

Діти по черзі беруть «мікрофон» і розповідають: як їх звати, що їм подобається робити, з ким вони люблять гратися.

Педагог пояснює, що, коли говорити по черзі, це допомагає кожній дитині висловитися, а іншим – уважно слухати.

4. Гра «Розфарбуй фігури»

Обладнання: бланк із геометричними фігурами (Додаток 30.1.), кольорові олівці.

Дітям пропонують розфарбувати фігури у відповідний колір за зразком.

5. Гра «Якби я був/була...»

Обладнання: м'яч.

Педагог кидає дитині м'яч і каже початок речення, дитина повертає м'яч і продовжує речення.

Речення:

- «Якби я був чарівником, то...».
- «Якби я мав багато грошей, то...».
- «Якби я став дорослим, то...».
- «Якби я був татом, то...».
- «Якби я була мамою, то...».

6. Гра «Меблі, транспорт, одяг»

Обладнання: м'яч.

Педагог по черзі кидає м'яч дітям, які стоять у колі та називає узагальнююче слово якоїсь групи предметів. Діти повинні у відповідь назвати один предмет чи істоту, які входять до даної групи.

Наприклад:

- меблі – диван, шафа, крісло;
- транспорт – автомобіль, літак, потяг;
- одяг – капелюх, сорочка, шкарпетки.

Також можна використати такі узагальнюючі слова, як «тварини», «рослини», «продукти харчування».

7. Гра «Знайди і розфарбуй»

Обладнання: бланк (Додаток 25.4.), кольорові олівці.

Дітям пропонують розглянути на бланку накладені зображення. На першому малюнку необхідно знайти і розфарбувати коричневим кольором грибочок, на другому – зеленим кольором листочок, на третьому – жовтим кольором майку. Якщо діти не можуть знайти на малюнку якесь зображення, тоді педагог показує бланк-підказку, на якому це зображення розфарбоване відповідним кольором.

8. Гра «Тварини-характерники»

Педагог каже: «Уявімо, що риси характеру є у тваринок».

Запитання:

- «Лев який?». (Сміливий, спритний).

- «Черепаха?» (Спокійна, повільна)
- «Заєць?». (Боязкий, але добрий).
- «Сорока?». (Балакуча).
- «Слон?». (Спокійний, врівноважений).
- «Мавпочка?». (Непосидюча, допитлива).
- «Собака?». (Вірний, захисник).
- «Кішка?». (Незалежна, лагідна, обережна).
- «Півник?». (Гордий, гучний, сміливий).
- «Ведмідь?». (Спокійний, сильний).
- «Лисичка?». (Хитра, винахідлива).

Після кожного прикладу можна запитати:

«Хто з вас схожий на цю тваринку?».

«Як ви вважаєте: це хороша риса характеру?».

«Коли добре бути, наприклад, «як лисичка», а коли – ні?».

9. Руханка «Черепаха»

Дітям пропонують виконати танцювальні рухи під музичний супровід «Черепаха Аха»: <https://surl.lu/zwwtec>

10. Вправа «Допоможи білочці»

Обладнання: бланк (Додаток 30.2.), прості олівці.

Педагог пропонує дітям намалювати лінії між кружечками у тому напрямку і в тій послідовності, що на зразку.

11. Малювання «Автопортрет»

Обладнання: аркуші паперу, прості олівці.

Діти малюють автопортрет, потім влаштовують виставку малюнків

12. Вправа «Оплески»

Педагог запрошує у коло по 5 дітей, а інші діти аплодують їм. Коли у колі побувають усі діти, педагог дякує усім дітям за активність на занятті.

ЗАНЯТТЯ 31. «НАШІ ПРАВА»

МЕТА:

- ознайомити дітей з основними правами дитини, формувати уявлення про значення прав у житті кожної людини;
- розвивати здатність розрізняти ситуації дотримання та порушення прав;
- виховувати повагу до прав інших, толерантність, уміння висловлювати власну думку;
- спонукати дітей до самовираження, взаєморозуміння та емоційної відкритості;
- розвивати мовлення, логічне мислення, уяву, увагу та пам'ять через інтерактивні ігри, бесіди й творчі завдання.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Назви лагідно»

Обладнання: м'яч.

Діти стоять у колі, по черзі кидають м'яч один одному, називаючи ім'я у лагідній формі.

2. Розповідь «Права дитини»

Обладнання: 4 картки із зображенням прав дітей (Додаток 31.1.).

Педагог демонструє картки і розповідає: «Колись дуже давно дорослі зрозуміли, що діти потребують особливого захисту, бо вони ще маленькі й не можуть самі про себе подбати. Тому люди з різних країн зібралися разом і написали важливі правила – «Права дитини». У них записано, що діти мають право на любов, безпеку, їжу, навчання, гру і багато іншого. Так з'явився особливий документ, який називається Конвенція ООН про права дитини. У ньому є всі головні права дітей в усьому світі: право на ім'я, сім'ю, любов і турботу, гру і відпочинок, навчання, захист.

Хто захищає права дитини? Батьки і родина – перші, хто дбає про дитину. Вихователі й учителі допомагають дітям розвиватися й навчатися. Лікарі – дбають про здоров'я. Поліція і служби захисту дітей стежать, щоб ніхто не ображав дітей.

Головне правило: дорослі повинні робити все, щоб діти були щасливими, здоровими і в безпеці».

3. Малювання «Щасливе дитинство»

Обладнання: аркуші паперу, кольорові олівці.

Діти малюють те, що, на їхню думку, потрібно для щасливого дитинства (будинок, сім'я, друзі, іграшки, сонце тощо).

4. Гра «Я найбільше люблю»

Педагог запитує кожну дитину, що вона любить. Дитина відповідає, використовуючи міміку і жести, решта дітей – відгадує.

Педагог робить висновок: нам усім може подобатися щось однакове або щось різне, але кожен має право вибирати, мати свободу вибору.

5. Слухання казки «У Країні Безтурботиків»

Педагог читає казку: «Жила собі дівчинка на ім'я Софійка. Вона дуже любила гратися, малювати, слухати казки та сміятися з друзями. Одного дня вона заснула і... опинилася в дивній країні.

Це була Країна Безтурботиків. На перший погляд – усе було гарне і кольорове, але щось було не так.

На вулицях ходили сумні діти.

– Чому ви такі невеселі? – запитала Софійка.

– Нам заборонили гратися, – сказав хлопчик. – Ми цілий день маємо працювати.

Потім Софійка побачила дівчинку, яка сиділа сама.

– А де твої мама й тато?

– Я живу сама. Ніхто не піклується про мене.

Софійка здивувалась.

– А ви ходите в садочок?

– Ні, – зітхнули діти. – Нам кажуть, що навчання – це не для нас.

Софійка задумалась.

– Але ж це несправедливо! Усі діти мають право на любов, навчання, гру й турботу!

І раптом із неба спустився Чарівник Правознайко. Він тримав у руках золоту книгу.

– Софійко, ти маєш рацію. У цій Книзі написані права кожної дитини. Хочеш допомогти мені їх повернути в цю країну?

– Так! – вигукнула дівчинка.

Тоді Софійка прочитала вголос:

«Кожна дитина має право на любов і сім'ю!».

«Кожна дитина має право жити в безпеці та мати дім!».

«Кожна дитина має право гратися та відпочивати!».

«Кожна дитина має право навчатися й розвиватися!».

«Кожна дитина має право на їжу та здоров'я!».

«Кожна дитина має право на захист!».

«Ніхто не має права кривдити дитину!».

«Кожна дитина має право бути вислуханою!».

«Усі діти – рівні, незалежно від кольору шкіри чи мови!».

І сталося диво: діти усміхнулися, з'явилися школи, садочки, майданчики, батьки повернулися до своїх дітей, а небо стало світлим.

– Дякую тобі, Софійко, – мовив Чарівник. – Завдяки тобі діти знову знають свої права.

І тут Софійка прокинулася. Але вона добре запам'ятала: дитинство – це час щастя, турботи і прав. І кожна дитина має право бути щасливою».

Запитання:

- «Чому діти в цій країні були сумні?».
- «Що було неправильно в цій країні?».
- «Які права були порушені?».
- «Як би ви допомогли дітям у казці?».
- «Яке право вам найбільше подобається?».

6. Гра «Я маю право»

Обладнання: м'яч.

Діти стають у коло. Педагог кидає м'яч дитині і каже: «Я маю право на... (житло, їжу, гру, освіту, любов)». Дитина, яка ловить м'яч, повторює або додає своє: «Я маю право на... (і називає інше: відпочинок, захист)».

7. Руханка «Числа»

Педагог називає числа і пропонує дітям виконати різні рухи: 1 – руки вгору, 2 – руки вперед, 3 – руки в боки, 4 – руки вниз.

Коли діти запам'ятали, який рух треба виконувати на як число, педагог називає числа в довільному порядку, а діти виконують відповідні рухи.

8. Гра «Так чи ні»

Обладнання: картки червоного і зеленого кольорів для відповідей «Так» або «Ні».

Педагог описує ситуації, і пропонує дітям подумати, дотримані чи порушені права дитини. Якщо дитячі права дотримано – показують зелену картку (Так). Якщо права порушено – показують червону картку (Ні). Після кожної ситуації – коротке обговорення: чому саме так?

Ситуації:

- «Мама читає дитині казку перед сном». (Так – «Право на турботу та любов»).
 - «Дитині забороняють гратися, бо вважають, що це неважливо». (Ні – «Порушено право на гру»).
 - «Хлопчику не дають їсти, поки він не зробить усю роботу». (Ні – «Порушено право на їжу»).
 - «Петрик малює в садочку разом з друзями». (Так – «Право на навчання і розвиток»).
 - «Дитина живе в родині, яка її любить». (Так – «Право на сім'ю»).
 - «Хлопчику не дозволяють митися, бо «не треба щодня». (Ні – «Порушено право на здоров'я і гігієну»).
 - «Дівчинці забороняють ходити до дитячого садка». (Ні – «Порушено право на освіту»).
 - «Дитину сварять і кричать на неї». (Ні – «Порушено право на захист»).
- Після кожної відповіді педагог запитує: «Що треба зробити щоб не порушити це право дітей?», «Що б ви порадили дорослим?».

Поради, які можуть дати діти дорослим після ситуацій, де права дитини порушено:

- «Треба дозволяти дітям гратися, бо гра – це теж навчання!».
- «Дорослі також можуть гратися разом з дітьми – це весело!».
- «Треба годувати дитину, коли вона голодна – бо це важливо для здоров'я!».
- «Можна допомогти дитині зробити справи після їжі».
- «Усі діти мають право навчатися – треба дозволити їй ходити в садок!».
- «Дорослі можуть допомагати дітям учитися й радіти разом».
- «Дорослі повинні говорити спокійно і пояснювати, а не кричати».
- «Коли дитина зробила помилку – краще навчити, ніж карати».
- «Коли дитина сумна – її треба обійняти».
- «Дітей треба любити і підтримувати».

9. Гра «Запам'ятай»

Діти стають парами, запам'ятовують зовнішній вигляд одного, потім заплюшують очі. У цей час педагог щось змінює в одязі дітей. Діти повинні назвати, що змінилося.

10. Вправа «Знайди відповідність»

Обладнання: бланк (Додаток 31.2.), прості олівці.

Дітям пропонують на бланках знайти деталі, які відповідають пірамідці, та з'єднати їх лінією.

11. Гра «Форми»

Обладнання: геометричні фігури: прямокутник, овал, коло, квадрат.

Педагог показує геометричну фігуру, діти називають предмети, які схожі за формою на цю фігуру.

Наприклад:

- прямокутник – шафа, телевізор, книжка, тумбочка.
- овал – люстерко, батон, обличчя людини.
- коло – тарілка, м'яч, годинник, паляниця, сонце.
- квадрат – вікно, коробка, будинок.

12. Гра «Так» і «Ні» не говорити»

Дітям пропонують пограти у гру, у якій, відповідаючи на запитання, заборонено вимовляти слова «Так» і «Ні». Наприклад, на запитання: «Ти зараз спиш?» потрібно відповісти: «Я зараз не сплю» (повним реченням) або «Не сплю» (коротким реченням), бо не можна відповідати словом «Ні».

Педагог підходить по черзі до кожної дитини і запитує:

- «Книжка розмовляє?».
- «Ти був у магазині?».
- «Тебе звати Надія (назвати неправильне ім'я)?».
- «Ти любиш ходити до лікаря?».
- «Машина їздить по воді?».
- «Ти ходиш у дитячий садок?».
- «Комарі кусаються?».
- «Узимку падає сніг?».
- «Ти ходиш на роботу?».
- «Цукерка солодка?».
- «Їжак колючий?».
- «Сонце сине?».
- «Твій тато грається ляльками?».

13. Вправа «Розфарбуй»

Обладнання: бланк із зображенням метеликів (Додаток 31.3.), кольорові олівці.

Діти на бланках знаходять по переплетених лініях кожному метеликові пару й розфарбовують його відповідним кольором.

14. Підсумок заняття

Педагог пропонує дітям відповісти на запитання: «Що найбільше сподобалося на сьогоднішньому занятті?», «Що таке права дитини?», «Які ви знаєте права дітей?».

ЗАНЯТТЯ 32. «СПОРТ – ЦЕ ЗДОРОВ'Я!»

МЕТА:

- формувати в дітей уявлення про значення спорту і фізичної активності для здоров'я та гарного самопочуття;
- ознайомити з різними видами спорту, розвивати інтерес до занять фізичною культурою;
- спонукати до активного руху, зміцнення м'язів, координації та витривалості через ігри, естафети та вправи;
- розвивати увагу, уяву, дрібну моторику, навички малювання й логічного мислення;
- виховувати командний дух, взаємоповагу, наполегливість, позитивне ставлення до здорового способу життя.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Вітання рухом»

Діти стоять у колі, одна дитина показує будь-який рух своєму сусіду справа, він повторює цей рух і показує новий рух своєму сусіду справа. Так далі по колу. У кінці усі хором вітаються: «Добрий день!».

2. Розповідь «Що таке спорт?»

Обладнання: зображення видів спорту (Додаток 32.1.).

Педагог показує зображення та розповідає: «Спорт – це весела гра, де ми бігаємо, стрибаємо, плаваємо, їздимо на велосипеді, граємо з м'ячем. Спорт допомагає бути сильними і здоровими! Спортсмени – це люди, які займаються спортом. Вони щодня тренуються, щоб бути сильними, швидкими, спритними та здоровими.

Видів спорту є дуже багато: біг, футбол, баскетбол, плавання, теніс, гімнастика, дзюдо, бокс та інші.

У спортсменів є великі змагання, які проходять раз на 4 роки. Вони називаються Олімпійські ігри. На ігри приїжджають спортсмени з усього світу. Перед початком ігор запалюють Олімпійський вогонь – це факел, який символізує мир, силу і дружбу. Символ ігор – 5 кольорових кілець, які означають 5 частин світу: Європу, Азію, Африку, Америку, Австралію».

Запитання:

- «Який спорт би ви обрали на Олімпійських іграх?».
- «Як ви вважаєте, що важливіше – виграти чи дружити?».

3. Малювання «Олімпійські кільця»

Обладнання: зображення олімпійських кілець (Додаток 32.2.), аркуші паперу, кольорові олівці.

Дітям пропонують розглянути зображення олімпійських кілець та намалювати їх на аркушах.

4. Гра «Олімпіада»

Обладнання: спортивний інвентар: волейбольні м'ячі, обручі, м'ячики для метання.

Педагог проводить власну міні-олімпіаду з естафетою, стрибками, метанням м'яча.

5. Вправа «Розфарбуй зображення»

Обладнання: бланк із зображенням спортсменів (Додаток 32.3.), кольорові олівці.

Діти на бланках обирають вид спорту, який подобається найбільше, та розфарбовують його.

6. Вправа «Намалюй фігуру»

Обладнання: аркуші паперу, прості олівці.

Педагог за допомогою указки малює у повітрі малюнок, наприклад:

Діти повинні намалювати відповідний малюнок простими олівцями на своїх аркушах.

7. Руханка «Як спортсмени»

Педагог називає спортсменів, а діти імітують їхній рух:

- «плавці» – гребуть руками;
- «бігуни» – біжать на місці;
- «лижники» – пересуваються з уявними палицями;
- «боксери» – руками «б'ють» у повітря.

8. Вправа «Смуга перешкод»

Обладнання: спортивний інвентар: обручі, кеглі.

Педагог робить просту смугу перешкод: пролізти під стільцем, перестрибнути через обруч, пробігти змієюю між кеглями. Діти проходять її по черзі.

9. Гра «Передай м'яч»

Обладнання: м'ячі.

Діти передають м'яч по колу дуже швидко – хто випустить, називає будь-який вид спорту.

10. Гра «Спортивні пантоміми»

Дитина показує жестами вид спорту (без слів), інші відгадують: футбол, теніс, карате тощо.

11. Вправа «Намалюй лінію»

Обладнання: бланк (Додаток 32.4.), прості олівці.

Діти на бланках малюють лінії по пунктирах від футбольного м'яча до воріт.

12. Гра «Кольорові команди»

Обладнання: кольорові стрічки або хустинки (червоні, жовті, сині, зелені – по кількості дітей у командах), паперові фішки.

Діти об'єднуються у 4 команди за кольорами (червоні, жовті, сині, зелені). Кожна дитина отримує стрічку свого кольору. Усі гравці вільно рухаються по кімнаті під музику. На сигнал педагога: «Кольорові команди!» – діти мають якомога швидше зібратися в групу за кольором, взятися за руки й присісти. Команда, яка першою зібралася правильно, отримує фішку (умовний бал). Потім гра продовжується з новим кольором. Гра триває 4 – 5 раундів. Наприкінці підраховуються фішки.

13. Вправа «Склади зображення»

Обладнання: зображення футболіста, розрізане на 5 смужок (Додаток 32.5.).

Діти складають зображення футболіста із 5 смужок підказкою є цифри від 1 до 5.

14. Підсумок заняття

Педагог пропонує дітям відповісти на запитання: «Що найбільше сподобалося на сьогоднішньому занятті?», «Для чого нам потрібно займатися спортом?», «Яким спортом ви б хотіли займатися?».

Педагог робить висновок: «Усі види спорту – це весело і корисно. Спорт допомагає нам бути здоровими та сильними. Кожен може знайти спорт, який йому до вподоби!».

ЗАНЯТТЯ 33. «ПОДОРОЖ У КОСМОС»

МЕТА:

- формувати у дітей уявлення про космос, планети та Сонячну систему;
- розвивати пізнавальний інтерес до теми космосу, увагу, логічне мислення, дрібну моторику, вміння працювати в колективі;
- закріплювати вміння орієнтуватися у просторі, рахувати, аналізувати та творчо мислити;
- виховувати цікавість, допитливість і бажання пізнавати нове.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Привіт, Зірко!»

Обладнання: м'яка іграшка-зірочка.

Діти сидять у колі. Педагог вітається, передаючи м'яку іграшку-зірочку, каже: «Привіт, мої маленькі дослідники! Сьогодні ми вирушимо в захопливу подорож далеко-далеко... аж у космос! Але спочатку давайте привітаємось один з одним – по-космічному!». Кожна дитина отримує іграшку і каже: «Я... (називає своє ім'я) – зірочка з планети... (вигадана назва)». Наприклад: «Я – Марко, я – зірочка з планети Шоколадія!».

Запитання:

- «Що ви знаєте про космос?».
- «Хто такі космонавти?».
- «Як виглядає ракета?».
- «Чи бачили ви Місяць уночі? А зірки?».

2. Розповідь «Космос»

Обладнання: зображення планет і Місяця (Додаток 33.1.).

Педагог показує зображення планет і Місяця та розповідає: «Уявіть собі, що ми сідаємо в чарівну ракету. 3... 2... 1... Пуск! Ми піднімаємося все вище і вище – над будинками, хмарами, аж за межі Землі! Там починається космос – велика темна і дуже цікава країна, де живуть планети, зірки, Місяць

Найперше, що ми бачимо – Сонце. Воно велике, яскраве і гаряче. Це зірка, яка світить і гріє всі планети. Без нього було б темно й холодно.

Далі летимо повз Меркурій – це найменша планета, дуже близько до Сонця, там завжди дуже спекотно!

Поруч – Венера. Її ще називають «сестрою Землі», але на ній не можна жити – там дуже гаряче і отруйно.

А ось і Земля – наша домівка. Вона єдина, де є повітря, вода, тварини і люди.

Біля Землі крутиться Місяць – це її супутник. Він світить уночі, бо відбиває світло Сонця. На ньому нема повітря й дерев, але є великі ями – кратери.

Летимо далі! Ось Марс – червона планета. На ньому, можливо, колись жили мікроби.

Юпітер – найбільша планета. Юпітер такий величезний, що в нього могли б поміститися більше 1000 Земель!

Потім – Сатурн. Він має гарні кільця з льоду й камінців.

Ще далі – Уран і Нептун – холодні гіганти. На Нептуні дуже сильні вітри, найшвидші у всьому космосі!

А ще космос – це тисячі зірок, різні галактики, метеорити, комети. Він дуже-дуже великий, і вчені досі відкривають у ньому нове. Космонавти летять досліджувати космос на ракетах.

Пора повертатися назад на Землю. Наша ракета спускається, ми знову вдома. Космос – це чудо! І, може, хтось із вас одного дня стане справжнім космонавтом і відкриє нову планету.

Запитання:

- «Що ми можемо побачити в космосі?». (Сонце, планети, зірки, Місяць).
- «Порахуйте, скільки планет у Сонячній системі. (Педагог показує зображення) Які назви планет ви запам'ятали?».
- «Чи однакові усі планети за розміром і кольором?».
- «Що таке Місяць? Чому він світить уночі?». (Це – супутник, він світить уночі, бо відбиває світло Сонця).

3. Вправа «Сонячна система»

Обладнання: зображення Сонячної системи, розрізане на 9 частин (Додаток 33.2.).

Діти складають зображення Сонячної системи, рахують, скільки планет навколо Сонця.

4. Вправа «Розфарбуй планети»

Обладнання: бланк із зображенням Сонця, планет і зірок (Додаток 33.3.), кольорові олівці.

Дітям пропонують розфарбувати зображення.

5. Вправа «Що зайве?»

Обладнання: бланк із зображеннями (Додаток 33.4.), прості олівці.

Дітям пропонують на бланках у кожному рядку знайти зайве зображення і перекреслити його.

6. Руханка «Чотири стихії»

Педагог називає слова, а діти виконують відповідні рухи:

«Земля» – руки вниз;

«Повітря» – руки вгору;

«Вода» – руки вперед;

«Вогонь» – руки в сторони.

Коли діти запам'ятали усі рухи, він називає слова у довільному порядку.

7. Гра «Так чи ні»

Обладнання: картки червоного і зеленого кольорів для відповідей «Так» або «Ні».

Педагог читає твердження. Якщо воно правдиве, діти показують зелену картку (Так). Якщо неправдиве – показують червону картку (Ні).

Наприклад:

- «Сонце – це зірка». (Так).
- «Земля – це планета». (Так).
- «Місяць світить сам по собі». (Ні, він відбиває світло Сонця).
- «Космонавти літають у космос на автомобілі». (Ні).
- «У космосі є планети». (Так).
- «Зірки – це маленькі ліхтарики, які висять на ниточках». (Ні).
- «Марс – червона планета». (Так).
- «На Місяці ростуть дерева». (Ні).
- «Космос дуже великий». (Так).
- «У космосі є 8 планет». (Так).

8. Вправа «Розфарбуй зірки»

Обладнання: бланк із зображеннями зірок (Додаток 33.5.), кольорові олівці.

Дітям пропонують на бланках розфарбувати зірки, продовжуючи задану послідовність.

9. Вправа «Порахуй»

Обладнання: бланк із зображеннями і цифрами (Додаток 33.6.), прості олівці.

Педагог пропонує дітям на бланках порахувати ракети, зірки і місяці та обвести відповідну цифру.

10. Аплікація «Ракета»

Обладнання: бланк із зображеннями ракети, 4 вирізані частини ракети (Додаток 33.7.), клей.

Дітям пропонують на бланках наклеїти 4 частини ракети у відповідному місці.

11. Вправа «До планет»

Обладнання: бланк (Додаток 33.8.), прості олівці.

Діти малюють лінію по пунктирах до планет.

12. Вправа «Склади зображення»

Обладнання: зображення Сонячної системи, розрізане на 10 смужок (Додаток 33.9.).

Діти складають зображення із 10 смужок; підказкою є числа від 1 до 10.

13. Підсумок заняття

Педагог дякує дітям за активність на занятті та запитує:

- «Куди ми сьогодні подорожували?».
- «Що таке космос?».
- «Назвіть планету, яку ви запам'ятали».
- «Хто літає в космос?».
- «Для чого потрібна ракета?».
- «Як називається супутник Землі?».

Педагог робить висновок: «Космос – дуже великий і таємничий. Але тепер ви знаєте про нього набагато більше! Пам'ятайте: можна досягти навіть найвищих зірок, якщо мріяти і вчитися!».

ЗАНЯТТЯ 34. «СВІТ МУЗИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ»

МЕТА:

- формувати уявлення дітей про різноманітність музичних інструментів, їхні особливості та звучання;
- розвивати слухову увагу, ритмічне відчуття, пам'ять, дрібну моторику, логічне мислення та творчу уяву;
- закріплювати знання про групи музичних інструментів (ударні, струнні, духові, клавішні);
- виховувати інтерес до музичного мистецтва, емоційно-естетичне сприймання музики, вміння слухати і взаємодіяти в колективі.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Музичні інструменти»

Діти стоять у колі. Педагог вітається із дітьми та пропонує їм по колу назвати музичні інструменти, які вони знають.

2. Розповідь «У країні музичних інструментів»

Обладнання: картки із зображенням ударних, струнних, духових, клавішних музичних інструментів (Додаток 34.1.).

Педагог демонструє картки і розповідає: «Уявіть, що ми потрапили до чарівної країни, де все співає та звучить. У цій країні живуть музичні інструменти, і вони поділяються на різні родини. Сьогодні ми з вами познайомимось з чотирма великими музичними родинами.

Ударні інструменти – найгучніші та найвеселіші! Це інструменти, по яких потрібно ударяти або трясти, щоб вони звучали. Їхній ритм змушує всіх танцювати!

Хто тут живе?

- Барабан: «Бум-бум-бум!».
- Бубон: «Дзень-дзень!».
- Маракаси: «Шурх-шурх!».
- Трикутник: «Дінь-дінь!».

Вони дуже люблять грати в оркестрі, бо задають ритм – як серце музики!

Струнні інструменти – співочі та ніжні. У них є струни, які треба щипати або проводити по них смичком. Вони звучать м'яко, мелодійно.

Хто тут живе?

- Скрипка: співає, як пташка.
- Гітара: грає веселу пісеньку біля вогнища.
- Арфа: як музика фей!
- Домра: український народний інструмент зі струнами.

Ці інструменти дуже люблять грати спокійну та ліричну музику.

Духові інструменти – дихають музикою!

Щоб вони заграли, потрібно видувати в них повітря. Вони звучать голосно й урочисто!

Хто тут живе?

- Труба: «Ту-туууу!».
- Флейта: «Фіііу-фіііу!».
- Сопілка: «Твіі-тіі!».
- Кларнет, саксофон.

Вони часто грають у військовому оркестрі або на святі.

Клавішні інструменти – ті, в яких є клавіші. Потрібно натискати на клавіші – і народжується музика!

Хто тут живе?

- Піаніно: має білі й чорні клавіші.
- Орган: величезний інструмент у церкві.
- Синтезатор: сучасний інструмент, що вміє грати різні звуки.

Клавішні інструменти можуть бути тихими, ніжними, або гучними, як цілий оркестр!

Усі ці інструменти створюють чудову музику. Коли вони грають разом як одна команда – виходить оркестр!

Музику записують за допомогою спеціальних знаків – нот. Як літери складають у слова, так ноти складають у мелодію. Коли музикант читає ноти, він знає, який звук і коли грати. Є 7 нот: До, Ре, Мі, Фа, Соль, Ля, Сі, вони усі звучать по-різному».

Педагог може запропонувати дітям послухати звучання інструментів (аудіо або відео), відгадати інструмент за звуком.

3. Гра «Повтори ритм»

Педагог стукає олівцем по столі певний ритм. Діти повинні повторити той самий ритм, стукаючи долонею по столі або плескаючи у долоні.

Ритмічні фрази повинні бути чіткими і короткими за своєю структурою:

1) I II I; 2) II I II I; 3) I II I II; 4) III I; 5) III II; 6) I III; 7) III III I тощо.

4. Вправа «Склади зображення»

Обладнання: зображення 6 музичних інструментів, кожне з яких розрізане на 4 частини (Додаток 34.2.).

Діти отримують 24 розрізаних частини різних музичних інструментів та складають із них 6 зображень.

5. Вправа «Розфарбуй»

Обладнання: бланк (Додаток 34.3.), кольорові олівці.

Дітям пропонують на бланках розфарбувати гітари, продовжуючи задану послідовність.

6. Руханка «Оркестр»

Діти уявляють, що вони – музичні інструменти. Педагог називає музичні інструменти, діти – імітують гру на цих інструментах. Наприклад: «Грають барабани!» – діти відбивають ритм, «Грає скрипка!» – показують рухи смичка.

7. Вправа «Що зайве?»

Обладнання: бланк із зображенням груп предметів (Додаток 34.4.), прості олівці.

У кожній групі предметів діти визначають зайвий предмет і закреслюють його.

8. Вправа «Намалюй лінії»

Обладнання: бланк (Додаток 34.5.), прості олівці.

Діти на бланках малюють лінії по пунктирах від музичних інструментів до нот.

9. Гра «Так чи ні»

Обладнання: м'яч.

Педагог кидає дитині м'яч і говорить твердження, дитина повертає м'яч і каже: «Так», якщо твердження правдиве, або «Ні» – якщо неправдиве.

Наприклад:

- «На фортепіано можна грати двома руками». (Так).
- «Барабани – це струнний інструмент». (Ні).
- «Гітара має клавіші, як у піаніно». (Ні).
- «Щоб грати на трубі, треба в неї дмухати». (Так).
- «Скрипку тримають на плечі, коли грають». (Так).
- «Деякі пташки можуть співати, як музика». (Так).
- «Коли читаєш книжку, з неї лунає музика». (Ні).
- «Ноти допомагають музикантам запам'ятовувати музику». (Так).

- «На моркві грають у симфонічному оркестрі». (Ні, але смішно!)
- «Можна зробити барабан з каструлі». (Так).
- «Навушники потрібні, щоб слухати музику тихо для інших». (Так).
- «Лід може звучати, якщо по ньому постукати». (Так).
- «Ванна — це музичний інструмент». (Так).
- «Щоб слухати музику, треба використовувати очі». (Ні).
- «Мікрофон допомагає голосу звучати голосніше». (Так).

10. Вправа «Склади зображення»

Обладнання: зображення музикантки, розрізане на 10 смужок (Додаток 34.6.).

Діти складають зображення із 10 смужок; підказкою є числа від 1 до 10.

11. Аплікація «Барабан»

Обладнання: 12 вирізаних частини барабана (Додаток 34.7.), клей.

Дітям пропонують наклеїти 12 частини барабана у відповідному місці за поданим зразком.

12. Підсумок заняття

Педагог пропонує дітям відповісти на запитання:

- «Що найбільше сподобалося на сьогоднішньому занятті?».
- «Про які музичні інструменти ви сьогодні дізналися?».
- «Який музичний інструмент вам найбільше подобається?».
- «Чим ударні інструменти відрізняються від струнних?».

ЗАНЯТТЯ 35. «СКОРО ДО ШКОЛИ!»

МЕТА:

- сформувати у дітей позитивне ставлення до навчання, розширити уявлення про школу, ознайомити з шкільним приладдям;
- розвивати мовлення, мислення, пам'ять, увагу, дрібну моторику та вміння працювати у групі, підготувати до майбутнього шкільного життя;
- виховувати інтерес до шкільного навчання і бажання вчитися

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Хочу в школу!»

Обладнання: дзвіночок.

Діти стоять у колі. Педагог вітається із дітьми, дзвонить у дзвоник, передає його по колу та пропонує дітям розповісти, чи хочуть вони іти до школи і чому.

Запитання: «Хто навчається у школі?», «Хто там працює?», «Чим відрізняється садочок від школи?».

2. Гра: «Що потрібно школяреві?»

Обладнання: шкільний портфель, зошит, пенал, олівці, ручка, лінійка, ложка, іграшка, подушечка.

Педагог дістає із портфеля по одному предмету, діти називають предмет, пояснюють, для чого він, і кажуть, потрібен він у школі чи ні.

3. Вправа «Розфарбуй зображення»

Обладнання: бланк (Додаток 35.1.), кольорові олівці.

Дітям пропонують на бланках розфарбувати шкільне приладдя.

4. Вправа «З'єднай крапки»

Обладнання: бланк (Додаток 35.2.), прості олівці.

Педагог пропонує дітям на бланках намалювати прямі лінії між крапками послідовно, починаючи від 1 до 10 – щоб вийшло зображення ялинки.

5. Словесне коло «Школа – це...»

Діти сідають у коло. Педагог пропонує одній дитині продовжити речення «Коли я чую слово школа, я уявляю... (наприклад: «зошит»).

Наступна дитина повторює попереднє і додає своє: «Школа – це зошит і парта». За нею: «Школа – це зошит, парта і вчитель» і так далі.

Можна полегшити завдання: кожна дитина просто називає одне слово, яке у неї асоціюється зі школою.

6. Вправа «Правильна послідовність»

Обладнання: бланк (Додаток 35.3.), прості олівці.

Дітям пропонують на бланках з'єднати метеликів у правильній послідовності.

7. Вправа «Намалюй шлях»

Обладнання: бланк (Додаток 35.4.), прості олівці.

Діти на бланках малюють прямі лінії між крапками за зразком – шлях каченятка по воді.

8. Гра «Знайди і розфарбуй»

Обладнання: бланк (Додаток 25.4.), кольорові олівці.

Дітям пропонують розглянути на бланку накладені зображення. На першому малюнку необхідно знайти і розфарбувати синім кольором пінгвіна, на другому – червоним кольором олівець, зеленим – м'яч, на третьому – жовтим кольором гудзик.

9. Рольова гра «Ми – першокласники!»

Одній дитині пропонують зіграти роль вчителя: стати перед іншими дітьми, які сидять за «партами», попросити їх порахувати предмети у кімнаті, намалювати геометричні фігури, відповісти на запитання тощо. Інші діти виконують роль учнів. Потім, за бажанням, роль вчителя пропонують зіграти іншій дитині.

10. Вправа «Розфарбуй за розміром»

Обладнання: бланк (Додаток 35.5.), кольорові олівці.

Діти називають геометричні фігури і тварин, які зображені на бланку.

Педагог запитує: «Якого розміру геометричні фігури і тварини є на малюнку?». (Великі, середні, маленькі і дуже маленькі). У кожному рядку діти розфарбовують великих, середніх, маленьких і дуже маленьких тварин такими самими кольорами, як і відповідні геометричні фігури.

11. Вправа «Намалюй дерево»

Обладнання: бланк (Додаток 35.6.), прості і кольорові олівці.

Дітям пропонують на бланку завершити зображення дерева, домалювавши симетрично справа відповідні лінії. Потім – розфарбувати за зразком.

12. Малювання «Моя майбутня школа»

Обладнання: аркуші паперу, кольорові олівці.

Дітям пропонують намалювати усе, що вони очікують у своїй майбутній школі.

13. Підсумок заняття

Педагог пропонує дітям відповісти на запитання:

«Що найбільше сподобалося на сьогоднішньому занятті?».

«Що нового ви дізналися?».

«Для чого потрібна школа?».

14. Вправа «До побачення!»

Діти стають у коло, перехрещують руки перед собою, еднують по черзі свої ліві руки із правими руками сусіда справа, називаючи своє ім'я. Коли всі з'єднають свої руки, хором промовляють: «До побачення!».

ЗАНЯТТЯ 36. «МИ ПРОЩАЄМОСЯ»

МЕТА:

- підсумувати етап підготовки дітей до школи, закріпити позитивне ставлення до майбутнього навчання;
- розвивати комунікативні навички, уміння працювати в команді та підтримувати один одного;
- формувати впевненість у власних силах і готовність до нових викликів;
- створити атмосферу дружнього прощання і позитивних емоцій наприкінці навчального періоду.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Коло зустрічі «Передай посмішку»

Діти стоять у колі. Педагог вітається із дітьми і каже. «Сьогодні у нас особливий день! Ми збираємось на заняття востаннє. Давайте подаруємо один одному гарний настрій – передаймо посмішку по колу!». Перша дитина посміхається до сусіда і каже: «Доброго ранку,... (називає ім'я)! Я дарую тобі свою посмішку!». Посмішка «подорожує» по колу. У кінці діти заплющують очі і посміхаються самому собі.

3. Гра «Школа запрошує!»

Педагог каже: «До школи йдуть лише ті, хто уважний, розумний і кмітливий. Перевіримо, чи готові ви?». Педагог дає завдання, діти по черзі відповідають або виконують рухи:

- «Назви 3 шкільні предмети».
- «Який сьогодні день тижня?».
- «Покажи, як ти будеш піднімати руку на уроці».
- «Як треба поводитися на уроці?».
- «Назви 3 речі, які є у школяра в рюкзаку».
- «Зобрази, як ти поспішаєш на урок (рухами)».

4. Гра «Рахунок»

Діти по черзі називають послідовні числа, починаючи від 1. Коли одне число назвали одночасно двоє дітей, рахунок починається спочатку. Домовлятися заборонено.

5. Гра «Малюнок по колу»

Обладнання: аркуші паперу, кольорові олівці.

Дітям пропонують розпочати малювання на тему «Школа». Через 20 секунд кажуть: «Стоп!» і просять передати свої малюнки по колу. Малюнки передають доти, поки вони не повернуться до тих, хто розпочинав малювання. Потім діти розглядають свої малюнки, які «пройшли коло», та розповідають про них.

Педагог робить висновок: «Малюючи разом, ви не тільки створили цікаві та веселі малюнки про школу, а й навчилися працювати в команді, доповнювати ідеї один одного, поважати творчість друзів. Ця гра показала, що кожен малюнок може стати ще цікавішим, якщо до нього додають деталі й інші діти. Так само і в школі – разом легше, веселіше й цікавіше! Молодці, художники! У вас вийшли справжні командні шедеври!».

6. Гра «Магазин»

Педагог пропонує дітям уявити, що вони прийшли в магазин і можуть придбати для себе будь-які якості, риси характеру, які забажають або яких їм не вистачає. Діти по черзі називають, що б вони хотіли придбати.

7. Вправа «Я – це я!»

Обладнання: дзеркальце.

Кожна дитина бере по черзі дзеркальце, дивиться у нього і каже: «Я... (називає своє ім'я) – добра, весела, турботлива!». Інші можуть додавати приємні слова.

8. Естафета «Дорога до школи»

Обладнання: 2 шкільні рюкзаки, ручки, олівці, лінійки, зошити, книжки, обручі, кеглі або стрічки для позначення маршруту.

Дітей об'єднують у 2 команди. Умовна «дорога до школи» – це смуга перешкод (обійти обруч, перестрибнути стрічку тощо). На старті – порожній рюкзак. Кожен учасник команди добігає до стола, бере один предмет (шкільне приладдя), повертається і кладе його у рюкзак. Перемагає команда, яка найшвидше й правильно зібрала шкільний рюкзак.

9. Гра «Інтерв'ю»

Одна дитина сідає обличчям до усіх інших. Вона – гість телевізійного інтерв'ю. Інші учасники по черзі задають запитання гостеві: «Шановний, скажіть, будь ласка, чи є у вас удома іграшки?», «А найулюбленіші які?», «Що ви любите малювати?», «Чим займаєтеся піс-

ля наших занять?», «Порадьте телеглядачам, у які ігри цікаво грати», «Як потрібно поводитися, щоб тебе поважали однокласники?», «Що краще зробити, коли однокласник дуже сумний?» тощо.

10. Гра «Розмова по колу»

Діти утворюють два кола (внутрішнє і зовнішнє), стають парами обличчям один до одного. Упродовж 1 хвилини кожна пара веде розмову на задану тему, потім зовнішнє коло робить крок вліво: утворюються нові пари для наступної розмови. Темі для розмов можуть стосуватися улюбленої їжі, занять, друзів, відпочинку, успіхів, здібностей дітей тощо. Гра триває до тих пір, поки початкові пари знову не зустрінуться.

11. Руханка «Якщо весело живеться – роби так!»

Дітям пропонують виконати танцювальні рухи під музичний супровід: <https://surl.li/wbyuix>

12. Підсумок «Зірка успіху»

Обладнання: бланки із портретами дітей (Додаток 36.1.).

Педагог каже: «Дорогі мої діти! Ось і настав час прощатися. Ви стали розумними і допитливими – справжніми майбутніми школярами! Я дуже пишаюся кожним із вас. Попереду у вас – шкільне життя, сповнене цікавих знань, нових друзів і відкриттів. Я з теплом згадуватиму кожну вашу усмішку, кожне «чому?», кожну казку, яку ми слухали разом. У добру путь, мої маленькі зірочки!».

Педагог вручає дітям символічні зірки успіху – бланки із портретами дітей, зробленими педагогом заздалегідь.

13. Прощання «Бажаємо успіхів у школі!»

Діти стають у коло, перехрещують руки позаду себе, еднають по черзі свої ліві руки із правими руками сусіда справа. Коли всі з'єднають свої руки, хором промовляють: «Бажаємо успіхів у школі!».

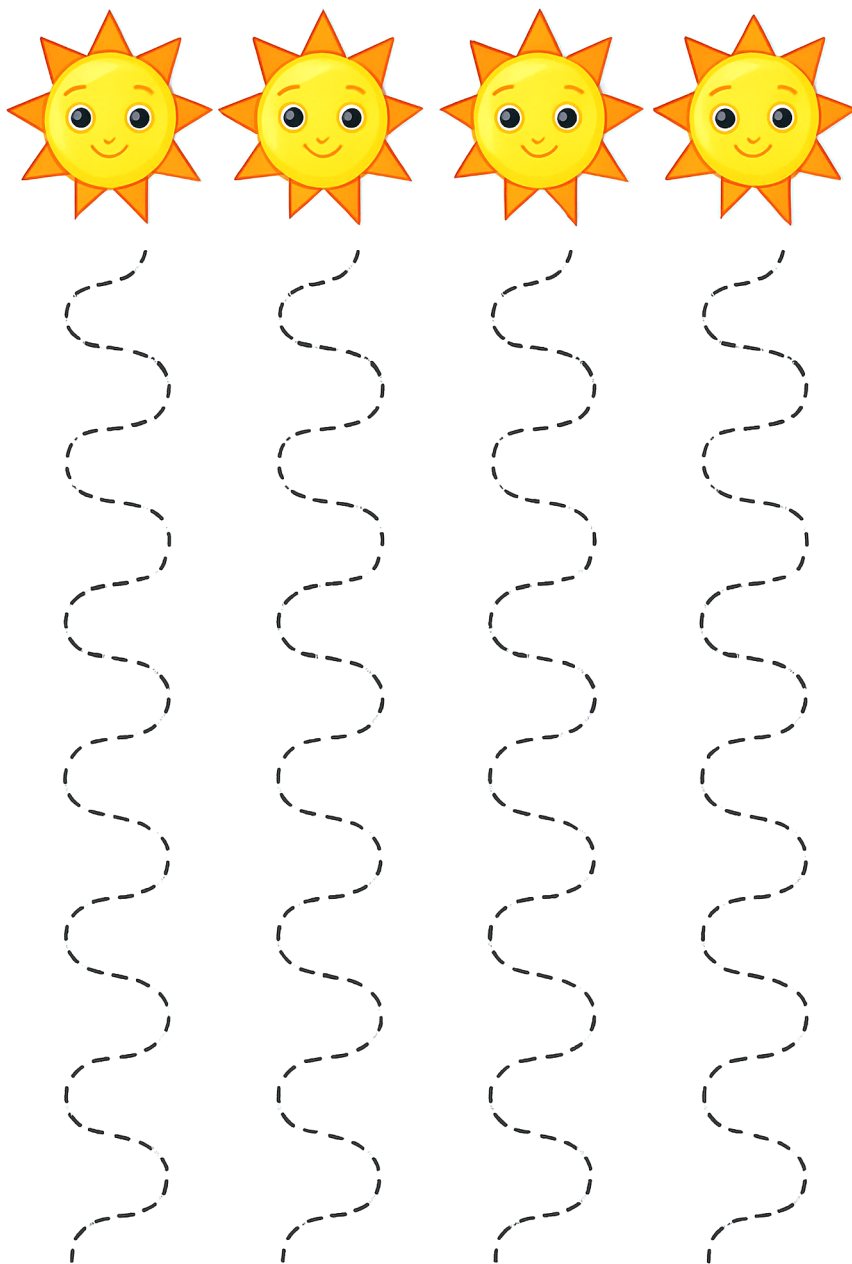
Додаток 1.1.

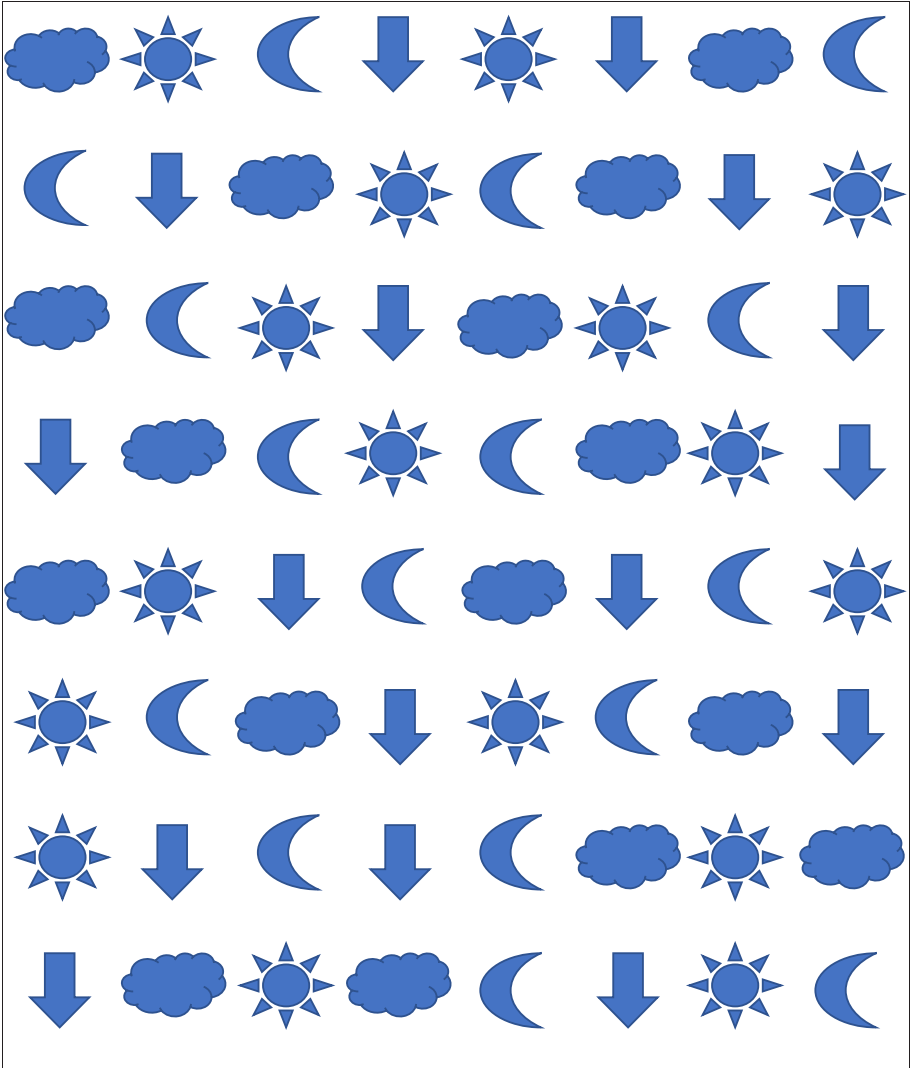

Додаток 1.2.

Додаток 1.3.

Додаток 2.1.

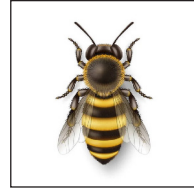
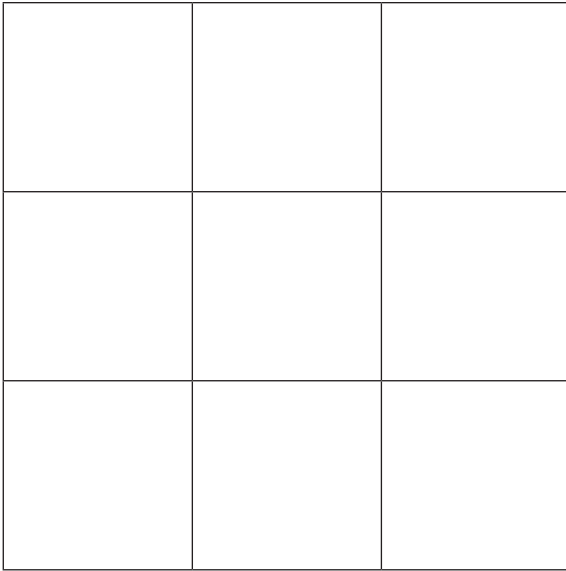

Рисунок 1

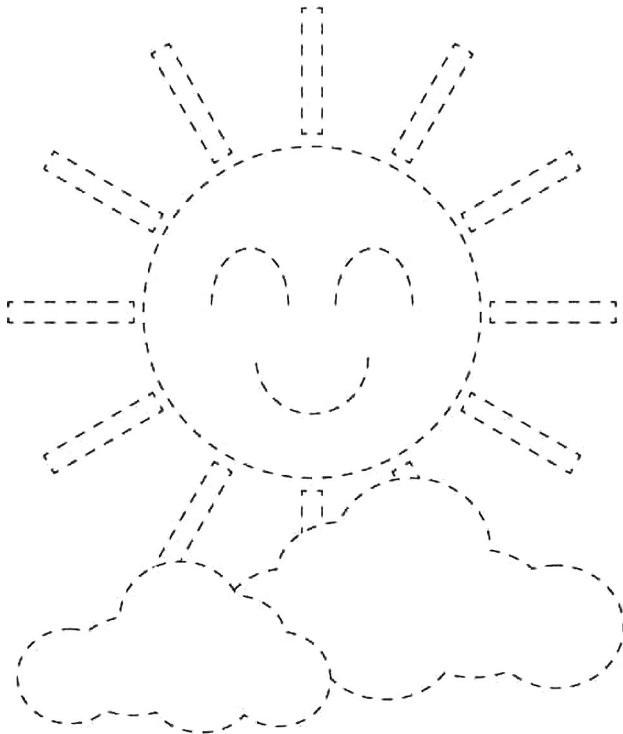

Рисунок 2

Додаток 2.2.

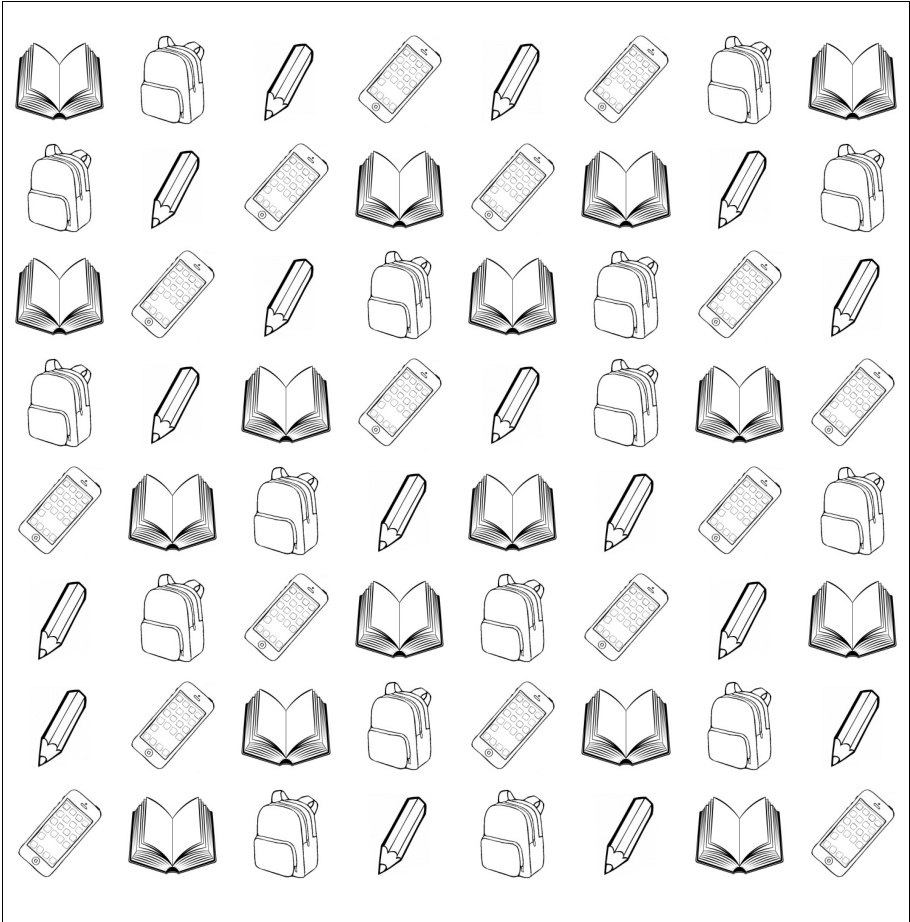

Додаток 2.3.

Додаток 2.4.

Додаток 3.2.

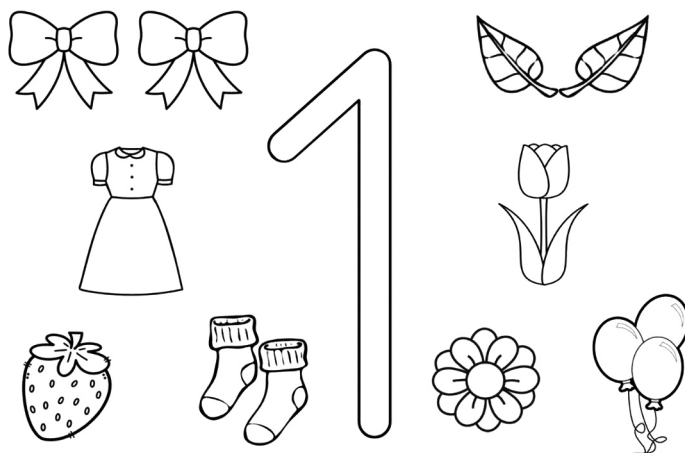
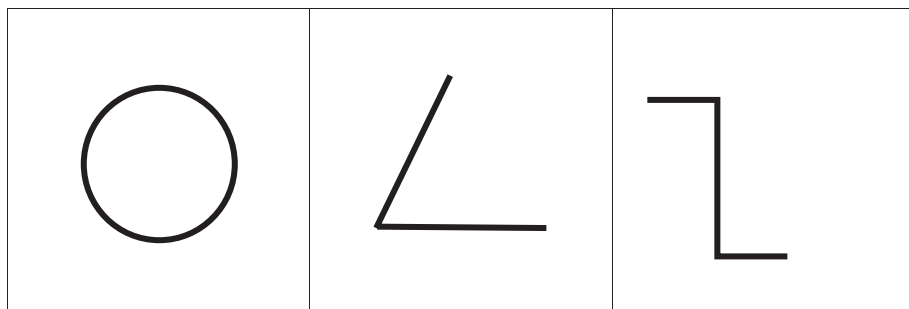

Рисунок 1

Рисунок 2

Додаток 3.3.

Додаток 3.4.

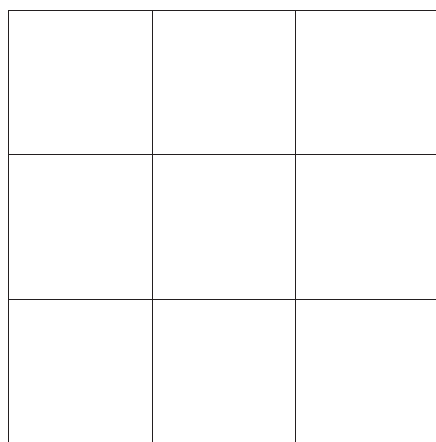

Рисунок 1

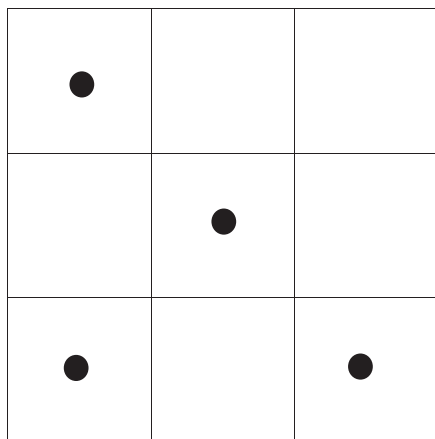

Рисунок 2

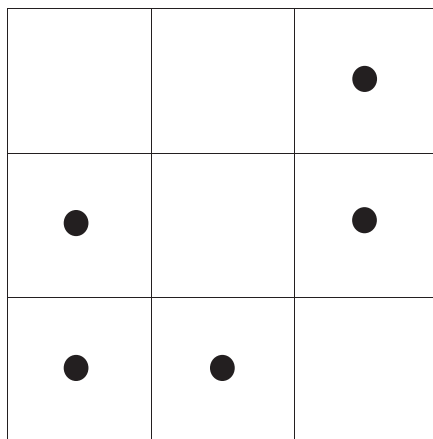
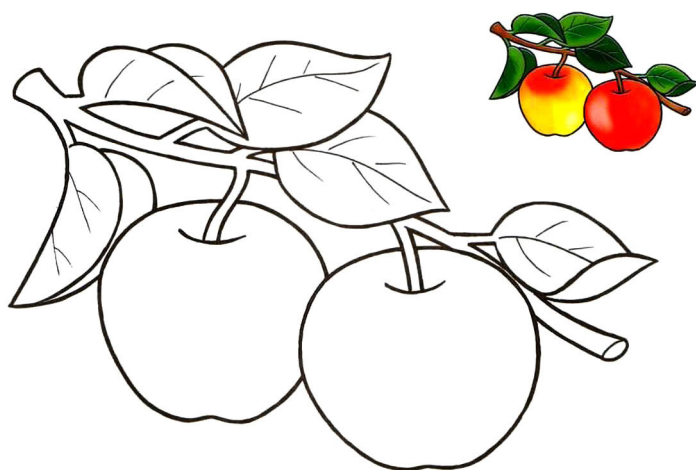

Рисунок 2

Додаток 4.1.

Додаток 4.2.

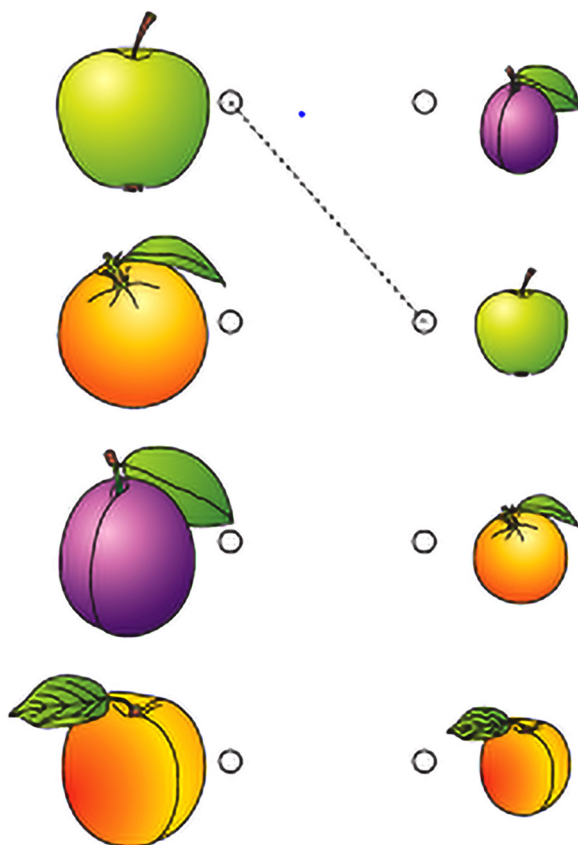

Рисунок 1

Рисунок 2

ДОБРІ СПРАВИ

Добра справа – це...

...зібрати речі для тих, хто потребує.

Добра справа – це...

...допомогти мамі по господарству.

Добра справа – це...

...подбати про птахів у холодну пору року.

Добра справа – це...

...розрадити друга у важку хвилину.

Добра справа – це...

...дбати про довкілля, сортувати сміття.

Добра справа – це...

...провести час із тим, хто потребує підтримки.

ДОБРІ СПРАВИ

Добра справа – це...

...погратися разом твоїми іграшками.

Добра справа – це...

...провідати бабусю.

Добра справа – це...

...прибрати за собою.

Добра справа – це...

...взяти участь у толоці
у дворі будинку чи парку.

Добра справа – це...

...їсти корисну їжу.

Добра справа – це...

...дбати про своє здоров'я.

Додаток 5.1.

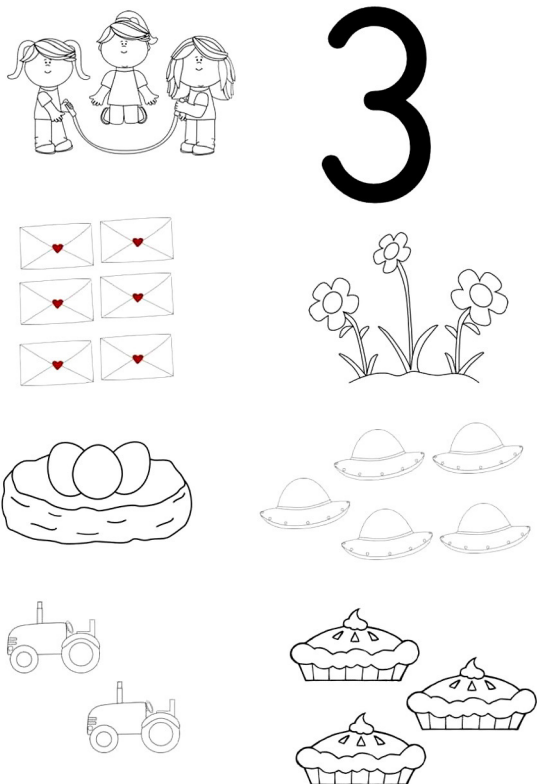

Рисунок 1

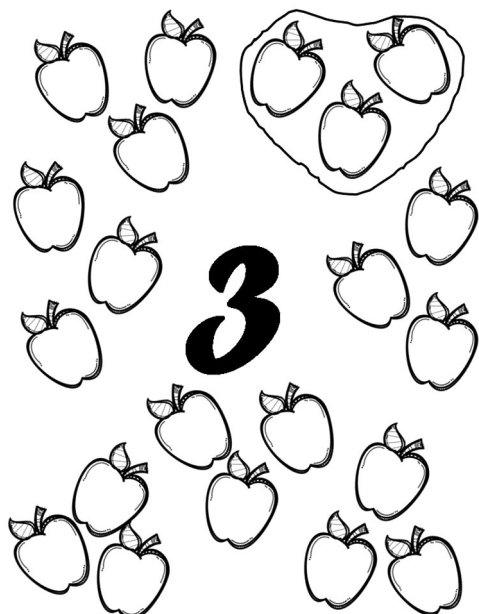
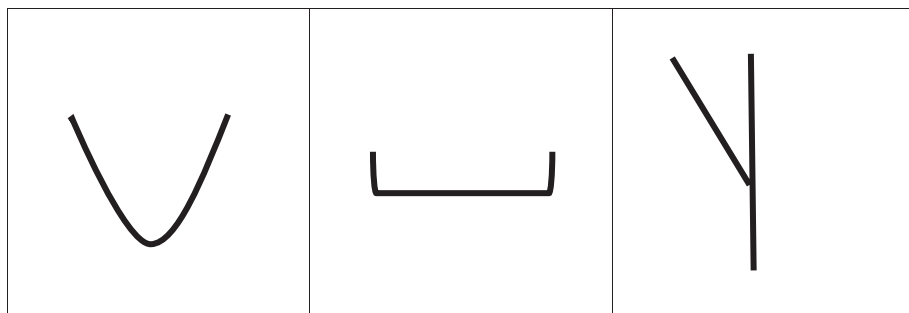

Рисунок 2

Додаток 5.2.

Додаток 5.3.

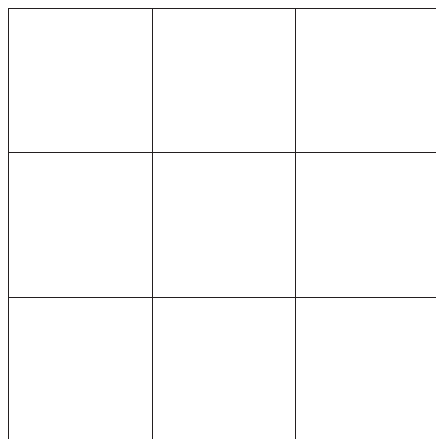

Рисунок 1

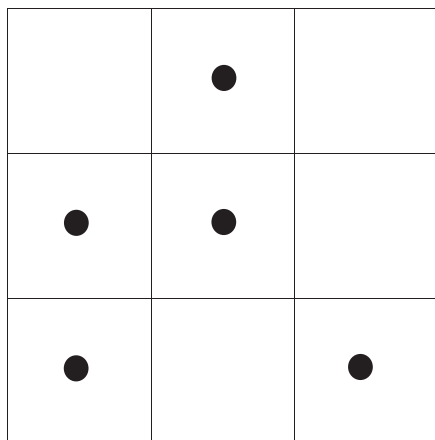

Рисунок 2

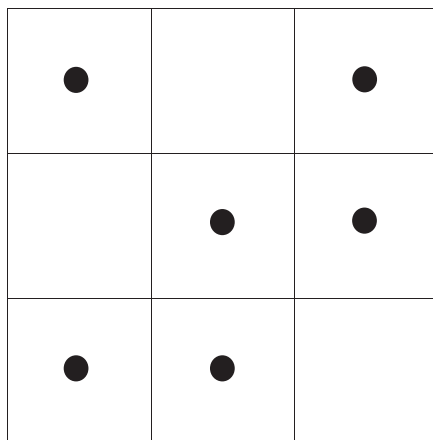
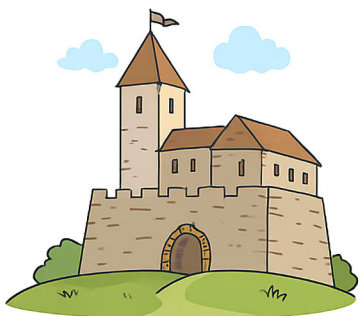

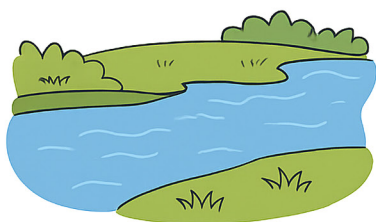
Рисунок 2

Замок

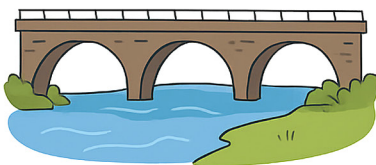
Сакура

Річка Уж

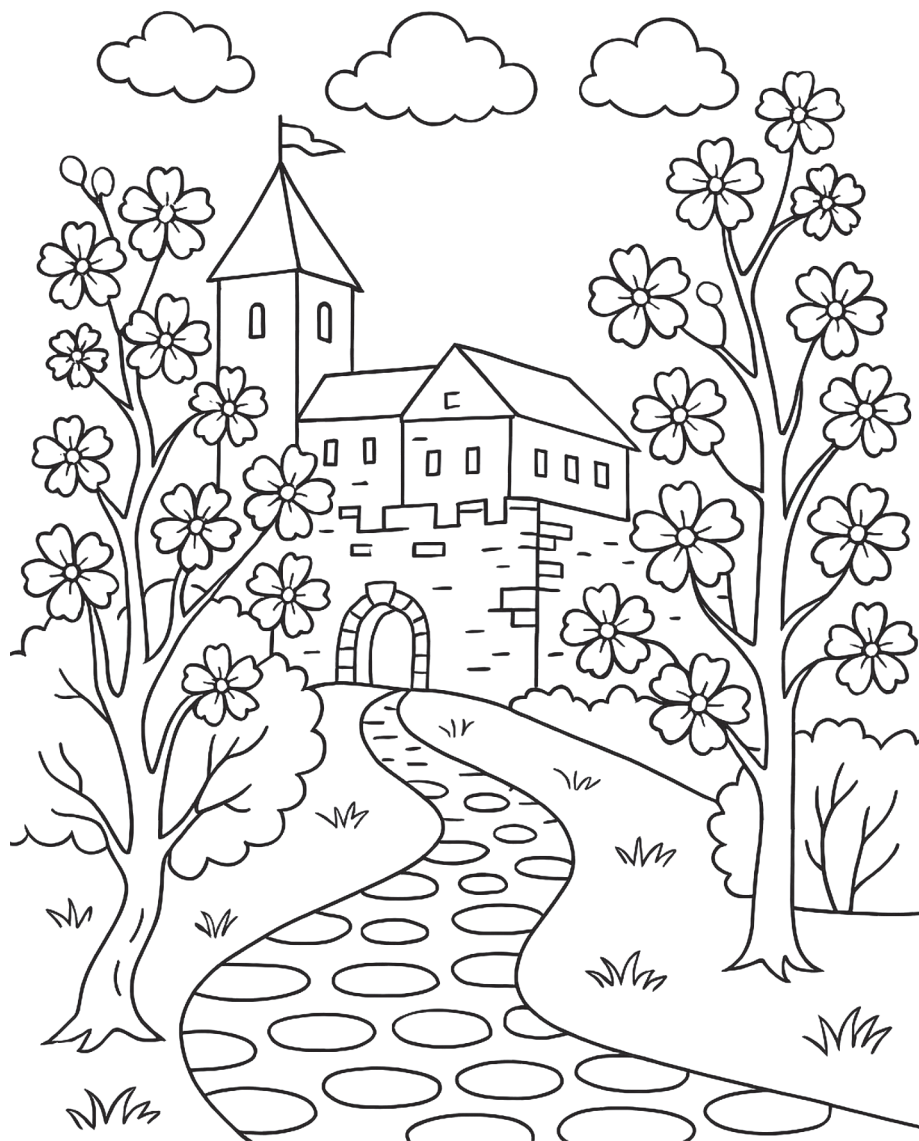
Міст

Річка Уж

**Площа
Театральна**

Додаток 6.3.

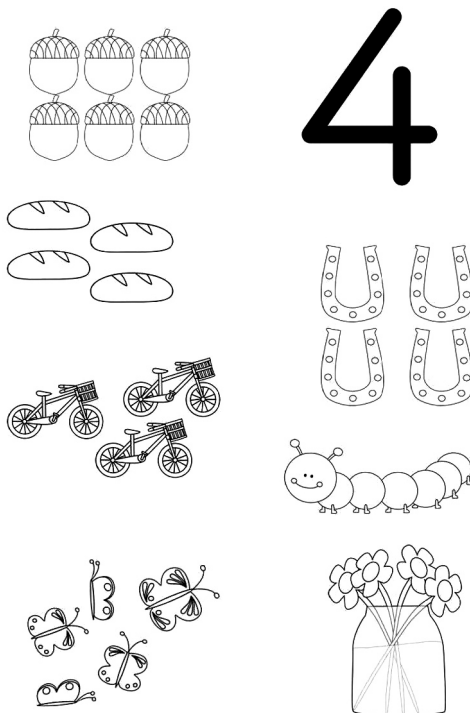

Рисунок 1

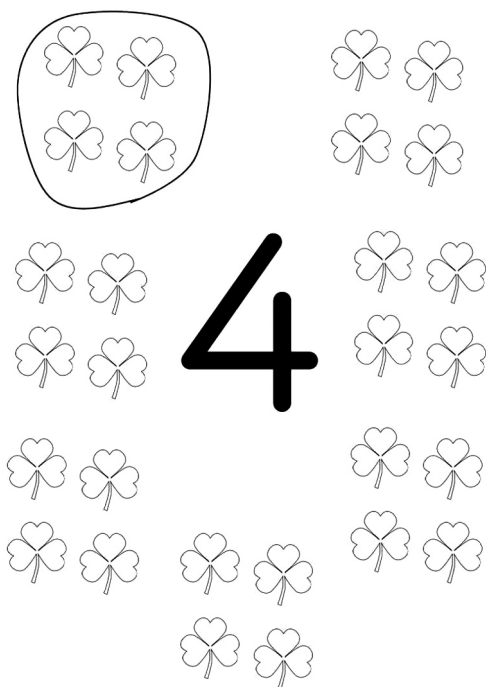
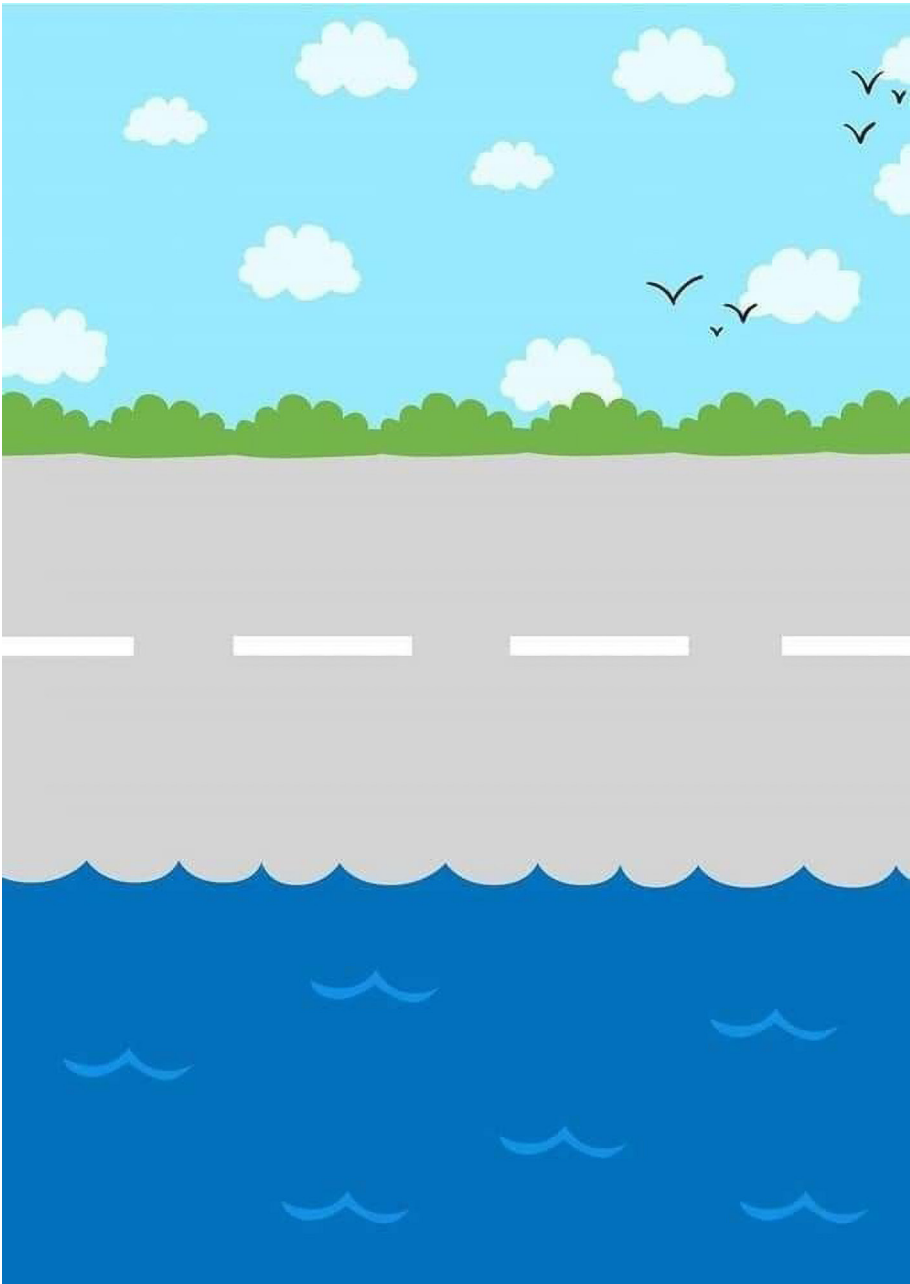
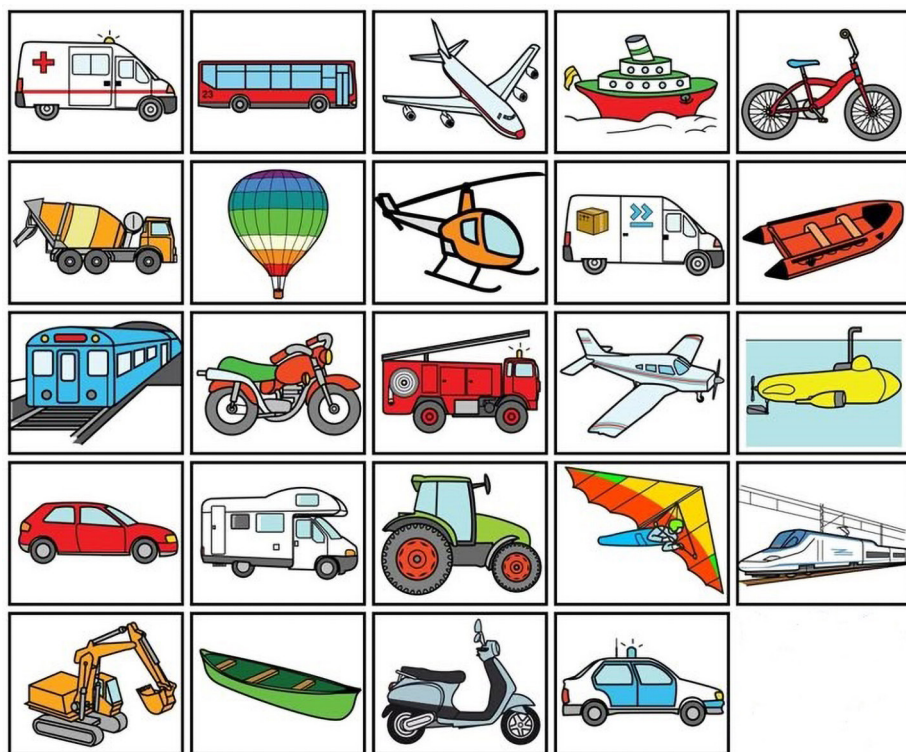
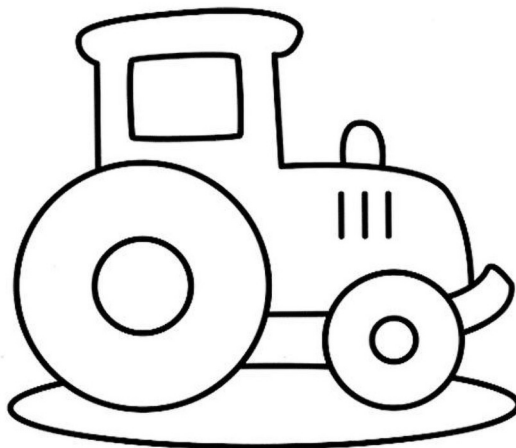
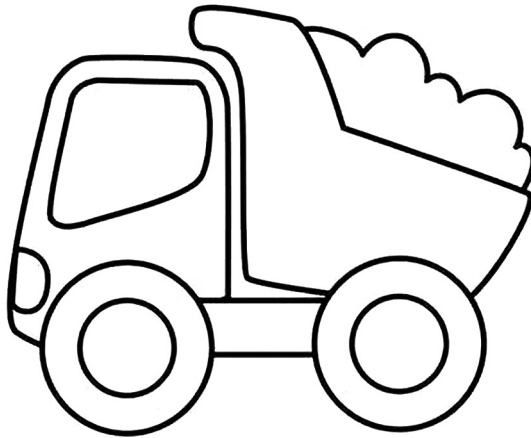
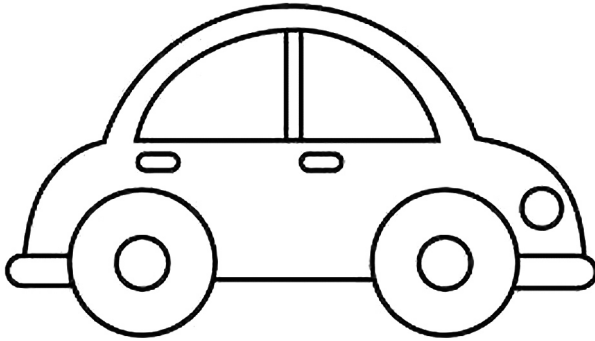

Рисунок 2

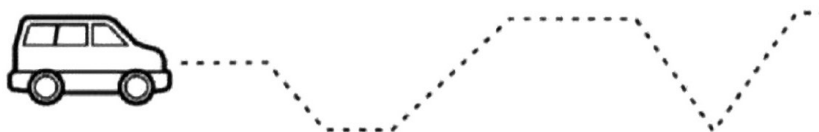
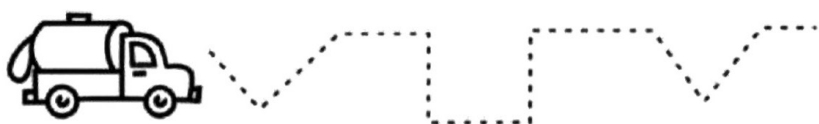

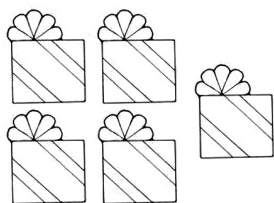
Продовження додатка 7.1.

Додаток 7.3.

5

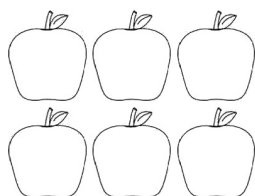

Рисунок 1

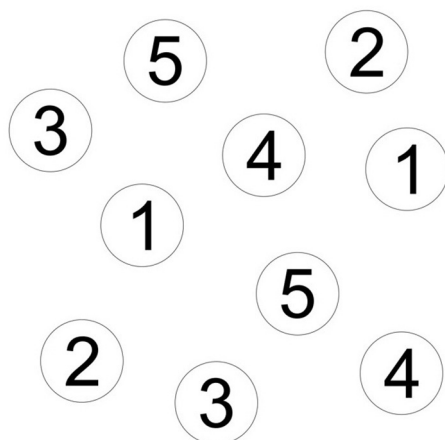
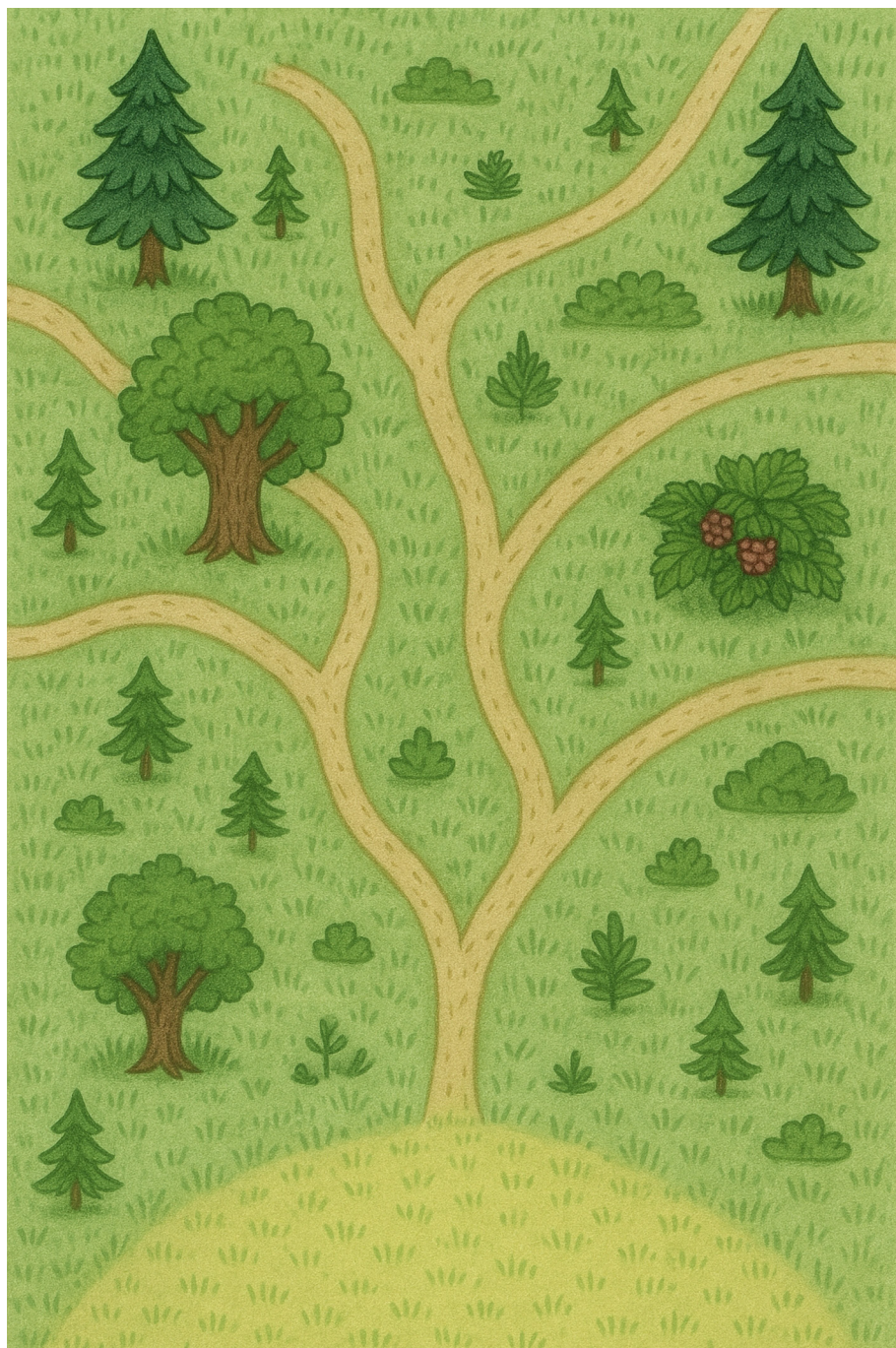

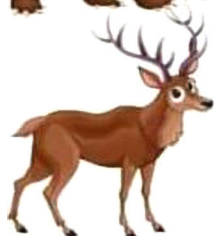
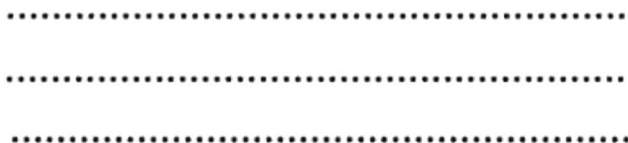
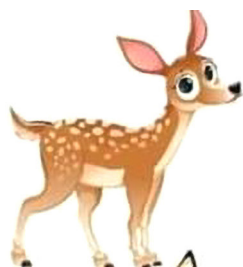
Рисунок 2

Додаток 8.1.

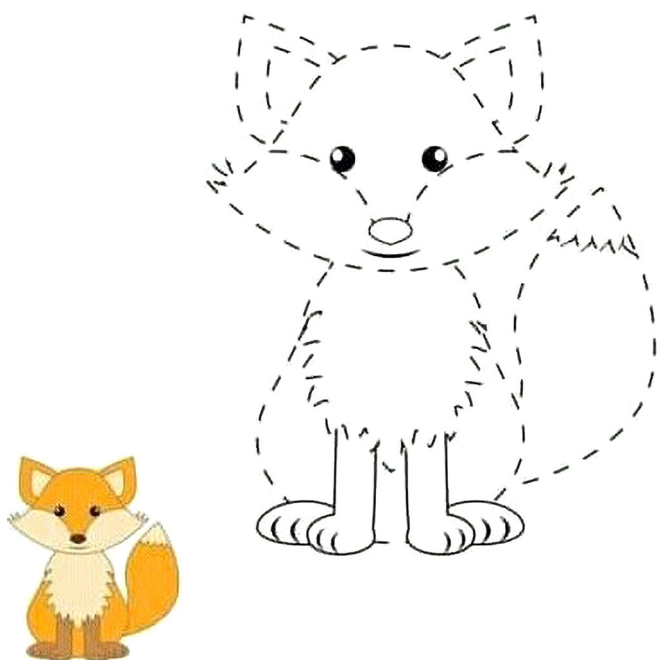
Додаток 8.3.

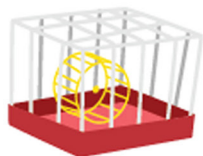
Додаток 8.4.

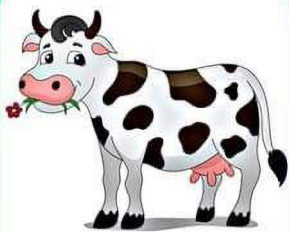

Додаток 8.5.

Додаток 9.1.

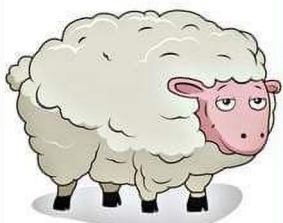
корова

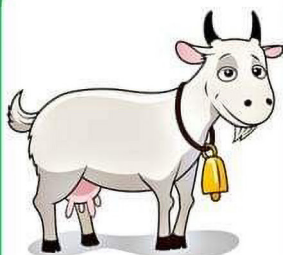
кінь

свиня

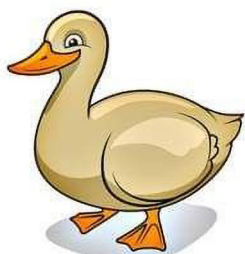
вівця

коза

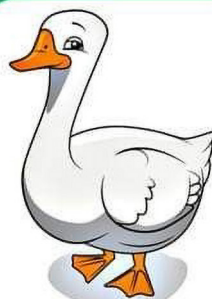
індик

качка

півень

гуска

ЛИСИЦЯ

ЗАЄЦЬ

ВЕДМІДЬ

ЇЖАК

КАБАН

ЄНОТ

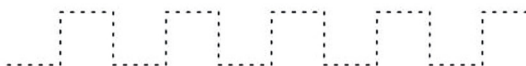
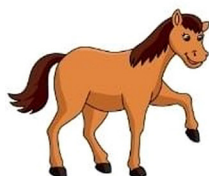
ОЛЕНЬ

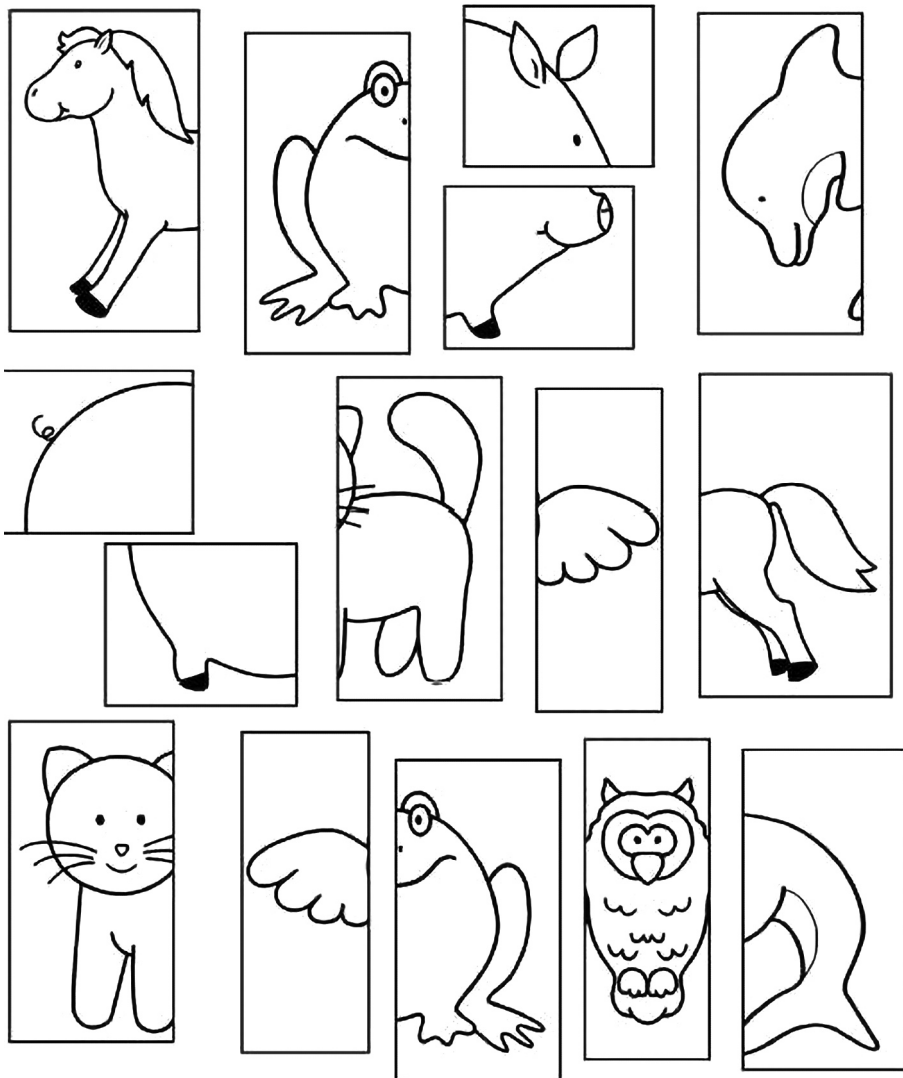
БОБЕР

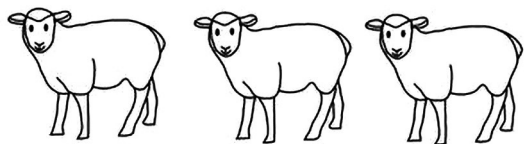

БІЛКА

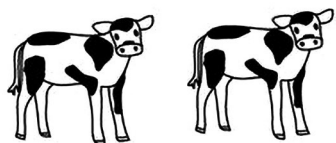

Додаток 9.4.

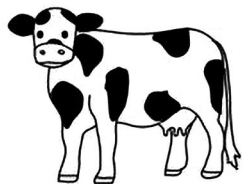

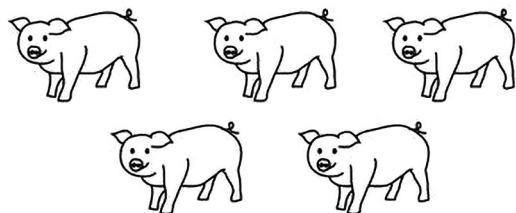
○ 1

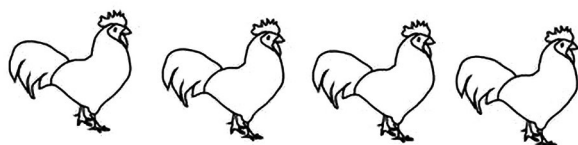
○ 2

○ 3

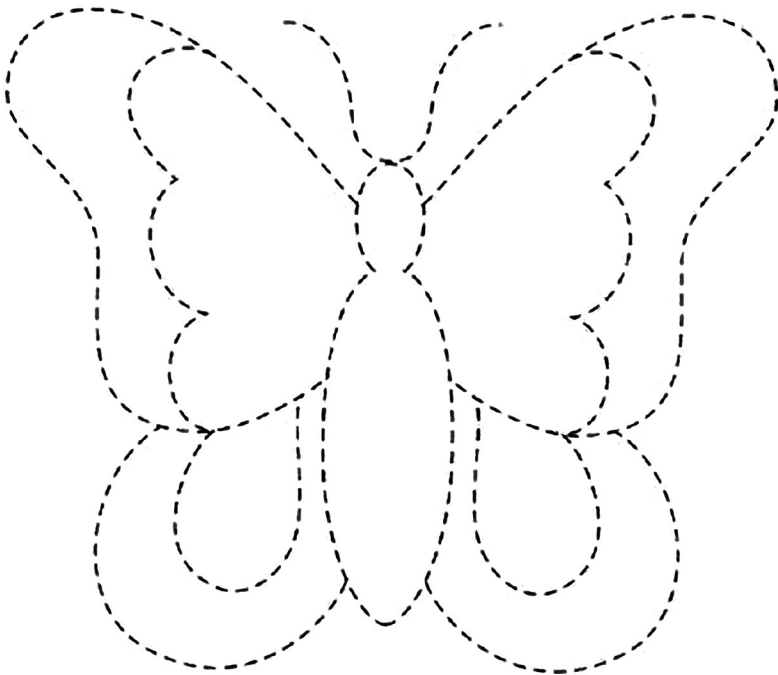
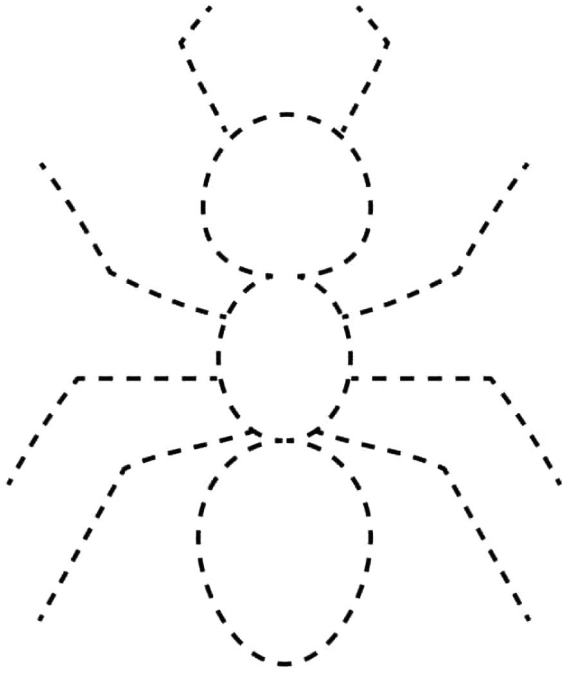
○ 4

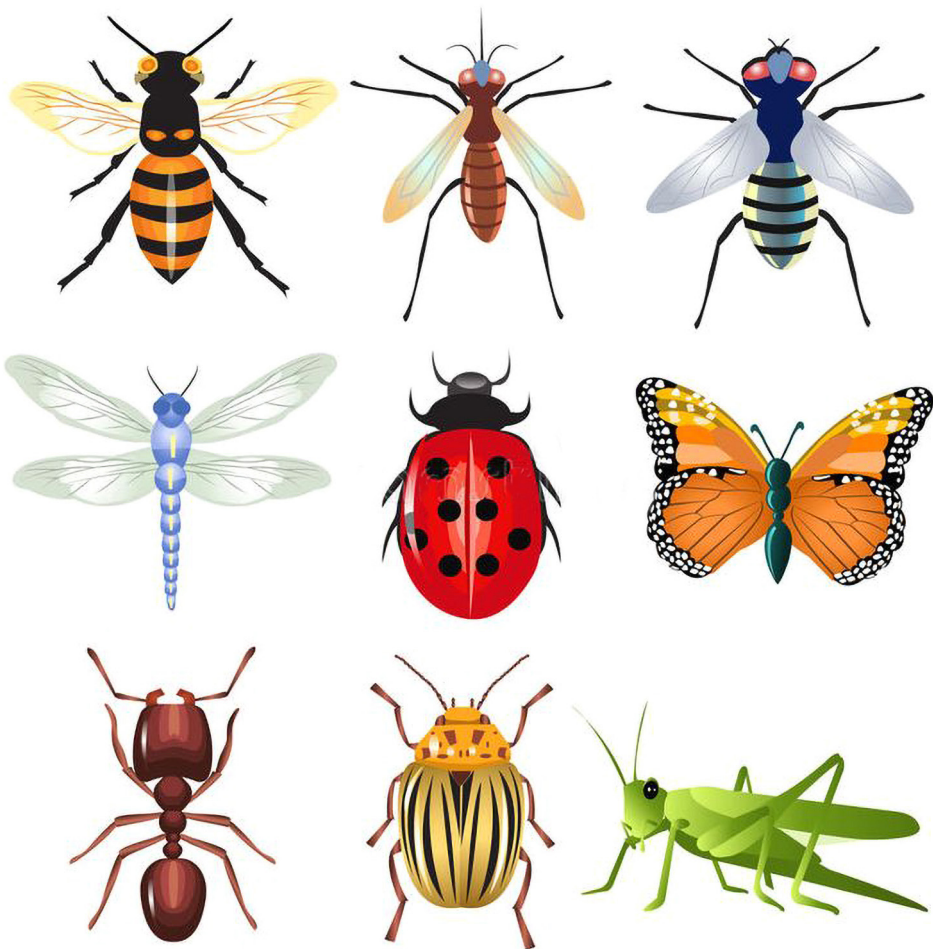
○ 5

Додаток 9.6.

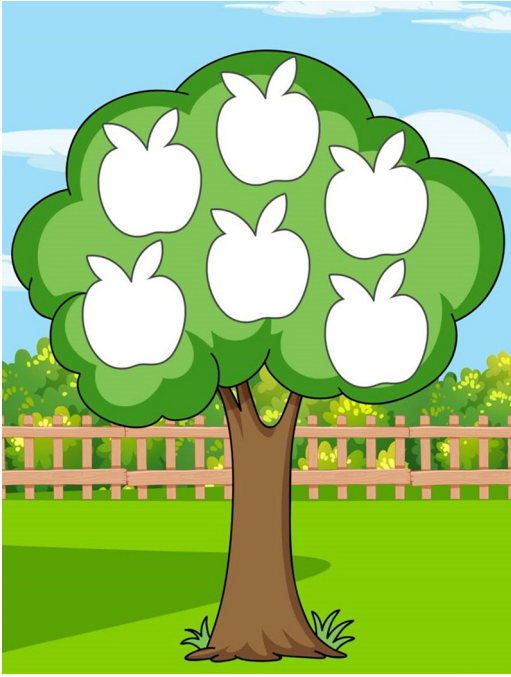
 	 	 	
 	 	 	
 	 	 	
 	 	 	
 	 	 	

Додаток 10.2.

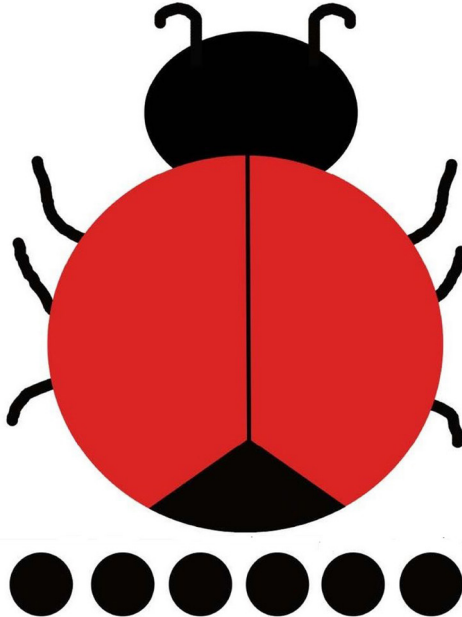

Додаток 10.3.

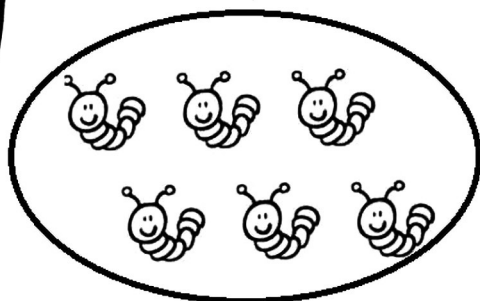

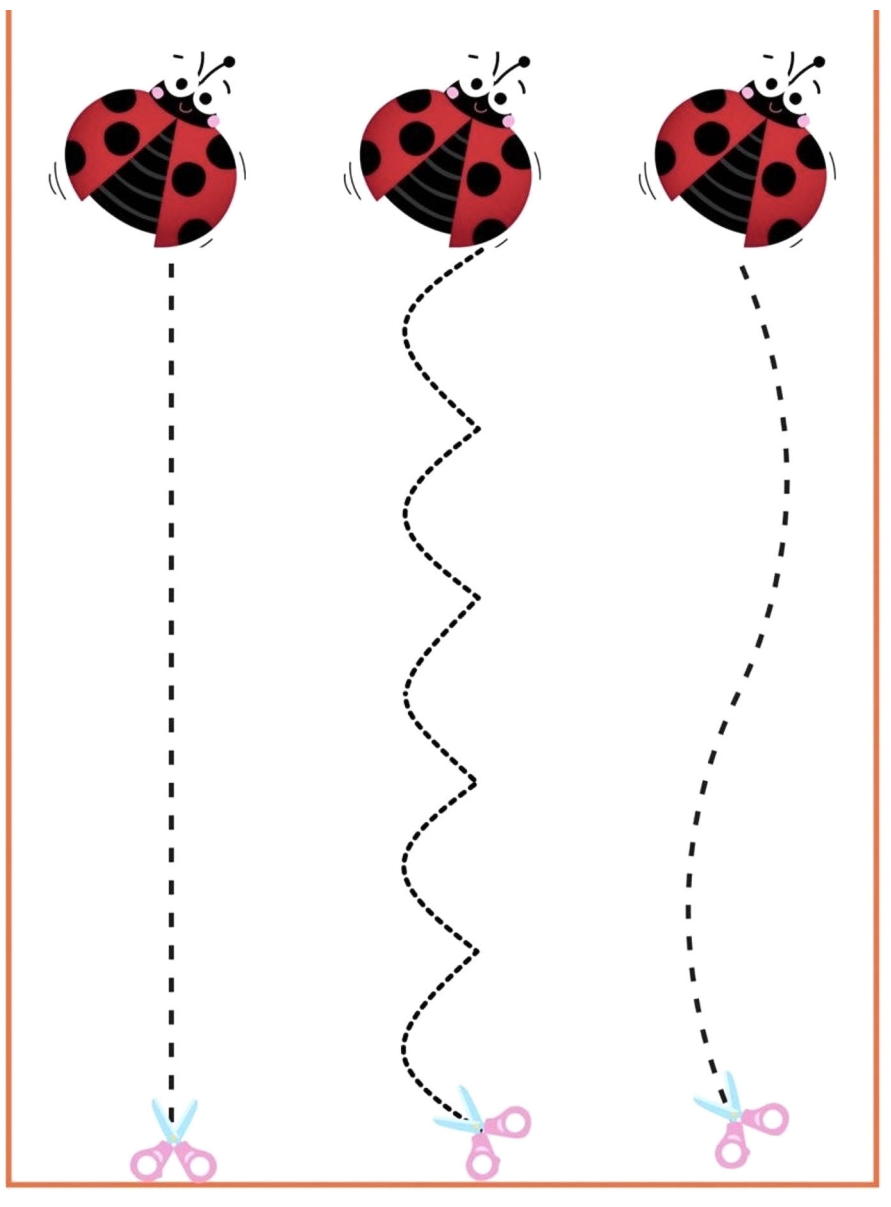
6

Додаток 10.4.

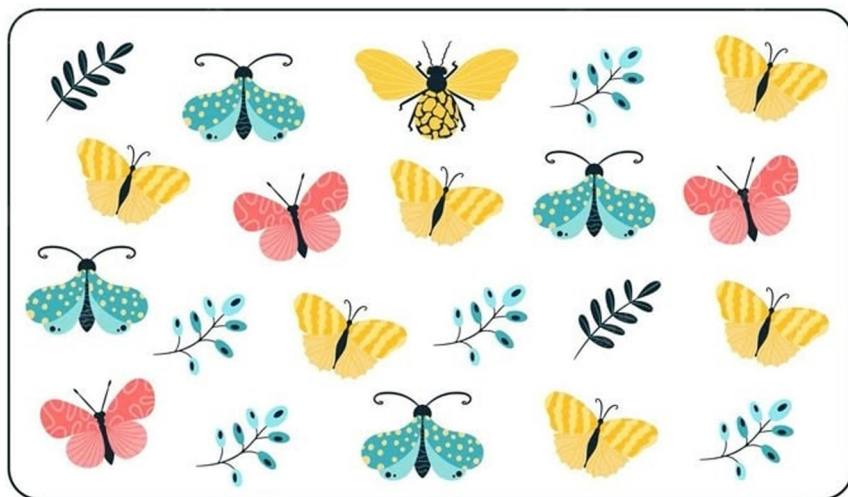

Додаток 10.5.

Додаток 10.7.

A matching exercise consisting of six boxes, each containing a different dot pattern. Two dotted lines connect the boxes to the items in the list above. The first dotted line starts from the yellow bee and ends at the box with 6 dots. The second dotted line starts from the yellow striped butterfly and ends at the box with 1 dot.

••••••
•••••
••••
••••••
•
••

- 3
- 1
- 2
- 6
- 4
- 5

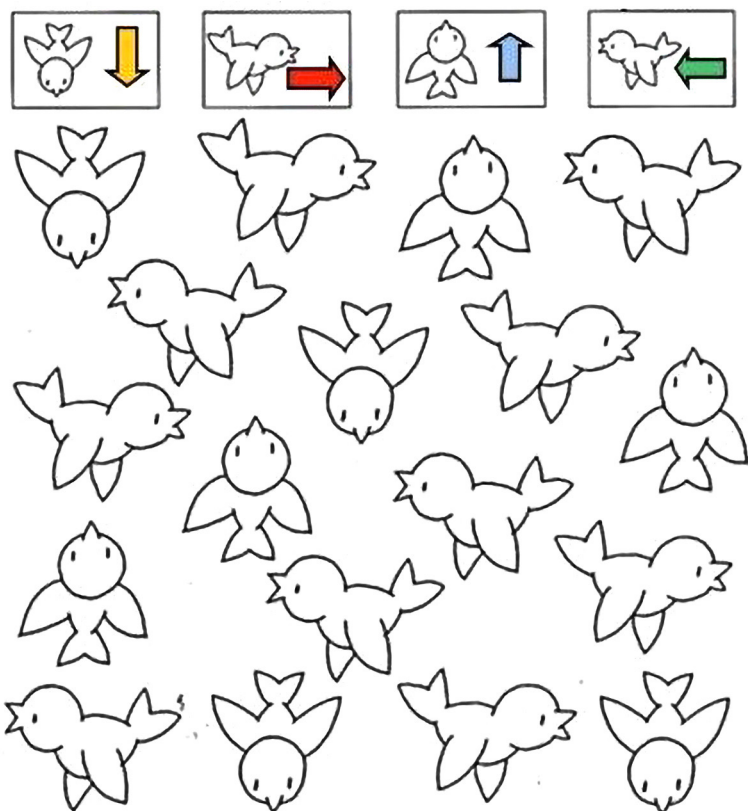
				
+	○	⌒	●	—

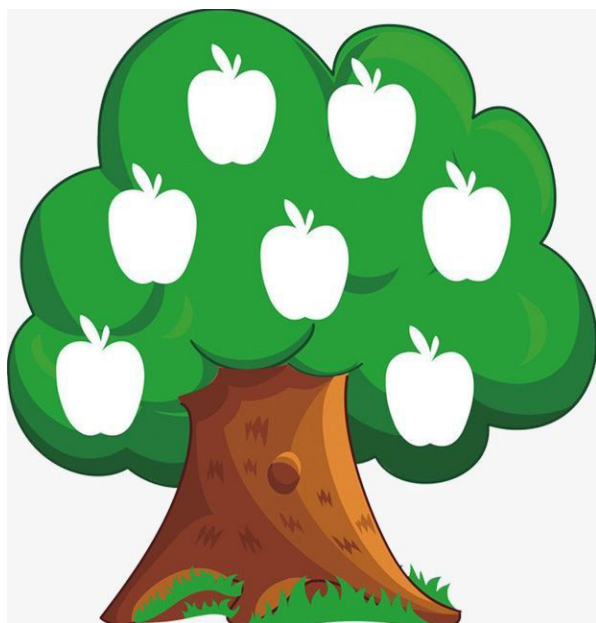
Додаток 11.1.

Додаток 11.2.

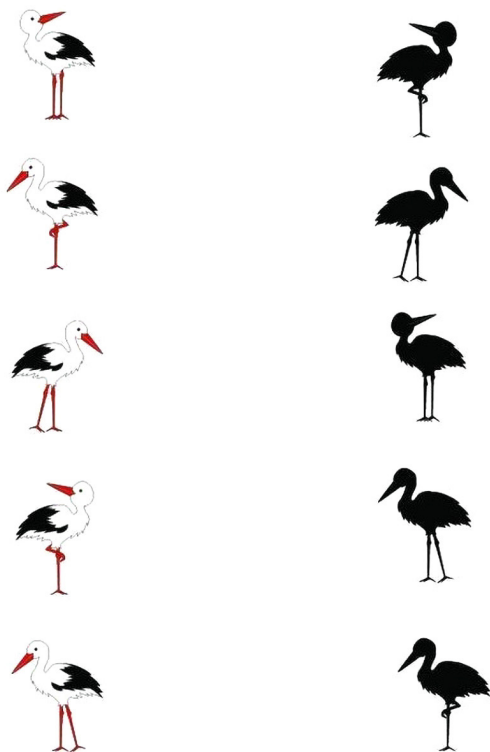

Додаток 11.3.

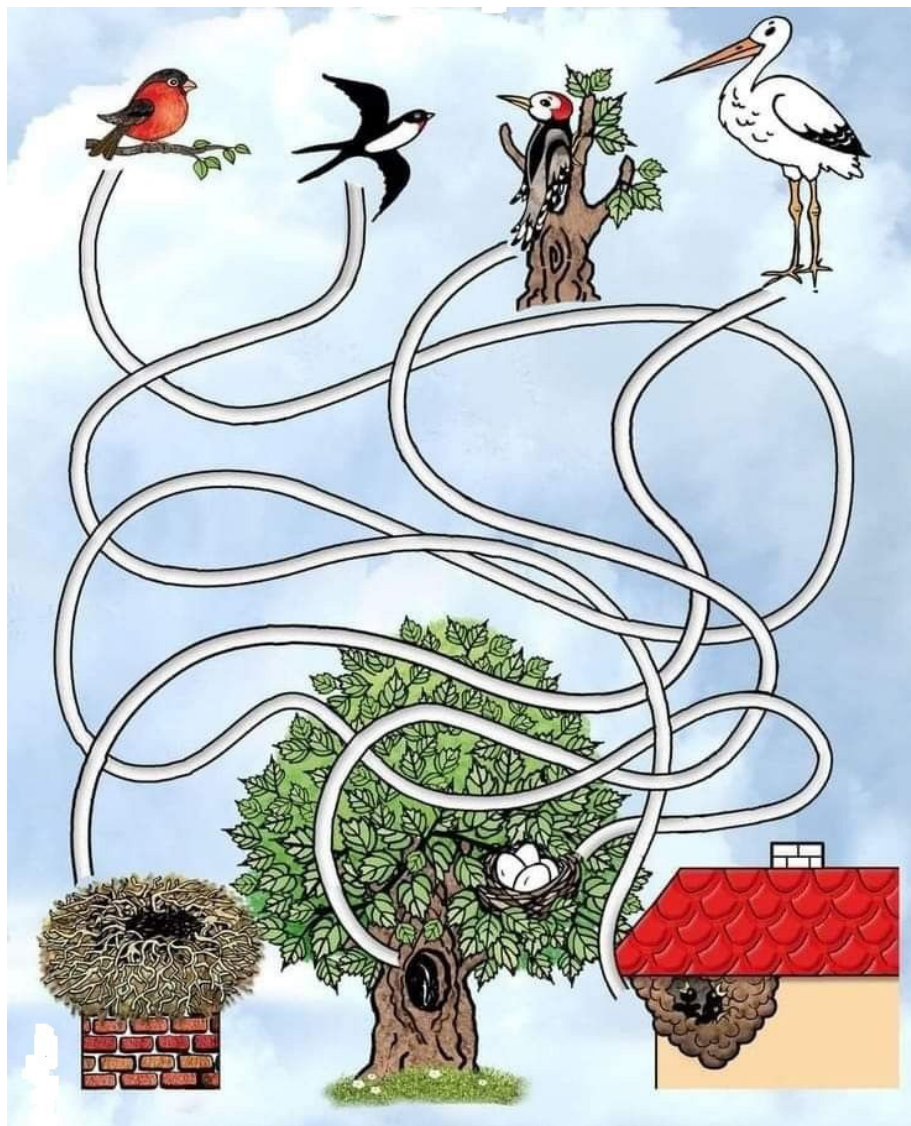

7

Додаток 11.4.

Додаток 11.5.

ПЕРЕЛІТНІ ПТАХИ

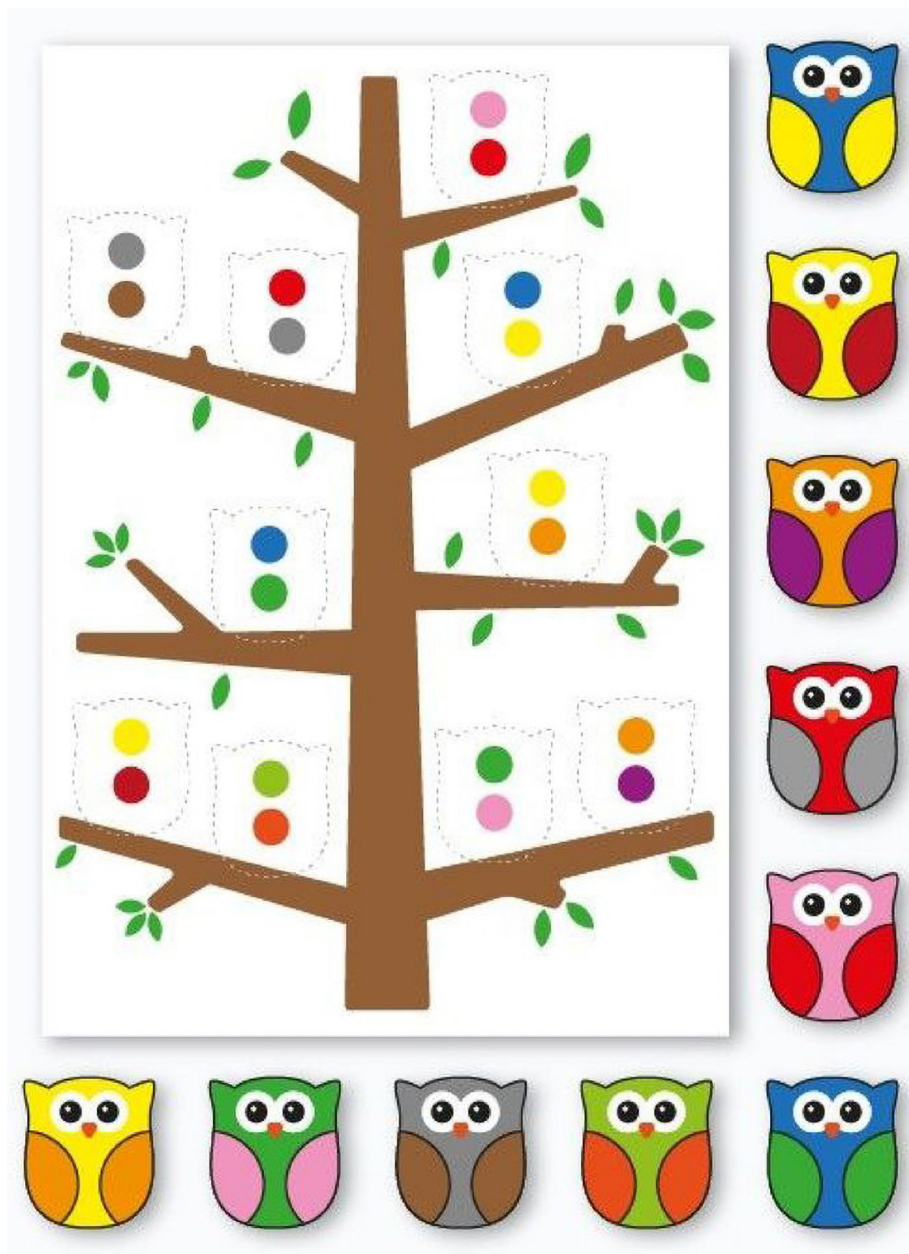

ОСІЛІ ПТАХИ

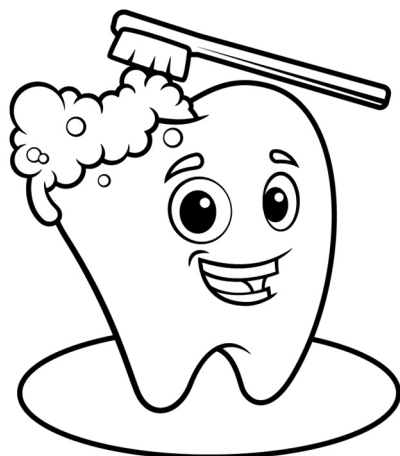

Додаток 11.7.

Додаток 12.1.

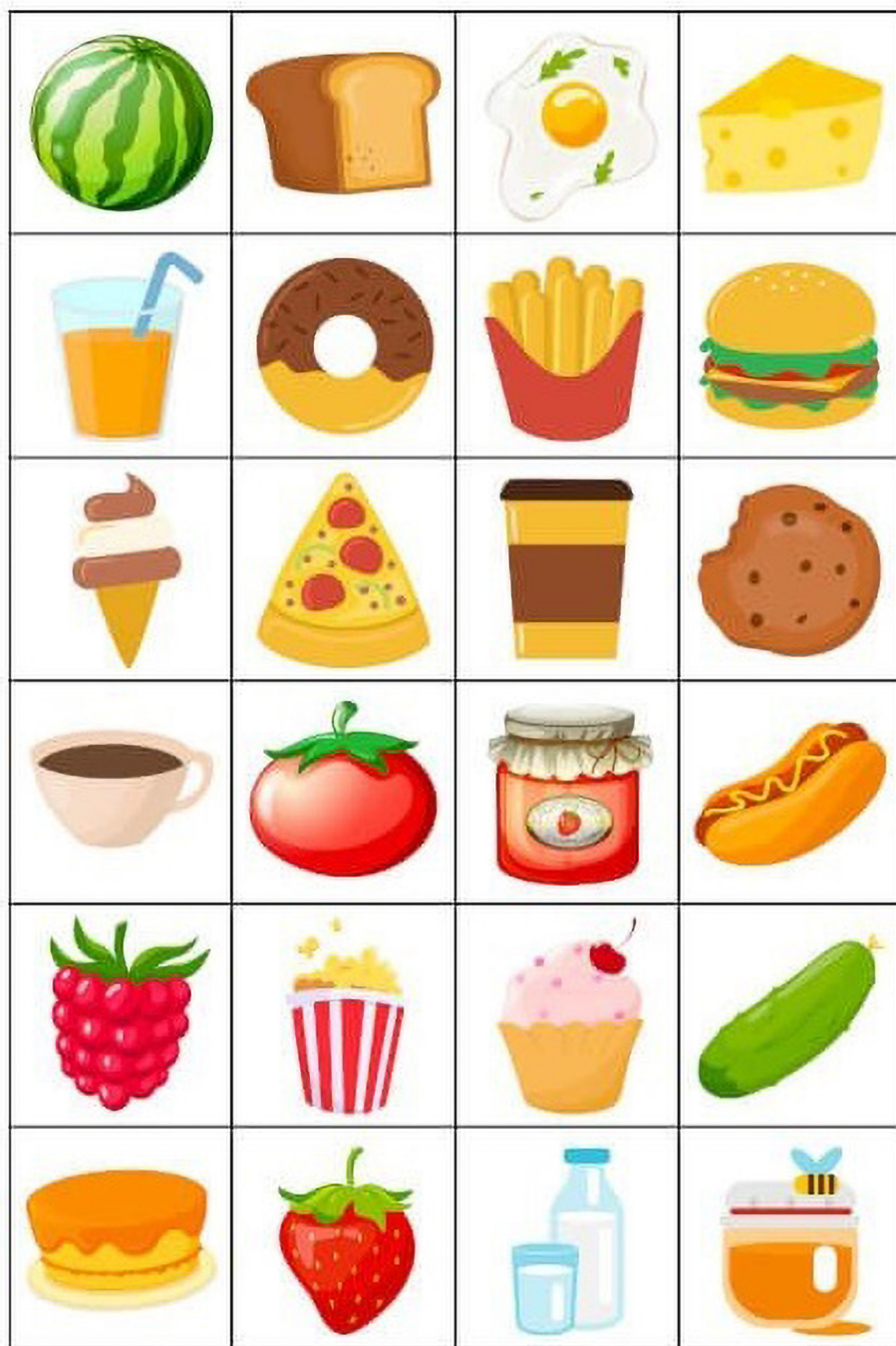

Додаток 12.2.

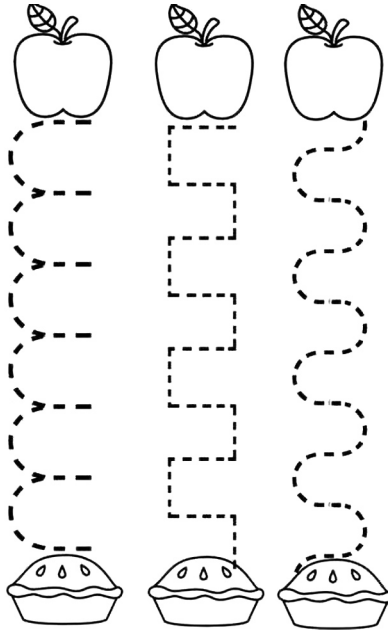

Додаток 13.1.

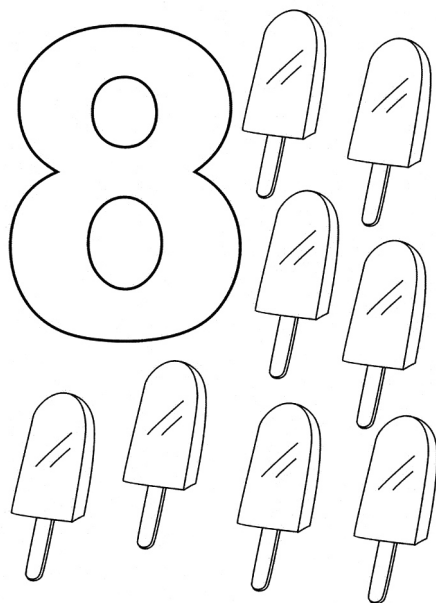
Додаток 13.2.

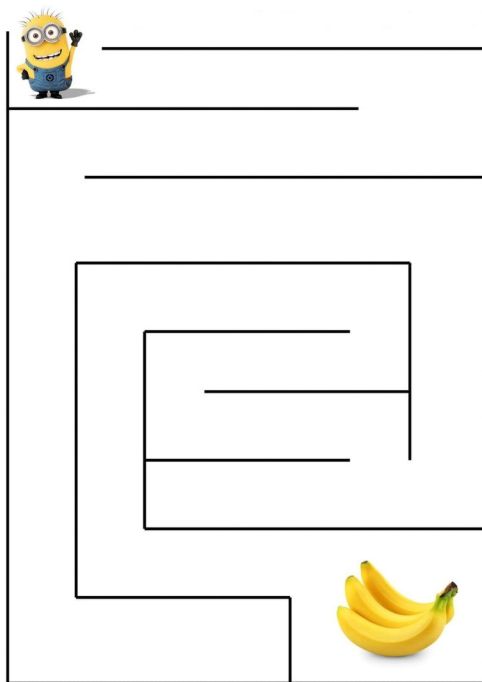
Додаток 13.3.

2	A grid of 20 stars arranged in three rows. The top row has 7 stars, the middle row has 7 stars, and the bottom row has 6 stars. The top-left star is circled.
3	A grid of 20 hearts arranged in three rows. The top row has 7 hearts, the middle row has 7 hearts, and the bottom row has 6 hearts.
4	A grid of 20 smiley faces arranged in three rows. The top row has 7 smiley faces, the middle row has 7 smiley faces, and the bottom row has 6 smiley faces.
5	A grid of 20 clouds arranged in three rows. The top row has 7 clouds, the middle row has 7 clouds, and the bottom row has 6 clouds.
6	A grid of 20 suns arranged in three rows. The top row has 7 suns, the middle row has 7 suns, and the bottom row has 6 suns.

Додаток 13.4.

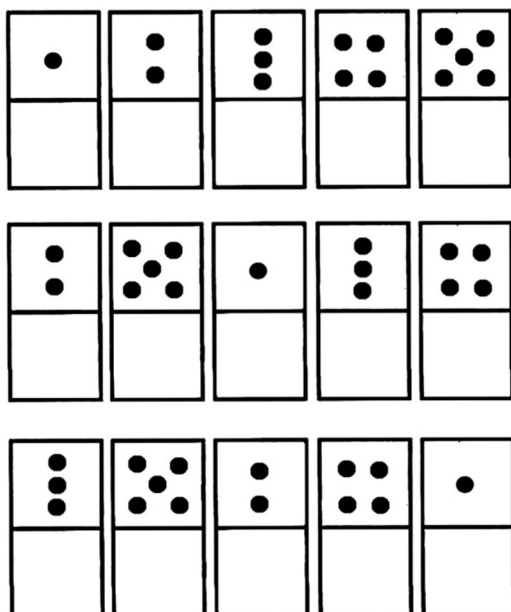

Додаток 13.5.

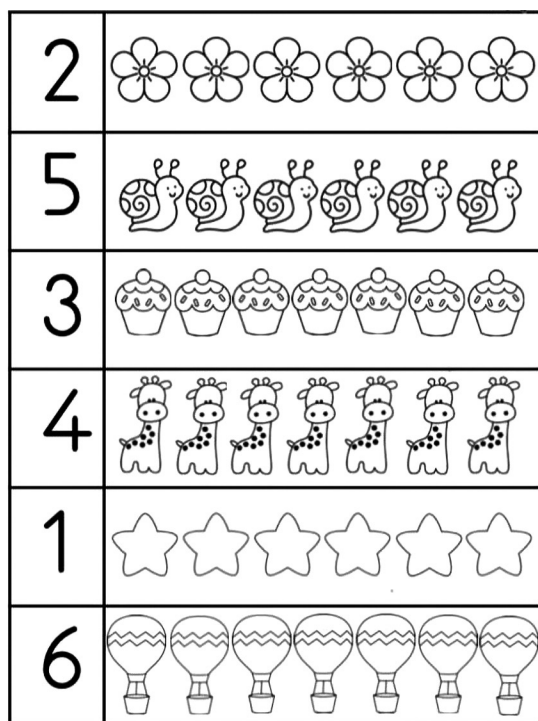

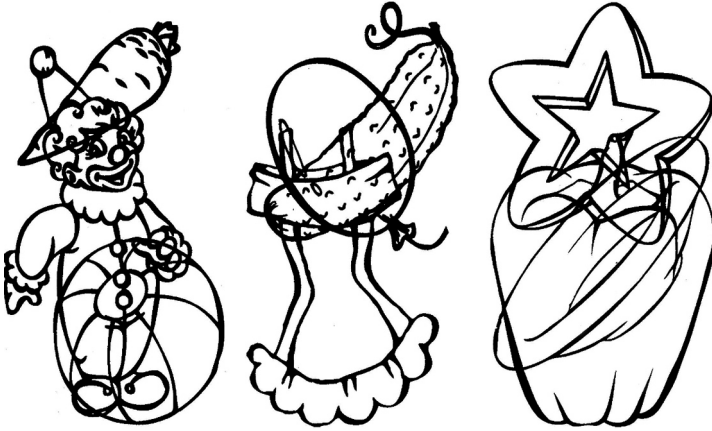
Додаток 14.2.

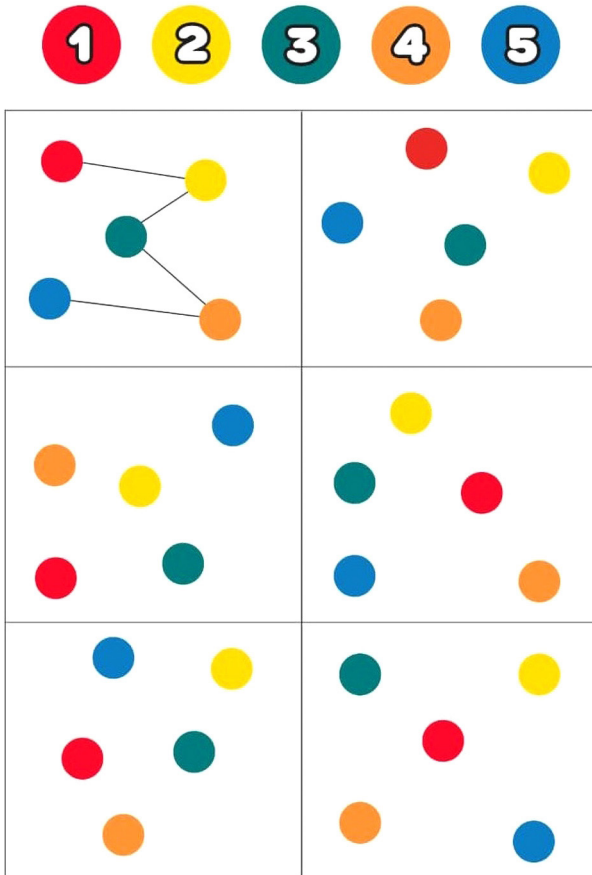
Додаток 14.3.

Додаток 14.4.

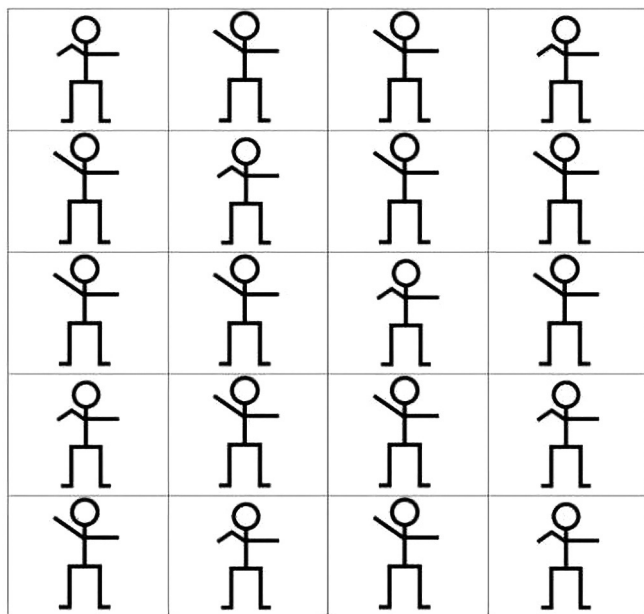
Додаток 14.5.

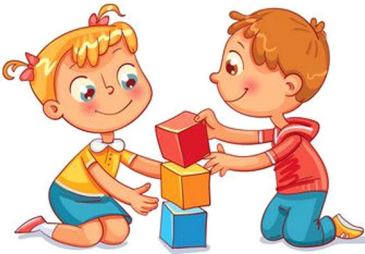

Додаток 15.1.

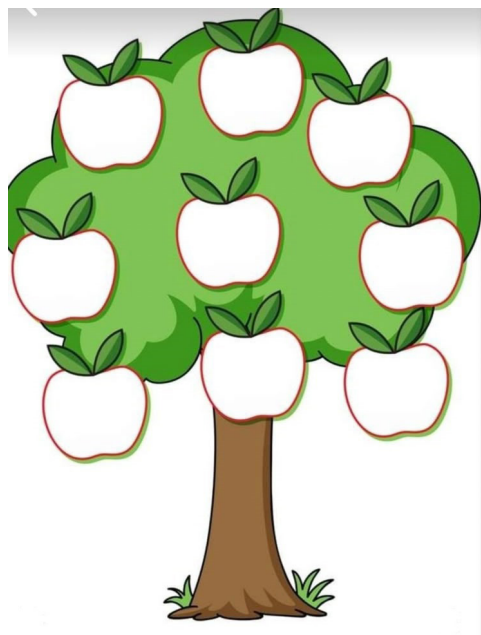

Додаток 15.2.

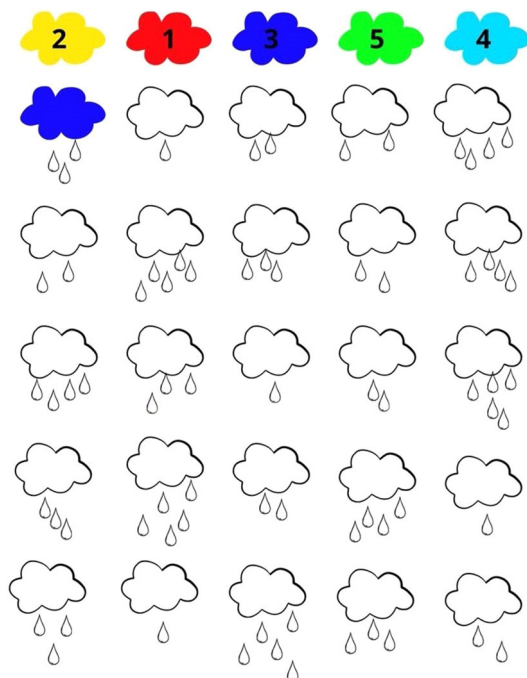

Додаток 15.4.

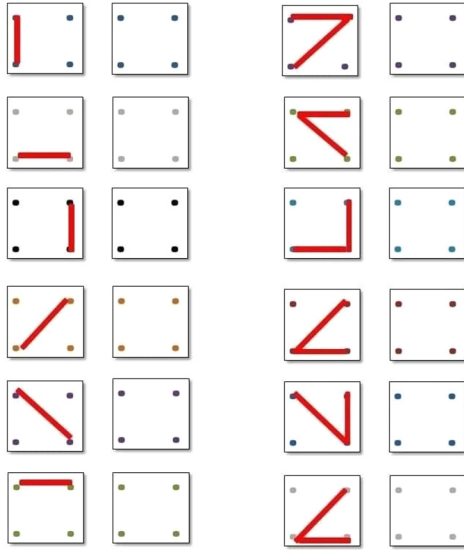

9

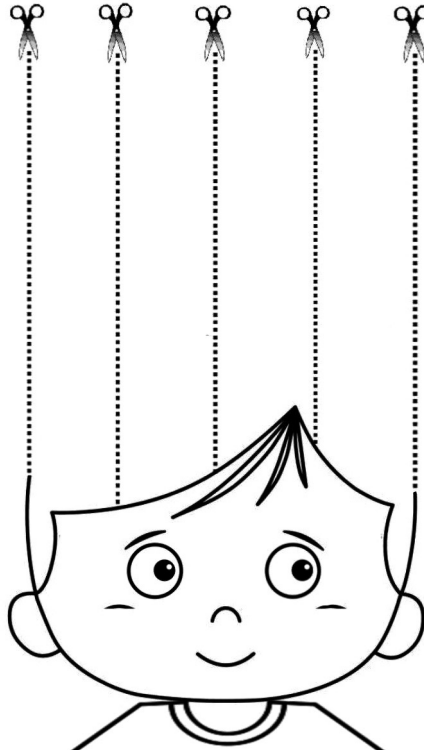
Додаток 15.5.

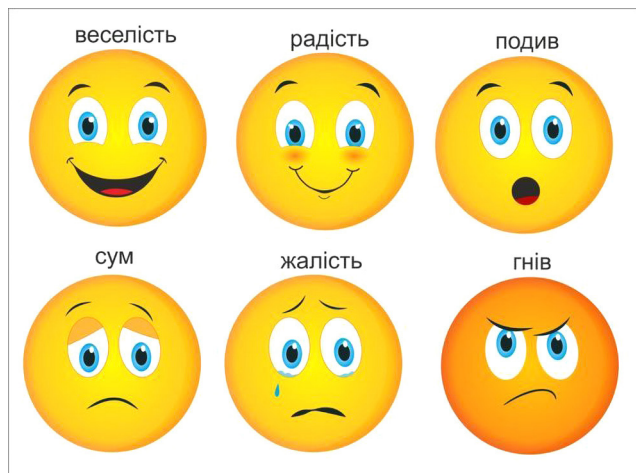
Додаток 15.6.

Додаток 15.7.

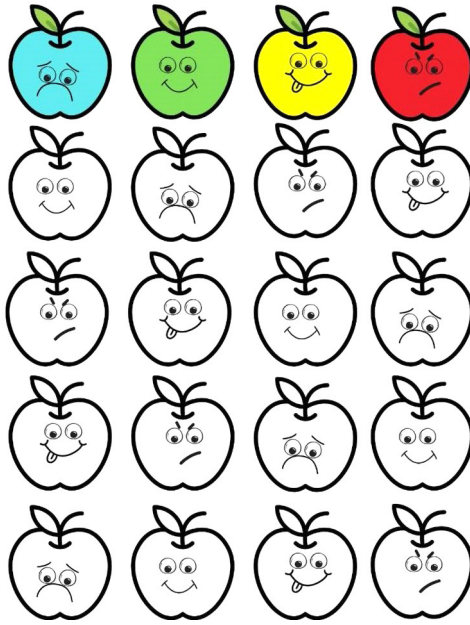
Додаток 16.1.

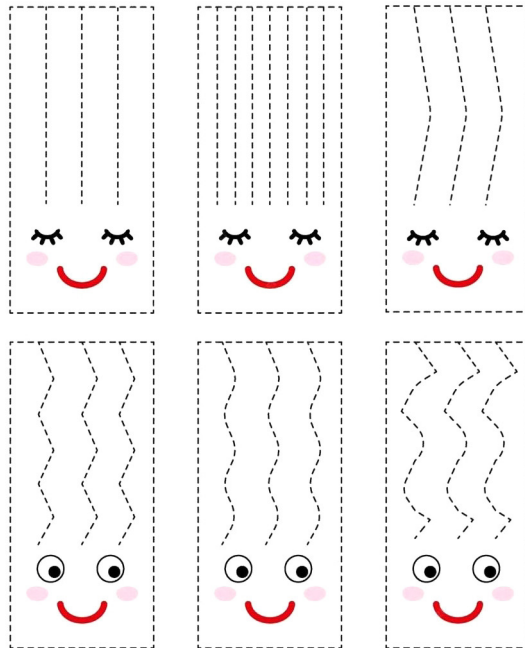
Додаток 16.2.

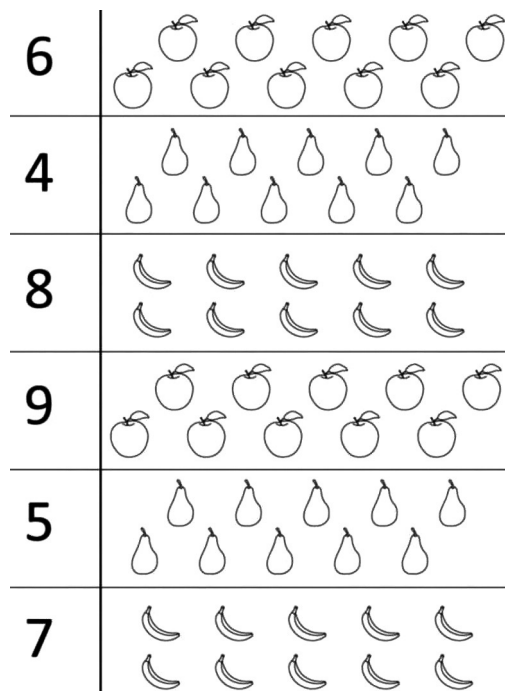
Додаток 16.3.

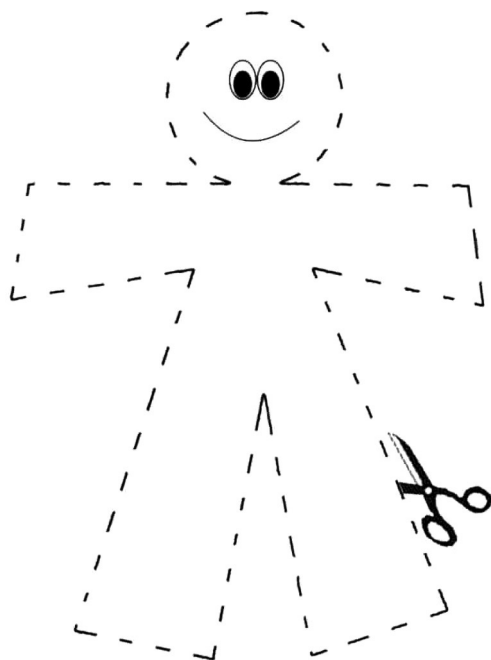
Додаток 16.4.

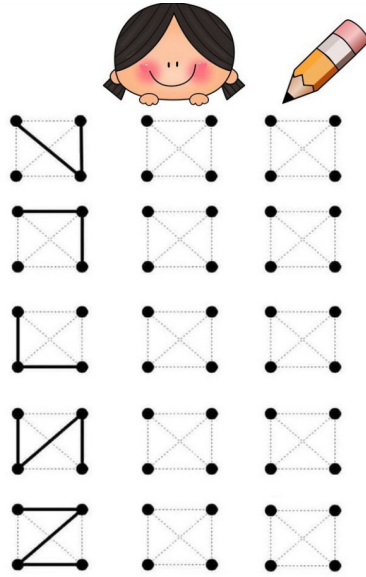
Додаток 16.5.

Додаток 16.6.

Додаток 16.7.

Додаток 16.8.

Додаток 17.1.

2

6

7

4

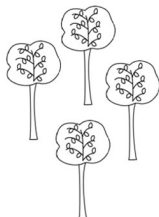
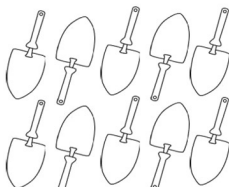
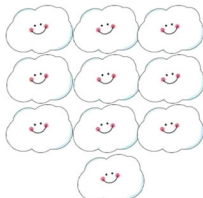

3

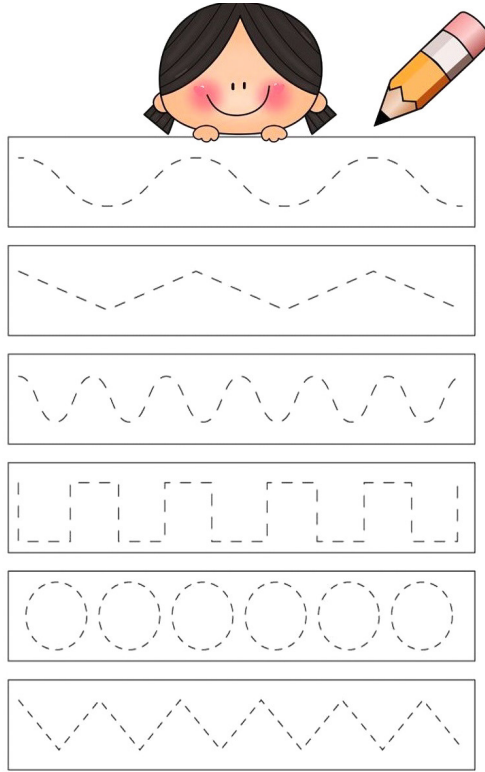
Додаток 17.2.

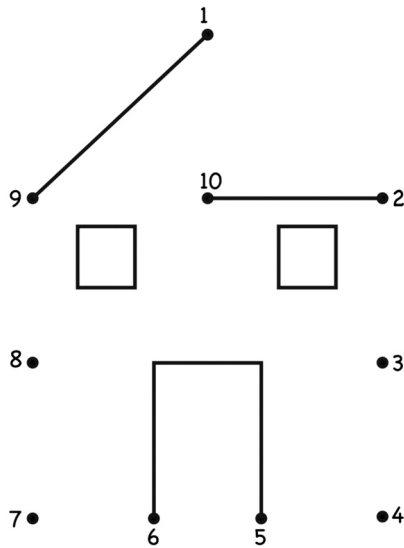
10

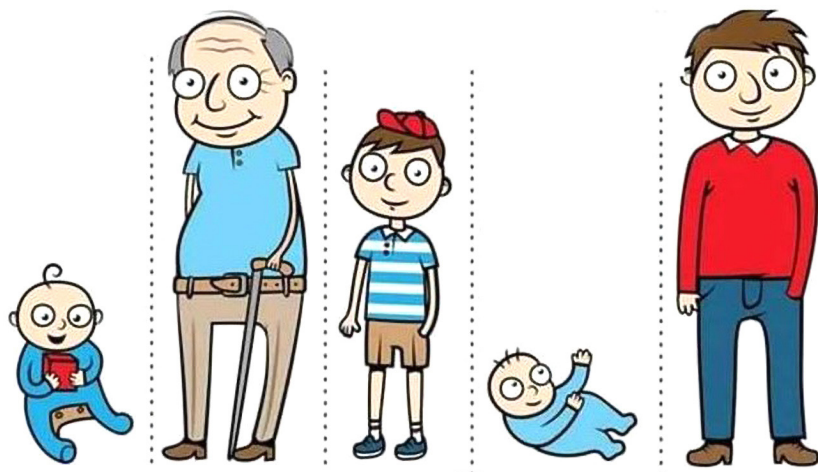
Додаток 17.3.

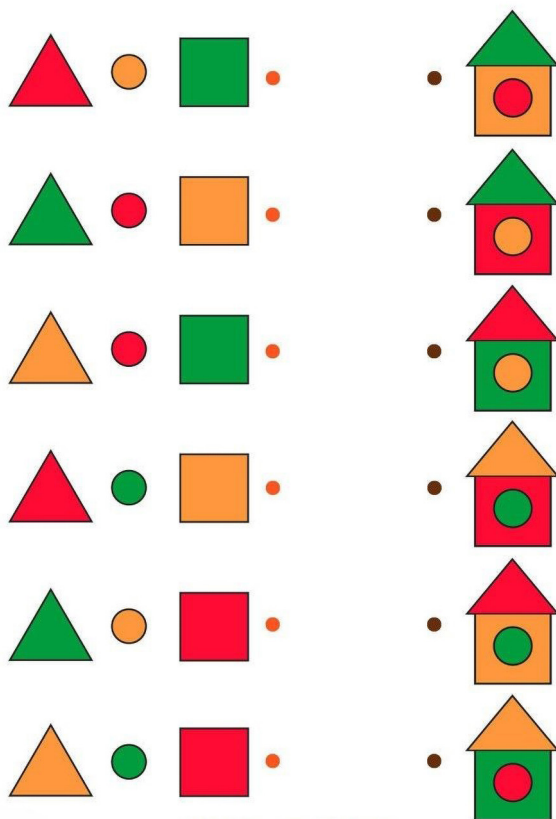
Додаток 17.4.

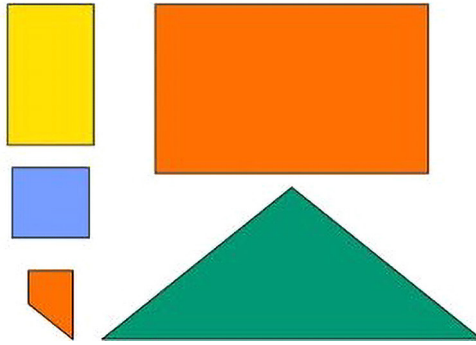
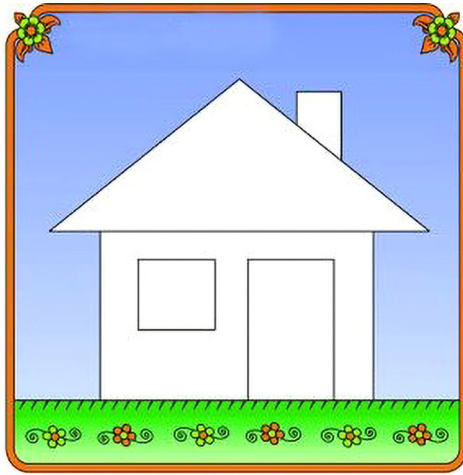
Додаток 17.5.

Додаток 17.6.

Додаток 17.7.

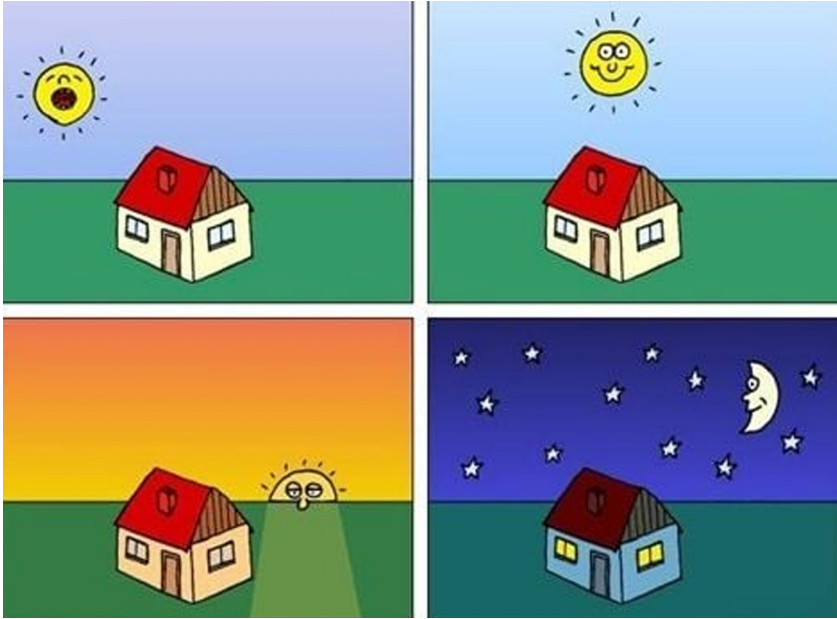
Додаток 17.8.

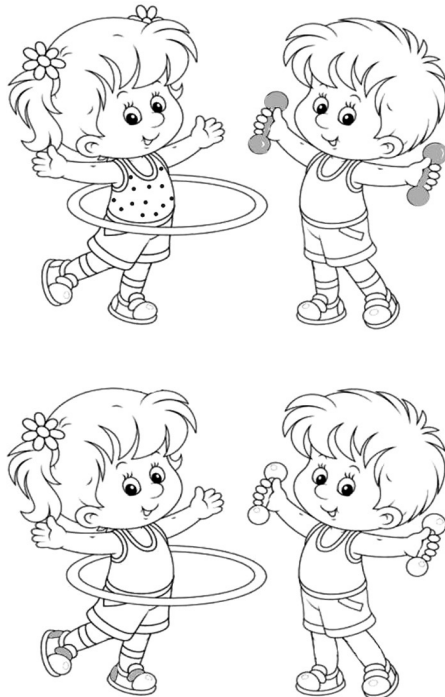
Додаток 18.1.

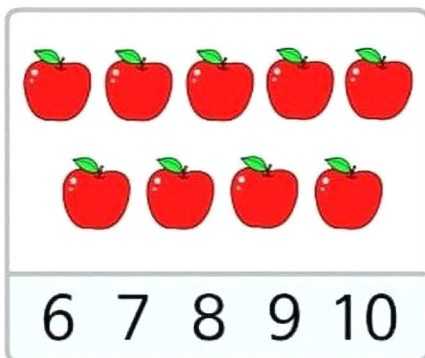
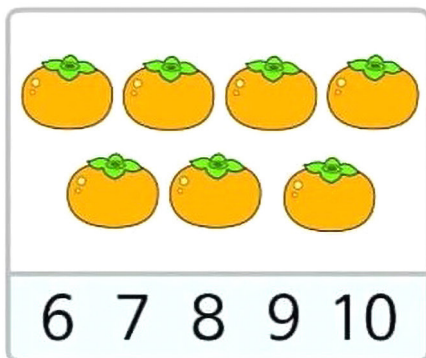
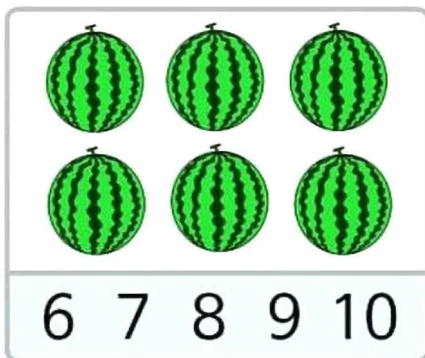
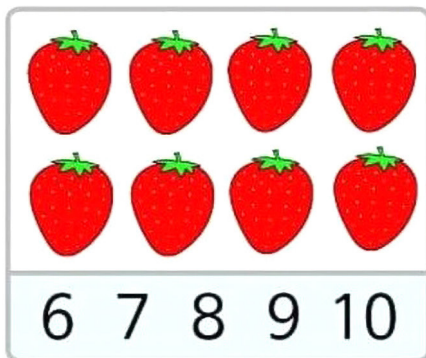
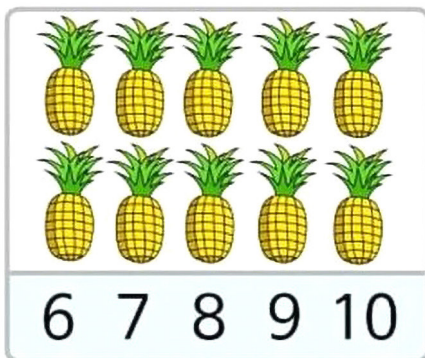
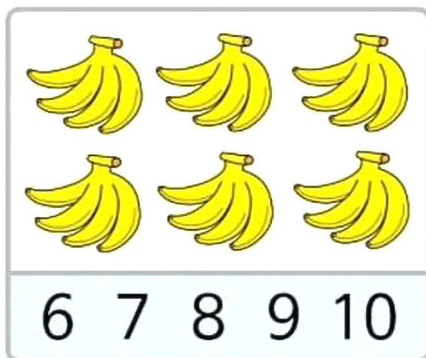
Додаток 18.2.

Додаток 18.3.

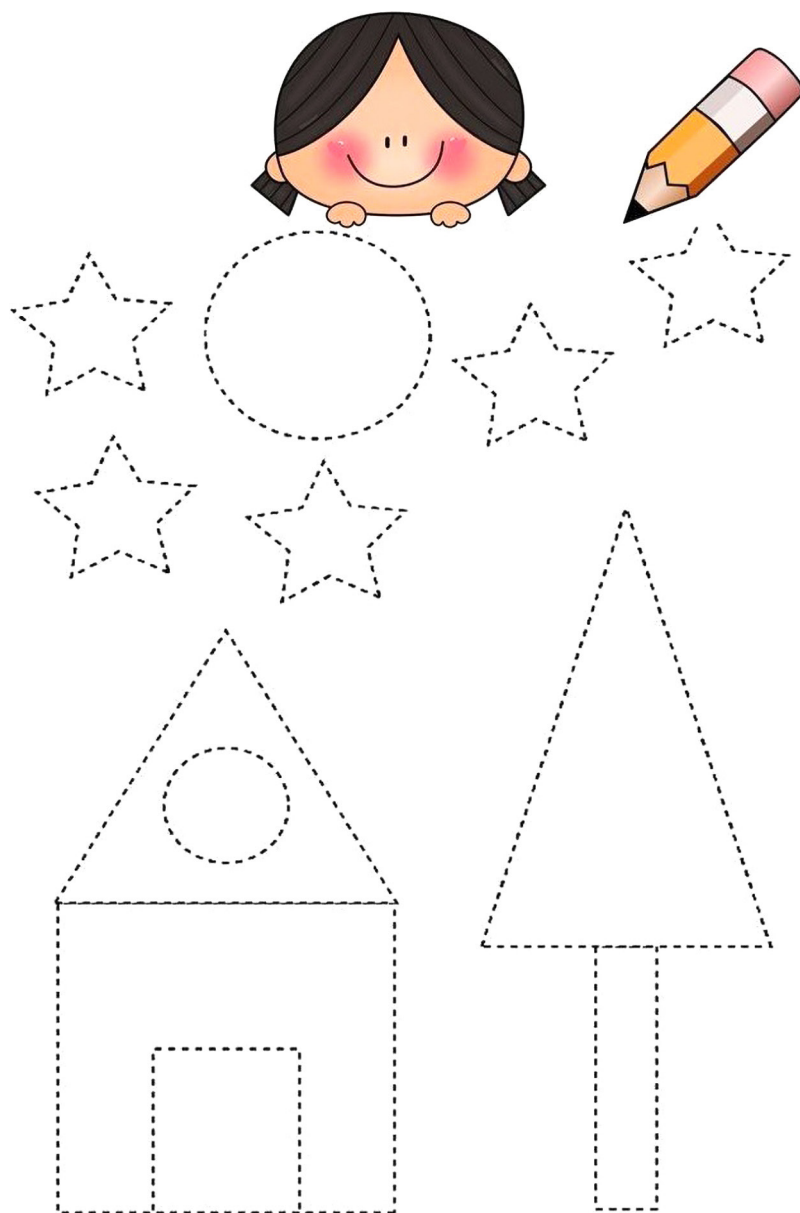

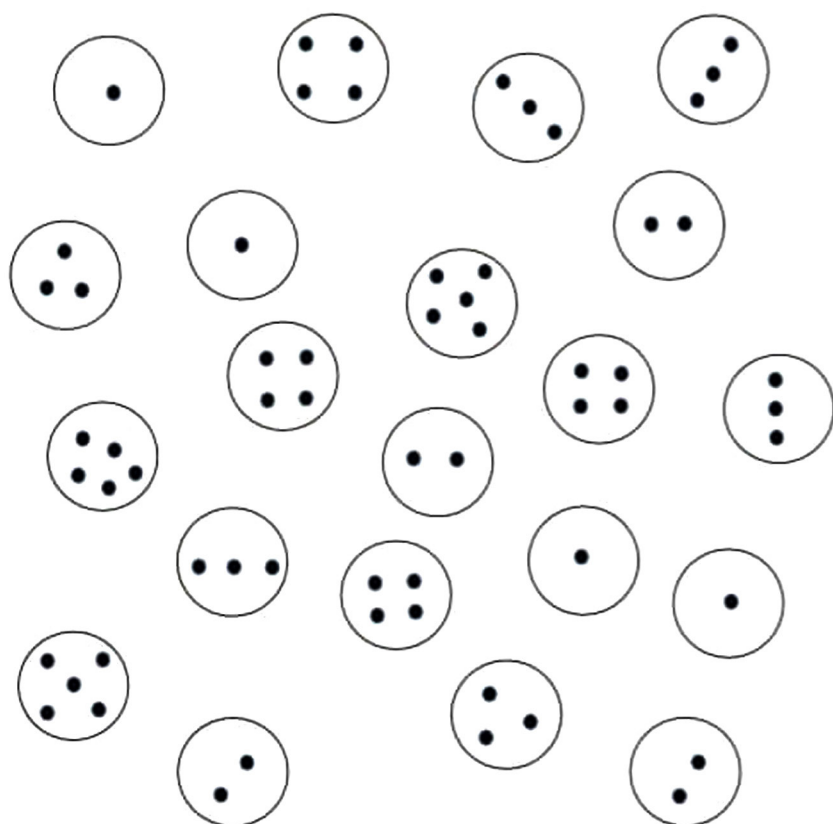
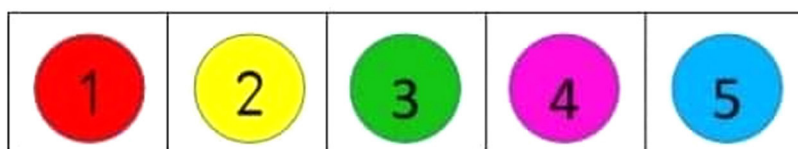
Додаток 18.4.

Додаток 19.1.

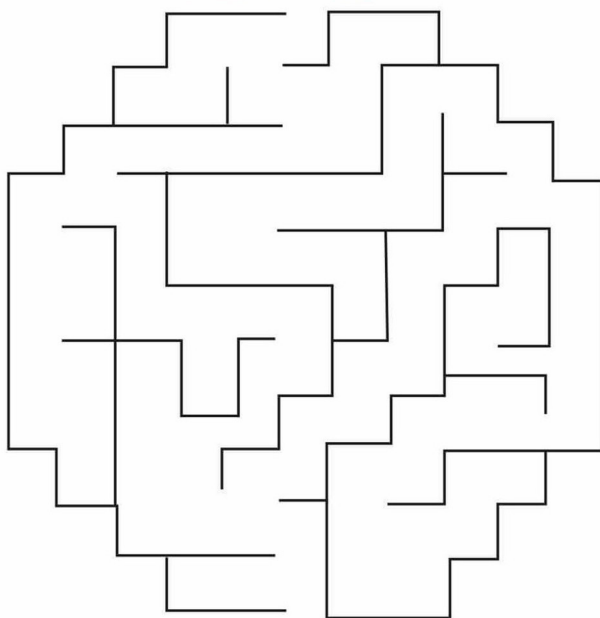
Додаток 19.3.

Продовження додатка 19.3.

Додаток 19.4.

Додаток 20.1.

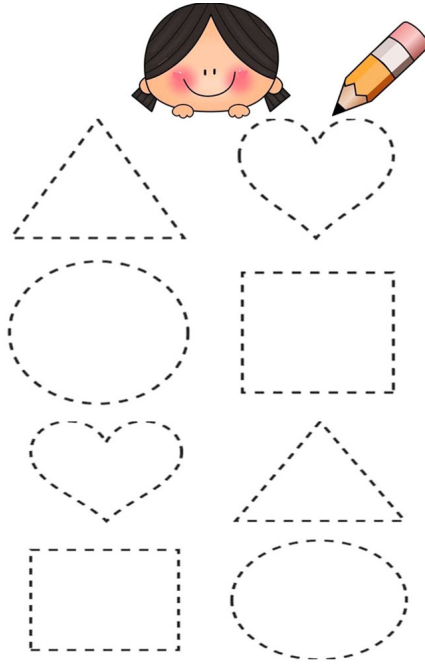

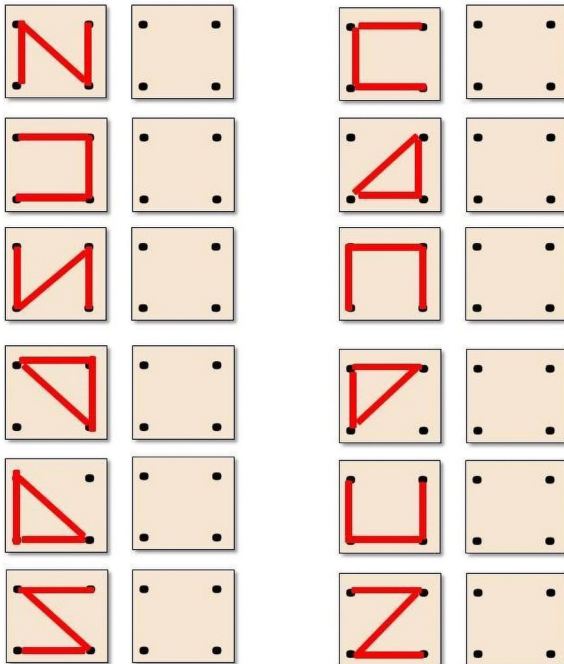
Продовження додатка 20.1.

Додаток 20.2.

Додаток 20.3.

Додаток 21.1.

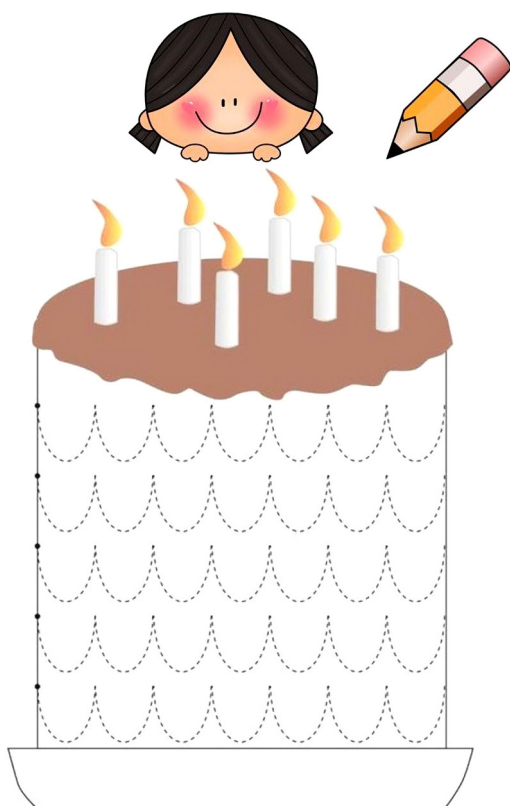

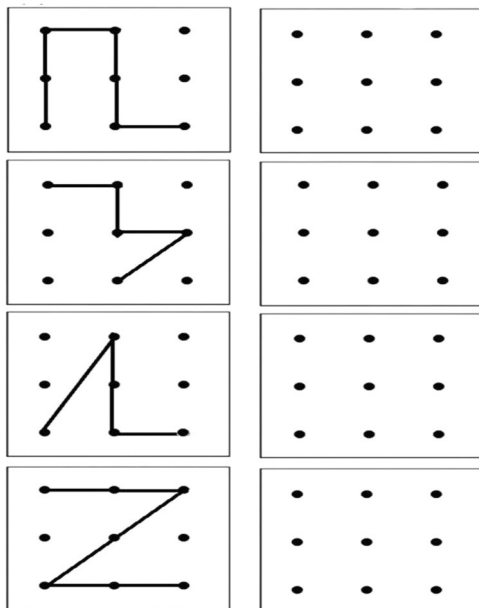
Продовження додатка 21.1.

Додаток 21.2.

Додаток 21.3.

Додаток 21.4.

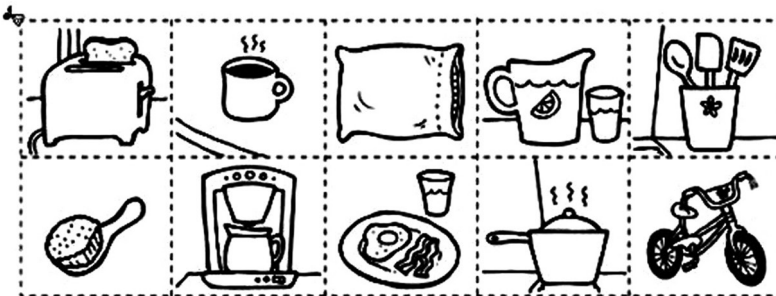
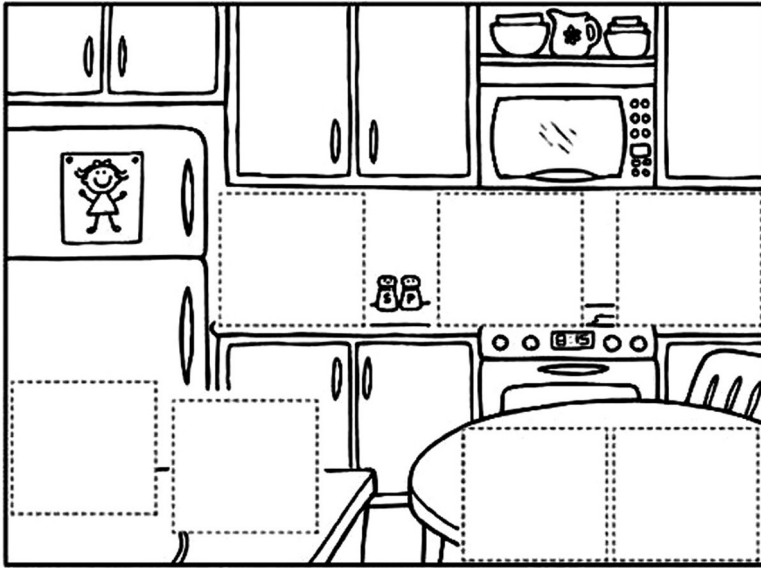
Додаток 22.1.

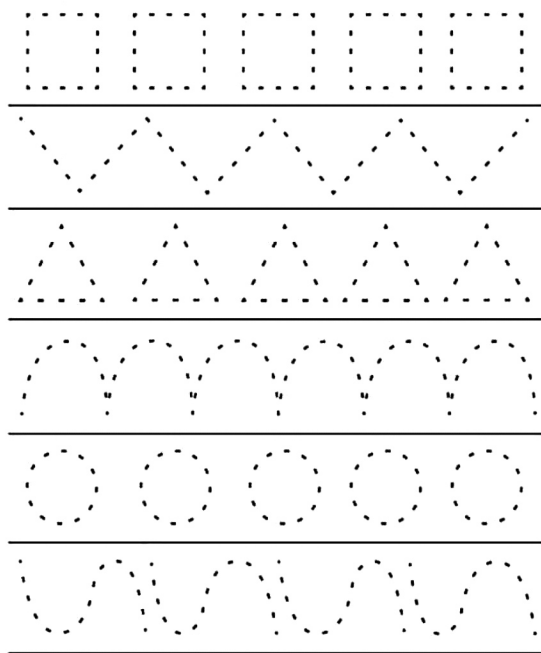
Додаток 22.2.

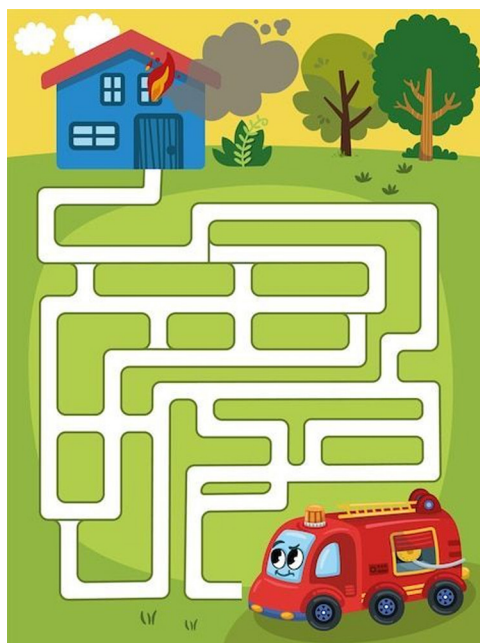
Додаток 22.3.

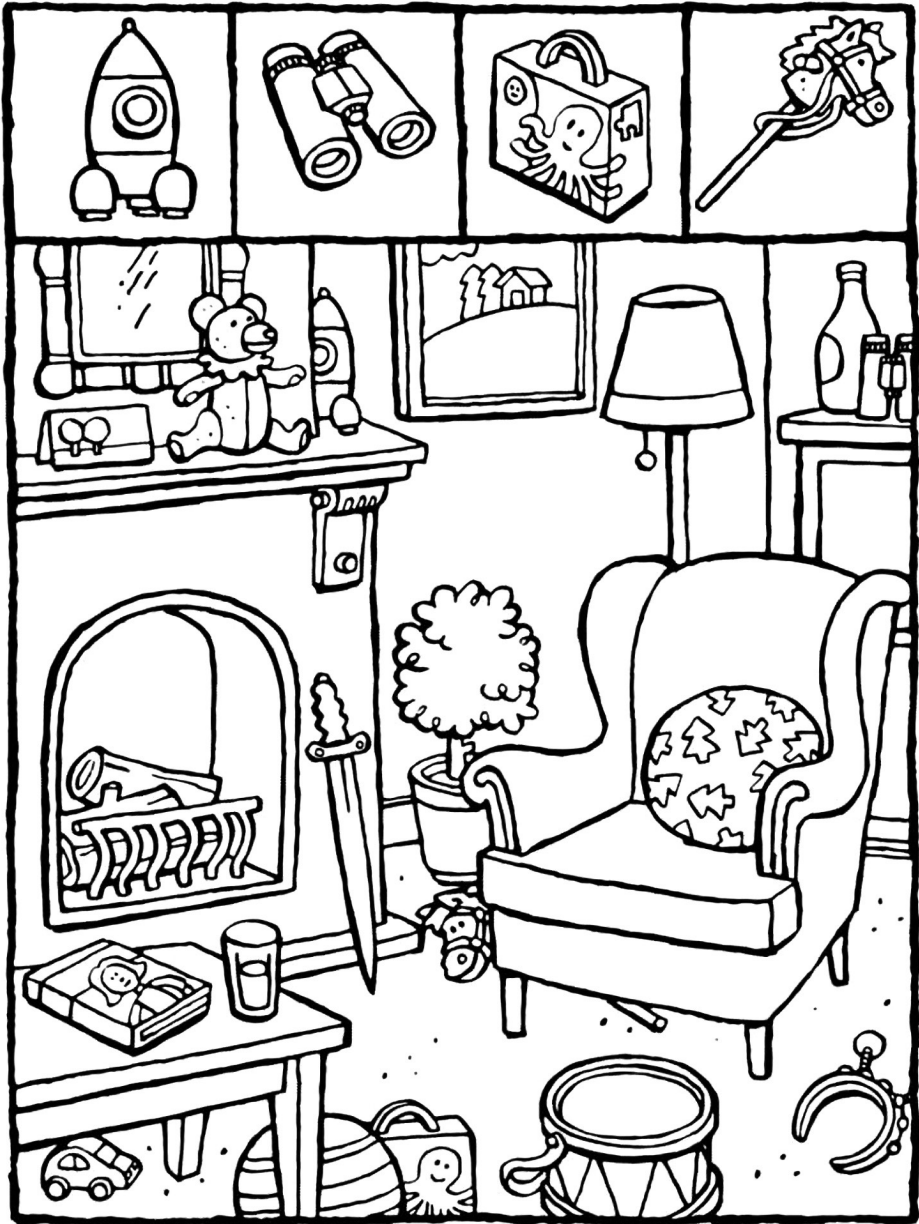

Додаток 22.4.

Додаток 22.5.

Додаток 23.1.

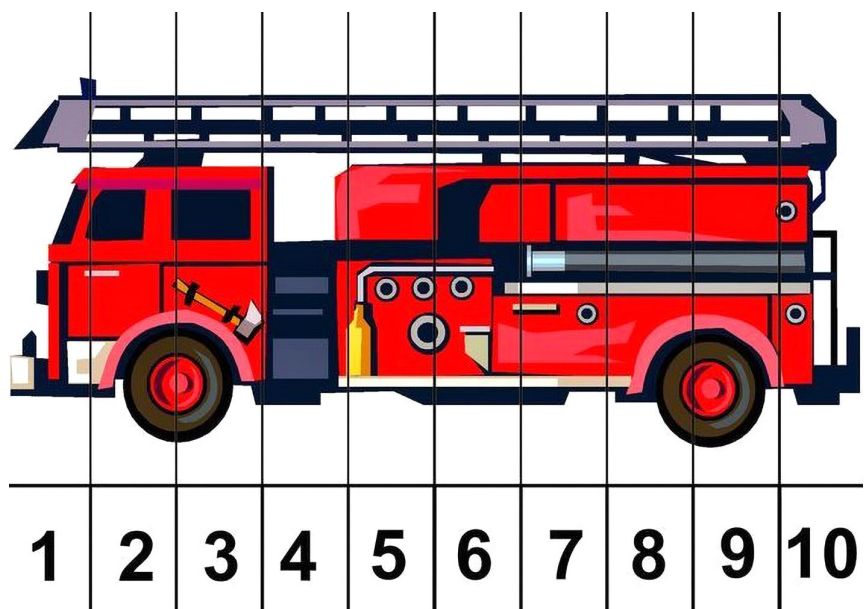

Додаток 23.2.

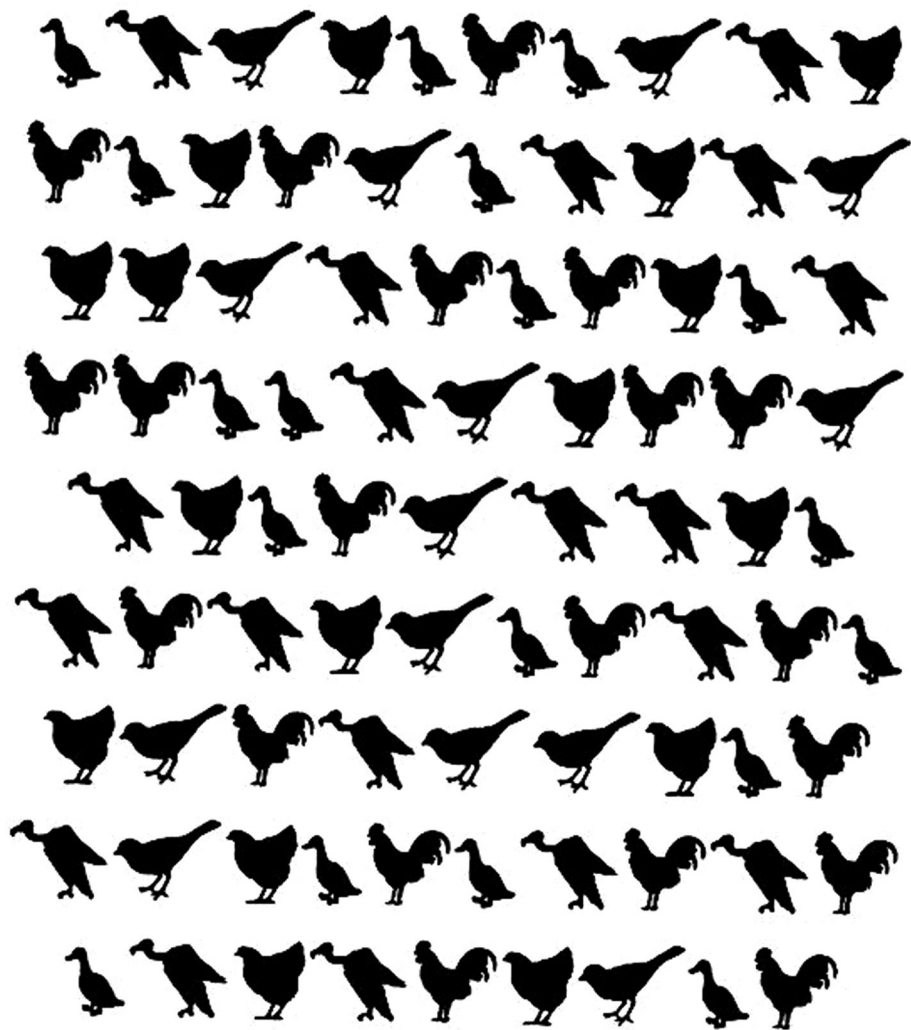

Додаток 23.4.

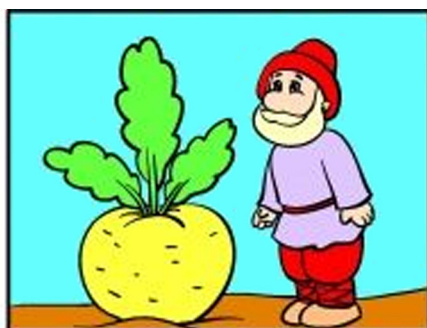

Додаток 23.5.

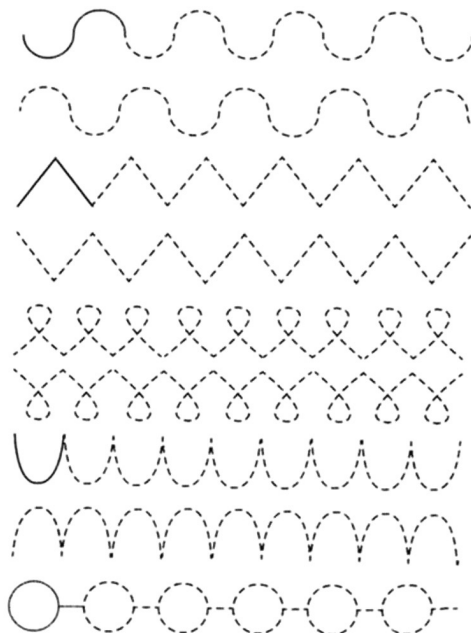
Додаток 24.2.

Додаток 24.4.

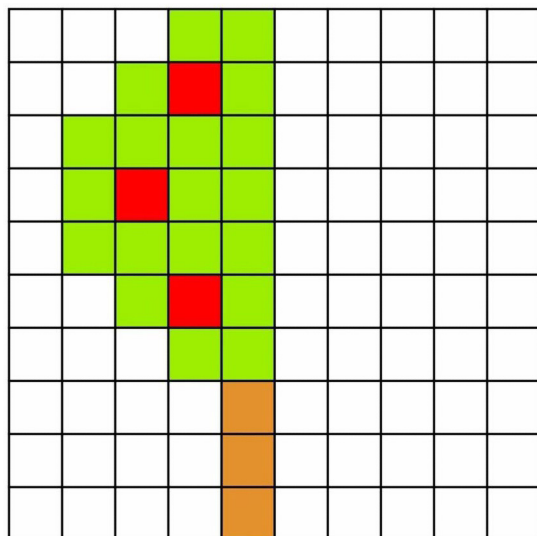
Додаток 24.5.

Додаток 25.1.

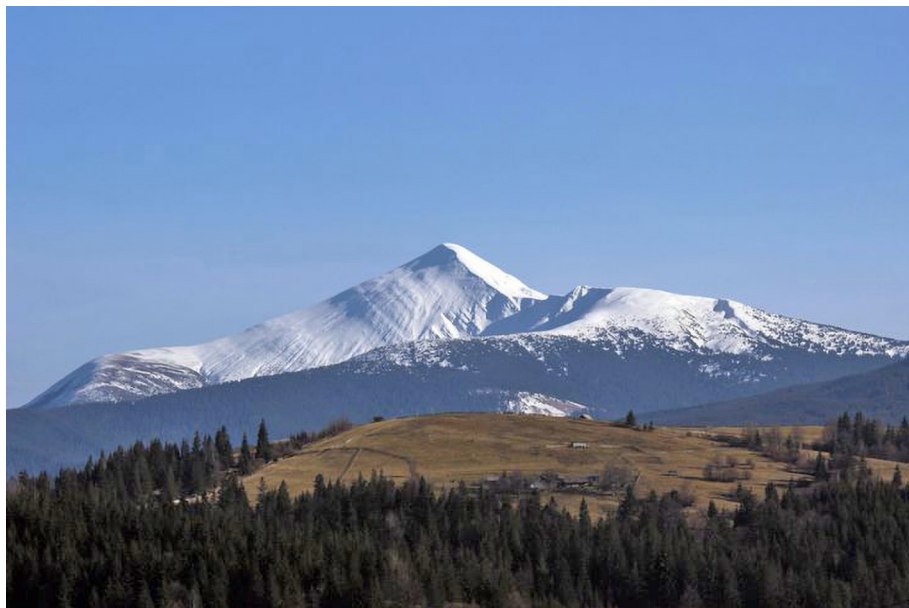
Додаток 25.2.

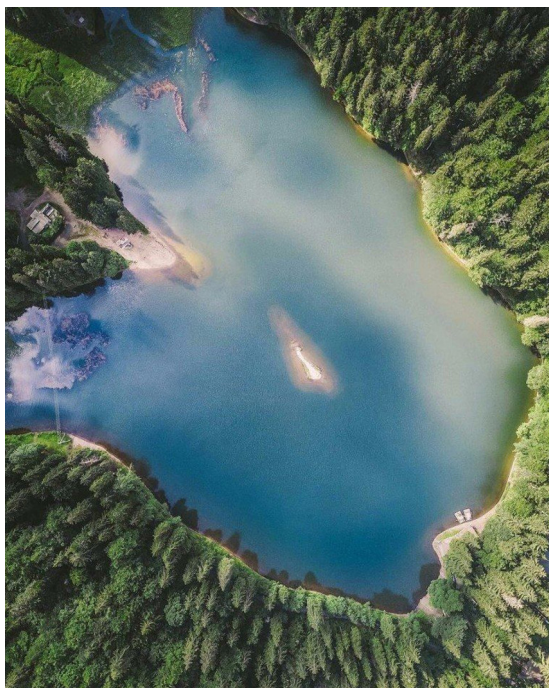
Додаток 25.3.

Додаток 26.1.

Гора Говерла

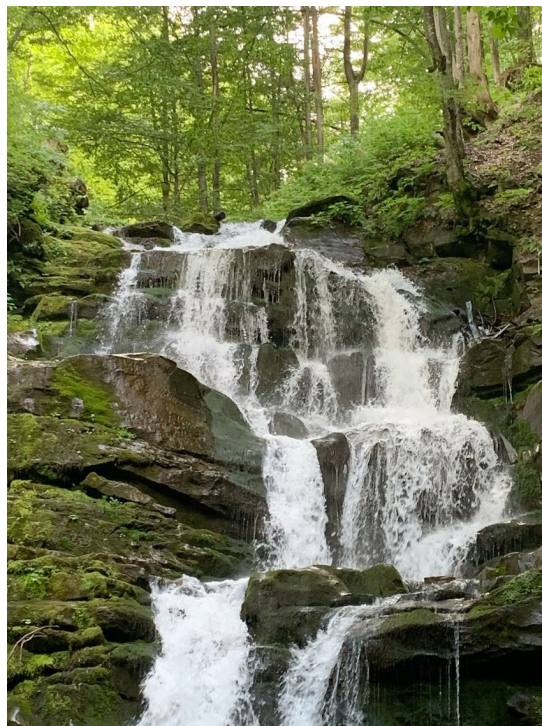

Озеро Синевир

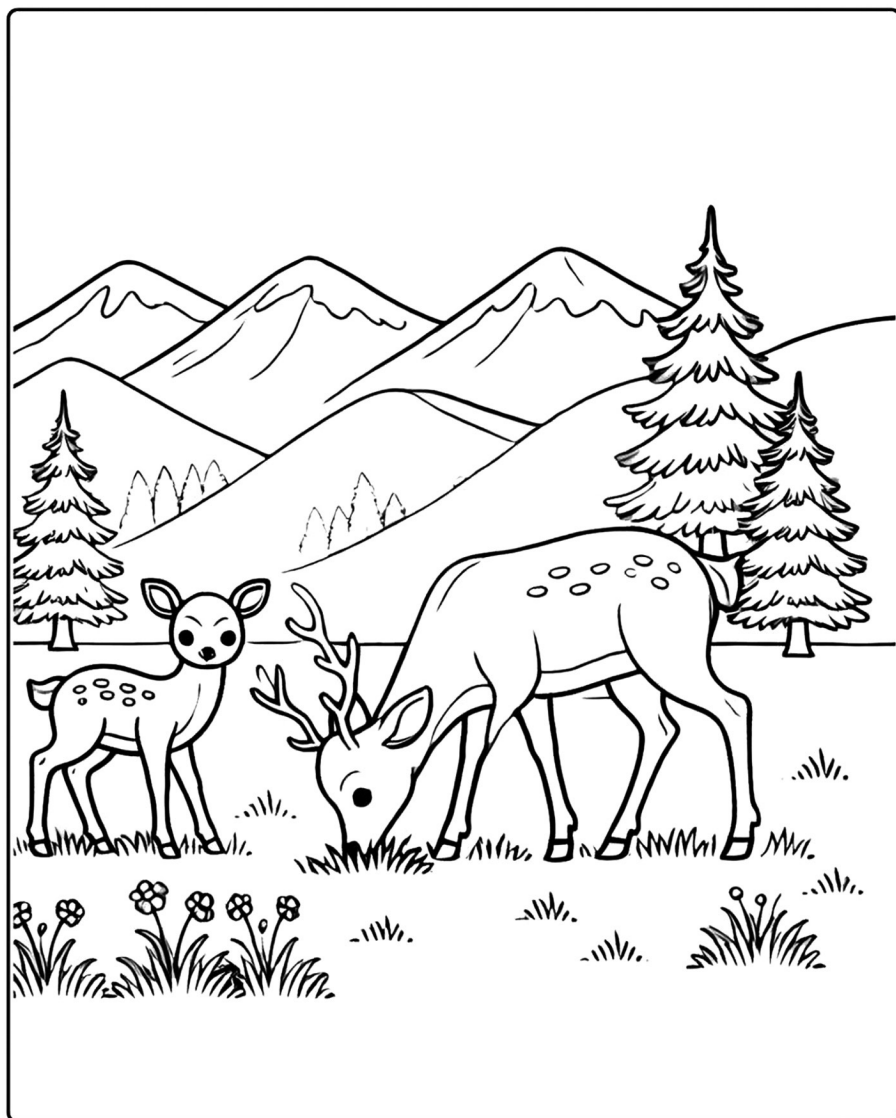
Продовження додатка 26.1.

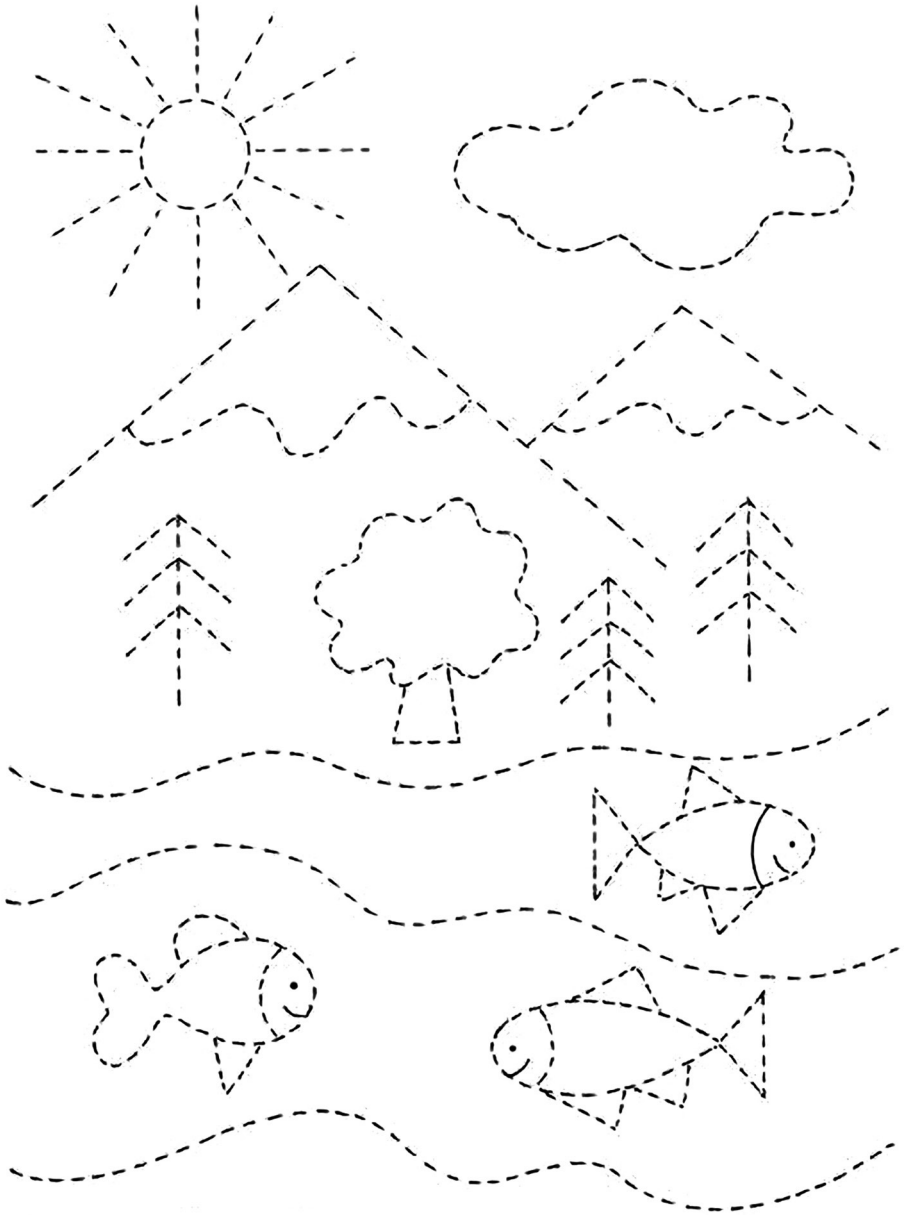

Річка Тиса

Водоспад Шунім

Додаток 26.4.

Замок Паланок

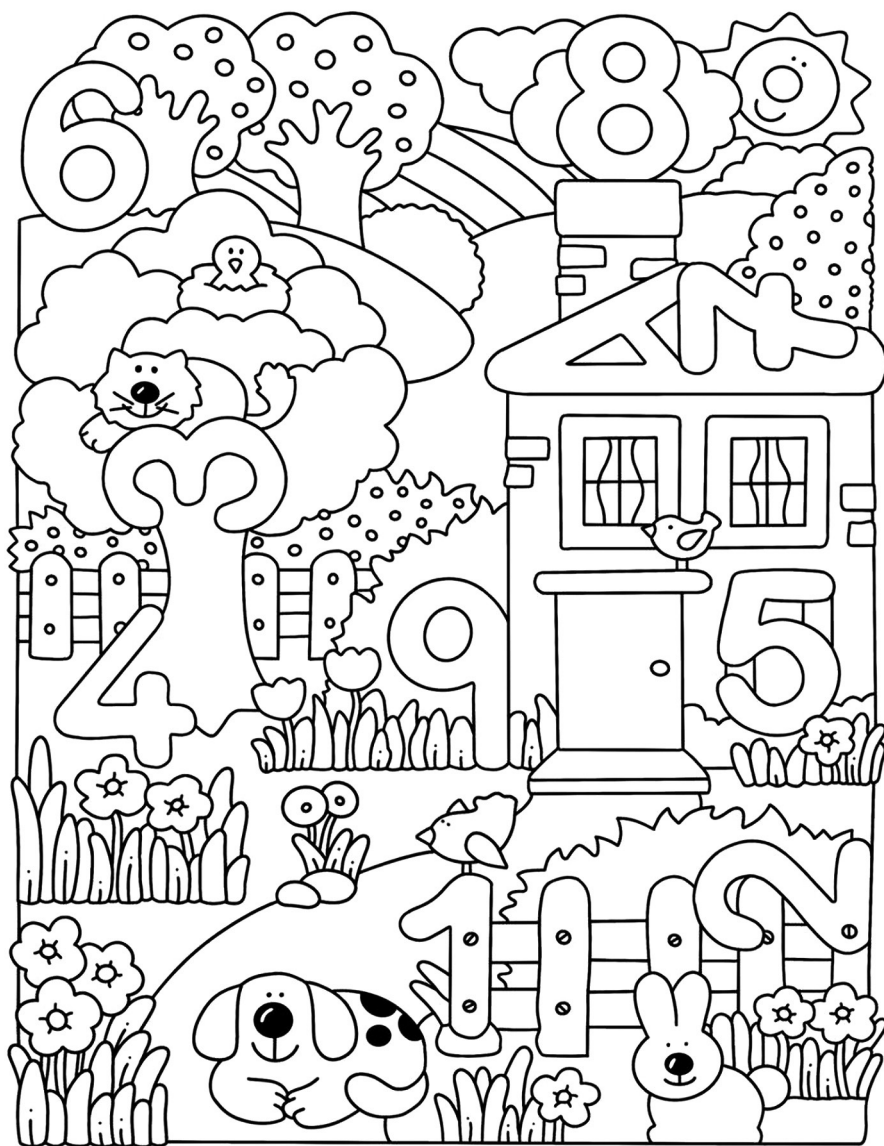
Долина нарцисів

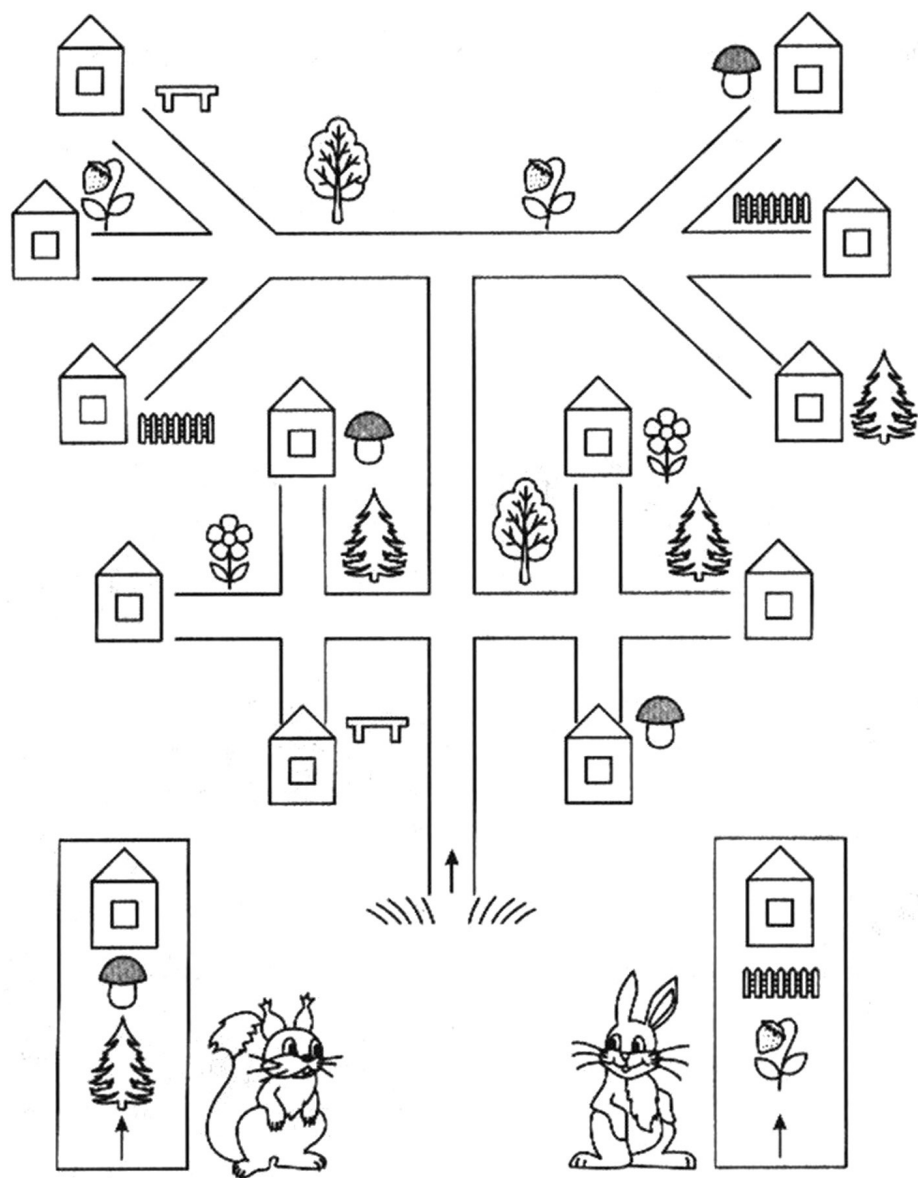

Термальний басейн у місті Берегово

Місто Рахів

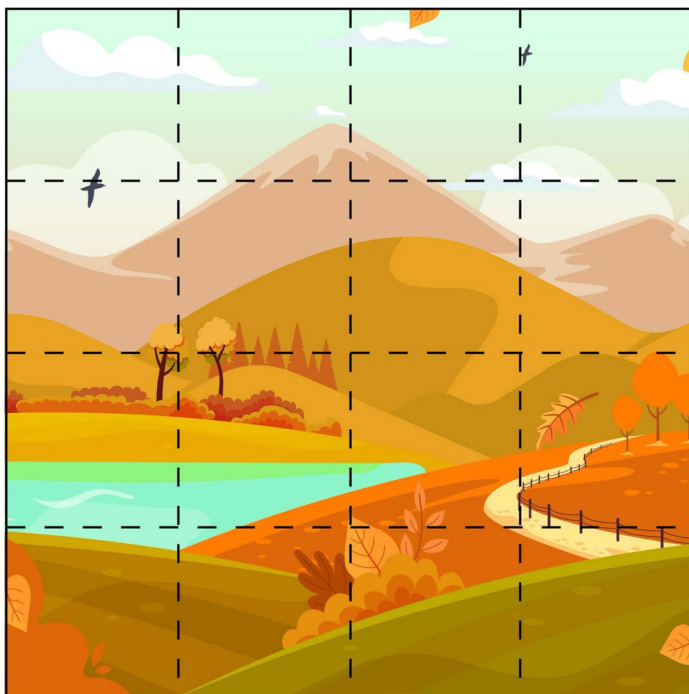

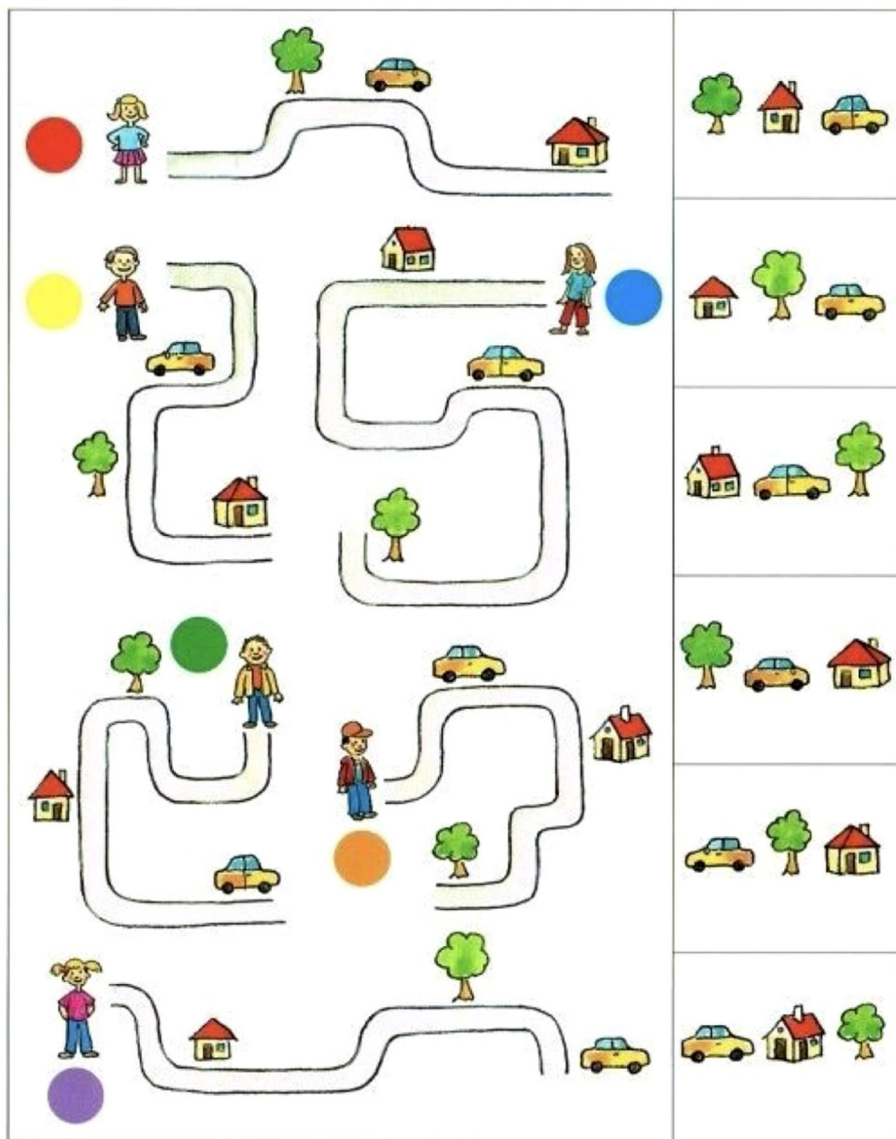

Додаток 27.1.

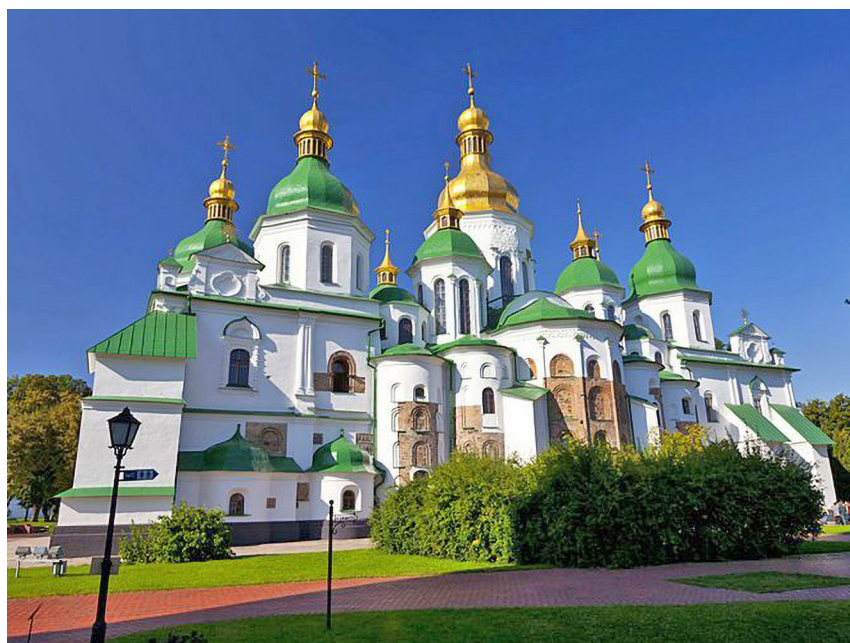

Додаток 27.2.

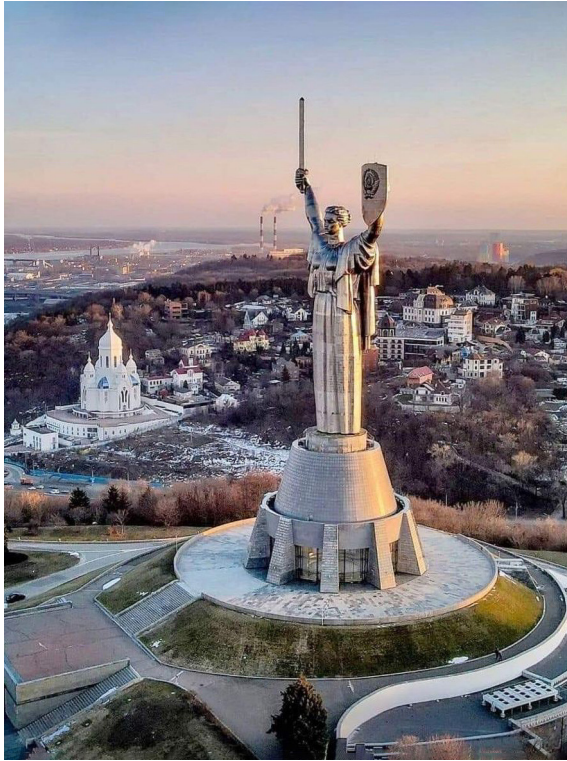

Додаток 27.4.

Софійський собор

Продовження додатка 27.4.

Монумент Батьківщина-Мати

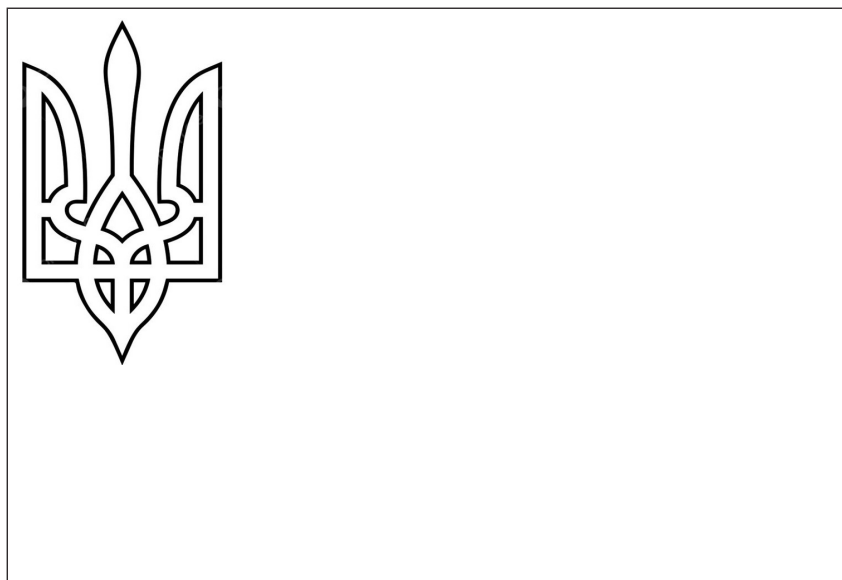
Київське метро

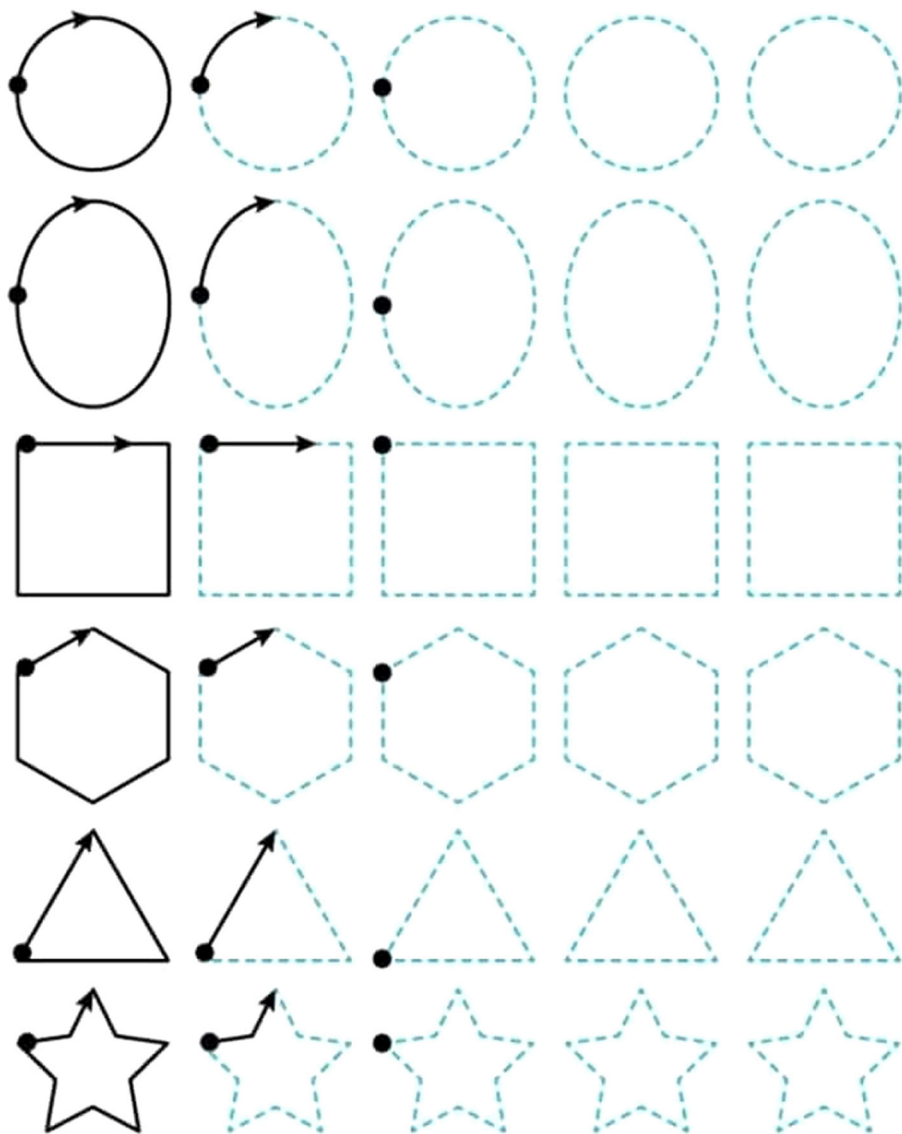
Продовження додатка 27.4.

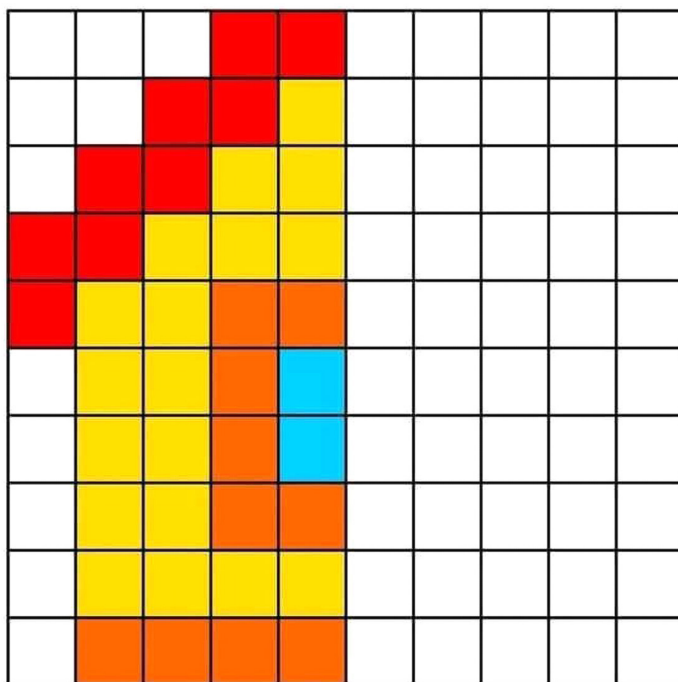
Майдан Незалежності

Додаток 27.5.

Додаток 28.1.

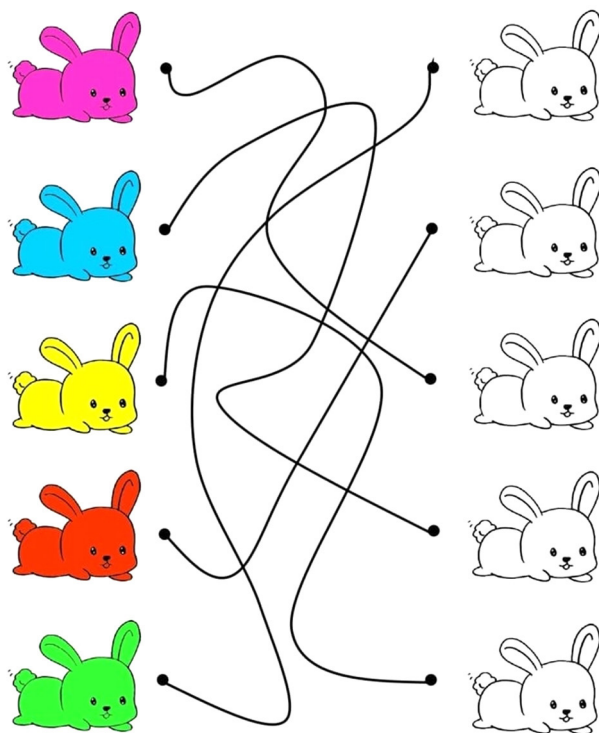

Додаток 28.2.

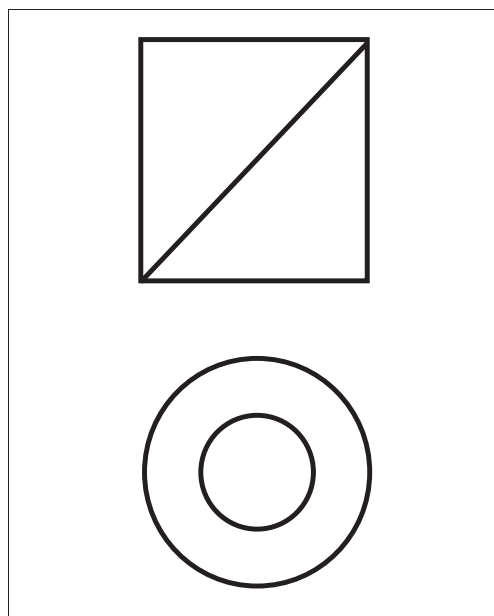

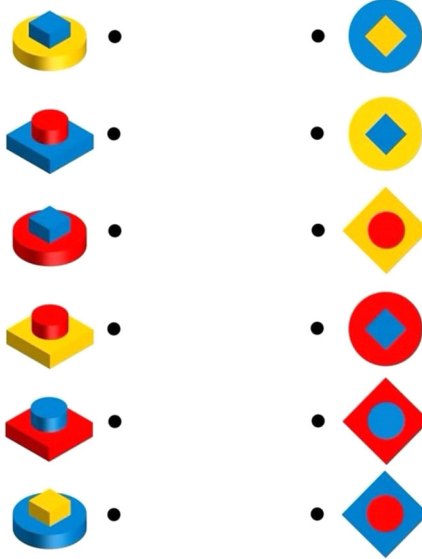
Додаток 29.1.

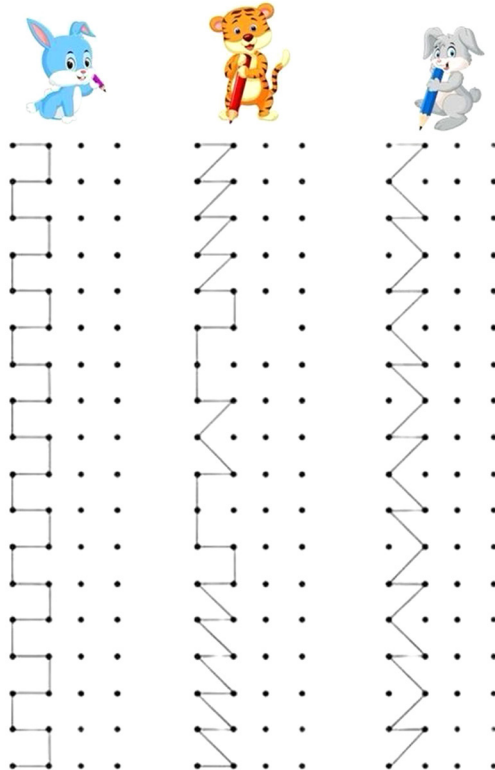
Додаток 29.2.

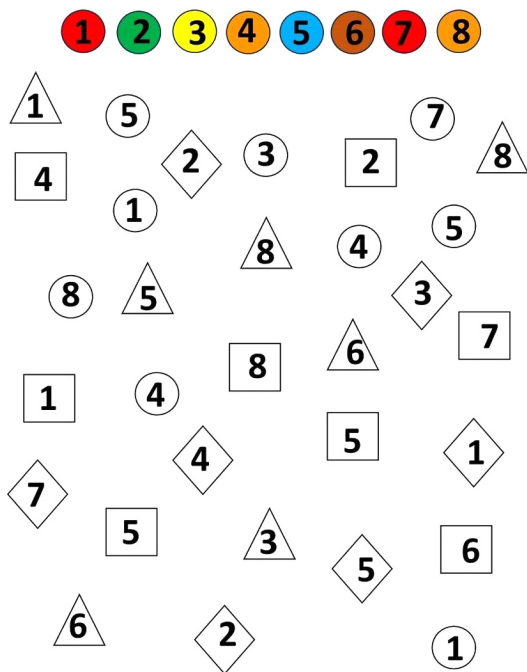
Додаток 29.3.

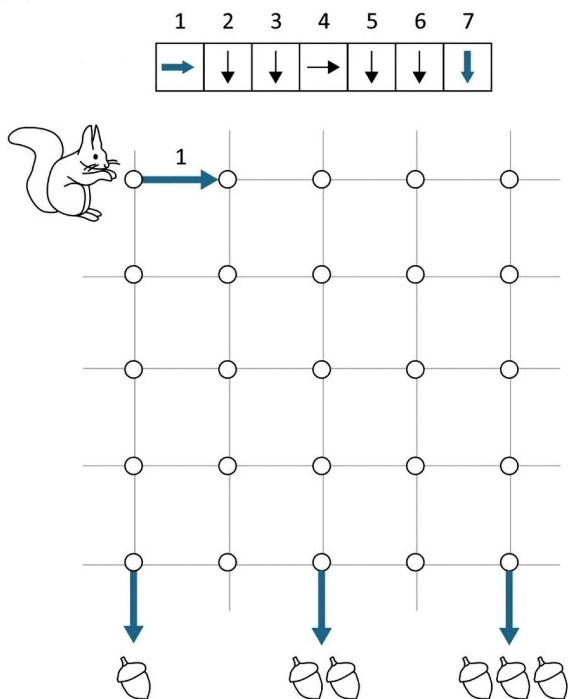
Додаток 29.4.

Додаток 30.1.

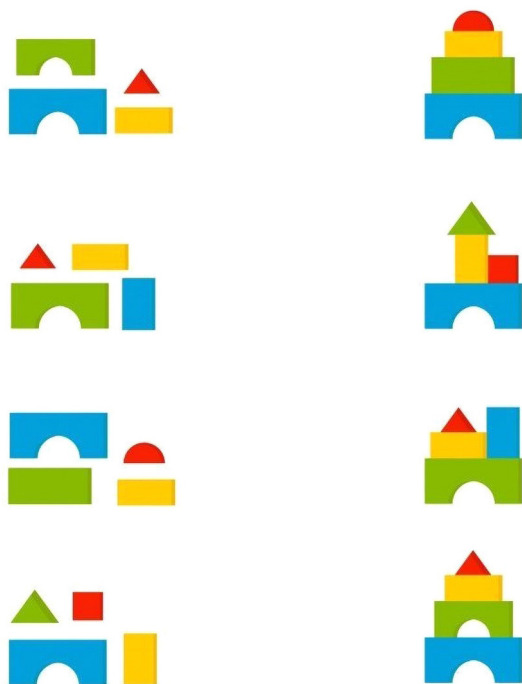

Додаток 30.2.

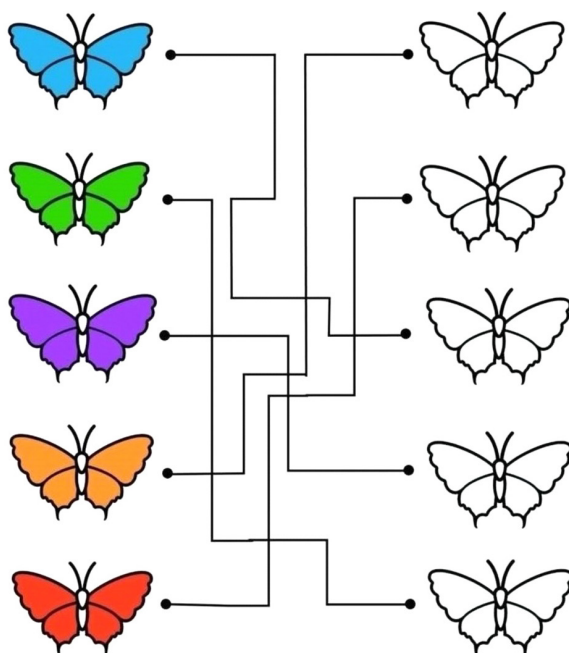

Додаток 31.2.

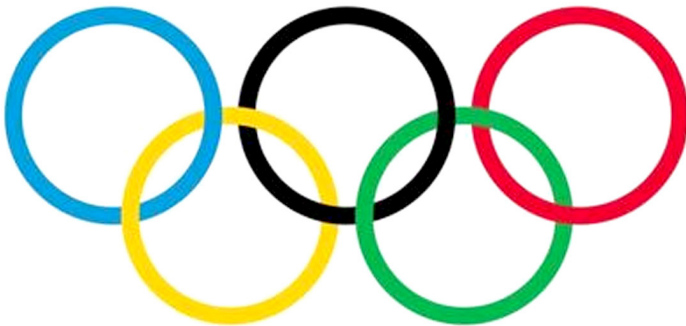
Додаток 31.3.

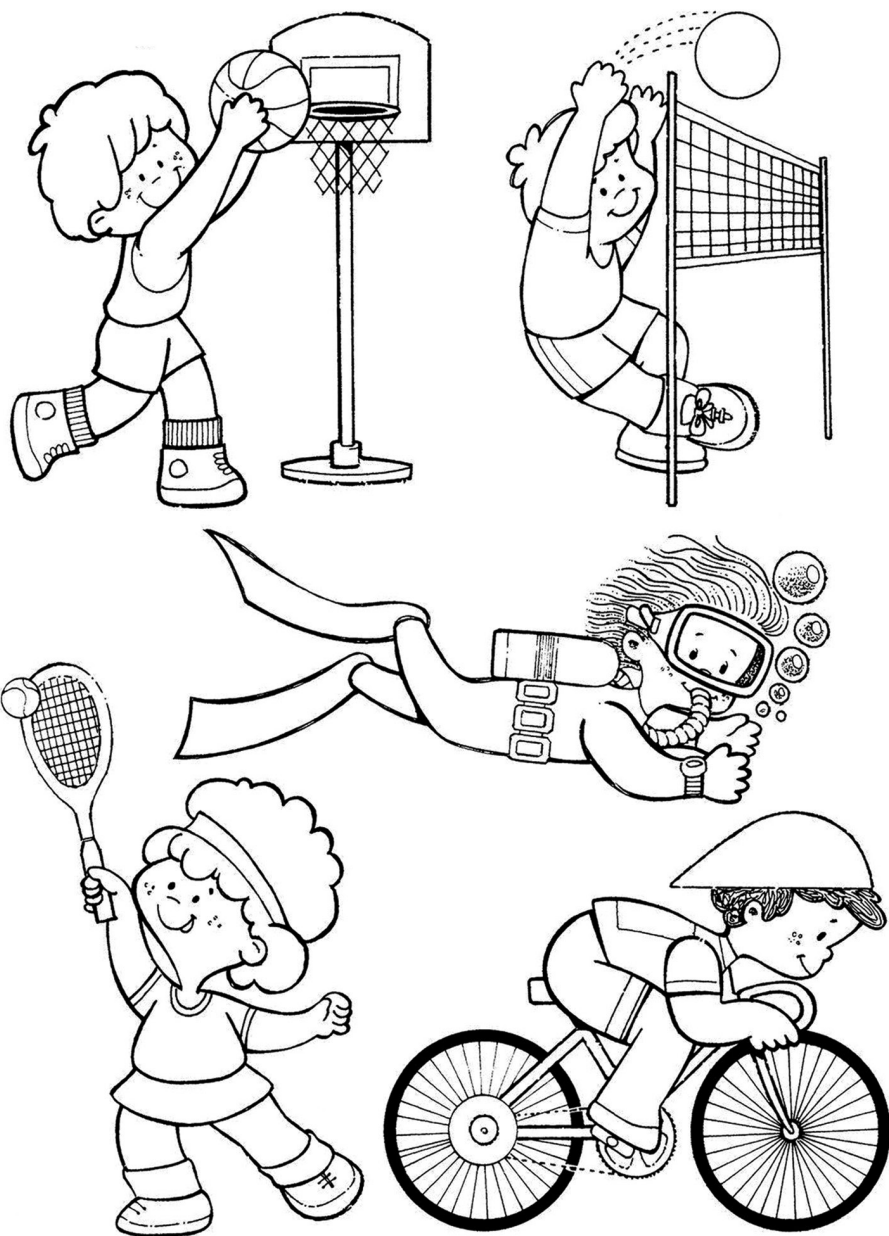

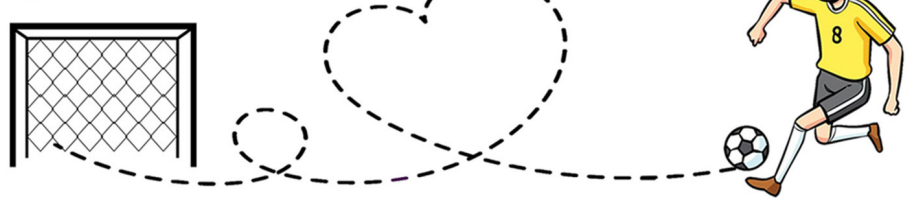
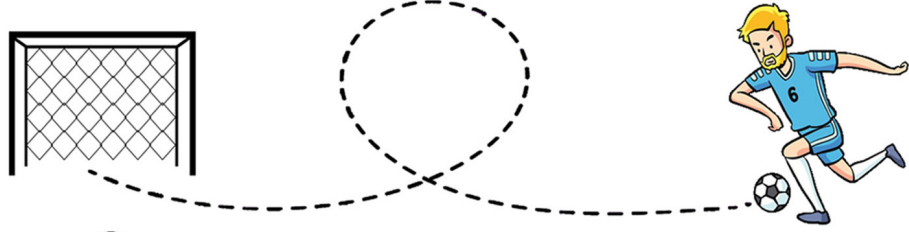
Додаток 32.1.

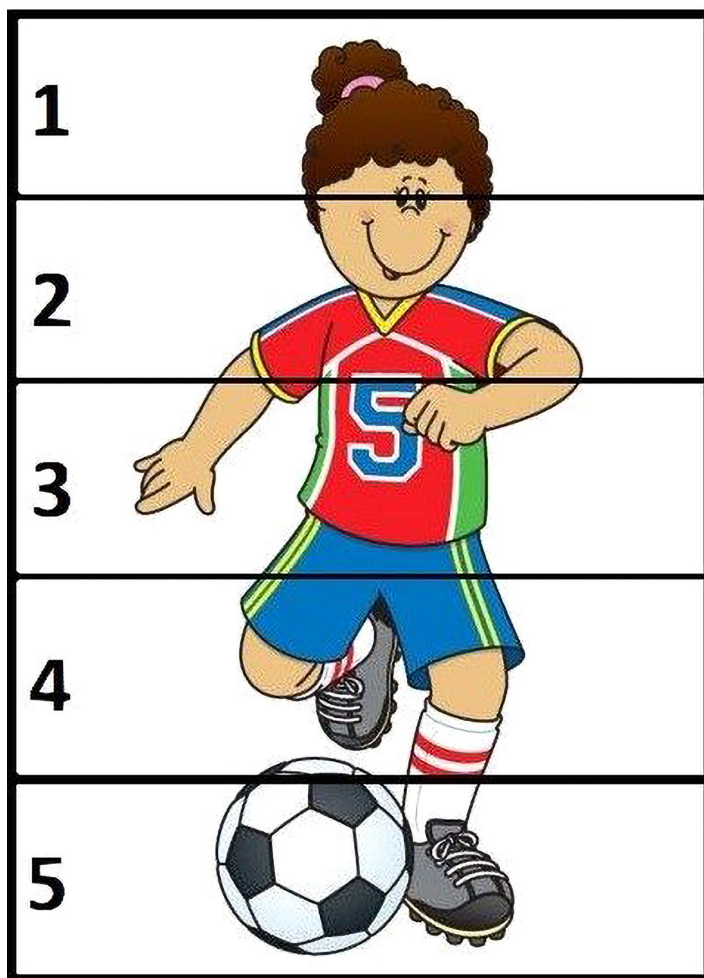

Додаток 32.2.

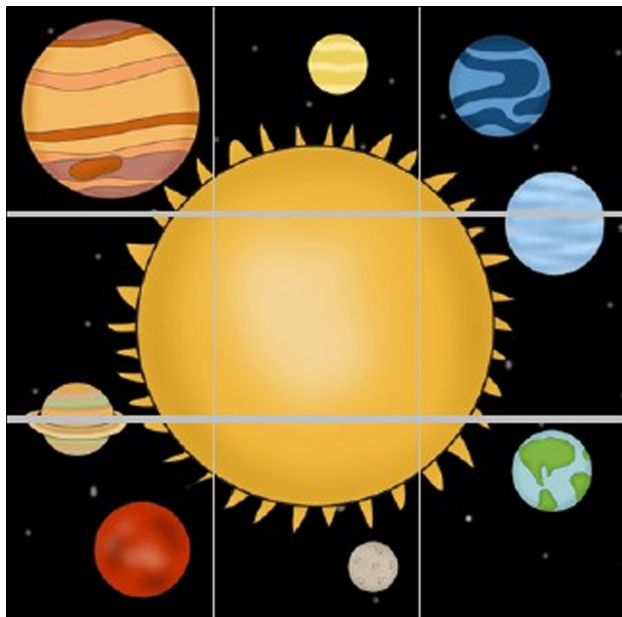

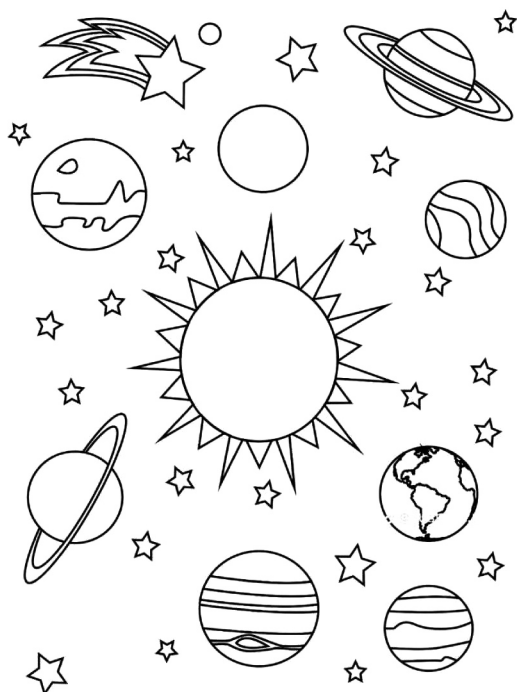

Додаток 33.2.

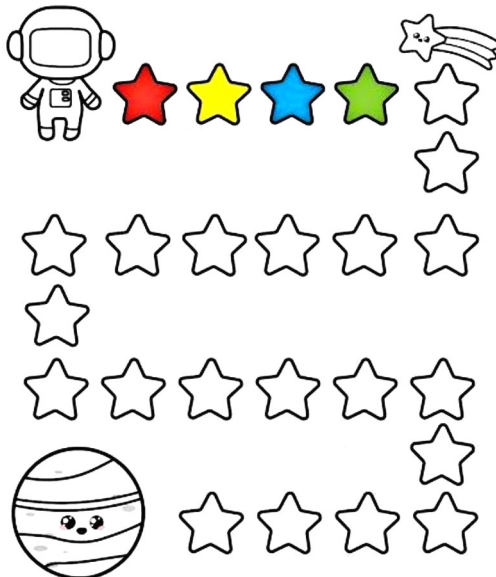
Додаток 33.3.

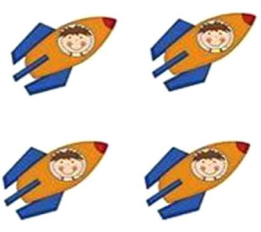
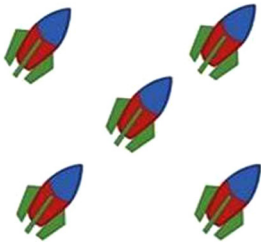

Додаток 33.4.

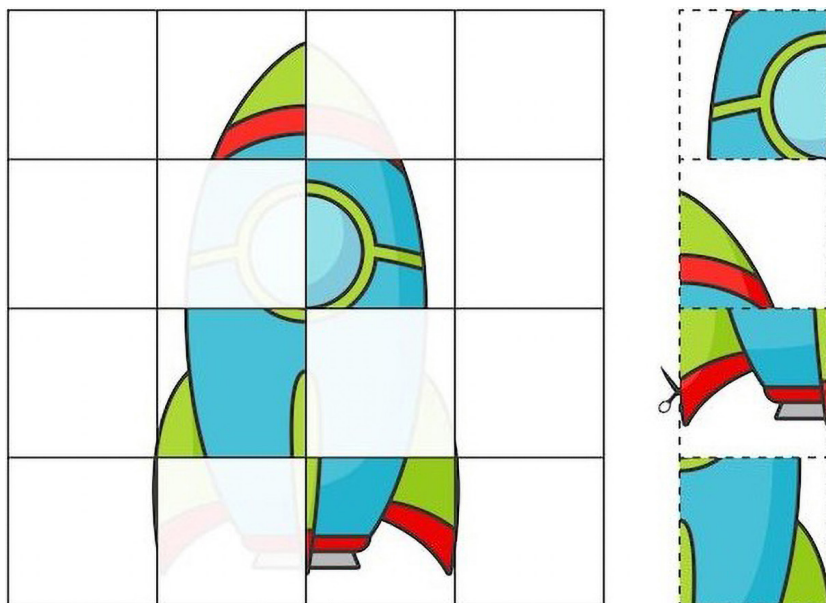
Додаток 33.5.

Додаток 33.6.

 5 3 4	 5 6 7
 6 8 7	 9 8 7

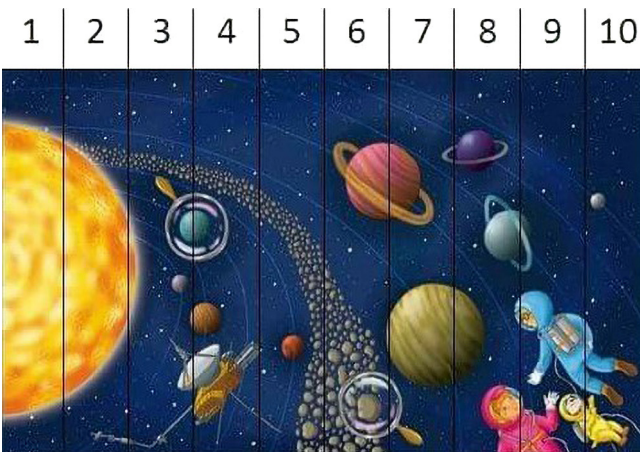
Додаток 33.7.

Додаток 33.8.

Додаток 33.9.

Додаток 34.1.

Ударні інструменти

Струнні інструменти

Продовження додатка 34.1.

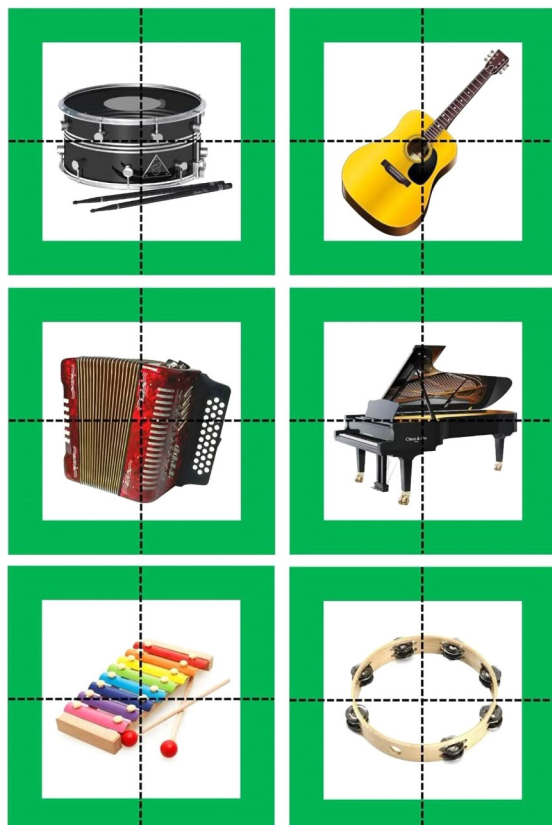

Духові інструменти

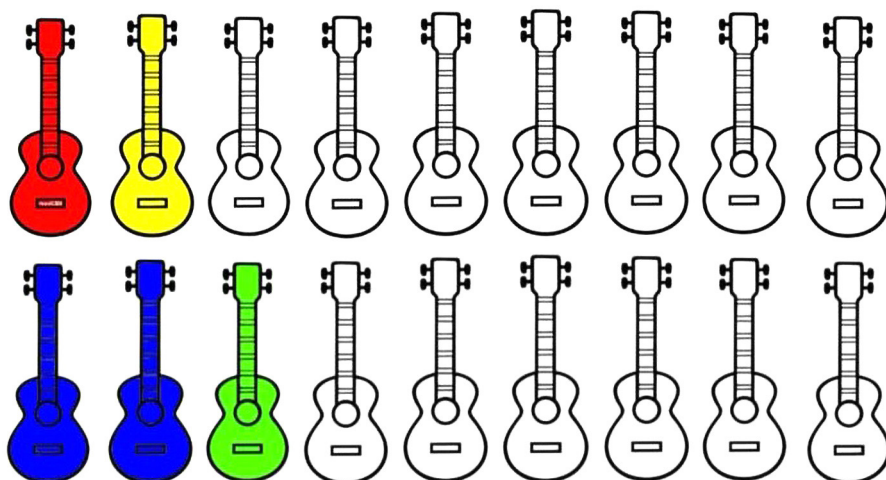

Клавішні інструменти

Додаток 34.2.

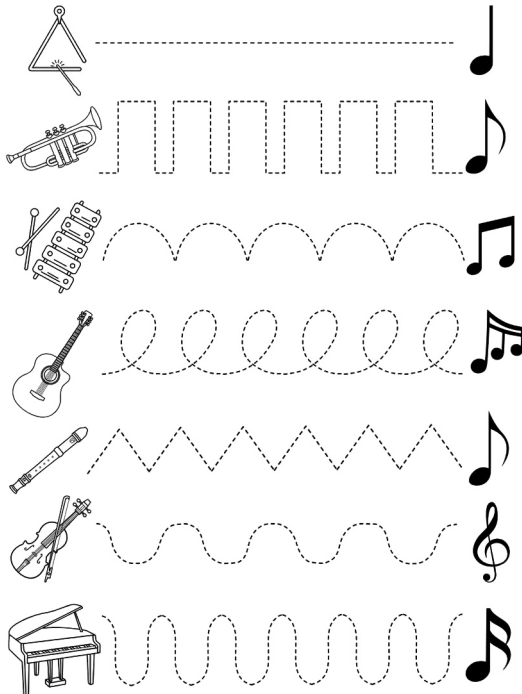
Додаток 34.3.

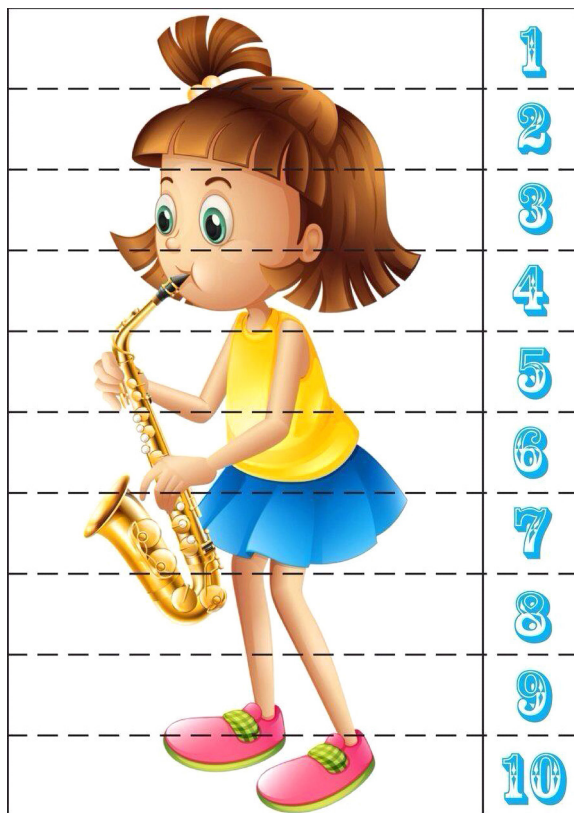
Додаток 34.4.

Додаток 34.5.

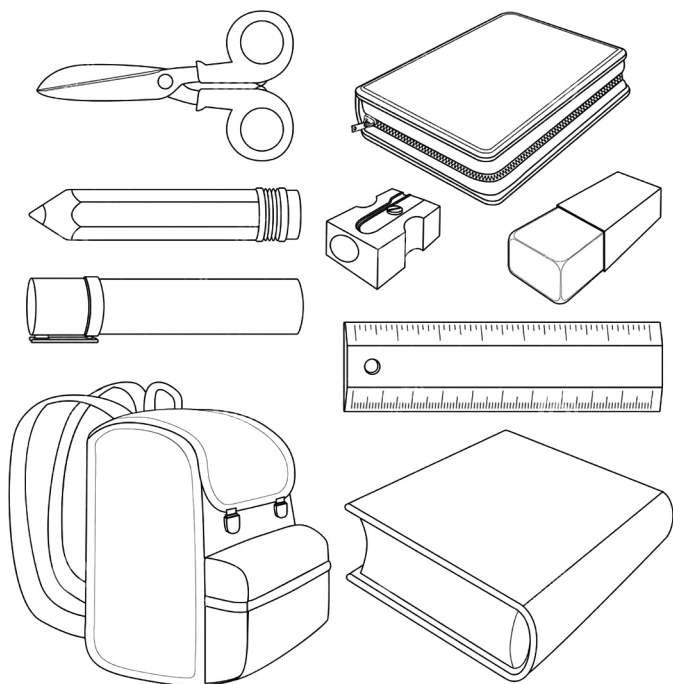
Додаток 34.6.

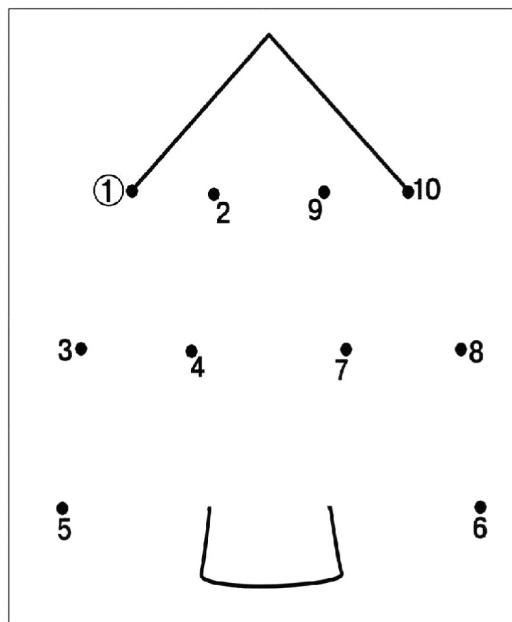
Додаток 34.7.

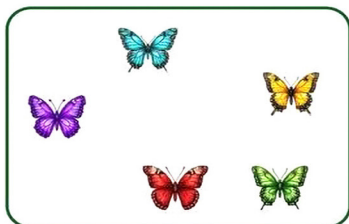
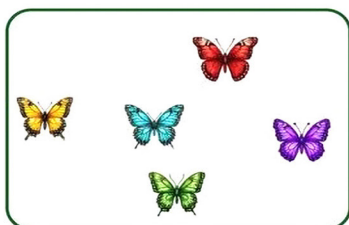
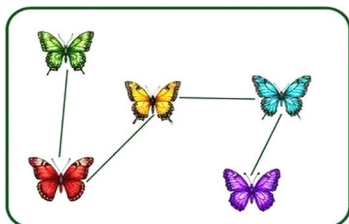
Додаток 35.1.

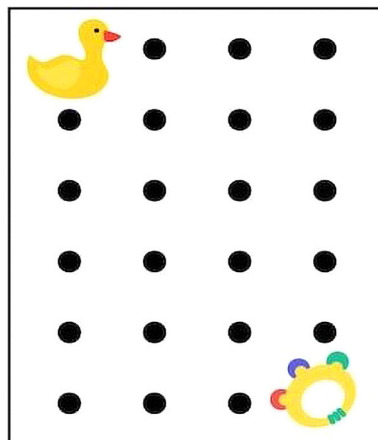
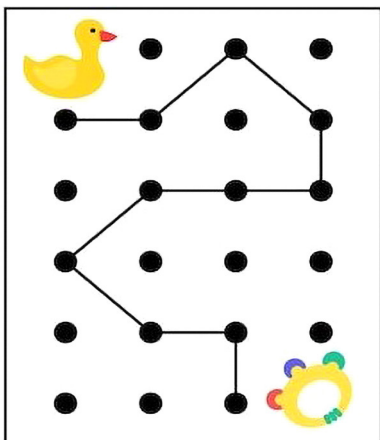
Додаток 35.2.

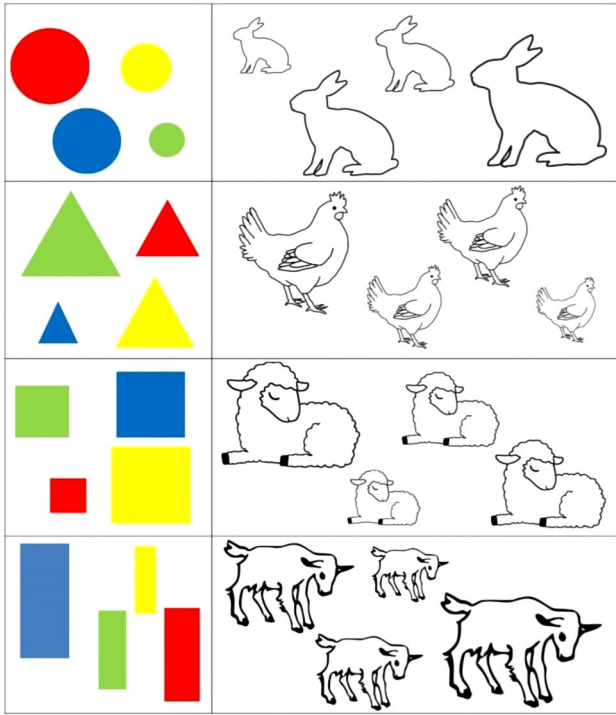
Додаток 35.3.

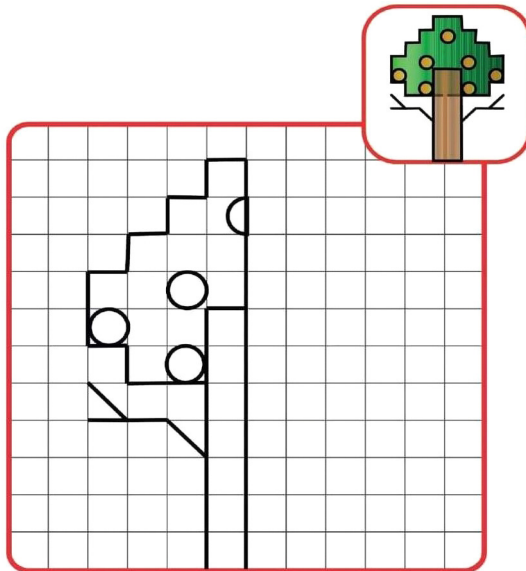
Додаток 35.4.

Додаток 35.5.

Додаток 35.6.

Додаток 36.1.

Навчальне видання

Марія Кірик, Валентина Шевчук

КРОК ДО ШКОЛИ: ПІЗНАЄМО СВІТ РАЗОМ

Навчально-методичний посібник

Дизайн обкладинки Катерини Шанти

Верстка Ренати Кокіної

Підписано до друку 03.11.2025. Формат 70x100/16.

Умов. друк. арк. 22,8. Гарнітура CharterITC.

Папір офсетний. Наклад 150 прим. Замовл. № 1011К.

Оригінал-макет виготовлено та видруковано: ТОВ «РІК-У»,

88006, м. Ужгород, вул. Карпатської України, 36.

Свідоцтво: серія ДК № 5040 від 21.01.2016 р.